Ołeksandr Hojsak

Słownik gwary łemkowskiej wsi Wysowa

Opracowali Madina Aleksiejewa i Janusz A. Rieger

Олександр Ґойсак

Словник лемківської говірки села Висова

Опрацювали Мадіна Алєксєєва і Януш А. Ріґер

Słownik gwary łemkowskiej wsi Wysowa

Словник лемківської говірки села Висова

Ołeksandr Hojsak

Słownik gwary łemkowskiej wsi Wysowa

Z materiałów Autora opracowali
i przygotowali do druku

Madina Aleksiejewa i Janusz A. Rieger

Олександр Гойсак

Словник лемківської говірки села Висова

Опрацювали з матеріалів Автора
та приготували до видання

Мадіна Алєксєєва і Януш А. Ріґер

Recenzent / Рецензент
Ewa Wolnicz-Pawłowska / Ева Вольніч-Павловска

Redaktor prowadzący / Головний редактор
Karolina Chmielewska

Korekta / Коректор
Wydawca

Projekt okładki i stron tytułowych / Проект обкладинки і титульних сторінок
Anna Gogolewska

Ilustracje na okładce / Ілюстрація на обкладинці
карта WIG 1:300 000 ark. 85 Nowy Sącz 1939 та каплиця на святий горі Явір /
mapa WIG 1:300 000 ark. 85 Nowy Sącz 1939 oraz kaplica na świętej górze Jawor

Skład i łamanie / Верстка
Dariusz Górski

Publikacja sfinansowana ze środków na naukę w roku 2018

ISBN 978-83-235-3600-0 (druk / друк)
ISBN 978-83-235-3608-6 (pdf online)
ISBN 978-83-235-3616-1 (e-pub)
ISBN 978-83-235-3624-6 (mobi)

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego
00-497 Warszawa, ul. Nowy Świat 4
e-mail: wuw@uw.edu.pl
księgarnia internetowa: www.wuw.pl

Wydanie 1, Warszawa 2018

Druk i oprawa Totem.com.pl

Зміст – Spis treści

Передмова

Село Висова розташоване на південь від Горлиць, одразу ж під головним хребтом Карпат, біля кордону зі Словаччиною. Перед війною говірку села записував Здзіслав Штібер; село це позначено 14 пунктом на картах його мовного атласу Лемківщини.

Олександр Гойсак народився 6 вересня 1924 р. у Висові. Був наймолодшим з п'яти дітей. Ходив до школи в селі, потім два роки до гімназії в Горлицях. Навчання в гімназії було можливим завдяки тому, що батько – Гаврило Гойсак – був на заробітках в Америці. Під час війни Олександра на три роки забрали на роботи до Німеччини. Після повернення з Німеччини був мобілізований до війська, де, як «вчений», грав у оркестрі. У 1945 р. разом з батьком і братом був виселений в Україну (мати померла раніше). Майже всі жителі села Висова були переселені до Нової Гути, що під Монастириськами (на захід від Бучача). Раніше там проживали лише поляки (серед них була тільки одна українська сім'я), і протягом двох місяців переселенці жили разом з ними. Пізніше (восени) поляки виїхали до Польщі. У 1946 р. Олександр Гойсак одружився з Юлією Ференц, яка народилась у 1922 р. теж у Висові (під час війни вона теж була вивезена на роботу до Німеччини). Мали троє дітей: Ганну, Дарію та Галину. Олександр продовжував навчання: спочатку закінчив юридичну школу, потім – юридичний факультет Львівського університету. Протягом 30 років працював адвокатом у юридичній консультації, був також секретарем сільської ради. Після отримання житла в Монастириськах родина Гойсака переїхала до міста. Протягом довгого часу Олександр Гойсак записував діалектизми: спочатку на картках, а потім переписував у зошит. На дозвіллі писав вірші-вітання, старостував на весіллях, грав на мандоліні, домбрі та гітарі. Кожне родинне свято супроводжувалося піснями в дуеті з дружиною та музикою в його виконанні. Помер 7 грудня у 1991 року[1]. Юлія Гойсак померла у травні 2018 р.

[1] Біографію О. Гойсака подаємо, в основному, з розповідей дружини Юлії, дочки Галини та внучки Наталії Фейир-Долотко (декілька деталей вказав у нижчезгаданому *Словнику* А. Бігуняк).

Матеріали О. Гойсака, які ми використовуємо, – це записані в зошиті лемківські слова. Вони мають переважно український переклад, часто з прикладами вживання. Інколи записано тільки реєстрове слово без жодного пояснення. Часом текст важко відчитати. Загалом слова укладено за літерами, хоча важко тут говорити про алфавітний порядок. Декілька фотокопій таких карток додаємо до словника, щоб показати оригінальні записи О. Гойсака (показують вони також наш внесок в опрацювання словника). Матеріали заслуговують на опрацювання з багатьох причин, перш за все, з огляду на значну кількість розмовних слів, також дитячих, часто не занотованих в інших лемківських словниках (П. Пиртея, С. Панцьо, С. Панцьо і Н. Лісняк, Я. Ріґера, Є. Турчин). Словник нараховує близько 3000 реєстрових слів.

Частину матеріалів О. Гойсака використав у виданому в 1997 році *Лемківському словничку* Андрій Бігуняк вказуючи в передмові: „Більшість слів даного словничка (також частини воза, плуга, ткацького верстата, кінської упряжі, що є в додатку словника) зібрав Олександр Гаврилович Гойсак, який, на жаль, не дожив до часу випуску словничка”. Також він пише, що можливістю використання матеріалів О. Гойсака завдячує Іванові Куликові.

Андрій Бігуняк вмістив у словнику майже 2200 слів з різних лемківських сіл. Матеріали О. Гойсака було тут використано вибірково, при чому не подано приклади їх вживання (!). Фонетику слів Бігуняк пристосував до „лемківської фонетики”, вписуючи у відповідних місцях заднє *и* (= *ы*) на місці „звичайного” *и*, про що далі.

З матеріалами О. Гойсака Мадіна Алексеєва познайомилася в Монастириськах у 2006 р., коли разом з Мирославою Гнатюк досліджувала діалект лемківських переселенців. Матеріали надала їй вдова О. Гойсака – Юлія Гойсак та його дочка Ганна Долотко із пропозицією опрацювання і публікації.

Опрацювання зайняло багато часу. Передовсім, матеріали потрібно було вписати до комп’ютера і розташувати в алфавітному порядку. Крім того,

– потрібно було відтворити значення деяких виразів, що викликало труднощі там, де не було подано прикладів вживання реєстрового слова; тут використовувались згадані вище лемківські словники: П. Пиртея (також і в повній версії), Є. Турчин, А. Чухти, А. Бігуняка – О. Гойсака, а також бойківський словник Михайла Онишкевича. Деколи використовувався також словацький діалектний словник, наприклад, для встановлення значення слова “**охвад**, *охвади* (в цілім тілі)”; для *охват* словник Є. Турчин подає значення ‘простудне захворювання, прострілʼ, що не відповідає визначенню „в цілім тілі”, яке підходить до словац.

діал. *ochvat*, у тому числі ‘drobné červené svrbiace vyrážky na tele (obyč. od jedla): *Ma ochvad na ťele*. Схожа ситуація у випадку зі словом **папулятий**, на значення якого може вказувати словац. діал. *papuľatý* ‘majúci tučné líca, bucľatý’. На жаль, значення деяких слів не вдалось з’ясувати; у випадку багатозначних слів не можна було вибрати довільно одне зі значень; в обох випадках подано знак питання в квадратних дужках (навіть непояснене слово сьогодні показує давній стан),

– потрібно було префіксальні дієслова доконаного виду і приклади з таким доконаним дієсловом, що вміщено під реєстровим словом з недоконаним дієсловом, перенести до відповідних доконаних дієслів (наприклад, *спонцювал* дати під *спонцювати*, замість під *понцювати*),

– потрібно було до прикладів додати реєстрове слово у вигляді неозначеної форми дієслова (наприклад, на місці *зьмітат* ‘змітає’ подано: [**зьмітати** ‘змітати’ – ‘zmiatać’]. *Зьмітат* ‘змітає’ – ‘zmiata’,

– потрібно було зменшувальні форми слова, що з’являються в матеріалах разом, дати окремо, як реєстрове слово, наприклад, *ялівка* та *ялівча*,

– потрібно було дати окремо як реєстрове слово прикметники й іменники, що з’являються в матеріалах разом, наприклад, розділити *загакливец*, *загакливий* на два окремих реєстрових слова,

– потрібно було додати кваліфікатори та посилання,

– потрібно було ввести літеру *ґ*, там де, безсумнівно, з’являється цей приголосний, наприклад, *ґонти, ґвер* (О. Гойсак цю літеру використав лише три рази), а також розділити реєстрові слова, що починаються на *г*- та *ґ*-,

– з огляду на польського читача варто було додати переклад польською пояснень; вартість польських відповідників полягає і в тому, що вони показують тісні лексичні зв’язки лемківської говірки з польською мовою,

– список імен доповнено іменами вписаними між апелятивами (а було їх майже так само багато, як і в списку).

Копітке внесення матеріалів до комп’ютера, пов’язане з подекуди важким відчитуванням рукопису, алфавітизацію, додавання більшості відсутніх значень і початкове редаґування здійснила М. Алексеєва, тоді як доповнення низки значень, додавання польського перекладу, опрацювання вступу та остаточне редаґування виконав Я. Ріґер.

Przedmowa

Wieś Wysowa leży na południe od Gorlic, tuż pod głównym grzbietem Karpat, a więc przy granicy ze Słowacją. Przed wojną gwarę wsi zapisywał Zdzisław Stieber, stanowi ona 14 punkt na mapach jego atlasu łemkowskiego.

Ołeksandr Hojsak urodził się 6 września 1924 r. w Wysowej. Był najmłodszym z pięciorga dzieci. Chodził do szkoły we wsi, potem dwa lata do gimnazjum w Gorlicach. Nauka w gimnazjum była możliwa tylko dlatego, że ojciec – Hawryło Hojsak – wyjechał za pracą do Ameryki. Podczas wojny Ołeksandr Hojsak został wywieziony na roboty do Niemiec, gdzie spędził trzy lata. Po powrocie z Niemiec został zmobilizowany do wojska, a tu jako „uczony" grał w orkiestrze. W 1945 r. został wraz z ojcem i bratem wysiedlony na Ukrainę (matka zmarła wcześniej). Prawie wszyscy mieszkańcy Wysowej zostali przesiedleni do Nowej Huty pod Monasterzyskami (ukr. Monastyryska) na zachód od Buczacza. Zamieszkiwali tam wcześniej sami Polacy (była wśród nich tylko jedna rodzina ukraińska) i przez dwa miesiące przesiedleńcy żyli wspólnie z nimi, później (jesienią) Polacy wyjechali do Polski. W 1946 r. Ołeksandr Hojsak ożenił się z Julią Ferenc, urodzoną w 1922 r. też w Wysowej (podczas wojny również została wywieziona na roboty do Niemiec). Mieli trzy córki: Hannę, Darię i Halinę. Ołeksandr kontynuował naukę: najpierw zakończył szkołę prawniczą, później – Wydział Prawa Uniwersytetu Lwowskiego. Przez 30 lat pracował jako adwokat w biurze prawniczym, był też sekretarzem rady wiejskiej. Po uzyskaniu mieszkania w Monasterzyskach rodzina Hojsaków przeprowadziła się do miasta. Przez długi czas Ołeksandr Hojsak zapisywał wyrazy gwarowe: najpierw na kartkach, potem wpisywał je do zeszytu. W wolnym czasie pisał okolicznościowe wiersze-życzenia (z gratulacjami), bywał starostą na weselach, grał na mandolinie, na dombrze (rodzaj gitary) i na gitarze. Nie było uroczystości rodzinnej bez śpiewu w duecie z żoną przy muzyce w jego wykonaniu. Zmarł 7 grudnia 1991 r.[1]. Julia Hojsak zmarła w maju 2018 r.

Materiały O. Hojsaka, którymi dysponujemy, to zapisane w zeszycie wy-

---

[1] Informacje o Ołeksandrze Hojsaku podajemy głównie według opowiadań żony Julii, córki Haliny i wnuczki Natalii Feyyr-Dołotko (kilka szczegółów wskazał też we wspomnianym niżej *Słowniku* A. Bihuniak).

razy łemkowskie. Wyrazy mają przeważnie tłumaczenie ukraińskie, nierzadko towarzyszą im przykłady użycia. Niekiedy zapisano jedynie wyraz – hasło bez żadnego objaśnienia. Pismo raz jest bardziej, raz mniej czytelne. Wyrazy zgrupowano w zasadzie według liter, ale trudno tu mówić o porządku alfabetycznym. Kilka fotokopii takich kartek dołączamy do słownika, żeby pokazać oryginalne zapisy O. Hojsaka (dokumentują one także nasz wkład w opracowanie słownika). Materiały zasługują na opracowanie z wielu względów, przede wszystkim z uwagi na znaczną liczbę słownictwa potocznego, także dziecięcego, nierzadko nieznanego innym słownikom łemkowskim (P. Pyrteja, S. Pancio, S. Pancio i N. Lisniak, J. Riegera, J. Turczyn). Słownik liczy ok. 3000 haseł.

Część materiałów O. Hojsaka wykorzystał w wydanym w 1997 r. *Słowniczku łemkowskim* Andrij Bihuniak, stwierdzając w przedmowie: „Większość wyrazów słowniczka (a także części wozu, pługa, warsztatu tkackiego, uprzęży końskiej, które umieszczono w dodatku do słownika) zebrał Ołeksandr Hawryłowycz Hojsak, który niestety nie dożył ukazania się słownika w druku". Pisze on też, że możliwość wykorzystania materiałów O. Hojsaka zawdzięcza Iwanowi Kułykowi.

Andrij Bihuniak zawarł w słowniku prawie 2200 wyrazów pochodzących z różnych wsi łemkowskich. Materiały O. Hojsaka zostały tu wykorzystane w wyborze, w szczególności zrezygnowano z przykładów ich użycia (!). Fonetykę haseł Bihuniak dostosował do „fonetyki łemkowskiej", m.in. wprowadzając w odpowiednich miejscach tylne *y* (ы) na miejsce „zwykłego" *y* (и), o czym niżej.

Z materiałami O. Hojsaka M. Aleksiejewa zetknęła się w Monasterzyskach w 2006 r., gdy wraz z Myrosławą Hnatiuk prowadziła badania nad dialektem łemkowskim przesiedleńców. Materiały przekazały jej wdowa po Autorze, Julia Hojsak, i ich córka Hanna Dołotko, z propozycją opracowania i publikacji.

Opracowane zajęło wiele czasu. Przede wszystkim należało materiały wpisać do komputera i uporządkować alfabetycznie. Poza tym

– należało zrekonstruować znaczenia niektórych wyrazów, co okazało się trudniejsze tam, gdzie nie było przykładów użycia wyrazu hasłowego; tu korzystano głównie ze wspomnianych wyżej słowników łemkowskich P. Pyrteja (również w obszerniejszej jego wersji), J. Turczyn, A. Czuchty, A. Bihuniaka – O. Hojsaka, a także ze słownika bojkowskiego Mychajły Onyszkewycza. Niekiedy wykorzystywano też słownik dialektalny słowacki, np. do ustalenia znaczenia przy: **охвад**, *охвади* (в цілім тілі); dla *охват* słownik J. Turczyn podaje znaczenie 'простудне захворювання, прострiл', co nie pasuje do określenia „в цілім тілі", a które dobrze pasuje do słc. dial. *ochvat* m.in. 'drobné červené svrbiace vyrážky na tele (obyč. od jedla)': *Ma ochvad na ťele*.

Podobnie w przypadku wyrazu **папулятий** na znaczenie może wskazywać słc. dial. *papuľatý* 'majúci tučné líca, bucľatý'. Niestety dla niektórych wyrazów nie udało się ustalić znaczenia, a w przypadku wyrazów wieloznacznych nie można było wybrać dowolnie jednego ze znaczeń, dlatego dawano tam znak zapytania w nawiasach kwadratowych (nawet nieobjaśniony dziś wyraz dokumentuje stan dawniejszy),

– należało czasowniki dokonane prefiksalne i przykłady z takim czasownikiem dokonanym, ulokowane pod hasłem z czasownikiem niedokonanym, przenieść do odpowiednich czasowników dokonanych (np. *спонцювал* dać pod спонцювати, zamiast pod понцювати),

– należało do przykładów dodać hasło w formie bezokolicznika (np. na miejsce *зьмітат* 'змітає' wprowadzono: [**зьмітати** 'змітати' – 'zmiatać']. *Зьмітат* 'змітає' – 'zmiata',

– należało wyrazy zdrobniałe, występujące w materiałach razem, dać w osobnych hasłach, np. ялівка oraz ялівча,

– należało dać w odrębnych hasłach przymiotniki i rzeczowniki, występujące w materiałach razem, np. rozbić загакливец, загакливий na dwa odrębne hasła,

– należało dodać kwalifikatory, odsyłacze,

– należało wprowadzić literę *g* (ґ) tam, gdzie spółgłoska *g* niewątpliwie występuje, np. w ґонти, ґвер (O. Hojsak tę literę użył tylko trzy razy), oraz rozdzielić hasła zaczynające się na *h*- (г-) oraz *g*- (ґ-),

– ze względu na czytelnika polskiego należało dodać tłumaczenie polskie objaśnień; waga odpowiedników polskich polega także na tym, że pokazują one ścisłe związki leksykalne gwary łemkowskiej z polszczyzną,

– wykaz imion uzupełniono o imiona wpisane pomiędzy apelatywami (a było ich prawie tyle, co w wykazie).

Żmudny wpis do komputera połączony z trudnym nieraz odczytywaniem zapisek, układ alfabetyczny, dodanie większości brakujących znaczeń i wstępna redakcja są dziełem M. Aleksiejewej, natomiast uzupełnienie wielu znaczeń, dodanie tłumaczenia polskiego, opracowanie wstępu i ostateczna redakcja zostały dokonane przez J. Riegera.

Цитована література – Cytowana literatura

Алексеева М., *Словарь Александра Гойсака как источник изучения лексики лемковских говоров*, [в:] *Карпато-балканский диалектный ландшафт: язык и культура*, Москва 2008, s. 180–187.

Бігуняк Андрій В., Гойсак Олександр Г., *Лемківський словничок*, Тернопіль 1997.

Bronikowska R., *Dawne słownictwo zachodniołemkowskiej gwary Szczawnika koło Krynicy*, [w:] *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce*, red. J. Rieger, Warszawa 2002, s. 1–64 [opracowanie na podstawie nagrań M. Słoń-Nowaczek].

Czuchta A., *Słownik gwary wsi Bielanki* (рукопис – rękopis).

Онишкевич М., *Словник бойківських говірок*, I–II, Київ 1984.

Панцьо С., *Матеріали до словника лемківських говірок. (Дієслівна лексика)*, Тернопіль 2009.

Панцьо С., Лісняк Н., *Словник прикметникового лексикону лемківських говірок*, Тернопіль 2015.

Пиртей П., *Короткий словник лемківських говірок*, упорядкувала й підготовила до друку Є. Д. Турчин, Івано-Франківськ 2004.

Пиртей П., *Словник лемківської говірки. Матеріали для словника*, Ивано-Франківськ 1986 (1980–1986) – Legnica–Wrocław 2001 [Iwano-Frankowsk i daty: 1986 (1980–1986) oznaczają miejsce i daty powstania rękopisu, wydanego w 10 egzemplarzach przez J. Starzyńskiego i P. Korobczaka w Polsce w 2001 r.].

Rieger J., *Kilka słowackich paraleli do leksyki północnołemkowskiej,* [w:] *Pogranicza słowiańskie w opisach językoznawczych*, red. F. Czyżewski, M. Olejnik, A. Pihan-Kijasowa, Lublin–Włodawa 2015, s. 95–100.

Rieger J., *Mały słownik łemkowskiej wsi Bartne*, opracowany głównie na podstawie nagrań M. Słoń-Nowaczek, Warszawa 2016.

Rieger J., *O kilku wyrazach z północnej Łemkowszczyzny i ich paralelach słowackich i polskich*, [w:] *Słowo u Słowian. Wpływ języków sąsiadujących na rozwój języka ukraińskiego. Studia leksykalne* (Studia Ruthenica Cracoviensia 11), red. A. Budziak i W. Hojsak, Kraków 2016, s. 365–370.

Rieger J., *Słownictwo i nazewnictwo łemkowskie*, Warszawa 1995.

Slovník slovenských nárečí, I–II (A–P), Bratislava 1994–2006.

Stieber Z., *Atlas językowy dawnej Łemkowszczyzny,* t. I–VIII, Łódź 1956–1964.

Турчин Є., *Словник села Тилич на Лемківщині*, Львів 2013.

Редакційні принципи – Zasady redakcyjne

Редакційні принципи

Додані нами ремарки, кваліфікатори, посилання, нумерація реєстрових слів і значень, літеру **ґ** подаємо без зазначення цього втручання (О. Гойсак вказував лише на дитячу лексику, тому визначення *дит.* тільки його). Решту змін подано в квадратних дужках, за винятком польського перекладу пояснень реєстрових слів і цитат.

Конкретно внесено такі зміни:

– додано форму, що виступає в ілюстрації реєстрового слова, але відсутня в реєстровому слові, наприклад, **мигати**(**ся**), [*док.* **мигнути**] на підставі запису: *Лем ся мигнул попід вигляд*. Подібно у випадку: **сператися** (**спертися**). *Зопреся дерево на ріци* ‘зупинитися, заштопоритися’ подано окреме реєстрове слово **зопертися** з прикладом, а **сператися** залишено без прикладу, але з посиланням: → зопертися. Так само у випадку: **сукати** ‘скрутити з окремих ниток’. *Всуч мотузок!* подано два реєстрових слова: **сукати** і **всукати** з прикладом.

– додано значення реєстрового слова, наприклад, авторське: **мирчати**. *Корова мирчит* замінено на: **мирчати** [‘мукати’ – ‘muczeć’]. *Корова мирчит*,

– кілька разів подано значення українською мовою у випадках, коли автор подає значення реєстрового слова російською мовою, наприклад, авторське: **мерза**, **мерзотник** ‘*рос.* мерзавец’ замінено на: **мерза**, **мерзотник** ‘[мерзотник, паскуда, падлюка]’,

– уточнено значення реєстрового слова, наприклад, авторське: **мінцирь** ‘рід ваги’ замінено на: **мінцирь** ‘рід ваги’ [безмін, пружинний кантар]’,

– додано посилання там, де в реєстровому слові автор вмістив два слова, наприклад: **мерзотник** *див.* мерза,

– додано інформацію про недоконане дієслово там, де автор подав тільки відповідники в доконаному виді, наприклад, **мельдувати** ‘[*недок.* і *док.*] доповісти, донести (на когось)’,

– додано іншу інформацію, наприклад *мн.* в: **млоцок**, *мн.* млоцки,

– утворено нове реєстрове слово, використовуючи подане в прикладі слово, наприклад: [**гойно** 'достаток, в достатку' – 'під достатком (*por.* pol. hojnie)']. *Вчера било гойно, а гнеска говно* (реєстрове слово **гойнувати** 'витрачати понад міру', з якого походить цитата, залишилось без прикладу),

– поєднання двох слів, одне з яких є прикметником, а друге – прислівником, наприклад, **наглий**, **нагло** 'раптовий' розділено, додано відповідну форму українського відповідника для **нагло**. Так само зроблено у випадку дієприкметника і прикметника, наприклад, **стухнутий**, **стухлий** 'зацвілий, пліснявий' та іменника і прикметника, наприклад, **дихавица**, **дихавичний** 'астма',

– недоконані і доконані дієслова подано в одному реєстровому слові тільки тоді, коли обидві форми безпрефіксні або з тим самим префіксом. В інших випадках такі дієслова розділено, наприклад, замість: **тирвати** 'минати': *Не стирвало и два тижні, и ся оженил*, – вміщено два реєстрових слова: **стирвати** 'минути'. *Не стирвало и два тижні, и ся оженил* → тирвати та: **тирвати** 'минати' → стирвати,

– в реєстрових словах уніфіковано фонетику, без урахування деяких змін, зокрема *в/у* на *г*, наприклад, замість **гвойти** 'увійти, зайти' подано [**увойти**:] гвойти 'увійти, зайти'.

Залишено *и* на місці, де лемківські говірки зазвичай мають заднє *ы*, з огляду на локальну вимову – у Висові ще до війни З. Штібер записував лише *и*. Буква **л** означає переважно приголосний [л], рідше [ў] або [в].

Zasady redakcyjne

Dodane przez nas uwagi, kwalifikatory, odsyłacze, numerację haseł i znaczeń, literę ***g*** (**ґ**) dajemy bez zaznaczenia tej ingerencji (O. Hojsak wskazywał jedynie leksykę dziecinną, toteż określenie *дит. = dziecięce* jest tylko jego). Pozostałe zmiany podano w nawiasach kwadratowych, z wyjątkiem polskiego tłumaczenia objaśnień wyrazów hasłowych i cytatów.

W szczególności wprowadzono następujące zmiany:

– dodano formę występującą w ilustracji hasła, a pominiętą w haśle, np. **мигати**(**ся**), [*док.* **мигнути**] na podstawie zapisu: *Лем ся мигнул попід вигляд*. Podobnie w przypadku: **сператися** (**спертися**). *Зопреся дерево на ріци* 'зупинитися, заштопоритися' dano osobne hasło **зопертися** z przykładem, a **сператися** pozostawiono bez przykładu, ale z odsyłaczem: → зопертися. Tak samo w przypadku: **сукати** 'скрутити з окремих ниток'. *Всуч мотузок!* dano dwa hasła: сукати i всукати z przykładem.

– dodano znaczenie dla wyrazu hasłowego, np. **мирчати** ['мукати' – 'muczeć']. *Корова мирчит*,

– kilka razy wprowadzono znaczenie w języku ukraińskim w przypadkach, gdy autor podał znaczenie wyrazu hasłowego po rosyjsku, usuwając wyraz rosyjski, np.: **мерза**, **мерзотник** '*рос.* мерзавец' na: **мерза**, **мерзотник** '[мерзотник, паскуда, падлюка]',

– dodano uściślenie znaczenia wyrazu hasłowego, np. **мінцирь** 'рід ваги [безмін, пружинний кантар]',

– dodano odsyłacze tam, gdzie w hasłach autor umieścił dwa wyrazy, np. **мерзотник** *див.* мерза,

– dodano informację o czasowniku niedokonanym tam, gdzie autor podał tylko odpowiedniki w aspekcie dokonanym, np. **мельдувати** '[*недок.* і *док.*] доповісти, донести (на когось)',

– dodano inne informacje, np. *мн.* w: **млоцок**, *мн.* млоцки,

– utworzono nowe hasło, wykorzystując wyraz podany w przykładzie, np. [**гойно** 'достаток, в достатку' – 'pod dostatkiem (*por.* hojnie)']. *Вчера било гойно, а гнеска говно* (hasło **гойнувати** 'витрачати понад міру', z którego pochodzi cytat, pozostało bez przykładu),

– połączenia dwóch wyrazów, z których jeden jest przymiotnikiem, a drugi przysłówkiem, np. **наглий**, **нагло** 'раптовий', rozdzielono, dodając brakującą formę odpowiednika ukraińskiego dla **нагло**. Podobnie postąpiono w przypadku imiesłowu i przymiotnika, np. **стухнутий**, **стухлий** 'зацвілий, пліснявий', oraz rzeczownika i przymiotnika, np. **дихавица**, **дихавичний** 'астма',

– czasowniki niedokonane i dokonane dano w jednym haśle w zasadzie tylko wtedy, gdy obydwie formy są bezprefiksalne lub z tym samym prefiksem. W innych przypadkach w zasadzie takie czasowniki rozdzielano, np. w przypadku: **тирвати** 'минати'. *Не стирвало и два тижні, и ся оженил* wprowadzono dwa hasła: **стирвати** 'минути'. *Не стирвало и два тижні, и ся оженил* → тирвати oraz: **тирвати** 'минати' → стирвати,

– w hasłach ujednolicono fonetykę, nie uwzględniając niektórych zmian, w szczególności *v* (в) / *u* (у) na *h* (г), np. zamiast: **гвойти** 'увійти, зайти' dano: [**увойти**:] гвойти 'увійти, зайти'.

Pozostawiono *y* (и) w tych miejscach, gdzie łemkowski zwykle ma *y* tylne (ы), szanując wymowę lokalną, gdyż w Wysowej jeszcze przed wojną Z. Stieber zapisywał tylko *y* (и). Litera **л** oznacza w zasadzie spółgłoskę [ł], rzadziej – [u̯] lub [w].

Кваліфікатори, скорочення і символи – Kwalifikatory, skróty i symbole

Кваліфікатори – Kwalifikatory

Автор тільки винятково (66 разів) застосував ремарки, вказуючи на походження слова: польське, словацьке, угорське, німецьке, навіть англійське і єврейське, наприклад: **яґомосць** (*пол.* jegomość), **мацер**, **мац** (*слов.*), **живан** (*з мадярського*), **бештайґери** (*нім.* bergsteigen), **бойс** (*англ.*), **маци** *евр*., що не зазначено в тексті. Більшість ремарок належить редакторам, тому не подано їх в квадратних дужках, так як у випадку інших втручань в текст Автора. Ремарки подано курсивом (у рукописі їх подано в дужках).

Autor tylko wyjątkowo (66 razy) wprowadzał kwalifikatory wskazujące na pochodzenie wyrazu: polskie, słowackie, węgierskie, niemieckie, nawet angielskie i żydowskie, np. **яґомосць** (*пол.* jegomość), **мацер**, **мац** (*слов.*), **живан** (*з мадярського*), **бештайґери** (*нім.* bergsteigen), **бойс** (*англ*), **маци** *евр*., które w tekście usunięto. Większość kwalifikatorów pochodzi od opracowujących, dlatego nie dawano ich w nawiasach kwadratowych, tak jak inne ingerencje w tekst Autora. Kwalifikatory podano kursywą (w rękopisie podano je w nawiasach).

Скорочення і символи – Skróty i symbole

вищ. ст. – вищий ступінь – stopień wyższy
вульґ. – вульґарне – wulgarne
Дод. – Додаток – Aneks
док. – доконаний від – aspekt dokonany
див. – дивися – zobacz
дит. – дитяче, з мови дітей – dziecięce, z mowy dziecka
жарт. – жартівливе – żartobliwe
зб. – збірний именник – rzeczownik zbiorowy
збіл. – збільшене – zgrubiałe
зменш. – зменшене – zdrobniałe
знев. – зневажливе – obraźliwe (pejoratywne)
євр. – єврейське – żydowskie
евф. – евфемізм, евфемістичний – eufemizm, eufemistyczny
інтенс. – інтенсивне – intensivum
ірон. – іронічне – ironiczne
лайл. – лайливе – przezwiskowe
мн. – множина – liczba mnoga
найв. ст. – найвищий ступінь – stopień najwyższy
невідм. – невідмінюване слово – wyraz nieodmienny
недок. – недоконаний вид – aspekt niedokonany
одн. – однина – liczba pojedyncza
перен. – переносне – przenośne
предик. – предикатив – predykat
преф. – префікс – przedrostek
присл. – прислівник – przysłówek
род. – родовий відмінок – dopełniacz

[ ] у квадратних дужках вміщено зауваження редакторів та доповнення – w nawiasach kwadratowych podano uwagi redaktorów i uzupełnienia
→ стрілка вказує на обопільне відсилання доконаних і недоконаних форм дієслів, а також до інших словникових статей, зокрема до тих, де є слова, що не представлені як реєстрові – strzałka odsyła wzajemnie formy dokonane i niedokonane czasownika, a także do innych haseł, w szczególności tych, w których znajduje się wyraz niewystępujący jako wyraz hasłowy
▲ фразеологізм – frazeologizm

асекурація - страхування
асентерунок - ~~в...~~ відбрання до війська
банувати - тужити
боробо - гульвіса, пустий чоловік
бештефрант - хитрун
брульйон - грубий зошит
варуватися - берегтися
вивірка - білка
вичходжений? - зношений предмет
(за)вифасувати - отримати з держ. складу
цофатися - іти назад
видокщи - йордан - (рел. свято 19. І.)
віншувати - бажати
газда - господар, газдиня - господиня
газдівка - господарство
гарак - ром
гербата - чай?
гарувати - тяжко працювати
гвер - гвинтівка
главосіки - рел. свято (11.9.)
гонведи - угорські солдати
грайцар - др. монета за часів Австро-Угорщ.
грозно - виноград
гунцмут - собачий син (лайка)
декунки - околиці
пантрувати - доглядати
дубельтівка - двоствольна рушниця
тестамент - заповіт
тівна - тільна (корова)
торгатися - рватися (ся вурвало)

тирмосити - трясти
праженина - заправка
смажити, тушити

позітка - цигарка до шкільного ...
політувати - зневажати (та око зо мною політує)
порушувати - зрушити
постерунок - поліційна комендатура

Праг-тарак (місцевий звичай)

Трепета - оселка

Защілка - зав'язати на защілку.

√ Глушка — домашня птиця — тиф

√ Гонти — галгац — дерев'яні дощинки, якими покривали дах (з ялиці)

√ Ганч — вада, √ ганчувати

√ Гребена — дротяна щітка (взагалі дві щітки — одна закріплялась нагłухо, а другою розчісували на ній овечу вовну.

√ [Голілка — черня (тко) — кружека.
Гейс — нафта !]

√ Гроблиця — [Гинда — ?]

√ Гамба — уста, рот

√ гамбаль — людина з великим ротом!

√ Гармідер — шум з викликами (диви також — райбах, балаган)

√ Галган — шибеник (ти галгане) — ~~те що й розбишака, батяр~~ лецарь, голодранець.

√ Гладжениця — гладити — терти лен — пристрій, за допомогою якого робили із лену волокно (терлиця)

√ [Гей — так]

√ Горстка — зв'язка необтертого лену, що вміщалася в одній жмені.

√ [Грішити — промахнатися когось]

√ Гузиця (диви також — риць, дупа, задниця, срака) — заднє місце тіла людини

√ [Глядати — шукати]

√ Го — його (родовий відмінок особи особового займенника

√ [Гайнувати — трусити, розтратити!]

√ Грозно — виноград

√ Гомілка (особливо із сира і тіста — на 1 марта (ч. свят) — припечений під вогнем в печі (челюстами) м'ячик вареної картоплі, інколи з м'ясом)

√ [Губи — гриби (заг. поняття всіх їх видів]

√ ~~Натька~~ — черення на стіна сеней

√ Гостец — параліч (Гостец би тя подесикал — (проклон)

√ Груба — вагінна

√ Гиртувати (гірт) — закріплен (ліґри, драбини, драбинки до задньої телічи воза за допомогою ланцюжка та малої завоїни.

√ Гайник — човен —

√ [Голяк — бритва
√ Гейта — на коней — вправо]

√ Гніжиці — бокові дошки на возі для вивозки гною.

√ [~~Гамда — дета~~, рот]

√ Гарасівка. — лента, що зв'язувала пацюрки. Було, що й мужчини защіпали нею сорочку під шию.

√ Глупий — дурний

√ [Гвобік — нога до вутя]

√ Гичани — гоїти

Г
Д
Е
Є
Ж
З
Ї-И
К
Л
М
Н
О
П
Р
С
Т
У
Ф
Х
Ц
Ч
Ш

дурак [illegible] — ручка від граблі або від[illegible]

дупа — заднє місце тіла людини

домів — додому (диви також — риц, задниця, гузиця, срака)

(але — дупа-дупа)

делинки — застелена дошками частина земельного покрову [illegible] кімнати (делинки також бували перед стайнями [illegible] дверима).

доло[illegible] — лежати на живіт

делнована хыжа

~~дітися (та де ся діло~~

дуган — тютюн, капшук, мошонка

дідня (тобто до дня) — на світанку.

драб (ти драбе еден) — розбишака

дринд(ом) — риссю (біг коней)

(але дринкеш — не дуже швидко ідеш)

дзіргатися ~~дринкавий~~ — ~~приставати~~, причіплюватися до когось, на щось

(не дзіргайся по ній (~~[illegible]~~)

задзіргнуласе му на шию.

хлопці дзіргалися на віз (скору) щоб їхати як-небудь причіпившися)

~~декоти —~~

дранка — дерта (не колота) дощечка із ялини, якою городили плоти

~~дрік —~~

довж — [illegible] (старші кричали на хлопців: „Што ту хцеш, хочеш дранком ?")

дирва, дровно — дрова, поліно, деревина

даяк (буде) — якось (буде)

домів — додому

дуркати (подме домів) = ходім додому.

дажівка — перепилиця

~~дазраз — коли-небудь~~ (дазраз до тя зайду)

дуже — багато

досш. (барз дуже — дуже багато)

дудла — дупло (в дереві, зубі)

дудлавий — дуплавий (пень, зуб)

дурбак — брусок для гостріння коси

Данько (ім'я) — Данило.

дюдя (діточе) або дзюдзя — зимно (дзюдзяний — холодний)

дябол — дідько, чорт, біс

(жеби ми хоц повіл чорте-дябле так и так, та ні)

дзюндзя — (баби ся розговарюют)

дохварятися —

Ресентиця – сироватка
заказати – заборонити (не заказано)
закачані вілі, – закислі (очі)
контетний – задоволений –

загальноосвітня заочна школа

замайти – заквітчати
замемрувати – доповісти, заявити
гзицірка – мушутрок
кавка – галка, крук
камеральний ліс – державний ліс
катувати – бідувати
зашпаране – бідняцьке
каварня – казарма
кварний (кіт) =
кичера – господська гора
киян – ребнея
копшина – повітка
колба – рушниця
комісник (хліб) – з грубо розмолотого зерна
крешити – молотно подарунок кумів на хрестини

ШУЄ

УЧНІВ

куфирок – дерев'яний чемодан
лагодіти – заспокоїти
мешпергая – кажан
лихва – відсоток, процент
мелдувати – доповісти, донести на когось

—197 навчальний рік

мерва
мозедір – саморобний прилад для вибуху.

ПРИЙОМУ:

обаряне – бублики
гоїз – узбіччя гори
всмичатися – мазатися

всі громадяни віком від 16

пантрувати – берегти

набути загальну середню

паньорки – намисто

чицтва.

піф – горище
пагода – дощова погода
позір давати – наглядати

ня до 30 серпня 197 р.

Чійко (ререно) – молодий брат
Пункувати – плентати (гризати)
Струшки – морквека
ребереньгда – ряса
рихе – сало
Селява – салова
Суходіл – тубергулюз
Смерт – магазин
Стерти – купити
Стрик – дядько (батьків брат)
Юстриця – погода і голчаста трава

паска — великий хліб, який пекли на Великдень.
[Пироги — вареники]
плахта (без плеча) — часть жіночого літнього одягу, який носили влітку і навесні.
[п'ястук]
тріспанка — мати-одиночка
тріспалася — завагітніла без шлюбу
паска — (на Великдень)
припін — довгий ланцюг з дрібними ланками, на який на насовиску привязували (припинали) коней.
[тіперечний —
парня — рів, вибоїна]
повересло — перевесло.
панєзаки
палюнка — горілка
погарик — чарка (рюмка)
под (гев) — сюди (сюди)
[грязний (болото), дорога розбита]
паздзіря — віджоди при терті льону.
Повіпати — (такто видно, же аж є тя паздзіря
поводне буде летіло)
паздеристий лен — не добре очищене льняне волокно.
~~пемор~~ ~~спазма животних~~ ил.з
пхати — штовхати
(~~пемір го звалил з голову, треба одігнати~~)
та ся не пхай —
порток — скатерть на столі під час обіду чи вечері.
[Пєсцвох, пєсцвошок, пєстати]
пеня — той, що повільно щось робить
пугайда — великий ростом
пеняти — довго десь сидіти або працювати.
[полудлувати — обідати
полуденок — обід]
(Але-с пенял аж до ночи)
папортина — папороть
пулька, пулек — індичка, індик.
п-ррр! (На коней) — стій!
пор~~плиця~~ (~~....~~) — складова частина жорен
~~....~~ (інша частина — веретено)
Перплиці (на голові людей) — пор. — Гергес)
пантарка — домашня птиця
паскудник — гадюка
паскуда, (паскудота) — щось негарне (про людину)
паскудь — (о, яка паскуда), о яке паскудь —
преокрутні — дуже сильно
(лемеся преокрутні злих язиків бом.
павуз, — рубель на возі
павузити, — притягнути рублем сіно на возі
Пікаві

тріспал єй — зробив їй дитину
пеякрев — (Ни пеякрев!) — мто за пеякрев, мто за пеякрев.
планний, плань (таке пеякрев, плань)

перевертатися – перекидатись
понагляпися (віз ся переревернул) – спішити
правидла (до чодіт)
правда (на боденьці)
приповідка – лукказка
процесия – (рос. шествие) зхоругвами, позтоні, декоми
паст (на миші) – мишоловка
півбутки
пенчавий – не швидко робить роботу, повільний. пенчаве тусолі (не видку потріних робота)
додався ⟶ змарнів (але ся додал
ПЛЯНТАТИ – говорити ні се, ні те, що, кияс-
(язик ся (спр. в своїх роках) заплянтал)
плянтати (ногами) – шморгатись спотикатись
(але пленче ледво ніг)
(не плене ся ми, під ногами)
партач – псуй, невдаха по роботі)
протріщати(ся) – відкривати очі, світати
(протріщ очи. Лем ся на ден протріщило = тільки начався світанок)
пернадель (у ВРХ) –
пражити – жарити, дуже гріти,
полазник – повздовлений хлопець вроді коляда, що покли на різдво.
поневіратися(ся) – на колуєв –
перделв – задне місце
(иц до перделя)
порплеся (кура)
~~прозиво – вол...~~
писк – 1) морда 2) тонкий різкий звук людини, тварини, іктру
пірити (спірити) – вкрасти.
поскрібка
підкладок – старе яйце, яке залишали на гнізді, щоб кури по прикладі інші туди неслись.
позлітка – папір срібного або золотого кольору
перяйка – відділення в шафарні (дава...
пхати – штовхати (не пхайся, попхай в...
П ~~прятати~~ (спрят) (говорите ховати)
Прятанка – гра в жмурки
прядки – ті, що наймалися прясти льняне волокно
поленд... →
переоблочи(ся) – переодягнути(ся)
портки – штани (з домашнього полотна)
псути, псуй – бракороб.
пучитися – підіймати щось непосильне або дуже важке

Такоже коляднік, який ходив в хату з колядою. Приходили рано на різдво, якому ділили пельонки, горохи, пелюшки і тд ... (прийд до нас за полазника)

продовження на стр. 78

Позмакати – поширбіє – гоніть

37

ревкати (ревклося) -
65 відрижка
ратач — частина приладу дерев'яного для розгладжування білля (друга частина — катулька)
ровер (з польськ.) — велосипед
~~райвах~~ — шум з викриками
(диви також — гармідер, балаган)
риц — заднє місце тіла людини.
ригель — дерев'яний засув
(диви також — дупа, задниця, гузиця, срака)
рянди (ка) — ганчірки, шмати.
рядавий, рядава кошеля
ринка — чугунна сковорода з 3-ма ніжками, на якій над розжареним вугіллям смажили.
понятно рендове — дуже слабке
райтки Ровер — — галіфе.
Ретязка, ретяз — ланцюг для прив'язування корів до стовпа в стайні.
розмітувати (гній) (розмет) — розкидати по полі.
регрут — призивник в армію.
ригель — дерев'яний засув на дверях
румегати — ремигати
рептушити (але румегати) — жим писком
Ружа (ім'я)? Ружа — роза — Розалія. (поцієкує, багато говорить)
розправити на хліб — замісити тісто на хліб.
різанка — їда із тіста (майже вермішель)
росіл — юшка із звареного мяса.
розчепиритися — розставити ноги
розгазда (чого-с ая му розчепирила?)
Русаля не господар — Зелені Свята
рипати — часто відкривати двері
(гет жидану вирипал (так що стало холодно)
в щеноскому — з'їв — зрипал цілу миску кулеші)
і ще: але бам си єй рипнул)
сід! Не рипайся мі!
ригель — засув (але летвеє вирипаєх).
рипати так ся як гад
різедзя ворши — хворост, хмиз
розпаюдився — набрав охоти
Райвох — ... — розгарячився!
роса - піт (вимила му роса на чело! робен — робив)

Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Н

Олександр Гойсак – Ołeksandr Hojsak

Словник – Słownik

А

а гаксь! *див.* гаксь

а-гуч! *див.* гуч

адзимка ‘паляниця’ – ‘placek, podpłomyk z mąki owsianej, pieczony w piecu lub na kuchni’

адукат ‘адвокат’ – ‘adwokat’

а-ись! *див.* ись

а-кєц! ‘окрик на козу, щоб втікла’ – ‘okrzyk przy odpędzaniu kozy’ → коць, кець

акурат 1. ‘саме так, в сам раз’ – ‘właśnie tak’. *Акурат так и было* **2.** ‘недовіра’ – ‘czyżby?’. *Є, акурат?!* → є

акуратний ‘охайний’ – ‘taki jak trzeba, schludny, czysty, [akuratny]’

акуратні ‘охайно’ – ‘tak jak trzeba, schludnie, czysto’

анталок ‘барило, бочка невеликого розміру з пивом (вином), до 25–30 л’ – ‘baryłka, antałek na piwo lub wino o pojemności do 25–30 l’

анцихріст ‘чорт, біс, антихрист’ –‘antychryst’ → Дод. 12

а-псік! ‘на кота, щоб втік’ – ‘okrzyk na kota, żeby uciekł’ → кіць-кіць!

арак ‘спиртний напиток’ – ‘arak (alkohol)’

асекурація ‘страхування’ – ‘ubezpieczenie, asekuracja’

асентерунок ‘відібрання до війська’ – ‘pobór do wojska, asenterunek’

астряб ‘яструб’ – ‘jastrząb’

Б

баба[1] ‘мати матері або отця’ – ‘babka (matka matki lub ojca)’ → бабця

баба[2] ‘хліб з білої муки, з домішкою цукру, яєць, який на залізних формах пекли на Великдень’ – ‘babka pieczona na Wielkanoc’

бабка ‘на ній клепали косу’ – ‘babka do klepania kosy’

бабрати ‘робити щось не так, як треба’ – ‘babrać, robić coś byle jak, źle’

бабри ‘зроблене щось як-небудь’ – ‘coś zrobione byle jak’

баброш, **бабруля** ‘ті, що займаються *бабрами*’ – ‘robiący coś byle jak, niechlujnie’

бабруля *див.* баброш

бабця ‘мати матері або отця’ – ‘babka (matka matki lub ojca)’ → баба[1]

[**бавити** ‘перебувати’ – ‘przebywać’]. *Довго ся не бав* ‘не затримуйся довго’ – ‘nie zatrzymuj się dłuższy czas’ → збавити час

багнітки ‘лоза з пучками, яку святили на квітну неділю’ – ‘gałązki wierzbowe

z baziami święcone (jako palemki) w Niedzielę Palmową'

багно 'згустіле болото у дорожній виїмці (калабані)' – 'zgęstniałe błoto w wyboju na drodze'

багра 'дзвони до коліс' – 'dzwona w kole wozu'

баґателя 'нічого страшного, серйозного' – 'nic ważnego, *dawn.* bagatela' → байка

баґнет 'штик' – 'bagnet'

бадиль, *зб.* **бадиля** 'стебло, стебла (але не зернових культур)' – 'łodyga, badyl (nie dotyczy zbóż)', *zbior.* 'łodygi, badyle'

бадиля *див.* бадиль

бадилянка (**билянка**) 'сухе стебло картоплі' – 'uschła nać ziemniaczana'

базі, базьки *діт.* 'малі ягнята' – *dziec.* 'małe jagnięta'

базьґрати 'погано писати' – 'bazgrać'. *Базьгреш*

базьки *див.* базі

базь-на! 'кричать на овець, щоб вернулися' – 'okrzyk na owce, by wróciły'

базю-базю! 'так кликали овець' – 'przywoływanie owiec'

байзель 'безпорядки' – 'nieporządki, *pot.* bajzel'

байка 'нічого страшного, серйозного' – 'nic ważnego'. *То ищи вшитко байка або баґателя* → баґателя

байсиґель 'велосипед' – 'rower'

байтавий 'той, що ходить, закидаючи ногами вбік' – 'ten, kto chodzi koślawo, zarzucając nogami na boki'

балаґан 'замішання, шум, суматоха, нерозбериха' – 'bałagan, zamieszanie' → гармідер, райвах

баламут ['баламут, бешкетник (?)' – 'bałamut, człowiek wprowadzający zamęt (?)']

баламутити 'збивати з пантелику' – 'bałamucić; zbijać z pantałyku'

балбес 'нерозторопний' – 'nieroztropny'

балец 'коровай' – 'korowaj (chleb weselny)'

бамбух 'великий живіт (шлунок)' – 'wielki brzuch'

банда 'духовий оркестр' – 'orkiestra dęta, *dawn.* banda'

бандаж 'бинт' – 'bandaż'

бандажувати 'бинтувати' – 'bandażować'

бант 1. 'перекладина між кроквами' – 'łata łącząca krokwie' **2.** 'сідало для курей' – 'grzęda, drążek dla kur'

банувати 'тужити за кимось' – 'tęsknić *za kimś*'

банюр, **баюра** 'річкова вибоїна, заповнена водою' – 'jama z wodą w rzece (potoku)'

бараба 'гульвіса, пустий чоловік' – 'hulaka, zły człowiek'. *Ти барабо!*

бараниця 'великий кожух, який брали тільки для зимової поїздки кудись' – 'kożuch zimowy, baranica (zabierany na sanie w zimie)'

барже *див.* барз

барз, *вижча ст.* барже, *найв. ст.* найбарже 'дуже' – 'bardzo'. *Найбарже мя бил сам гайтів. Барз дуже* 'дуже багато' – 'bardzo dużo'

баршан 'плюш' – 'plusz'

[**бас** '?' – *por. gwar. basy sprawić* 'silnie wybić']. *Басом ти твою мацер!* → Дод. 12

басамунка 'лента' – 'taśma, tasiemka' → басамуня

басамуня *змеш.* – *zdrobn.* 'ленточка' – 'tasiemeczka' → басамунка

баси 'контрабас' – 'kontrabas, *pot.* basy'

бача 'вівчар, чабан і, як правило, старший ворожбит; чабан (в Татрах)' – 'pasterz owiec i zwykle doświadczony wróżbiarz; baca (w Tatrach)'

баюра *див.* банюр

баюси 'вуси' – 'wąsy'

ба-як 'а все-таки' – 'mimo wszystko'. *Ба-як буду*

бевчати 'горіти сильним полум'ям' – 'palić się silnym płomieniem'

без[1] 'через' – 'przez'. *Як ишол без тот хотарь*

без[2] 'без' – 'bez (*czego*)'

бенкарт 1. 'малий хлопець, підліток' – 'chłopczyk' **2.** ['позашлюбна дитина' – 'nieślubne dziecko, bękart' → Дод. 11]

бердо у ткацькому верстаті ['деталь що нагадує гребінь в рамці'] – 'płocha (część służąca do przybijania wątku w krosnach)'

бесіда 'розмова' – 'rozmowa'

бесідливий 'розмовний, розговірчивий' – 'rozmowny'

бесідувати 'говорити' – 'mówić, rozmawiać'

бестежити ['ганьбити (?)' – 'hańbić, bezcześcić (?)'] → збестежити

бестия 'шельма' – 'szelma, *pot.* bestia'

бетега ['щось погане' – 'coś niedobrego, złego']

бетярь 'парубійко, забіяка, батяр' – 'zabijaka, baciar'

бештайґери 'міцно зроблені черевики із шкіри' – 'mocne buty skórzane'

бештати 'сварити когось' – 'besztać *kogoś*, wymyślać *komuś*' → збештати

бештефрант 'хитрун' – 'chytrus'

бзьдзіти 'пердіти' – 'puszczać gazy, *wulg.* bździć'. *Не бздий, бо хто ти витримат* → зобзьдзітися

бийби *дит.* 'черевички – туфельки' – *dziec.* 'buciczki'

[**бик** 'віл; бик' – 'wół; byk']. *Але-с бик-бик! Ти бику перунский!* → бича, бичиско[2]

билен 'часть ціпа' – 'bijak (część cepa)'

більця 'залізна часть шпурлета (на неї закладалось цівки і файфи)' – 'żelazna część w warsztacie tkackim (na nią zakłada się cewki i szpule–fajfy)'

билянка *див.* бадилянка

бинк ['дзижчання мухи' – brzęczenie muchy']

[**бинка** '?']. *Бинка* (муха)

бинчати ['дзижчати' – 'bzyczeć']. *Муха бинчит*

бистриці, **сливки бистрицки** 'подовгуваcті [сливки]' – 'rodzaj śliwek, o wydłużonym kształcie'

бистрицки сливки *див.* бистриці

битанґ, **битанґа** 'батяр, розбишака' – 'łobuz, andrus'

битанґа *див.* битанґ

[**бити** 'вибивати' – 'wybijać' → кертиця]

бихрест 'неслухняний недоросток (підліток)' – 'nieposłuszny wyrostek'

бицьок *змеш.* – *zdrobn.* 'бичок' – 'byczek'. *Ти бицьку!* → бича

бич 'батіг' – 'bicz'; в'язали на бундзи або югаску (засилку) – wiązano węzły lub na *juhaskę* → бичиско

бича 'бичок' – 'byczek'. *Почиряй мі бича за гача!* ['поміняй бичка на лоша' – 'zamień byczka na źrebaka!'] → бик, бицьок, бичиско[2]

бичик 'деталь ткацького верстата' – 'jakaś część krosien'

бичиско[1] 'пужално від батога' – 'biczysko (rączka bicza)'. *Вдарив мене бичиском*

бичиско[2] 'великий бик, віл, бугай' – 'byczysko, wielki byk, wół, buhaj'. *Побіл мене бичиско* → бик, бича

бібковий листок 'лавровий лист' – 'listek bobkowy (laurowy)'

бібула 'промакатка' – 'bibuła'

бібулки 1. 'папірці для куріння' – 'bibułki do skręcania papierosów' **2.** 'кольоровий графірований папір для штучних квітів' – 'kolorowy, marszczony papier do robienia sztucznych kwiatów'

бігатися 'корова хоче запліднитись' – 'latować się (o popędzie płciowym krowy)'

бідня *див.* зунуватися

біднятко 'дуже бідна дитина (або дорослий)' – 'biedaczysko (o dziecku lub osobie dorosłej)' → біднятусьо

біднятусьо *зменш. – zdrobn.* 'дуже бідна дитина (або дорослий)' – 'bidula, biedaczysko (o dziecku lub osobie dorosłej)' → біднятко

біла глина 'таки дійсно біла, нею білили хати' – 'biała glina, którą bielono chaty'

білити 'білити' – 'bielić'. *Білити полотно. Білити хижу* 'робити побілку [*хижи*]' – 'bielić *chyżę*'

більмо ['більмо' – 'bielmo']

блазен 'легкомисний, несерйозний' – 'lekkomyślny, niepoważny, *pot.* błazen'. *Та не буд блазен!*

бландзарь 'круглі бляшки, що їх чіпляли коням до узди' – 'okrągłe blaszki, przyczepiane koniowi do uzdy'

блатнарь 'гвіздь, яким прибивали ляття [лати] до кроков' – 'gwoździe do przybijania płatew (łat) do krokwi'

близьці 'близнята' – 'bliźnięta'

бліх 'дрючки на стояках, на які натягалося домоткане полотно, систематично його змочувалось, і воно із шарого ставало білим' – 'żerdki na stojakach, na jakich naciągano płótno (robione w domu), moczono je raz po raz, i z szarego robiło się białe'

блішити 'білити полотно [на *бліху*]' – 'bielić płótno na *blichu*'

блуд[1] 'письмова помилка' – 'błąd, omyłka w piśmie'

блуд[2]: *Блуд ся го хватил (імав)* 'заблудився (напр., в лісі)' – 'zabłądził (np. w lesie)'

блуд[3] ['психічна хвороба' – 'choroba psychiczna (obłąkanie, obłęd)']. *Блуд ся го хватил (імав)* 'захворів психічно' – 'zachorował psychicznie, dostał obłędu'

блудити 'блукати' – 'błądzić'

блювак 'неїстивний гриб, подібний до правдивого, але коли розламати, то синіє' – 'siniak, grzyb niejadalny, podobny do prawdziwka, ale siniejący po rozłamaniu'

блюхати 'бовтати якусь рідину' – 'bełtać jakąś ciecz' → наблюхати, розблюхати

блядь, **бляха** 'жінка легкого поведіння, повія' – 'kobieta lekkich obyczajów' → Дод. 11

бляха 1. 'частина плуга, [полиця]' – '(blaszana) odkładnica pługa' **2.** *див.* блядь

бо: **бо-м**, **бо-лем** 'бо я' – 'bo ja, bom', **бо-с**, **бо-лес** 'бо ти' – 'bo ty, boś'

бобальки ‘грубі галушки, палюхи, (порізане, жарене або варене тісто у формі пальців) [традіційна страва на Святвечір]’ – ‘grube kluski, pokrojone ciasto w formie paluszków, smażone lub gotowane [tradycyjna potrawa wigilijna]’

бобки (ядлівцьови) [‘плід ялівцю’ – ‘owoce jałowca’]

бобрунка ‘комаха, божа коровка, у формі жука, червоні крильця з білими точками’ [!] – ‘biedronka, boża krówka’

бован ‘тупий, тупоголовий, тупиця’ (про людину) – ‘tępy, bałwan (o człowieku)’ → буван, тлук

Богом карати *див.* карати

бодай ‘хай, нехай, щоб’ – ‘niech, niechaj, bodaj’. *Бодай тя порандало! Бодай-с скапал (ґеґнул)!* → Дод. 12

бодай-який ‘який-небудь’ – ‘jaki bądź’

бодак ‘будяк’ – ‘oset’

боденька ‘масничка правити масло, маслобойка’ – ‘masielnica do robienia masła’

божа кровця ‘квіт [звіробій?]’ – ‘kwiat [dziurawiec?]’

бозуля ‘ґуля’ – ‘guz’. *Набив бозулю на чолі*

Бозюсьо *дит.* ‘Бог’ – ‘Bozia’. *О Бозюсю!*

боїско ‘окремі сіни для молочення зерна і приготовлення грубих кормів для худоби. У ньому зимою приготовляли суху пашу для худоби, також зберігали зерно кормове’ – ‘klepisko (boisko) w stodole, gdzie młócono zboże i przygotowywano pokarm dla bydła’

бойс ‘підросток’ – ‘podrostek’

боканч (бліхнарчанське [?] – w Blechnarce [?]) ‘черевик’ – ‘but’. *Шмарь юже зо ся тоти боканчи*

бокет ‘збанок емальований з верхньою ручкою’ – ‘emaliowany dzbanek z rączką od góry’

болгай ‘багаторічна трава’ – ‘trawa wieloletnia (gatunek trawy)’

бомба *дит.* ‘церква’ – *dziec.* ‘cerkiew’. *Підеме до бомби*

бомблик [‘невеликий пузир, пухір’ – ‘niewielki bąbel’]

бомбулька ‘кулька’ – ‘kulka’

бонк ‘байстрюк, дитина’ – ‘nieślubne dziecko, *pot.* bąk (o dziecku)’

борикатися ‘ковирятися, порпатись’ – ‘gramolić się, wydobywać się’ → виборикатися

боронити ‘волочити боронами зорану землю’ – ‘bronować’ → заборонити

бортак ‘дурний’ – ‘głupiec, dureń’. *Глупий бортак*

бортниця ‘в стайні продовжна груба дошка між боковими делинами (боковим дерев’яним настилом)’ – ‘podłużna gruba deska pomiędzy częściami podłogi z desek w pomieszczeniu dla zwierząt dla odpływu gnojówki’

бортуля [‘дурна жінка’ – ‘durna, głupia (o kobiecie’)]

бо-с, бо-лес *див.* бо

босорка ‘чарівниця (але тільки така, що відбирала молоко коровам)’ – ‘czarownica (tylko taka, która odbierała krowom mleko)’

бости [‘бодати’ – ‘bóść’]. *Бик побіл. Боде рогами* (бугай, корова, віл, навіть коза, баран, взагалі рогата худоба)’ – ‘(o buhaju, krowie, wole,

nawet kozie, baranie, w ogóle o bydle rogatym)'

боцан *див.* бузько

бравария 'буча' – 'brewerie, awantura, kłótnia'. *Робит браварию* 'збиває бучу, скандалить' – 'wyprawia brewerie, awanturuje się'

брайда 'щось рідко розмішане з водою (тісто, глина, болото)' – 'breja, coś rzadkiego (ciasto, glina, błoto)'

брандзолі 'внутрішня підкладка в черевиках' – 'podpodeszwy, brandzle, cienka, elastyczna skóra do okładania podeszwy wewnątrz obuwia, łącząca spód obuwia z jego wierzchem'

братки 'квіти' – 'bratki [kwiaty]'

братрура 'духовка' – 'duchówka, *dawn.* bratrura'

бренчати ['дзенькати, бряжчати' – 'brzęczeć']. *Ланцух бренчит*

брех ['гавкання' – 'szczekanie, ujadanie']. *Має великий брех* 'пес голосно гавкає, або жінка голосно свариться' – 'o psie: głośno szczeka, o kobiecie: głośno się kłóci'

бридкий 'поганий' – 'brzydki, wstrętny, obmierzły' → бридь

бридота ['негарність, бридкість, гидота'] – ['brzydota, obmierzłość'] → бридь

бридь ['негарність, бридкість, гидота'] – ['brzydota, obmierzłość, coś brzydkiego]'. *Але-с бридь. Таке-с бридь, што страх* → бридкий, бридота

брила 'камінна плита (природна)' – 'płyta kamienna (naturalna), duży płaski kamień'

бриндзя 'засолений овечий сир (в діжці)' – 'bryndza, solony ser owczy (w dzieżce)'

бріх 'живіт' – 'brzuch'

бріхатий *прикм.* 'з великим животом' – 'mający wielki brzuch, brzuchaty' → бріхач

бріхач 'з великим животом' – 'mający wielki brzuch, brzuchacz' → бріхатий

брульйон 'грубий зошит' – 'gruby zeszyt, brulion'

брус 'точило камінне' – 'brus, osełka do ostrzenia'

брячка 'пряжка' – 'sprzączka'

бубат *3 одн. дит.* 'болить' – 'boli'

бубен 'барабан' – 'bęben'. *Ти бубню!* (казали малим дітям – mówiono do małych dzieci)

бубнувати 'барабанити' – 'bębnić'

буван 'кусок дерева, який трудно розколоти' – 'kawałek drzewa, który trudno porąbać' → бован

будзя[1] *дит.* 'м'ясо' – 'mięso'

будзя[2] *дит.* 'писок, губи' – 'buzia'. *Дай будзі* → бузя

будити[1] 'вудити м'ясо' – 'wędzić (mięso)'

будити[2] 'розбуджувати, будити зі сну' – 'budzić (ze snu)'

бузько, **боцан** 'лелека' – 'bocian'

бузя *дит.* 'уста, губи' – 'buzia' → будзя[2]

буйці *дит.* 'черевички' – 'buciki'

букєта 'вінок у дружок і молодої із штучних цвітів, зеркалець, бомбульок' – 'wianek druhen i panny młodej ze sztucznych kwiatów, szkiełek (por. pol. *bukiet*)'

букса 'залізна втулка в голові колеса від воза' – 'żelazna tuleja w piaście koła wozu, buksa (buks)'

бульчати ['булькати' – 'bulgotać']

бунда ['довгий, теплий верхній чоловічий одяг, без рукавів, накидка' –

'długie, ciepłe wierzchnie narzucane okrycie męskie, bez rękawów']

бундз 'вузол, зав'язаний на чимось (шнурку, батогу тощо)' – 'węzeł (na sznurku, biczu itp.)' → забундзити

бурити 'валити, розбирати' – 'burzyć, niszczyć' → розбурити

бусь! *dim*. 'впадеш!' – 'upadniesz!'

буц 'недотепа' – 'niedołęga, oferma, patałach, *wulg*. buc'

буштринки 'обручі на голові колеса від воза по обох сторонах спиць' – 'pierścienie opasujące piastę koła wozu obok nasady szprych, *dial*. bursztynki'

буяк 'бугай' – 'buhaj, niekastrowany samiec krowy'. Вели корову до *бика* або до *буяка*

В

вага 'у возі [стельвага – поперечний брус, що з'єднує віз з упряжкою]' – '[rama u nasady dyszla, do której przyczepia się orczyki]'

ваган 'дерев'яне кругле корито, в якому формувались паски (великий хліб на Великдень)' – 'okrągła drewniana misa, w której formuje się *paska* (duża bułka na Wielkanoc)'

[**ваґабундарь**:] лахабундарь 'бродяга' – 'włóczęga'

вадитися 'сваритися' – 'kłócić się, wadzić się'

важитися 'сумніватися в чомусь' – 'wątpić w coś'. *Любити ся važу, лем ти нич не скажу*

вайцак 'хворий на грижу' – 'chory na przepuklinę'

вайцатий 'хворий на грижу' – 'chory na przepuklinę'

вайчати ['скиглити, плакати' – 'płakać, lamentować, jojczeć']. *Жиди вайчали. Не вайч мі поза уха* → розвайчатися

вакелия 'губка на буку, що мала властивість, на якій можна було писати' – 'huba na buku (można było na niej pisać)'

вал ['висока хвиля води' – 'wysoka fala']. *Котится вал на річці*

валів 'пологого розположення з дерева порожній всередині стовбур з боковіми днами і верхнім отвором, в якому зберігали зерно' – 'ustawiony poziomo, wydrążony pień drzewa, ze ściankami z boków i otworem na górze, do przechowywania ziarna'

валок[1] 'покіс сіна, зерна' – 'pokos siana, zboża'

валок[2] до грабель – do grabi ['частина грабель, до якої вставляються зуби' – 'część grabi, do której mocuje się zęby']

[**вальбія**:] лайбія **1.** 'корито для корму поросят, як правило, видовбане з дерева' – 'koryto dla świń, zwykle wydłubane z pnia' **2.** 'неповоротна, нерозторопна дівка або жінка, лінива невістка' – 'niezdarna dziewczyna lub kobieta, leniwa synowa'

валяти '[скидати, напр., сіна, соломи зі стриху' – 'strącać, zrzucać, np. siano, słomę ze strychu]. *Валяти грушки кирмаком* → звалити, наваляти

валятися ['збруднюватися' – 'brudzić się, walać się']

вандзірувати 'ходити кудись, мандрувати' – 'wędrować, włóczyć się'

вар (з капусти) **1.** ‘капустяний росіл в бочці’ – ‘solona woda w beczce z kapustą’ **2.** ‘їда, зварена юшка із квашеної капусти, помащена яким-небудь жиром; їли з картоплею’ – ‘zupa z kiszonej kapusty, zaprawiona jakimś tłuszczem; jedzono ją z ziemniakami’. *Компері з варом* → варянка

варґанник ‘губна гармонійка’ – ‘harmonijka ustna, organki’

варґи *див.* ворги

вардзолити ‘грубо прясти’ – ‘prząść grubszą przędzę’ → навардзолити

вариха ‘велика ложка (дерев’яна)’ – ‘duża drewniana łyżka, warząchew’

варкоч ‘дівоча коса’ – ‘warkocz’

[**варстат**:] варстад ‘столярний верстат’ – ‘warsztat stolarski’

вартати 1. ‘коштувати в грошовому виразі’ – ‘być wartym (w pieniądzach), mieć wartość’ **2.** [‘варт’ – ‘być wartym’]. *Вартат сьміху* ‘хочеться сміятися’ – ‘śmiechu warte’

варуватися ‘стерегтися, оберігатись’ – ‘strzec się’. *Варуйся того перуна* → заварувати

варянка ‘їда [переварений квас із капусти’ – ‘zupa gotowana na kwasie z kapusty’] → вар

ватра ‘спіднє місце в печі, на якому горіли дрова’ – ‘dno pieca chlebowego’

ватралька ‘дерев’яна повздовжня лопатка з довгою ручкою, якою загортали в печі вуголь’ – ‘drewniana łopatka z długą rączką do przegarniania żaru w piecu’. *Як ти дам ватральком по рици, то ся всереш*

ватриско ‘місце в полі, де було вогнище’ – ‘miejsce na polu po ognisku’

вгатити 1. ‘стримати (кров)’ – ‘zatamować (np. krew)’ **2.** [*перен.* ‘вдарити’ – ‘uderzyć’]. *Вгатити по морді. Яклем му вгатил по рияку* → гатити

вгорати ‘лущити стерню’ – ‘podorywać po zebraniu zboża’

векший *див.* великий

великий, *виж. ст.* векший, *найв. ст.* найвекший ‘великий’ – ‘wielki’

велич, **величава** ‘великий’ – ‘wielki, coś wielkiego’. *Виросло таке велич, што аж...*

величава *див.* велич

вельон ‘фата’ – ‘welon’

верабоже! ‘їй-Богу!’ – ‘Bóg mi świadkiem!’ → Дод. 12, 15

вербуватися [‘наймати’ – ‘najmować (się), werbować (się)’]

вередливий *див.* вередуля

вередувати ‘хотіти і не знати що’ – ‘chcieć i (dobrze) nie wiedzieć czego, [mieć humory]’

вередуля, вередливий [‘той, що не знає, чого хоче’ – ‘taki, co nie wie czego chce, malkontent, mający muchy w nosie’]

вереск ‘сильний плач’ – ‘głośny płacz’

веретильниця *див.* шулькнути

верещати ‘плакати (але дуже сильно)’ – ‘głośno płakać’ → Дод. 17

вертепа 1. ‘погана гірська лісова дорога’ – ‘zła, kiepska droga leśna w górach’ **2.** ‘захаращені лісові місця’ – ‘zawalone drzewami części lasu’

верхнина ‘сметана зверху на молоці в горщику’ – ‘śmietanka na mleku (w glinianym garnku/dzbanku)’

веряйка ‘дерев’яний замок на дверях’ – ‘drewniany zamek u drzwi’

вестка ‘жилет’ – ‘kamizelka’ → камізелька

веце ‘більше’ – ‘więcej’. *Я юж веце не буду так робил*
вечеря ‘вечеря’ – ‘kolacja, wieczerza’
вечірки ‘вечорниці, на яких пряли лен’ – ‘wieczornice, podczas których przędziono len’
вжиця ‘ложка’ – ‘łyżka’
вжичка ‘ложечка’ – ‘łyżeczka’
вжичник ‘дерев’яна поличка з дірками, завішена на стіні, для зберігання ложок (вжиць)’ – ‘drewniana półka z dziurkami, zawieszana na ścianie, na łyżki’
взадгуз ‘іти задом наперед, [назад]’ – ‘iść tyłem, do tyłu’
взаран ‘завтра’ – ‘jutro’ → заран
вздихати ‘зітхати’ – ‘wzdychać’
взипи ‘в другу сторону’ – ‘w drugą stronę’. *Засукати веретено взипи* → навспак
взнимкатися [‘зробити собі знімок (?)’ – ‘sfotografować się (?)’]
взнути, **взнутися** ‘поцілувати в заднє місце’ – ‘pocałować w tyłek’. *Взний мя в душу* [!] → Дод. 12
взнутися *див.* взнути
взяти [‘яти’ – ‘wziąć, zabrać’]. *Воз погрібач! Фрас тя взял!* → Дод. 12, 16
вибавити ‘виручити з біди’ – ‘wybawić (z kłopotów, z biedy)’
виборикатися [‘видертися, видряпатися’ – ‘wygramolić się, wydobyć się’]. *Ніж-лем ся з-під нього, гада, виборикал* → борикатися
вивірка ‘білка’ – ‘wiewiórka’
вигаратати [‘сильно побити’ – ‘mocno pobić’]. *Алем єй вигаратал* → гаратати
вигваряти 1. ‘дорікати’ – ‘wyrzekać, przyganiać *komu*’ **2.** ‘виправдовувати’ – ‘tłumaczyć się’
вигворка ‘виправдання’ – ‘wymówka’. *Мал чорт вигворку, же маму забил, бо цма била*
виглоданий ‘зношений предмет’ – ‘znoszony (o odzieży)’
вигляд ‘вікно’ – ‘okno’
виграбаний ‘кіт голодний ходить по горшках, шукаючи їжі’ – ‘o głodnym kocie, który szuka pożywienia w garczkach’
вигримати [‘вилупцювати, вибити, виколотити’ – ‘wygrzmocić, pobić’]. *Вигримал єй* → гримати
вигучати ‘вирости великим’ – ‘wyrosnąć na wielkiego’. *Смот, яка пугайда вигучала*
виґрамулитися [‘видертися, видрапатися’ – ‘wygramolić się’]. *Ніж-лем ся з-під нього виґрамулил*
видаватися ‘виходити заміж’ – ‘wychodzić za mąż, wydawać się’
[**виданя**: **дівка на виданю** ‘видання (заміж)’ – ‘wydanie za mąż’]. *Мам юж дівку на виданю*
[**видзядати** ‘вилаяти’ – ‘zwyzywać (od dziadów)’]. *Так-лем го видзядал* → Дод. 10
[**видіти** ‘дивитися, бачити’ – ‘widzieć’]. *Видиш го маш!* ‘ти дивись, який він!’ – ‘popatrz, jaki on (jest)!’
Видокщи ‘релігійне свято Йордан (19 січня)’ – ‘Jordan (święto Trzech Króli – 19 stycznia)’
видрізьнятися ‘покривлятися, [передражнювати *кого*]’ – ‘wykrzywiać się, przedrzeźniać *kogo*, wyśmiewać się’
видудлити [‘виссати’ – ‘wyssać, *pot.* wydudlić’]. *Видудлило мя гет* ‘висосало все молоко’ – ‘wyssało wszystko mleko’ → дудлити

[**вижати** 'вигнати' – 'wygnać']. *Вижен стайню гев!* → Дод. 16

вижмикати 'перепрати, випрати' – 'wyprać' → жмикати

вижні двері *див.* висьні двері

вижобати 'виколупати' – 'wydłubać, wyżłobić' → жобати

вийти зо ся ['терпець увірвався' – 'wyjść z siebie']. *Вишол-лем зо ся* 'втратив *терпець*' – 'straciłem cierpliwość'

викапаний 'подібний' – 'wykapany, bardzo podobny']. *Та викапаний отец!* 'вдався (подібний) на батька!' – 'wykapany ojciec!'

викаратися 'удатися' – 'wyrosnąć'. *Та де ся таке викарало?* → каратися

[**викихатися** 'вичхатися' – 'wykichać się']. *Я ся викихал на тото вшитко*

викітки 'мереживо, що було на жіночих оплічатах вокруг манжетів (обшивок) на рукавах' – 'koronka na mankietach w bluzkach kobiecych'

викляти 'висварити' – 'złajać, skląć *kogo*, nawymyślać *komu*'. *Так-лем го викляла, што ся не знал, де діти. Так-лем го виклял* → кляти

викорацматися 'вилізти з-під чогось, когось' – 'wydobyć się spod *czego, kogo*, wykaraskać się'. *Ніж-лемся з-під нього викорацмал* → корацматися

викоти 'мереживо вокруг шиї на жіночій блузці-оплічаті' – 'koronka wokół szyi w bluzce kobiecej'

вимаскати '[вимити] миску від решток жиру' – 'usunąć resztki tłuszczu z miski'

вимулити ['підмити, розмити (землю)' – 'wymulić, podmyć']. *Вода вимулила* → навимуляти

виннички 'порічки' – 'porzeczki'

виопалати ['повіяти вручну' – 'oczyścić ziarno wianiem']. *Виопалай!* → опалати

[**виперунати** 'вилаяти' – 'zwyzywać']. *Так-лем го виперунал* → Дод. 10

виплінити 'винищити' – 'wyplenić, zniszczyć'. *Кролі ся виплінили гет*

випонцювати ['побити кулаками' – 'obić, wybić pięściami']. *Випонцювал* → понцювати

[**випуцувати** 'вичистити' – 'wyczyścić, wypucować']. *Але ся випуцувал* → пуцувати

випучити 'видавити щось, вгнути' – 'wycisnąć, wydusić, wygiąć'

випхати ['випхати, виштовхати' – 'wypchać'] → пхати

вирашплювати [**1.** 'вирівняти рашпілем' – 'wyraszplować, wyrównać pilnikiem' **2.** *перен.* 'вилаяти' – 'wyłajać, zwyzywać']. *Под, та тя вирашплюю* → рашплювати

вирептушити ['про статтєвий акт (?)' – 'o stosunku płciowym (?)']. *Так-лем єй вирептушил, што ледво домів дішла. Гет мя гад вирептушил, штомся ани висцяти не могла* → рептушити

вирипати ['торохнути, вдарити' – 'walnąć, uderzyć, *pot.* wyrypać']. *Гет хижу вирипал* 'так, що стало холодно' – 'tak, że zrobiło się zimno'. *Але-лем єй вирипал* → рипати

вирчати 'гарчати' – 'warczeć'. *Вирчит* (пес)

[**висохнути** 'висохнути – 'wyschnąć']. *Висохло бис на жигалях!* → Дод. 12

вистопорчувати 'висуватися на перше місце' – 'wysuwać się (wypychać się) na pierwsze miejsce'

виськірятися *див.* вищирятися
висьні (**вижні**) **двері** ‘задні двері, що відкриваються не до дороги, а на загороду’ – ‘drzwi z tyłu chałupy’
вителепати ‘випити *щось*’ – ‘wypić *coś*’. *Кіт вшитко молоко вителепал* → телепати
вито[**в**]**хне** (полотно) [‘ветхий’ – ‘zniszczony, rozpadający się, znoszony, zleżały (o płótnie)’]
витріщ ‘той, що все хоче побачити’ – ‘o człowieku, który wszystko chce zobaczyć, *pot.* wytrzeszcz’. *Таке якеси, як витріщ*
витріщати очі ‘широко розкрити очі’ – ‘wytrzeszczać oczy’
витрут ‘нарив на стопі, у зв’язку з тим, що люди ходили босими’ – ‘wrzód, czyrak na stopie powstały w związku z chodzeniem na bosaka’
вифасувати ‘отримати з державного складу’ – ‘otrzymać z państwowego magazynu, *dawn.* wyfasować’ → фасувати
вихихратися ‘виздоровіти’ – ‘wyzdrowieć, wykaraskać się (z choroby)’
[**виховати** ‘виховати, вигодувати’ – ‘wychować’]. *Не тота мі мати, што мя виховала* → ховати
виходок ‘туалет, вбиральня (уборная)’ – ‘wychodek’ → срач
[**вихуяти** ‘вилаяти’ – ‘zwyzywać’]. *Так-лем го вихуял* → Дод. 10
вицапити ‘щось вчудити несподіване’ – ‘zrobić coś dziwnego’
вициґанити ‘видурити *щось*, домогтися *чогось* з допомогою брехні’ – ‘wyciągnąć *coś* od kogoś kłamstwem, *pot.* wycyganić’
вичухати ‘витерти, вимити (підлогу)’ – ‘wytrzeć, wymyć, wyczyścić (podłogę)’. *Ищи вичухали наостатку сходи* → чухати
вишмарити ‘викинути’ – ‘wyrzucić’ → шмарити
вишні двері *див.* висьні двері
виштафіритися [*ірон.* ‘пишно вбратися, нарядитися’ – *iron.* ‘wystroić się, uślicznić się, wysztafirować się’] → штафіритися
виштрих ‘саморобний примітивний відмикач до замків (ключ)’ – ‘klucz do zamka własnej roboty, wytrych’
виштрихнути ‘вигнати, напр., з роботи’ – ‘wygnać, usunąć, np. z pracy’
[**вищипнути** ‘вищупати’ – ‘wyszczypać’]. *Але м’я гад вищипнул* → щипати²
вищиритися *див.* вищиряти(ся)
вищиряти(**ся**), [*док.* **вищиритися**] **1.** ‘облесливо сміятися’ – ‘uśmiechać się, schlebiając’. *Вищирялася му, вищиряла, а тепер ма бонка* **2.** [**вищиряти зуби**, *док.* **вищирити зуби** ‘скалити зуби’ – ‘wyszczerzać zęby’]. *Хто щирий, то зуби вищирит*
вівкати ‘гукати’ – ‘hukać’
вівсянка ‘вівсяна солома’ – ‘słoma z owsa’
[**відчклося**:] вічклося [‘ікнулося, чхнулося (?)’ – ‘odbiło się, czknęło się (?)’]
візватися, [*недок.*] **озиватися** **1.** ‘відгукнутись на чийсь зов’ – ‘odpowiedzieć na czyjeś wołanie’. *Та кєби-м ся не візвала, та би мя не нашли* **2.** ‘вставити в чужу розмову щось своє’ – ‘wtrącić się do rozmowy’
війце (було просте і ламане) ‘з його допомогою (від ярма до коліснят)

тягнули бики чи корови при оранці' – 'dyszel pługa, ciągniętego przez woły (krowy)' (było proste i łamane)

віко 'верхня дерев'яна кришка із завісами на шафарні, ладі, сусіку, труні' – 'wieko drewniane, z zawiasami, na skrzyni na zboże, skrzyni na ubrania, sąsieku, trumnie)'

вільгіт 'вологість' – 'wilgoć'

[**він**:] **го** (*родовий відмінок*) 'його' – 'jego, go'

вінкель 1. 'кут' – 'kąt (*pot.* winkiel)' **2.** 'прилад майстра' – 'kątownik (narzędzie, *pot.* winkiel)'

віно 'придане' – 'wiano'

вінчувати 'бажати' – 'życzyć, winszować'

вірґан 'бешкетник, батяр, розбишака' – 'huncwot, baciar, łobuz'

вірґати 'висіти і теліпатись' – 'wisieć i powiewać, telepać się'. *Штоси ти вірґат*

вірий ['покороблений' – 'wykrzywiony, powykrzywiany'] → звіритися

вісь 'частина воза [вісь]' – 'oś'

вічка 'коли крутили мотузи (або в 3, або в 4 вічки)' – 'kółka w splocie przy kręceniu sznurów (w 3 albo 4 oczka)'

вічклося див. відчклося

вішта '(на коней) вліво! к собі!' – 'wiśta! (zawołanie na konie, by szły w lewo)'

віщиці 'рід лишаїв' – 'rodzaj liszajów'

віядла 'прилад, на який натягалося прядено' – 'wijadło, przyrząd tkacki do nawijania nici na cewkę'

віяти ['віяти під вітром обмолочене зерно' – 'wiać (podrzucać) ziarno, by wiatr wywiał plewy'] → віячка

віячка 'дерев'яна шуфля, якою під вітром віяли обмолочене зерно' – 'drewniana szufla do wiania zboża, wiejaczka' → віяти

в'їлий 'наполегливий, що чогось вперто домагається' – 'uporczywy, natrętny, namolny'

вйо! 'трогай! (на коней)' – 'wio! (zawołanie na konie, by ruszyły)'

вкоськати(**ся**) 'залагодити, втихомирити' – 'ułagodzić, uspokoić'. *Та ледво го вкоськали*

вкроїти ['відрізати' – 'ukroić, odkroić']. *Вкрій мі кус хліба!*

влаки 'складова частина саней (задня), але і плуг тягнули на влаках і коли їхали орати без воза (передня частина – ґнатки)' – 'tył sań; włóka do ciągnięcia pługa na pole (przednia część sań to ґнатки)'

влечи 'тягнути, волокти' – 'ciągnąć, wlec' → повлечи

влони 'торік' – 'zeszłego roku'

[**влупити** 'побити' – 'pobić']. *Як-лем го влупил, то так втікал*

[**вмерлец**:] гмерлец 'померлий' – 'zmarły'

[**вмерти на ходячи** 'будучи здоровим' – 'będąc zdrowym, *pot.* na chodzie']. *Гмер на ходячи* 'не хворів і раптом помер' – 'nie chorował i nagle zmarł'

[**вмір**:] гмір 'коли часто люди помирають (на епідемію)' – 'zaraza'

внет, **внетка** 'скоро, незабаром' – 'wnet, wkrótce'

внетка *див.* внет

вниматися 'встидатися' – 'wstydzić się'

вноги 'і хода, і драпа, драпака' – 'w nogi, uciekać'. *Я тото почул и вноги*

внувати [‘нудити’ – ‘zanudzać’]. *Та внує і внує, жебим му дала паля*

внуватися [‘нудьгувати, нудитися’ – ‘nudzić się’]. *Внуєся му* ‘скучає’ –‘nudzi mu się’. *Та юж ся мі внує, бо довго сіджу*

внука ‘всередині’ – ‘w środku, we wnętrzu’. *Болит мя внука*

вовкурад 1. ‘вовкулака’ – ‘wilkołak’ **2.** ‘дитина, що родиться із зубами’ – ‘dziecko, które rodzi się z zębami’

вовнянка ‘шмата, якою витягали горшки з печі’ – ‘szmata do wyciągania garnków z pieca’

вода *див.* кминова вода

водитися ‘діятися’ – ‘dziać się’. *Йой, што ся водит на світі* ‘що діється’ – ‘co się dzieje, co się wyrabia’

воле ‘зоб’ – ‘wole’

воліти ‘хотіти, вважати за краще’ – ‘woleć, przedkładać’. *Я волю пероги як м’ясо. Ма скиснути, то воліт бріх тріснути*

волюватий ‘хворий на зоб’ – ‘mający wole’

воначити *див.* оначити

вонка ‘снаружи’ – ‘na zewnątrz’

вонютувати [‘блювати’ – ‘wymiotować’]

вопхати ‘засунути’ – ‘wepchać, wcisnąć’

воргаль ‘губастий, з великими губами’ – ‘człowiek z dużymi wargami’

ворганки ‘губна гармонійка’ – ‘ustna harmonijka, organki’

ворги, варґи ‘губи, уста людини’ – ‘wargi (u człowieka)’

восі, воськи *дит.* ‘волоси’ – *dziec.* ‘włosy’

воськи *див.* восі

вочеминю ‘дуже швидко, вмить, миттю’ – ‘bardzo szybko, w oka mgnieniu’

впірити ‘сильно вдарити’ – ‘silnie uderzyć’. *Але-м му впірил!*

вразитися [‘пошкодити’ – ‘urazić się’]. *Вразил-лем ся* ‘пошкодив болюче місце’ – ‘uraziłem bolące miejsce’

врацати ‘вертати, рвати з’їджене’ – ‘wymiotować, zwracać’ → поврацати

вреди ‘чиряки, нариви’ – ‘wrzody’. *Вреди го обсіли*

вречи ‘наврочити’ – ‘zauroczyć, rzucić urok’

врізати [‘вдарити’ – ‘uderzyć’]. *Як тя вріжу!*

вроки [‘уроки’ – ‘uroki’]; вроки були навіть “дев’ятераки”, коли при змітуванню кидали на воду хліб, сіль, камені, косаки, ложки, угля, косу, серп, свячене зілля – uroki bywały nawet „dziewięciorakie”, gdy przy ich usuwaniu rzucano na wodę chleb, sól, kamienie, noże do krojenia kapusty, łyżki, węgle, warkocz, sierp, święcone ziele ▲ **вроки змітувати** [‘лікувати наврочення’ – ‘usuwać skutki uroków’]

всратися [‘раптово випорожнитися’ – ‘o gwałtownym wypróżnieniu, *wulg.* usrać się’] → ватралька, срати

встеклий ‘скажений’ – ‘wściekły’ → встечений

встечений ‘скажений’ – ‘wściekły’. *Встечений пес* → встеклий

встечися ‘сказитися’ – ‘wściec się’. *Та цис ся всцюк? Та ся гад всцюк. Як ся на тя встечу, та будеш виділ што ся стане*

[**всукати**] ‘скрутити з окремих ниток’ – ‘skręcić z nitek’. *Всуч мотузок!* → сукати

всяди ‘звідусіль, всюди’ – ‘wszędzie’
втерало ‘рушник’ – ‘ręcznik’
втрепатися ‘попасти кудись несподівано’ – ‘wpakować się’. *Втрепался з возом до париї*
втрінкатися [‘напитися’ – ‘napić się (wódki), upić się’]. *Втрінкался*
[**втріскатися** до кого ‘влюбитися в кого’ – ‘zakochać się *w kim*’]. *Так ся до ней втріскал* ‘влюбився’ – ‘zakochał’
в тяжи ‘вагітна’ – ‘w ciąży’. *В тяжи (она). Зашла в тяжи* [?] ‘завагітніла’ – ‘zaszła w ciążę’
втяти[1] ‘(*когось*) вдарити’ – ‘uderzyć (*kogo*)’. *Перун втял*
втяти[2] ‘(*щось*) скоротити на відповідну часть’ – ‘uciąć, skrócić’
вурвати ‘розірвати, відірвати’ – ‘rozerwać, urwać, wyrwać’
вурзнути ‘вдарити’ – ‘uderzyć, wyrżnąć’. *Як тя вурзну, то будеш сідил тихо*
вцяпцятися ‘напитися спиртного надмірно’ – ‘upić się’
вчасний ‘ранній’ – ‘wczesny’. *Вчасни грушки*
вчера ‘учора’ – ‘wczoraj’
вшеліякий ‘всілякий’ – ‘każdy, wszelki, *dawn.* wszelaki’
вшитки ‘усі’ – ‘wszyscy’
вшитко ‘усе, все’ – ‘wszystko’
вштурити ‘запхати, всунути, засунути до чогось’ – ‘zapchać, wsunąć *do czego*’
в’язан ‘велика в’язка, напр., трави’ – ‘duża wiązka, naręcz, np. trawy’
[**в’язати** ‘в’язати’ – ‘wiązać’] ▲ **в’язати спідки** ‘закладати дерев’яну основу (фундамент) під будівлю’ – ‘kłaść (łączyć) podwaliny’

Г

гад ‘(про людей) зміяка’ – ‘*przezwisk.* (o ludziach) żmija, gad’ → гадиняк, гадиця
гадваб ‘шовк’ – ‘jedwab’
гадвабний ‘шовковий’ – ‘jedwabny’
гадиняк ‘(про людей) зміяка’ – ‘*przezwisk.* (o ludziach) żmija, gad’ → гад
гадиця ‘(про людей) зміяка’ – ‘*przezwisk.* (o ludziach) żmija, gad’ → гад
гайник ‘лісний сторож’ – ‘gajowy’ → гайтів
гайнувати ‘витрачувати на марне (напр. гроші), прогуляти, розтрінькати’ – ‘trwonić (np. pieniądze)’
гайтів, *мн.* гайтове ‘лісний сторож’ – ‘gajowy’ → гайник
гайці *дит.* ‘гості’ – ‘*dziec.* goście [= gościna]’. *Підем до когось в гості (гайці) з дитиною маленькою*
гайцувати ‘сильно палити в печі’ – ‘palić (mocno) w piecu, *pot.* hajcować’
гаксь! ‘до поросяти [відганяти]’ – ‘odganianie prosięcia’. *А гаксь!* ‘наганяють свиней’ – ‘odganianie świń’ → цюку-цюку!
[**галушки** ‘сорт галушок; сорт лапши’ – ‘rodzaj klusek; łazanki’] → Дод. 1
гамати *дит.* ‘їсти’ – ‘*dziec.* jeść’
гамір ‘людський шум’ – ‘szum, hałas (robiony przez ludzi), harmider’
гамувати ‘тормозити, гальмувати’ – ‘hamować’
гандель ‘торг’ – ‘handel’. *Купив на гандель* ‘купив для перепродажі, спекуляції’ – ‘kupił na handel (na sprzedaż)’
ганьба ‘встид’ – ‘wstyd’

ганьбитися ‘встидатися’ – ‘wstydzić się’ → заганьбити
гарак ‘ром’ – ‘rum, arak’
гарасівка ‘лента, що зв’язували пацюрки; було, що й мужчини защіпали нею сорочку під шиєю’ – ‘tasiemka do nawlekania paciorków (korali); bywało, że także mężczyźni zapinali nią koszulę pod szyją’
гаратати ‘робити щось понад норму, [сильно бити]’ – ‘robić coś ponad miarę, [mocno bić]’ → вигаратати, загаратати, згаратати, нагаратати
гардий, *вищ. ст.* гарщий, *найвищ. ст.* найгарщий ‘гарний’ – ‘piękny’
гарді, *вищ. ст.* гарще ‘гарні’ – ‘pięknie’
гармідер ‘шум з викликами’ – ‘harmider, zgiełk, wrzawa’ → балаґан, райвах
гарувати ‘тяжко працювати’ – ‘ciężko pracować, harować’
гарцувати (про коней – o koniach) [‘гарцювати, грайливо тупцювати, підскакувати на місті’ – ‘harcować, żwawo biegać, dreptać’]
гарще *див.* гарді
гарщий *див.* гардий
гат ‘перемичка, мала гребля на річці’ – ‘tama, gać, niewielka grobla na rzeczce’
гатити ‘робити гат, греблю’ – ‘robić tamę, groblę’. *Подме гатити банюр під Броварисько* → вгатити
гача, *мн.* гачата ‘лоша, лошата, лошатко’ – ‘źrebak, źrebiątko’ → гачатко
гачатко *зменш. – zdrobn.* ‘лоша, лошата, лошатко’ – ‘źrebak, źrebiątko’ → гача
гбіч *див.* убіч
гварити ‘казати’ – ‘mówić’. *Я му гварю* ‘я йому кажу’ – ‘mówię do niego, mówię mu’ → повідати
гводне *див.* уводне
гвойти *див.* увойти
ге! *див.* гейс!
гебуз [‘засмічене, з домішками (про зерно)’ – ‘zaśmiecone, z domieszkami (o zbożu)’] → гебузний
гебузний *прикм.* ‘засмічений, з домішками (про зерно)’ – ‘zaśmiecony, z domieszkami (o zbożu)’ → гебуз
гев ‘сюди’ – ‘tutaj (wskazuje kierunek)’
гевардатися ‘робити безпорядок у чомусь’ – ‘robić bałagan’ → згевардатися
гей ‘так, дійсно’ – ‘tak, rzeczywiście’
[**гейже**?:] гей же? ‘так, чи так? чи не так?’ – ‘tak czy tak? czy nie tak?’
гейзя *дит.* ‘візочок’ – *dziec.* ‘wózeczek’
гейзяти *дит.* ‘возити дитину [в візочку]’ – *dziec.* ‘wozić dziecko [w wózeczku]’
гейс! **ге**! ‘кличка на биків або робочих корів’ – ‘zawołanie na woły i na krowy’. *Гейс! – к собі, ге! – од себе*
гейта (на коней) ‘вправо (од себе)’ – ‘hetta! – zawołanie na konie, by szły w prawo’
гербата ‘чай’ – ‘herbata’
гет 1. ‘геть’ – ‘daleko’ **2.** ‘зовсім’ – ‘całkiem, całkowicie’. *Компері ся гет розкипіли*
геци ‘жарти’ – ‘żarty, hece’
гецувати ‘жартувати’ – ‘żartować’
гибай (**гев**)! ‘ходи сюди!’ – ‘chodź tu!’. *Гибай жерти!*
гидота [‘гидота’ – ‘obrzydliwość’]
гикати [‘гикати (?)’ – ‘czkać, mieć czkawkę (?)’]. *Дитина гикат*
гин ‘там, туди’ – ‘hen tam (*miejsce*), hen tam (*kierunek*)’

гинда (?) 'туди, тою дорогою' – 'tędy'
гирмит 'гримить' – 'grzmi' → перун
гирмота 'громовиця' – 'grzmot wraz z błyskawicą (?)'
гиртан 'горло' – 'gardło (?), krtań (?)'
гирча 1. 'ґуля, набита на лобі' – 'guz na czole'. *Але мі набил гирчу* **2.** 'наросток на дереві' – 'narośl na drzewie'
гицель 'той, що знищує (вбиває) собак' – 'człowiek, który zabija [błąkające się] psy, hycel'
гицлі ['жарти, пустощі (?)' – '(głupie) żarty (?)']. *Гицлі в голові*
гичалі *перен.* 'довгі тонкі ноги' – 'długie, cienkie nogi, *gwar.* giczały'
гичаль ['бадилля, ботвина (?)' – 'badyl; botwina – liście z buraka (?)']
[**гівно** 'кал, лайно; нищо' – 'odchody, *wulg.* gówno; nic, figa']. *Гівно будеш мати* → Дод. 16
гідні 'багато' – 'dużo'. *Так мі всипал гідні. Гідні наладували на фуру*
[**гіркий** 'гіркий' – 'gorzki']. *Барз гірке* 'дуже гірке' – 'bardzo gorzkie'
гірт 'драбинки на возі' – 'drabinki w wozie'
гіртувати 'закріпляти, кріпити (літри, драбини, драбинки до задньої теліги воза за допомогою ланцюжка та малої завоїни)' – 'mocować (drabinki, drabiny do tylnej części wozu za pomocą łańcucha i krótkiej żerdki)'
гірч, **гореч** = 'барз гірке, [гіркість, гіркота]' – 'gorycz'
гіц 'тяга' – 'ciąg, *pot.* cug'. *Але тот пец ма добрий гіц*
гіцувати ['тягти, тягнути (про повітря)' – 'ciągnąć powietrze']. *Гіцує*
Главосіки 'релігійне свято [Відсічення голови св. Івана Хрестителя] (11. вересня)' – 'ścięcie św. Jana Chrzciciela (*święto* – 11. września)'
гладжениця 'пристрій, за допомогою якого робили із лену волокно (терлиця)' – 'cierlica do lnu'
гладити 'терти лен' – 'trzeć len (na cierlicy)'
гласкати 'гладити (по голівці)' – 'głaskać (po główce)'
гливи 'їстивні гриби, що ростуть на старих буках' – 'boczniaki, grzyby jadalne, rosnące na starych bukach'
гліг, *род.* глогу '[глід], тверде дерево, робили з нього топориска' – 'głóg, twarde drzewo, z którego robiono toporzyska'
глірт ['гальмування і кріплення драбини на возі' – 'hamowanie i mocowanie drabin na wozie'] → гліртувати
гліртувати 'коли гальмували і коли укріплювали драбини на возі' – 'o hamowaniu i mocowaniu drabin na wozie' → глірт
глупий 'дурний' – 'głupi'
глуптак 'дурний' – 'głupek, dureń'
глушка 'тиф' – 'tyfus'
глядати 'шукати' – 'szukać' → поглядати
глядір *див.* гряділь
гмерлец *див.* вмерлец
гмір *див.* вмір
гнати, *3 одн.* жене **1.** 'сильно їхати, бігти' – 'pędzić, gnać' **2.** ['виганяти' – 'wyganiać']. *Жене корови на пасовиско*
гнеска *див.* днеска
гнести 'місити руками на твердо тісто на галушки, різанку, вареники, адзимку' – 'gnieść, wygniatać, miesić

ciasto na kluski, makaron, pierogi, na *adzymkę*'

гнет 'скоро, незабаром' – 'niedługo, niebawem, wnet' → гнетка

гнетка 'скоро, незабаром' – 'niedługo, niebawem' → гнет

[**гнійниці**:] гніниці 'бокові дошки на возі для вивозки гною' – 'gnojownice, boczne deski na wozie do wywózki gnoju'

гноїтися 'рана не заживає, а нариває' – 'o ranie, która się nie goi, lecz ropieje'

го *див.* він

гобель 'рубанок' –'strug, hebel'

гоблювати ['стругати рубанком' – 'strugać, heblować']

гов! 'відгук на оклик' – 'odpowiedź na zawołanie'. *Ваню – гов!*

говедо 'пониження' – 'przezwisko'. *Ти говедо!* 'ти тварино!' – 'ty bydlaku!'

година 1. 'година' – 'godzina' **2.** 'настінний годинник' – 'zegar ścienny'

годитися 'давати згоду *на щось*, миритися' – 'godzić się *na co*, godzić się'. *Не год ся!* → погодитися

гоїтися 'заживати (про рану)' – 'goić się (o ranie)'

[**гойно** 'достаток, в достатку' – 'dostatek, pod dostatkiem (*por.* pol. hojnie)']. *Вчера било гойно, а гнеска – говно*

гойнувати 'витрачати понад міру' – 'wydawać ponad miarę, trwonić'

[**головенка** '*зменш. до* – *zdrobn. do* головня'] *див.* одшмарити

головня 'розжарена на вогні з одного кінця частина патика (із-за відсутності сірників пастухи за допомогою головні з одного вогнища розпалювали друге в іншому місці і на досить великій віддалі від першого вогнища)' – 'głownia z ogniska (z braku zapałek pasterze rozpalali za pomocą głowni kolejne ognisko w innym miejscu, nawet znacznie oddalonym)'

голос проятий *див.* проятий голос

голуз 'гиляка' – 'gałąź'

голяк 'бритва' – 'brzytwa'

гомілка 'з сира або картоплі – припечений під вогнем в печі (челюстями) м'ячик вареної картоплі, інколи з м'ятою, особливо із сира і м'яти на першу Марію (церковне свято)' – 'z sera lub ziemniaków – przypieczona w piecu kulka z gotowanych ziemniaków, niekiedy z miętą, na „pierwszą Marię" (święto)'

гонвед 'мадярський солдат (за Австро-Угорщини)' – 'honwed, żołnierz węgierski (za czasów Austro-Węgier)'. *Гонведи*

[**гонити** 'робити статеву сполуку' – 'o popędzie płciowym'] → Дод. 12

гонитися '(відносно людей і відносно тварин) робити статеву сполуку' – 'o popędzie płciowym (zwierząt i ludzi)'. *Тота сука ся гонит* → згонитися

гоноровий 'гордий' – 'dumny, wyniosły'

гонцьо *див.* гоньо

гоньо, гонцьо *дim.* 'горщок' – 'garnek'

гоп! ['стрибай!' – 'hop!'] → Дод. 16

гопздиркати (**гопздирь**) 'дражнити корів для ґедзання' – 'drażnić krowy, żeby się parzyły'

гопздирь *див.* гопздиркати

гореч *див.* гірч

горі ['угору, вверх, по ходу' – 'w górę'], **горі** *селом* 'по селі вгору' – 'w górę

przez wieś'. *Як я ишол горі селом, зашол я до Шайди* → Дод. 16

горізнач 'догори животом, на спині (лежати)' – '(leżeć) na wznak'

горнец, *мн.* горці 'горщок, *мн.* горшки' – 'garnek' → горночок

горночок *зменш. – zdrobn.* 'горщок' – 'garnuszek' → горнец

горнути ['згортати' – 'zgarniać, zabierać']. *Вода горнула.* Бистра річкова чи дощова вода *горне* каміння

горня 'кружка' – 'kubek' → горнятко

горнятко *зменш. – zdrobn.* 'кружка' – 'kubek' → горня

горстка 'зв'язка необтертого лену, що вміщалася в одній жмені' – 'wiązka, garstka ściętego lnu, mieszcząca się w garści'

гостец 'параліч' [? – 'ревматизм]' – 'gościec, reumatyzm'. *Гостец би тя подемикал!* (прокльон) → Дод. 12

готовити 'варити їжу' – 'gotować (jedzenie)'

грабати 'громадити граблями сіно, зерно' – 'grabić (siano, zboże)'

грабки 'пристрій на косі при кошенні зернових' – 'grabki (pałąk) na kosie przy koszeniu zboża'

гребена 'дротяна щітка (взагалі дві щітки – одна закріплялась наглухо, а другою розчісували на ній овечу вовну)' –'szczotka druciana (w zasadzie dwie szczotki – jedna przymocowana na stałe, drugą czesali na niej owczą wełnę)'

гребін '[гребінь] на хаті (на даci)' – 'kalenica (zwieńczenie dachu)'

греблиця ['щітка для чесання худоби' – 'zgrzebło']

грибовиско 'місце, де ростуть гриби' – 'miejsce, gdzie rosną grzyby'

гризота 'журба' – 'zgryzota, zmartwienie'

гризти ['тиснути' – cisnąć']. *Гризут (го) черевики, чоботи* 'тиснуть' – 'cisną'

гризтися 'журитися' – 'gryźć się, martwić się'. *Так ся гризу, што страх. Сумліня го гризе*

гримати ['лупцювати, бити, колотити' – 'grzmocić, bić'] → вигримати

[**гріх**]. *Ид до гріха!* → Дод. 12

грішити 'проклинати когось' – 'przeklinać, wyzywać kogoś'

грішний *див.* загрішкатися

грозно 'виноград' – 'winogrona'

груба 'вагітна' – 'ciężarna'

гружати ['загрузати'] (по снігу, по болоті) – ['grzęznąć] (w śniegu, błocie)'

грущанка 'юшка з намочених сушених грушок' – 'kompot z suszonych gruszek'

[**гряділь**:] глядір 'частина плуга' – 'grządziel (część pługa łącząca pasy pociągowe z korpusem roboczym)'

грядки (в хаті) 'дерев'яні товсті перемички від стіни комори до протиположної' – 'tragarze, drewniane grube belki w izbie pomiędzy komorą a przeciwległą ścianą'

губатий 1. ['людина з великими губами' – 'człowiek z dużymi wargami'] → губач **2.** про одяг, хустку – o odzieży, chuście ['з густим волоссям' – 'z gęstym włosem']

губач ['людина з великими губами' – 'człowiek z dużymi wargami']. *Таке якеси губач* → губатий

губи 'гриби (загальне поняття всіх їх видів)' – 'grzyby (nazwa ogólna)'. *Ганьо, та підеме на губи?*

гугнавий 'той, що говорить через ніс' – 'człowiek mówiący przez nos'

гугнати [‘говорити через ніс’ – ‘mówić przez nos’]
гудак ‘музикант (на скрипці)’ – ‘skrzypek, muzykant grający na skrzypcach’
гудзеляк ‘обгризений недоросток дерева’ – ‘obgryziony młody pęd drzewa’
гужвати ‘м’яти ([між інш. про] одіж)’ – ‘miąć (m.in. o odzieży)’. *Коса не косить, але лем гужват* → згужвати
гужов ‘що зв’язує коліщата з плугом’ – ‘rzemień łączący kółeczka z pługiem’
гузиця ‘заднє місце тіла людини’ – ‘tyłek, dupa’. *Цалуй мя в гузицю!* → дупа, задниця, пердель, риц, срака → Дод. 12
гузір ‘надкореннева частина зрізаного дерева, також частина зернового снопа, противоположного колоскам’ – ‘dolna część ściętego drzewa, spód snopa zboża’
гукатися ‘[про статевий інстинкт’], свиня хоче запліднитись’ – ‘o popędzie płciowym świni’
гула [‘лайка’ – ‘wyzwisko’]. *Ти гуло!*
гулякати ‘кричати на когось, звати когось’ – ‘wołać kogoś’. *Гулякам на нього и гулякам*
гуляти ‘танцювати’ – ‘tańcować’
[**гунцвут**:] гунцмут [!] ‘розбишака, собачий син (лайка)’ – ‘huncwot, łobuz (wyzwisko)’
гуня ‘верхній чоловічий одяг із саморобного сукна (зимою поверх неї надівали чугу)’ – ‘męski płaszcz sukienny własnego wyrobu (zimą ubierano na niego *czuhę*)’
гурдитися [‘киснути’ – ‘przekwaszać się (i w efekcie psuć się)’] → згурдитися
гурчати ‘плакати [? – бурчати]’ – ‘burczeć’. *І гурчит му по брісі*
гусьлі ‘скрипка’ – ‘skrzypce’
гусьлі-секунд ‘другі скрипка’ – ‘drugi skrzypek’
гусярь ‘гусячий пастух’ – ‘pastuch gęsi, *dawn.* gęsiarek’
гусярька [‘гусяча пастушка’ – ‘dziewczyna pasąca gęsi, *dawn.* gęsiarka’]
гусячка ‘гусячий помет’ – ‘odchody gęsie’
гуц! ‘кличуть, коли пса на когось натравляють’ – ‘bierz! – zawołanie na psa, by się rzucił na kogoś’
гуця *дит.* ‘колиска’ – ‘kołyska’
гуцяти ‘колисати’ – ‘kołysać’
гуч, а-гуч! ‘[кличка] на гусей: гиля, а гиля!’ – ‘zawołanie na gęsi’
гучати ‘гудіти, шуміти’ – ‘huczeć’. *Вода гучит*
гучок ‘маленький водопад на потічку’ – ‘niewielki wodospad (na małym potoku)’
гущ 1. ‘густий ліс (напр., в Яворині)’ – ‘gęsty las (np. w Jaworzynie), gęstwina’ **2.** ‘густий (напр., тісто)’ – ‘coś gęstego (np. ciasto)’. *Таке гущ лем замісила*
гущик ‘маленький лісочок, відокремлений від лісового масиву’ – ‘zagajnik (niezwiązany z obszarem leśnym)’

Ґ

ґ, **к** ‘до’ – ‘do, ku’. *Иде ґ ріці* ‘іде до річки’– ‘idzie nad rzekę, do rzeki’
ґадзіна ‘домашня птиця’ – ‘ptactwo domowe’
ґазда ‘господар’ – ‘gospodarz, gazda’
ґаздиня ‘господиня’ – ‘gospodyni, gaździna’

ґаздівка ‘господарство’ – ‘gospodarstwo’

ґаздувати ‘господарювати’ – ‘gospodarować’

ґайс ‘нафта’ – ‘nafta’

ґалґан ‘шибеник, ледарь, голодранець’ – ‘łobuz, gałgan’. *Ти ґалґане!*

ґалунок ‘ленточка, що впліталась в кінці дівочої коси’ – ‘wstążka wplatana na końcu warkocza’

ґамба ‘уста, рот’ – ‘usta, *pot.* gęba’ → Дод. 11

ґамбаль ‘людина з великим ротом’ – ‘człowiek z wielkimi ustami (*pot.* z wielką gębą)’

ґамбуся *дит.* [‘уста, рот’ – *dziec.* ‘buzia, gębusia’]

ґана [‘неслава’ – ‘niesława, zniewaga’]. *Яка му ґана*

ґанити *див.* ґанчувати

ґанч ‘вада, дефект, недолік’ – ‘wada, defekt, brak’

ґанчувати, **ґанити** ‘відбивати словами охоту комусь на *щось, когось*’ – ‘wybijać komuś z głowy *coś, kogoś*’

ґарбарня ‘шкірзавод’ – ‘garbarnia’

ґачи ‘калісони’ – ‘kalesony, *pot.* gacie’

ґвер ‘гвинтівка’ – ‘strzelba, *dawn.* gwer’

ґеґнути ‘вмерти’ – ‘umrzeć’. *Бодай-с ґеґнул!*

ґенґлявий *прикм.* ‘кволий’ – ‘słaby, wątły’ → ґенґляк

ґенґляк ‘кволий’ – ‘słaby, wątły, chuchro’ → ґенґлявий

ґерок ‘панська одежа: піджак’ – ‘pańska odzież: marynarka’

ґзитися ‘ґедзатися’ – ‘gzić się’ → зоґзитися

ґзицірка ‘муштра’ – ‘musztra’

ґиґи *дит.* ‘хирбет’ – ‘*dziec.* grzbiet, plecy’. *Под на ґиґи. Ход, тя возьму на ґиґи*

ґилтати ‘ликати, ковтати’ – ‘łykać’

ґирґачка [‘горлянка’ – ‘gardło, gardziel’]

ґлейта ‘емаль на кухонній бляшаній посуді’ – ‘szkliwo (glazura, polewa) na garnkach’

ґльобін ‘паста до взуття’ – ‘pasta do butów’

ґлянц ‘блиск, полиск’ – ‘połysk, glanc’

ґлянцпапір ‘наждачний папір’ – ‘papier ścierny, *pot.* glancpapier’ → шмірґель

ґлянцувати ‘чистити до блиску’ – ‘glancować’

ґнатки ‘передня частина саней’ – ‘przód sań, wygięte płozy sań’ → влаки

ґнемба ‘по суті, те, що й «гула»’ [‘лайка’ – ‘wyzwisko’]

ґнєцюх ‘прилігач, вірування, що під час сну щось нечисте приляже’ – ‘zjawa, która paraliżuje człowieka we śnie’. *Ґнецюх мя прилюх*

ґнирало ‘той, що робить щось дуже поволі’ – ‘człowiek, który wolno pracuje’

ґнирати ‘робити щось поволі’ – ‘robić coś powoli, guzdrać się *z czymś*’. *Але ґниреш*

ґой ‘євреї селян називали гоями (невчений, відсталий, затурканий)’ – ‘Żydzi nazywali wieśniaków gojami (ciemny, opóźniony w rozwoju, zahukany)’

ґомб *див.* ґомбик

ґомбик, **ґомб** [‘ґудзик’ – ‘guzik’]. *Але ма ґомби на собі* → гомб

ґонти ‘дерев’яні дощинки, якими покривали дах (з ялиці)’ – ‘gonty

(robione z drzewa jodłowego) do pokrycia dachu’

ґрайцарь ‘грошова монета за часів Австро-Угорщини’ – ‘grajcar, drobna moneta za czasów Austro-Węgier’. *Пропал капшук и штирі ґрайцарі*

ґрамулитися 1. ‘лізти на щось’ – ‘gramolić się, wychodzić’ **2.** ‘збиратися’ – ‘zbierać się, zanosić się (na deszcz)’. *Ґрамулится на дойч*

ґрат[1] *див.* ґратя

ґрат[2] ‘щось нездале’ – ‘grat, rupieć’. *Та то старий ґрат*

ґратя *зб.*, *одн.* **ґрат**[1] **1.** ‘кухонна посуда’ – ‘naczynia kuchenne’ **2.** [*перен. – przen.*]. *Копнул го в ґратя*

ґревхати *див.* ґревхнути

ґревхнути, [*недок.* **ґревхати**] ‘бабахнути, дати сильний звук при вистрілі’ – ‘gruchnąć, głośno wystrzelić’. *Ґревхнуло. Ґревхло. За Чорним Ділом фурт ґревхало и ґревхало* (під час першої світової війни – w czasie pierwszej wojny światowej)

ґрулі ‘картопля’ – ‘ziemniaki’ → компері

ґумоляйз ‘клей для гуми’ – ‘klej do gumy, *dawn. pot.* gumolajz’

Д

даде ‘кудись’ – ‘gdzieś (tam)’. *Даде піду*

даден ‘котрийсь з кількох’ – ‘któryś’ → дакотрий

дазраз ‘коли-небудь, колись’ – ‘kiedyś (w przyszłości)’. *Дазраз до тя зайду*

дакади ‘кудоюсь’ – ‘którędyś’. *Та дакади перейдеме*

дакий [‘якийсь, який-небудь’ – ‘pewien, jakiś’]

даколи ‘колись’ – ‘kiedyś’

дакотрий ‘котрийсь з кількох’ – ‘któryś’ → даден

дакус ‘трохи’ – ‘trochę’

дакусцьок ‘трошечки’ – ‘troszeczkę’

дале ‘дальше, [далі]’ – ‘dalej’. *Дале неє*

дати нюрка ‘понирати, нирнути’ – ‘dać nurka’

дахівка ‘черепиця’ – ‘dachówka’

дахто ‘хтось, хто-небудь, дехто’ – ‘ktoś’

дашто ‘щось, дещо’ – ‘coś’. *Дашто ти повім*

даяк ‘якось’ – ‘jakoś’. *Даяк буде*

двигати, [*док.* **двигнути**] ‘піднімати’ – ‘dźwigać’. *Як на ся двигла, тай ся розпучила*

двигнути *див.* двигати

двоїти ‘говорити комусь на *ви*, викати’ – ‘mówić do kogoś przez *wy*’

де ‘де’ – ‘gdzie’. *Де-м* ‘де я’ – ‘gdzie ja (jestem)’, *де-с* ‘де ти’ – ‘gdzie ty (jesteś)’, *де-зме* ‘де ми’ – ‘gdzie my (jesteśmy)’, *де-сте* ‘де ви’ – ‘gdzie wy (jesteście)’

деж би ‘невже’ – ‘gdzieżby’. *Петрови корова здехла. – Та деж би! Деж би-с там ходил?* ‘навіщо тобі туди йти?’ – ‘po co będziesz tam chodził?’

декунки ‘окопи [*жарт.?*]’ – ‘okopy, rowy strzeleckie [*żart.?*]’

делинки ‘застелена дошками частина земельного покрову житлової кімнати, також бували перед стайняними дверима’ – ‘podłoga z desek w części mieszkalnej chałupy, bywały także przed drzwiami pomieszczenia dla zwierząt’

делювана хижа [‘хата з підлогою зробленою з дошок’ – ‘chałupa z podłogą z desek (z dyli)’]

держак ‘ручка від грабель або від ціп’ – ‘rączka grabi lub cepa (dzierżak, cepisko)’

дертися (з кимось) [‘битися, боротися’ – ‘bić się’]. *Та не дрийся з ним! Та што ся з ним дреш!*

деси, **дески** ‘десь; кудись’ – ‘gdzieś (*miejsce i kierunek*)’. *Дес бил? – Деси. Де идеш? – Деси* ▲ **мам тя деси** ‘в сраці’ – ‘w dupie’

дески *див.* деси

дзвінята ‘здвоєний глиняний горщок’ – ‘dwojaczki, podwójny garnek gliniany’

дзебеніти ‘мерзнути, тремтіти від холоду’ – ‘marznąć, trząść się z zimna’

дзеленкати ‘дзвонити малим дзвінком’ – ‘dzwonić małym dzwonkiem’

дзеленчати [‘бряжчати’ – ‘dźwięczeć’]

дзірґатися, [*док.* **дзірґнутися**] ‘причіплюватися до когось, на щось’ – ‘czepiać się kogoś, czegoś’. *Не дзірґайся по ній. Хлопці дзірґалися на віз, щоб їхати як-небудь причіпившись* → задзірґнутися

дзірґнутися *див.* дзірґатися

дзьвак ‘цвях’ – ‘gwóźdź’

дзьвакати ‘жувати, цямкати’ – ‘żuć; ciamkać’. *Але дзьвачеш*

дзьвачок ‘цвяшок’ – ‘gwoździk, mały gwóźdź’

дзюдзя *див.* дюдя

дзюдзяний ‘холодний’ – ‘chłodny, zimny’

дзюндзя ‘та, що поволі працює’ – ‘ta, która wolno pracuje’. *О, ти дзюндзьо, та иши-с не зробила!*

дзябрати [‘мросити’ – ‘mżyć’]. *Дзябре* ‘трохи паде, дрібонький дощ, моросить дощем, мжичка’ – ‘(deszcz) mży, mżawka’

дзяд, *жін.* **дзядівка** ‘дід, жебрак’ – ‘żebrak, dziad, biedak’

дзядівка *див.* дзяд

дирва ‘дрова’ – ‘drwa’ → дровно

дихавиця (у коней – u koni) ‘задуха, астма’ – ‘astma’ → задих

дихавичний (у коней – u koni) ‘астматигний’ – ‘astmatyczny’ → задихливий

дихтиско ‘трясовиння’ – ‘trzęsawisko’

дишель ‘дишель воза’ – ‘dyszel wozu’

дідня ‘на світанку (тобто до дня)’ – ‘o świcie, do dnia’

дізріти *див.* дозерати

діл ‘гірський хребет’ – ‘pasmo górskie, dział’. *Чорний Діл*

діник ‘відро залізне чи дерев’яне для подою’ – ‘skopek metalowy lub drewniany do dojenia’

[**дітина** ‘дитина’ – ‘dziecko’.] *Понесла дітину до ксту*

[**дітинча** ‘дитина’ – ‘dziecko’.] *Тота дітинча сьвіргоче коло мя і сьвіргоче*

дітися [‘дітися’ – ‘podziewać się, podziać się’]. *Де ти ся діла*?

дітхнутися ‘доторкнутись’ – ‘dotknąć (się)’. *Ани-м ся ей лица не дітхнул, а юж кричит*

[**днеска**:] гнеска ‘сьогодні’ – ‘dzisiaj’

до [‘до’ – ‘do’]. *До зарани* ‘до завтра’ – ‘do jutra’. *До ся, (мя, тя)* ‘до себе (мене, тебе)’ – ‘do siebie (mnie, ciebie)’. *Та мала до ся людий дост, але...*

добрі, *виш. ст.* ліпше, *найвиш. ст.* найліпше [‘добре’ – ‘dobrze’]

до вечері ‘піти посидіти, погомоніти до сусідів (це зимою), поки звариться вечеря’ – ‘o pójściu do sąsiadów na pogawędkę (w zimie),

zanim zostanie przygotowana kolacja'

довж 'довге' – 'coś długiego' → жигалі

догварятися ['договорюватися' – 'domawiać się, dogadywać się']. *Баби ся догваряют*

доєден, -дна, -дно 'кожен' – 'każdy'

дозерати, *док.* **дізріти** 'доглядати, пильнувати (овець, корів)' – 'doglądać, pilnować (owiec, krów)'

дойдж 'дощ' – 'deszcz' → дойджик

дойджик *зменш. – zdrobn.* 'дощ' – 'deszczyk'. *Не лій, дойджик, не лій, бо ти не казали* → дойдж

доколь ['доки' – 'póki, dokąd']

докля 'до яких пір, поки' – 'póki, dokąd'. *Докля так буде?* → дотля

докучати (дакому) 'надоїдати' – 'dokuczać'

долом (селом) 'по селі вниз' – 'w dół po wsi'. *Ей, долом, хлопці, долом, ей, а я піду гором* → Дод. 16

доломбріш '(лежати) на животі' – '(o leżeniu) na brzuchu'

домів 'додому' – 'do domu'. *Подме домів!* 'ходім додому!' – 'chodźmy do domu!'

доновинки 'передновок' – 'przednówek'. *На доновинки*

[**до пісратя** 'вдосталь (?)' – 'wystarczająco, w bród (?)']. *Вшиткого било до пісратя* → Дод. 16

доправди 'до речі' – 'doprawdy; à propos'. *Йой, доправди, та як там кума?*

дораджати, [*док.* **дорадити**] ['радити' – 'radzić, doradzać']. *Так м'я дорадил, же...*

дорадити *див.* дораджати

досаль ['?']

дост 'досить; вистачить' – 'dość, dosyć; wystarczy'. *Юж мам дост зо ся*

▲ **на дост** 'доволі' – 'wystarczająco'. *Мам вшиткого на дост*

доталь ['доти' – 'dotąd']

дотамаль ['туди' – 'tam *kierunek*']

дотля 'до тих пір, доти' – 'dotąd' → докля

доходити кого 'доглядати когось' – 'opiekować się kim'

дохопити (кого) ['вхопити (кого)' – 'złapać (kogo)']. *Як-лем го дохопила*

доцят (Ганч[ова]) 'до решти' – 'do szczętu'. *Кін випас траву доцят*

[**дочекати** 'діждати' – 'doczekać']. *Най до зарани не дочекам!* → Дод. 15

дошмарити 'докинути' – 'dorzucić' → шмарити

драб 'розбишака' – 'łobuz, drab'. *Ти, драбе єден!*

драбини '[драбини] у возі' – 'drabiny stanowiące boki wozu drabiniastego'

драбинки ['легкі драбини на возі' – 'lekkie drabiny w wozie'] → літри

драбняк 'драбинястий віз' – 'wóz drabiniasty'

дражка 'доріжка' – 'dróżka'

дранка 'дерта, не колота дощинка із ялини, якою городили плоти' – 'łupana deszczułka z jodły, jaką grodzono płoty'. *Што ти хцеш? Хочеш дранком?* (старші кричали на хлопців – starsi krzyczeli na chłopców)

дратва або **дратов** 'смолена товста нитка' – 'gruba nić smolona, dratew'

дратов *див.* дратва

древутня 'піднавіс для дров' – 'drewutnia, miejsce pod daszkiem na drewno'

дрелих 'спеціально ткане полотно з косим безцвітним узором, [тик]'

– ‘drelich, specjalne płótno tkane w ukośny bezbarwny wzór’

дрелиховий [‘тиковий’ – ‘drelichowy’]

дрилити ‘штовхнути, щоб хтось аж упав’ – ‘popchnąć (tak, by ktoś upadł)’. *Дрилил го до води*

дринд ‘рись, клус (біг коней)’ – ‘kłus (o koniach)’

дринда ‘той, що не може ні побігти, ні в темпі танцювати’ – ‘o człowieku, który nie może ani pobiec, ani w tempie tańczyć’

дриндавий [‘повільний, млявий (?)’ – ‘powolny, ospały (?)’]

дриндати ‘щось подібне як дринда’ [‘рухатися помалу, в’яло’ – ‘ruszać się ospale, powoli, jak mucha w smole’]. *Дринжеш* ‘не дуже швидко ідеш’ – ‘idziesz niezbyt szybko’

дриндом ‘риссю (біг коней)’ – ‘kłusem (o koniach)’

дрік ‘нижня частина сорочки’ – ‘dół koszuli’. *Таке, як обірвус, повитягало дрік*

дрітувати ‘стягати гнучким дротом розбитий горщок’ – ‘drutować (rozbity garnek)’

дробеляв ‘мале (на картоплю)’ – ‘drobnica (o ziemniakach)’

дровно ‘поліно дерев’яне’ – ‘polano’ → дирва

дронґаль ‘високий ростом, як дрючок (на хлопців)’ – ‘drągal’

дротярь ‘той, що дрітує горшки’ – ‘druciarz, ten, co drutuje garnki’

дручок 1. ‘дрюк’ – ‘drążek, żerdź’ **2.** ‘перекладина циліндричної форми, на яку завішували в коморі одяг або в хаті колисали колиску’ – ‘drążek do wieszania ubrania w komorze, do zawieszenia kołyski w izbie’

дубельтівка ‘двохствольна мисливська рушниця’ – ‘dubeltówka, strzelba myśliwska’

дуга ‘клепка на бочці’ – ‘klepka w beczce’

дуган ‘тютюн’ – ‘tytoń’

дуганчак ‘висушений мішочок із мочового пузиря поросяти, в якому зберігали тютюн курці’ – ‘woreczek na tytoń, zrobiony z wysuszonego pęcherza prosięcia, używany przez palaczy’

дудін ‘глухий звук, який доноситься із закритої порожнечі, комина тощо’ – ‘dudnienie, głuchy dźwięk wydobywający się z zamkniętego pomieszczenia, komina itp.’

дудки, *одн.* дудок ‘гроші за Австро-Угорщини (2 ґрайцарі)’ – ‘dudki, pieniądze za Austro-Węgier (2 grajcary)’

дудла ‘дупло (в дереві, зубі)’ – ‘dziupla (spróchniałe zagłębienie) w drzewie, dziura w zębie’

дудлавий ‘дуплавий (пень, зуб)’ – ‘drzewo z dziuplą (dziuplami), dziurawy ząb’

дудлити [‘ссати’ – ‘ssać, wysysać, *pot.* dudlić’] → видудлити

дудніти ‘гудіти’ – ‘huczeć’. *Так горит, аж дуднит*

дуже 1. ‘багато’. *Барз дуже* ‘дуже багато’ – ‘bardzo wiele’ **2.** ‘скільки’ – ‘ile’. *Дуже-с дал*?

дулувати [‘шукати’ – ‘szukać’]. *Кіт дулує* ‘кіт шукає’ – ‘kot szuka’

дупа 1. ‘заднє місце тіла людини’ – ‘tyłek, *wulg.* dupa’. *Цалуй мя в дупу!* → гузиця **2.** *лайливе* – *wyzwisko* [‘недотепа’ – ‘niezguła’]. *Але-с дупа-дупа!* → Дод. 12

дупкати 1. ‘тупати (взагалі)’ – ‘tupać’ **2.** ‘тупати ногами під час танцю’ – ‘tupać, przytupywać w czasie tańca’ → задупкати

дурбак ‘брусок для гострення коси’ – ‘kamień, osełka do ostrzenia kosy’

дуркати ‘стукати’ – ‘stukać’

душа [‘душа’ – ‘dusza’]. *На мою душу!* ‘чесне слово! Їй Богу!’ – ‘słowo daję’ (→ Дод. 15) → загрішкатися, сумліня

[**душений**:] душені компері [‘тушкована картопля’ – ‘duszone ziemniaki’]

дюдя або **дзюдзя** *дит.* – *dziec.* ‘зимно’ – ‘zimno’

дябол ‘дідько, чорт, біс’ – ‘diabeł’. *Жеби мі хоц повіл, чорте-дябле, так и так, та ні* → Дод. 12

д’яка ‘охота, вподоба’ – ‘ochota, upodobanie’. *Мам на ню д’яку*

Е

ексаміт [‘оксаміт’ – ‘aksamit’]

Є

є ‘так’ – ‘tak; e, a’. *Є-є* ‘так-так’ – ‘tak, tak’. *Є, а веце би-с не хтіл? Є, баяк, та юж ти дам. Є, та де ж би. Є, та де ж бы ні. Є, та певно*

[**єбати** *вульґ.*, *лайл.* ‘здійснювати статевий акт з кимсь’ – ‘o stosunku seksualnym’] (→ Дод. 12–18, 16–9) → з’єбати

[**єґомосць**:] яґомосць ‘священник, піп’ – ‘ksiądz’

єден ‘один’ – ‘jeden’

єлец ‘ялець [риба]’ – ‘jelec (ryba)’

Ж

жабка ‘частина [колеса] в возі’ – ‘żabka (żelazna nakładka z gwoździem zabezpieczająca koło przed spadnięciem z osi)’

жадібний [‘жадібний’ – ‘chciwy, łakomy’]

жадний (жаден), -дна, -дне ‘нікотрий, ніякий, ніхто’ – ‘żaden, nikt’. *Жадна дівка го не хоче*

жадоба [‘жадібність’ – ‘chciwość, zachłanność’]

жак ‘дяк’ – ‘diak (w cerkwi)’

жалітися ‘скаржитися’ – ‘żalić się, skarżyć się’

жбир ‘гористе поле’ – ‘pole w górzystym terenie’. *Та што ся на тому жбирі вродит*

же ‘що’ – ‘że’. *Же-м* ‘що я’ – ‘żem, że ja’. *Же-с* ‘що ти’ – ‘żeś, że ty’. *Же-зме* ‘що ми’ – ‘żeśmy, że my’. *Же-сте* ‘що ви’ – ‘żeście, że wy’

[**жеби** ‘щоб’ – ‘żeby]. *Жеби тя поразило!* Дод. 12

[**жебраня** ‘старецтво, жебрацтво’ – ‘żebranina’]. *По жебраню* ‘за прошеним хлібом’ – ‘po prośbie’

жегнатися ‘прощатися’ – ‘żegnać się (przy rozstaniu)’

желізний (кіл) [‘залізний (кіл)’ – ‘żelazny (drąg, kół)’]

желізьняк ‘чугунний горщок’ – ‘garnek żeliwny’

жена ‘жінка, дружина’ – ‘żona’

жентиця ‘сироватка з молока’ – ‘serwatka’ → зжентичитися

жеребна (кобила) ‘запліднена [жеребна] кобила’ – ‘źrebna (kobyła)’

жертися (з кимось) *перен.* [‘сваритися, лаятися’ – ‘kłócić się, *pot.* żreć

się’]. *Дай си спокій, ти чого ся з ним так жреш?* → зожертися
живан ‘злодій’ – ‘złodziej’
Живний четвер ‘Великий четвер перед Великоднем’ – ‘Wielki Czwartek’
жигалі ‘ноги, ножиська’ – ‘nogi, nożyska’. *Таки ма довж жигалі. Та на жигалях вигучало дост* → Дод. 12
жид ‘єврей’ – ‘Żyd’
жиди ‘[названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9
житній колик [‘груба палиця, навколо якої клали житні снопики’ – ‘drąg, wokół którego stawiano snopy żyta’]
житнянка ‘солома з жита’ – ‘żytnia słoma’
жменя *див.* пригорщи
жмикати ‘прати [в руках]’ – ‘prać [w rękach]’ → вижмикати, зажмикати, нажмикати, пожмикати
жмуд ‘досить повороткий, збиточний хлопчисько’ – ‘wiercipięta, chłopiec niecierpliwy, psotny, smyk’. *Ти жмуде малий!*
жобати ‘колупати’ – ‘dłubać’ → вижобати, нажобати
жовна **1.** ‘д’ятел’ – ‘dzięcioł’ **2.** ‘[названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9
жовтячка ‘жовтуха, хвороба Боткіна’ – ‘żółtaczka’
жолоб [‘жолоб; ясла’ – ‘żłób (dla koni), koryto (dla bydła)’]
жолобина ‘яр без води’ – ‘wąwóz bez wody (potoku)’
жолудок ‘шлунок’ – ‘żołądek’
жомба ‘річкова або дорожна вибоїна, заповнена водою’ – ‘wybój w potoku lub wybój na drodze z wodą’. *Вода жомбу вибила*
жугравий *див.* жуграти
жуграти ‘говорити щось про когось, що тому не подобається, але не ввічі, а вроді для самого себе, але щоб інший чув’ – ‘obmawiać kogoś, mówiąc niby do siebie, ale tak, by inni słyszeli’
жьісти ‘з’їсти, попоїсти’ – ‘zjeść (coś)’. *Та підеме домів жьісти ци ищи будеме робити?*

З

з *див.* з неділи, зо
забератися **1.** ‘рости на вазі, поправлятися’ – ‘przybierać na wadze, poprawiać się’. *Так ся мі тото пацятко файні заберат. Так ся мі тото пацятиско заберат* **2.** [‘збиратися’ – ‘zbierać się’.] *Як ся юж на тепло заберат...*
забити ‘забути’ – ‘zapomnieć’. *Забилалем повісти*
забитливий ‘той, що забуває’ – ‘zapominalski’
заборонити [‘заволочити боронами зорану землю’ – ‘zabronować’] → боронити
[**забундзити** ‘зав’язати’ – ‘zawiązać, zapętlić’]. *Забундзилося* ‘зав’язалось так, що трудно розв’язати’ – ‘zapętliło się tak, że trudno rozwiązać’ → бундз
заваджати ‘мішати комусь, [заважати]’ – ‘zawadzać’. *Не заваджай по дорозі никому*
завалянец ‘брудний, в брудному одязі’ – ‘brudny, w brudnej odzieży’
заваляти ‘забрудити’ – ‘zabrudzić’. *Заваляна кошеля*

заварувати ‘берегти від чогось’ – ‘zachowywać od czego, bronić od czego’. *Най тя Бог заварує* ‘хай тебе Бог боронить! боронь Боже!’ – ‘niech cię Bóg strzeże! broń Boże! *Заваруй мя, Боже, од вшиткого злого, од води великой, од мужа бридкого*

завезлиско ‘там, де земля зсувається’ – ‘osuwisko (ziemi)’

заверабожкатися ‘забожитись’ – ‘zakląć się, przysięgnąć’ → задушкатися

завертатися, [*док.* **завернутися]** ‘запаморочуватись’ – ‘zamroczyć, odurzyć’. *Завернулася мі голова* ‘запаморочилась голова’ – ‘zakręciło mi się w głowie, zamroczyło mnie’

заверуха ‘хуртовина’ – ‘zawierucha, zawieja’

[**завзятися** ‘завзятися’ – ‘zawziąć się’]. *Завозмемеся и зробиме*

завивати[1] ‘пов’язувати молодій хустку, чепити’ – ‘zawiązywać pannie młodej chustkę, czepić’

завивати[2] [‘віяти’ – ‘wiać’]. *Але завиват, але виє*

завитини ‘частина весілля (кінцева) [обряд покривання молодої]’ – ‘(ostatnia) część wesela [oczepiny]’

завити оген ‘згорнути його з ватри на передній кут печі за челюсти, щоб не спопелів’ – ‘przegarnąć węgle z dna pieca na przód pieca, poza czeluść, żeby się nie spopieliły’

завияк ‘сукате, як правило, від пня, дерево або кусок дерева, яке трудно поколоти’ – ‘rozgałęzione drzewo (kawałek drzewa), które trudno porąbać’

заводити ‘вимовляти всякі жалібні слова за покійником, [голосити (?)]’ – ‘brać udział w modlitwach za zmarłego (?), zawodzić (?)’

завоїна ‘дерев’яний жилавий дрючок, яким кріпили до воза перевозимий дерев’яний довгий вантаж (довгі куски дерева)’ – ‘drąg, za pomocą którego mocowano na wozie długie pnie drzew’

заваристий ‘впертий’ – ‘uparty’

завчасу ‘ще за рано [раніше строку]’ – ‘zawczasu’

загакливец ‘ікавий’ – ‘jąkała’ → загакливий

загакливий *прикм.* ‘ікавий’ – ‘jąkała’ → загакливец

загакуватися [‘заїкатися’ – ‘jąkać się’]

заганьбити (когоси) ‘завстидати (когось)’ – ‘zawstydzić (*kogoś*)’ → ганьбитися

загаратати [‘сильно збити’ – ‘mocno zbić’] → гаратати

загварити ‘замовити, сказати щось’ – ‘zacząć mówić, powiedzieć’. *Загварь слово за мене* ‘скажи щось про мене добре’ – ‘powiedz o mnie coś dobrego’

загварькувати ‘натякати на щось’ – ‘napomykać, robić aluzje’. *Та я загварькувал, же би му пасувала*

заглібка ‘маленький клинець, яким закріплялося мотики, коси, сокири і держаки’ – ‘mały klin do mocowania motyki, kosy, siekiery, cepiska’

заглобитися [‘заклинитися’ – ‘zaklinować się’]. *Заглобилися в дверях, чи то худоба, чи люди*

заголовок ‘подушка’ – ‘poduszka’

загорідка ‘кусок землі біля хати на грядки, обгороджений плотом’ – ‘zagródka koło chałupy z grządkami, ogrodzona’

загорнутися ‘одягнутися’ – ‘przyodziać się’

загорода ‘більша площа землі, обгороджена плотом, і як правило, не одна, а сінокос (біля хати)’ – ‘zagroda, ogrodzona część koło chałupy, z łąką do koszenia’

загортка ‘теплий верхній одяг’ – ‘ciepła kurtka’. *Маш добру загортку?*

заграбувати [‘гребти, громадити (граблями)’ – ‘grabić, zagrabiać’]

загрішкатися [‘поклястися (на свойу «грішну душу»)’ – ‘przysięgnąć (na swoją „grzeszną duszę”)’]. *На мою грішну душу* (→ Дод. 12) → задушкатися

загрузити – до калабані [‘загрузнути, погрузнути (?)’ – ‘ugrzęznąć w głębszym miejscu w potoku (?)’]

загудлювати [‘забрудити’ – ‘zabrudzić’]. *Так йес загудлював тоти портки, што ся їх не допере*

задармо ‘безкоштовно, даром’ – ‘za darmo’

задзірґнутися **1.** ‘повіситись (комусь на шию)’ – ‘uwiesić się (komuś na szyi)’. *Задзіргнулася му на шию* **2.** ‘повіситись в повнім смислі слова’ – ‘powiesić się’ → дзіргатися

задимка ‘хуртовина, зимою віє із снігом’ – ‘zadymka, zawieja, zamieć’

задих (про людей – o ludziach) ‘астма’ – ‘astma’ → дихавиця

задихливий (про людей – o ludziach) [‘астматичний’ – ‘astmatyczny’] → дихавичний

задлога ‘латка в дірявому керпці вложена з середини’ – ‘łata w dziurawym kierpcu, włożona od środka’

задниця ‘заднє місце тіла людини’ – ‘tyłek’ → гузиця

[**задупкати** ‘затупати’ – ‘zatupać’]. *Лем раз штоси на делинках задупкало* → дупкати

задушкатися ‘забожитись’ – ‘zakląć się, przysięgnąć’. *На мою душу* → заверабожкатися, загрішкатися

зажити розкоши [‘втішитися розкішшю’ – ‘zażyć przyjemności’]

зажмикати ‘запрати’ – ‘zaprać’ → жмикати

зазерати, [*док.* **зазрити**] ‘заглядати’ – ‘zaglądać, zazierać’ *Зазрий!* ‘подивись!’ – ‘zobacz!’ *Ид зазрий до стайні, ци ся корова не спустила*

зазраз див. зас раз

зазрити *див.* зазерати

зайти ‘захопити, спіймати’ – ‘zajść’. *Як зме го зашли, та юж не мал де втечи* → заходити

зайтися[1] (без когось, чогось) ‘обійтися без когось, чогось’ – ‘obejść się *bez kogo, czego*’ → обийтися

зайтися[2] [‘захлинутися’ – ‘zachłysnąć się, zakrztusić się’]. *Зашлося – так плакало, аж ся зашло. Дитина так плакала, же ся аж зашла*

заказати ‘заборонити’ – ‘zakazać, zabronić’. *Ма заказано*

заказуватися [‘предбачатися’ – ‘zapowiadać się’]. *Жито ся заказує добре*

[**закапаний**:] *закапане* ‘бідняцьке’ – ‘biedne, mizerne (?)’

закаправілі (про очі) ‘закислі, [загноєні]’ – ‘kaprawe (łzawiące, ropiejące)’

закатрупити ‘побити до мертвого стану’ – ‘pobić na śmierć, zakatować, zakatrupić’

закачурити [‘закрутити’ – ‘zakręcić’]. *Тот пес закачурил хвіст як обарянец*

[**закачуритися** ‘завитися (про волосся)’ – ‘zakręcić się (o włosach)’]. *Волос ся му закачурил* → качуритися

[**заклинути**:] закленути (пальці) [‘заклинити’ – ‘zaklinować, zakleszczyć’]

закльочувати (при гальмуванні) [‘про вжиття колодки при гальмуванні воза?’ – ‘o włożeniu klocka przy hamowaniu wozu (?)’]

заключений ‘гакувато зігнутий’ – ‘zakrzywiony w kształcie haka’. *Дзюб у орла заключений*

закля ‘поки’ – ‘dopóki

закнийся! [‘присягний! кланися!’ – ‘przysięgnij!’]. *На мою душу*

закотити (рукави) [‘закатати (рукави)’ – ‘zakasać (rękawy)’]

закочаніти ‘сильно змерзнути’ – ‘skostnieć z zimna’

[**закукати** ‘закувати’ – ‘zakukać’]. *Закукала зозуля (без пінязи)*: коли перший раз на весні почув зозулю, а не мав біля себе грошей, то й цілий рік не буде мати – kiedy pierwszy raz usłyszał kukułkę na wiosnę, a nie miał przy sobie pieniędzy, to cały rok też nie będzie miał

закутина ‘поле між лісами або в якомусь куті’ – ‘pole pomiędzy lasami albo w jakimś zakątku’

заложитися ‘побитись об заклад’ – ‘założyć się’ → заставитися

заляжінки, **залязінки** (груші) [‘сорт груші’ – ‘rodzaj gruszek (ulęgałki?)’]

залязінки (груші) *див.* заляжінки

заляпатися ‘обмазатись, або обмазати одежу болотом’ – ‘ubrudzić się, upaćkać się lub zabrudzić odzież błotem’

залятися ‘мати рідкий помет [про тварин]’ – ‘mieć rzadkie wypróżnienie [o zwierzętach]’. *Корова ся заляла*

замазуритися ‘обмазатись в чому-небудь брудному’ – ‘zabrudzić się’

замаїти ‘заквітчати’ – ‘umaić’

замалювати *див.* штоси

замамунити ‘вроді загіпнотизувати, [задурити]’ – ‘zmamić, otumanić’. *Замамунил мя до кряків, а потім зо мном робил, што хтіл* → мамуна

заматулитися ‘добре одягнутися (особливо голову), щоб не було холодно’ – ‘opatulić się (zwłaszcza opatulić głowę) przed zimnem’

замельдувати ‘доповісти, заявіти’ – ‘zameldować, donieść’

замерзьляк ‘той, якому завжди холодно’ – ‘zmarźlak’. *Ой, ти замерзьляку!*

заміт ‘сніговий занос’ – ‘zaspa śnieżna’. *Як з ним шмарил до замети*

замішка ‘їда з ячмінної муки’ – ‘jedzenie z mąki jęczmiennej, [kasza jęczmienna na gęsto]’ → Дод. 11

замліти, **зомліти** ‘втратити свідомість’ – ‘zemdleć’

замулити (водою) [‘замулити’ – ‘zamulić’] → змулити

занехати (щось) *див.* заняхати

заняхати, **занехати** (щось) ‘покинути, позабути, понехтувати’ – ‘zaniechać, zaniedbać’ → поняхати

заоначити *див.* оначити

запалюватися ‘про зерно, яке починає достигати’ – ‘o zbożu, które zaczyna dojrzewać’. *Ярец юж ся запалює*

запаска ‘передній фартух у жінок і дівчат з кількома рядами *баса-*

мунят внизу' – 'fartuszek (u kobiet i dziewcząt) z kilkoma pasami wstążek u dołu'

запецок 'лавка, досить широка, на якій спали, біля печі, як правило, біля вхідних дверей житлової кімнати' – 'zapiecek (szeroka ława, na której spano, zwykle przy drzwiach do izby mieszkalnej)'

[**запівперечити**:] запіперечити 'заперечити' – 'zaprzeczyć'

заплатити ['тут: відплатити' – 'tu: odpłacić']. *Най ти тяжко Бог заплатит...* → Дод. 12

заплянтати 'заплутати' – zaplątać. *Язик ся мі заплянтал* → плянтати

запоминати 'запам'ят[ува]ти'– 'zapamiętywać'

запомнути 'забути' – 'zapomnieć'. *Запомнулам повісти*

запорт, **запорток** 'старе смердяче яйце' – 'zbuk, śmierdzące jajko'

запорток *див.* запорт

запоряд 'підряд, одне за другим' – 'pod rząd'

запражка 'приправа для їди (супу, борщу)', 'спражена на вогні мука з цибулею і яким-небудь жиром – це додається до супу чи іншої рідкої їди' – 'przyprawa (do zupy, barszczu)', 'zasmażka: przysmażona mąka z cebulą i jakimś tłuszczem (dodawane do zupy albo do innej rzadkiej strawy)'

запражувати 'приправляти їду' – 'przyprawiać jedzenie'

запропастити ['загубити, кудись подіти' – 'zaprzepaścić']

запхати 'засунути' – 'zapchać' → пхати

зап'яток 'каблук' – 'obcas'

зараз, **заразіцка** ['відразу, негайно' – 'zaraz']

заразіцка *див.* зараз

[**заран** 'завтра' – 'jutro']. *Най до зарани не дочекам!* → взаран, Дод. 15

зарванец 'хлопець бешкетний (вискочка)' – 'chłopiec narwany, psotny'

зарванка [*див.* зарванец]

зарваток 'походження із якогось роду' – 'o pochodzeniu z jakiegoś rodu'. *Зарваток галушківський*

заривати 'зачіпати [залицяючись]' – 'zaczepiać [zalecając się]'

зариватися 'зачіплятись' – 'zaczepiać, zalecać się'

зариґлювати (двері) 'закрити на дров'яний засув (*риґель*)' – 'zaryglować drzwi, zamknąć na (drewnianą) zasuwę'

зарібкувати 'ходити на заробітки' – 'chodzić na zarobek, za pracą'

зарубитися ['зарубцюватися' – 'zabliźnić się']. *Рана ся юж зарубила*

заря 'світло від місяця' – 'światło księżyca'

зас 'знову' – 'znów; zaś'

засилка ['сильце, петля (частина мотузки, нитки, складена кільцем и зав'язана)' –'pętla, pętelka na sznurze, nitce']. *Зав'язати на засилку*

зас раз 'коли-небудь' – 'kiedyś'. *Зазрий зазраз до м'я* 'заглянь коли-небудь до мене' – 'zajrzyj kiedyś do mnie'

засранец '(відомо що) на дітей' – 'gówniarz, zasraniec, smarkacz'

засраний *див.* шкут

засранка '(відомо що) на дітей' – 'gówniara, smarkula'

заставитися 'побитись об заклад' –

'założyć się' → заложитися

застегнути 'застібнути на ґузик одяг' – 'zapiąć ubranie na guzik (guziki)'

засукати – 1. закотити, [закасати] (рукави)' – 'podwinąć'. *Засукати рукави* **2.** 'закрутити' – 'skręcić'. *Засукати веретено*

затаїитися 'не признатись в чомусь' – 'zataić coś, nie przyznać się do czegoś'. *Ся перун затаїл, и што му зробили?*

зателепанец *див.* зателепаний

зателепаний 'замочені внизу штани чи спідниця на росі або в зв'язку з дощовою погодою' – 'o zamoczonych od dołu spodniach czy spódnicy na rosie lub w związku z deszczem'

затикало 'скручені в кульок онучі для закривання рури з пеца' – 'skręcone onuce dla zatkania rury z pieca'

затлоїтися ['загорітися від вугілля (залишок вогнища)' – 'zapalić się od tlących się resztek ogniska']. *Затлоїлося* 'загорілося від вугілля' – 'zapaliło się od tlących się resztek ogniska (od żaru)' → тлоїтися

зато 'через те (що)' – 'przez to'. *Зато не можу, же мам іншу роботу (інтерес)*

за тото 'за те' – 'przez to, dlatego'

затухнути 'погаснути' – 'zgasnąć'. *Оген затух в пецу*

затхлий 'нечистий (воздух)' – 'zatęchły (o powietrzu)'

затяглася (бочка) 'не тече' – 'nie puszcza'

затятися ['затятися' – 'zaciąć się']. *Затятися і нічого не говорити*

[**зафасувати** 'одержати зі складу' – 'wyfasować, odebrać ze składu (z magazynu)']. *Зафасувал* 'одержав' – 'odebrał' → фасувати

[**захаркати** 'спльовувати (але не слиною)' – 'opluć wydzieliną z gardła lub krtani']. *Захарькал мі очі* → харкати

[**захилснутися**:] захилцнутися 'захлинутися' – 'zachłysnąć się, zakrztusić się'

захід сонця ▲ о заході сонця 'в час, коли сонце заходитиме за горизонт' – 'o zachodzie słońca'

захланний 'жадний' – 'zachłanny'

[**заходити**] 'заходити (обнімати)' – 'zachodzić (obejmować)']. *Запаска мя не заходит, бом в тяжи* → зайти

заходитися ['про відношення між людьми' – 'o stosunkach międzyludzkich']. *Они ся так добрі заходят*

захолодитися 'простудитися' – 'przeziębić się'

захопити 'вдавитись' – 'udławić się'

зацабанити ['заговорити' – 'zagadać, zabajtlować'] → цабанити

[**зачатувати** 'засісти на кого' – 'zasadzić się *na kogo*']. *Я на нього зачатувал и як-лем му дал, та ся ани не позберал* → чатувати

зачерствілий ['несвіжий (про хліб)' – 'o chlebie: nieświeży, sczerstwiały']

зашлося *див.* зайтися[2]

зашмарити 'докинути, закинути, підкинути (дров до печі)' – 'dorzucić, podrzucić (drwa do pieca), zarzucić'. *Зашмарь коца на коні, дров до пеца* → шмарити

зашпотитися 'спіткнутися' – 'potknąć się'

зашто ‘за що, чому’ – ‘dlaczego’

заштуркати [‘штовхнути’ – ‘szturchnąć, lekko popchnąć’] → штуркати

зашустити *перен.* [‘бурхливо стекти (?)’ – ‘gwałtownie spłynąć (?)’]. *Яклем му дал, то лем по нім зашустило* → шустити

заяц [‘заєць’ – ‘zając’] → Дод. 16

збабратися (в болоті – w błocie) [‘забрудитися, закалятися’ – ‘ubabrać się’]

[**збавити час** ‘витратити час’ – ‘stracić czas’]. *Збавив час* ‘витратив його надаремно’ – ‘stracił go na próżno’ → бавити

збанки ‘квіти’ – ‘jakieś kwiaty’

збарсьнітий *див.* збаршнітий

збаршнітий, **збарсьнітий** (про дерево – o drzewie) [‘зіпсутий вид довгого зберігання’ – ‘zepsuty od długiego leżenia, zleżały’]

зберaтися[1] ‘одягатися’ – ‘ubierać się’

збератися[2] [‘збиратися’ – ‘zbierać się *na coś*’] → зобратися

збератися[3] [‘збиратися (про гній)’ – ‘zbierać się (o ropie), narywać’]. *Зберат ся мі на нозі* ‘робиться нарив’ – ‘zbiera się ropa, robi się wrzód’

збестежити [‘зганьбити (?)’ – ‘zhańbić, zbezcześcić (?)’] → бестежити

збесьнітися [‘здуріти, звар’ювати’ – ‘zbiesić się’]. *Та-с ся збесьніл* ‘здурів, звар’ював’ – ‘zbiesił się, zwariował’

збештати ‘посварити когось’ – ‘zbesztać *kogo*, zwymyślać *kogo*’. *Так мя збештал, што-м ся не знала, де діти* → бештати

збитки [‘пустощі, пустування’ – ‘figle, psoty’]

[**збрескле** молоко:] збресхле молоко ‘те, що починає квасніти; молоко вже не солодке, але ще і не кисле’ – ‘mleko, gdy zaczyna kwaśnieć’

збродити ‘столочити’ – ‘stratować’. *Худоба збродила муку*

збуй ‘розбійник’ – ‘zbój, rozbójnik’

збутнілий [‘трухлявий’ – ‘zbutwiały’]

звада ‘сварка’ – ‘kłótnia, zwada’

зваджувати ‘зчіплювати (напр., розірваний ланцюг, дріт тощо)’ – ‘sczepiać (np. rozerwany łańcuch, drut itp.’ → приваджувати, розваджувати

[**звалити** ‘скинути’ – ‘zrzucić’]. *Зваль!* ‘скинь’ – ‘zrzuć’ → валяти

звалярен, **звалярник** ‘дерев’яна діжка на трьох ніжках з отвором внизу (діркою), в якій в лузі з кип’ятком і розжареними каменями виварювали білизну’ – ‘rodzaj drewnianej dzieży na trzech nóżkach z otworem (dziurką) na spodzie, w której gotowano (zaparzano) bieliznę za pomocą wrzątku z ługiem, wykorzystując rozżarzone kamienie’

звалярник *див.* звалярен

звандати ‘говорити те, що комусь не подобається’ – ‘mówić przykre rzeczy’. *Нісенитницю не звандж!* або: *не звандай!*

зваряти ‘кип’ятити в *звалярні* білизну для послідуючого прання; виварювати шмаття у звалярні’ – ‘gotować (zaparzać) w *zwalarni* bieliznę przed praniem; gotować (zaparzać) w *zwalarni* ubranie’

звертистий ‘перекошений’ – ‘kręty’. *Звертиста дорога*

звик ‘звичка, привичка’ – ‘przyzwyczajenie’

звиклий ‘привичний’ – ‘przywykły’

звискнути (з переляку, болю – z przestrachu, bólu) [‘заверещати’ – ‘wrzasnąć’]. *А він як не звисне*

звискувати [‘погукувати’ – ‘pohukiwać’]: *югу-гу-гу-гу*

звияк ‘крутій (по всьому, і в жартах, і в комерції, і в іншому)’ – ‘spryciarz (we wszystkim, i w żartach, i w handlu, i w innych sprawach)’

звідуватися *див.* зьвідуватися

звіздаре [‘колядники, які ходять зі звіздою’ – ‘kolędnicy chodzący z gwiazdą’]

звільжити ‘зробити щось більш вологим’ – ‘zwilżyć’

звірґати (з кимось, чимось) ‘потрясти’ – ‘potrząsnąć, wstrząsnąć’

звіритися ‘покоробитись (про дерев'яні речі: двері, віконні рами, дошки, тощо)’ – ‘wypaczyć się (o wyrobach z drzewa: drzwiach, ramach okiennych, deskach itp.)’. *Двері ся звірили і не пристають до одвірків* → вірий

звлечися [‘завести небажане знайомство’; ‘на силу піднятися (встати), зволоктися’ – ‘wpaść w złe towarzystwo (?)’; ‘zwlec się’]. *Так ся звлюк, же ся дома не отримат. Та юж би-с ся звлюк з того пеца*

зводитель ‘той, що підманює, обманює когось (“сводит с ума”)’ – ‘oszukaniec’

[**звонятися**] звонялся ‘тихо перднув і наробив смроду’ – ‘cicho puścił gazy i narobił smrodu’

згаджатися 1. ‘торгуватися про ціну’ – ‘uzgadniać cenę, targować się’ **2.** ‘жити в згоді’ – ‘żyć w zgodzie, zgadzać się (ze sobą)’

[**зганьбити** ‘вилаяти’ – ‘zwyzywać’]. *Так-лем го зганьбил* → Дод. 10

згаратати ‘зробити щось понад норму, [сильно збити]’ – ‘zrobić coś ponad miarę, [mocno zbić]’ → гаратати

згартати, [*док.* **згорнути**] ‘зсувати в одно місце’ – ‘wygarniać, przegarniać, zgarniać’. *Та згорний* (або: *позгартай*) *то ж гній з-під коров на бортницю!* → позгартати

згваритися ‘домовитись’ – ‘domówić się, uzgodnić’

згебурдатися ‘змішатися’ – ‘zmieszać się, pomieszać się’

згевардати ‘зробити безпорядок’ – ‘zrobić bałagan’. *Таке згевардане*

згевардатися [‘про безпорядок’ – ‘o bałaganie’] → гевардатися

згиритися [‘розпуститися, зробитися пухким, нещільним’ – ‘rozpuścić się, zrobić się nastroszonym’]. *Ся му волося лем згирило*

згонитися ‘(відносно людей і відносно тварин) зробити статеву сполуку’ – ‘o popędzie płciowym (zwierząt i ludzi)’. *Так ся згонила, што на ній лиця не знати* → гонитися

згорнути *див.* згартати

зграбки ‘сіно, яке зграбали з-під павуза, коли накидали його на віз, щоб везти його додому’ – ‘zgrabki siana (spod pawęzu)’ → ограбки

згриза *див.* згризота

згризота, згриза ‘журба’ –‘zmartwienie, *pot.* zgryz’

[**згризти ся** ‘зажурюватися’ – ‘zamartwić się’]. *Згризла-лем ся на ніч*

[**з грубшого**] *див.* опальшкувати

згужвати [‘пом’яти, між інш. про одіж’ – ‘zmiąć, m.in. o odzieży’]. *Згужване* → гужвати

згурд[**и**]**тися** [‘перекиснути’ – ‘skwaśnieć, zepsuć się (o mleku)’]. *Молоко ся згурділо* → гурдитися

згусуватися [‘заноровитися’ – ‘znarowić się, zaprzeć się’]. *Згусувала ся кобила и ани крока руш*

зґрабний ‘верткий’ – ‘zwinny, sprytny’

зґрабні [‘вертко’ – ‘zwinnie, sprytnie’]

зґрабніст ‘спритність’ – ‘spryt; zwinność’

здабати [‘бути подібним, нагадувати *кого, що*’ – ‘być podobnym, przypominać *kogo, co*’]. *Оркіс здабат до ярцю*

здаватися [‘здаватися’ – ‘zdawać się, wydawać się’]. *Мі ся здає, видит* ‘мені кажеться, здається’ – ‘zdaje mi się’

здаритися ‘статися’ – ‘zdarzyć się’. *Так ся здарило* ‘так сталося’ – ‘tak się zdarzyło’

Здвига ‘релігійне свято: Воздвіженіє Чесного і Животворящего Хреста [Господня]’ – ‘święto: Podwyższenie Krzyża Świętego’

здерев'яніти ‘не відчувати чогось у тілі’ – ‘zdrętwieć, zesztywnieć’. *Руки мі здерев'яніли, нич йем їх не чул*

здзіватися (над кимось) **1.** ‘знущатися’ – ‘znęcać się’ **2.** [‘жартувати’ – ‘żartować’]. *Дівки з парібками ся здзівают* ‘жартують між собою’ – ‘żartują z siebie’

здичавіти [‘здичавіти’ – ‘zdziczeć’]

здише *3 одн. перен.* ‘довго спить’ – ‘długo śpi’. *Де Ваньо? – Та ищи здише*

здогадати *див.* здогадатися

здогадатися, **здогадати** ‘пригадати щось’ – ‘przypomnieć sobie’. *Чекайте, та так прудко ся не здогадам*

здоймити ‘зняти’ – ‘zdjąć’

здохляк ‘той, що вже по старості чи по хворобі не може працювати [кволий, немічний, слабосильний] (може бути кінь і людина)’ – ‘zdechlak (człowiek lub koń, który ze starości czy z powodu choroby nie może już pracować)’

здушитися ‘спотіти’ – ‘spocić się’

зембадло [‘вудила’ – ‘wędzidło’]

зерняни роботи ‘жнива’ – ‘żniwa’

[**з'єбати** *вульґ.* ‘вилаяти цим словом’ – ‘zwymyślać *kogo*, używając tego wyrazu’]. *Так-лем го з'єбал* (→ Дод. 10) → єбати

зжентичитися ‘[коли] на молоці зверху стала сирватка’ – ‘o mleku: podejść serwatką’ → жентиця

зизак ‘косоокий’ – ‘zezowaty’ → зизий

зизий *прикм.* ‘косоокий’ – ‘zezowaty’ → зизак

зийти ‘вступити, зайти’ – ‘wstąpić, zajść’. *Та зийдеме до корчми*

зима[1] ‘зима’ – ‘zima’

зима[2] *присл.* ‘холодно’ – ‘mroźnie, chłodno’. *Але зима!* ‘але хололдно’ – ‘ale mróz’

зимушній ‘зимовий’ – ‘zimowy’

зиск ‘вигода, користь’ – ‘zysk’

зіднати ‘найняти’ – ‘nająć’. *Зіднал мя молотити*

зіднатися ‘найнятися’ – ‘nająć się’

зікратий ‘неприступний чоловік’ – ‘człowiek nieprzystępny’

з'їжитися [‘наїжитися’ – ‘najeżyć się’]. *Так ся зїжил, же му волоси стали на главі*

з'їмати ‘зловити’ – ‘złowić, złapać’

з'їсти *див.* жысти

з'їститися [*недок.* **з'їщатися** 'збутися' – 'ziścić się']. *Сон ся з'їстил* 'збувся сон' – 'sen się ziścił (sprawdził)'
з'їщатися *див.* з'їститися
злагода 'мирно живуть' – 'zgoda (gdy żyją zgodnie, w pokoju)'
злотий *див.* прогайнувати
змартвліня 'журба' – 'zmartwienie'
змасакрувати 'посікти, порубати' – 'zmasakrować, porozbijać' → масакра
з-медже 'з-поміж' – 'spomiędzy'. *Змедже верхів тече потік*
змервити 'потолочити солому (на стерні)' – 'zmierzwić słomę (na ściernisku)'
змеркатися 'сутеніти, вечоріти' – 'zmierzchać się'. *Змеркатся* 'сутеніє; вечоріє' – 'zmierzcha się; zapada wieczór'
змерком 'в сутінках, вечором' – 'o zmierzchu'. *Горі селом самим змерком ишли два сусіди*
зметанка 'сметана' – 'śmietana'
зметати [*недок.* і *док.* 'народити мертвий плід (про тварин)' – 'wydać nieżywe potomstwo (o zwierzętach)']. *Кобила зметала гача* 'абортирувала' – 'poroniła'
[**змирчати** 'промурмотати – про людину' – 'pomruczeć, mruknąć – o człowieku']. *Нич не повіл, лем змирчал* → мирчати
змисний 'смикалистий, толковий' – 'zmyślny'
змігся *див.* змочися
змітати *див.* зьмітати
змітувати 'скидати' – 'zrzucać' → вроки змітувати
змочися[1] на дашто 'змогтися на щось' – 'zdobyć się na coś'. *Змігся на коня* 'накопив грошей, що купив коня' – 'zebrał pieniądze i kupił konia, zdobył się na konia'
змочися[2] ['змучитися, знесилитися' – 'zmęczyć się, opaść z sił']. *Змігся* 'змучився, знесилився' – 'zmęczył się, opadł z sił'
змулити ['нанести мул' – 'nanieść mułu']. *Вода змулила* → замулити
знадитися ['знадитися' – 'połakomić się, skusić się']. *Ой, знадився кицьо на чуже сало*
з неділі 'на тому тижні, після неділі' – 'w tym tygodniu, po niedzieli'
зноровитися ['виявити норов, затятися (?) – 'znarowić się (?)']
з-ночи 'в нічний час' – 'nocą [wieczorem poprzedniego dnia lub rankiem następnego]'
зо 'із' – 'ze'. *Зо землі*
зобаряти ['заварити в лушпині (картоплю)' – 'gotować w łupinie (ziemniaki)]' → обаряний
зобзьдзітися ['голосно випустити гази з кишечнику' – '(głośno) wypuścić gazy żołądkowe'] → бзьдзіти
[**зобрати** 'зобратися' – 'zebrać się *na coś*']. *Зобрало мя на сміх* → збератися[2]
зогнати 1. 'розбудити' – 'rozbudzić'. *Зожен го, най не здише* **2.** ['скинути' – 'zrzucić']. *Е та зогнал на нього вшитку вину, а хлопа засудили*
зоґзитися 'зґедзатися' – 'biegać, szaleć po ukąszeniu gza' → ґзитися
зожалітися (про сир[оту] – o [sierocie]) ['розжалитися, розжалобитися (?)' – 'rozżalić się (?)']. *Так ся зожаліло біднятко*
[**зожертися** *перен.* 'посваритися, вилаятися' – 'pokłócić się, *pot.*

pożreć się’]. *Тота баба ся юж гет зожерла* → жертися

зозулі (білі і фіолетові) ‘квіти’ – ‘jakieś kwiaty (rodzaj storczyków?)’

золя ‘підметка’ – ‘zelówka’

зомліти *див.* замліти

зопалати ‘віяти вручну [про віяння зерна; надати тісту відповідну форму]’ – ‘oczyścić ziarno za pomocą *opałki*; nadać formę ciastu przez podrzucanie w korytku’. *Зопалай хліб!* → опалати

[**зопертися**] ‘зупинитися, заштопоритися, [запертися]’ – ‘zaprzeć się, zatrzymać się’. *Зопреся дерево на ріци*

зопсути ‘зіпсувати’ – ‘zepsuć’

зоп’ятися [‘відстебнутися, зірватися’ – ‘odpiąć się, urwać się’]. *Корова ся зоп’яла и вшитко обжерла*

зостегнути ‘пошити щось швидко’ – ‘szybko coś uszyć’. *Та зостегний мі тото!*

зохабити ‘покинути’ – ‘porzucić’

зоцлося ‘зіскучилось’ – ‘zacniło się’

зочи ся му / їй стало ‘наврочили його/її’ – ‘zauroczono go/ją’

[**зочкатися** ‘гикнутися, чхнутися, чихнутися’ – ‘odbić się czkawką’]. *Зочклося мі. Ся мі зочкло, хтоси м’я споминат* → чкати

зошмарити ‘скинути’ – ‘zrzucić’ → шмарити

зоштурканий [‘зоштовханий’ – ‘szturchnięty, popchnięty’]

зрепігати ‘все з’їсти’ – ‘zjeść wszystko’. *Вшитко зрепігал* ‘все поїв’ – ‘wszystko zjadł’

зречися *див.* зрікатися

зрипати [‘(жадібно) з’їсти’ – ‘zjeść (łapczywie)’]. *Зрипал цілу миску компери* ‘з’їв’ – ‘zjadł’ → рипати(ся)

зрихтувати ‘приготовити’ – ‘przygotować’

зрихтуватися ‘приготовитися’ – ‘przygotować się’

зрізуванец ‘рослина для приправи домогосподарок (на подобу верхніх паростків цибулі)’ – ‘szczypiorek’

зрікатися, *док.* **зречися** ‘відмовлятись (напр. від спадщини)’ – ‘zrzekać się, rezygnować’.

зрінка (на очах) [‘зіниця’ – ‘źrenica’]

[**зробити** ‘зробити’ – ‘zrobić’]. *Зробиш мі так, як заяць кобилі* ‘нічого мені не зробиш’ – ‘nic mi nie zrobisz’ → Дод. 17

зронити ‘загубити’ – ‘utracić’. *Зронилам красу завчасу*

зруб 1. ‘дерев’яні стіни під дахом’ – ‘zrąb (ściany chałupy bez dachu)’ **2.** ‘вирубаний ліс [пасіка], там, де ліс вирубали’ – ‘wyrąb (leśny)’. *Де-с назбирала ягід? – Та на зрубі*

зрукуваний ‘заручений (після руковин)’ – ‘zaręczony’

зрукувати ‘заручитися з дівчиною’ – ‘zaręczyć się’

зрунтувати ‘знищити’ – ‘zniszczyć, zrujnować’. *Кертиця мі вшитки грядки зрунтувала* → рунтувати

зрушитися ‘спотіти’ – ‘spocić się’

зсідатися *див.* зсістися

зсістися, *недок.* **зсідатися** [‘зсістися, скиснути (про молоко)’ – ‘zsiąść się, skwaśnieć (o mleku)’]. *Молоко ся сіло* ‘молоко скиснуло’ – ‘mleko się zsiadło’

зубаль ‘людина з велкими зубами’ – ‘człowiek z wielkimi zębami’

зубец, *мн.* зубці ‘до грабель і до грабків’ – ‘ząb w grabiach i w pałąku na kosie’

зульжити 'попустити [про мороз, хворобу]' – 'zelżeć [o mrozie, chorobie]'. *Зульжил мороз*

зунуваний 'стомлений' – 'zmęczony'

зунувати(ся) **1.** 'втомитися' – 'zmęczyć się'. *Зунувало бідня* 'втомилося' – 'zmęczyło się biedactwo' **2.** ['надокучити' – 'dokuczyć, dojeść']. *Юж ся мі зунувало* 'надокучило мені' – 'dojadło mi'

зуяти 'охопити' – 'objąć, opaść, dopaść (kogoś)'. *Жалі мої, жалі, як сте мя зуяли?*

зьвакати 'жувати' – 'przeżuwać'

зьвідуватися 'питатися' – 'dowiadywać się'

[**зьмітати** 'змітати' – 'zmiatać']. *Зьмітат* 'змітає' – 'zmiata'

зюзя *дит.* 'гуска, гусеня' – 'gąska, gąsiątko'

И

ити 'іти, йти' – 'iść'. *Ид, идий*! 'іди!' – 'idź!'. *Ид же!*

ись, а-ись! 'кличка на кури, коли їх звідкись виганяють' – 'odpędzanie kur'

І

ікра 'вим'я у тварин' – 'wymię'

індзімір 'інженер' – 'inżynier'

Ї

їгла 'голка' – 'igła'

їд ['їдь, отрута' – 'jad, trucizna'] ▲ *Сокира ма їд* 'дуже гостра' – 'bardzo ostra' ▲ *Але ма на нього їд* 'хтось на когось заївся' – 'ktoś zawziął się na kogo'

їдло 'їда, харчування' – 'jedzenie, jadło'. *Масне їдло* 'тлуста їда' – 'tłuste jedzenie'

їдовитий ['отруйний' – 'jadowity'] ▲ *Їдовитий гад* 'отруйна змія' – 'żmija' ▲ *Їдовитий ніж* 'ніж, що добре ріже' – 'nóż, który dobrze kroi' ▲ *Їдовита муха* 'муха, що дуже кусає і трудно від неї відігнатись' – 'naprzykrzona mucha, od której trudno się odczepić'

їж 'їжак' – 'jeż'

їмати 'ловити, доганяти' – 'łapać, chwytać'. *Їмай го!* 'лови його!' – 'łap go!'

їмосць 'попадя' – 'żona księdza (popa)'

Й

йой 'ой' – 'oj, joj'

йойк 'плач' – 'płacz'

йойкнути 'крикнути ой-йой-йой' – 'krzyknąć oj-joj-joj'

йойчати 'плакати' – 'płakać, *pot.* jojczeć'

К

к 'до' – 'do, ku'. *Не дал ани к собі приступити* → ґ

кабат 'широка довга спідниця' – 'szeroka długa spódnica'

кавал 'великий кусок' – 'kawał, duży kawałek'. *Такий кавал хліба одвалил*

кавалец 'кусочок' – 'kawałek, kawałeczek'. *Та далеко до села*? – *Та ищи кавалец* 'досить далеко' – 'dość daleko' → кавалок, кавальчик

кавалок 'кусочок' – 'kawałek, kawałeczek' → кавалец

кавальчик *зменш.* – *zdrobn.* 'кусочок' – 'kawałek, kawałeczek'. *Та далеко до*

села? – *Та ищи кавальчик* ‘досить далеко’ – ‘dość daleko’ → кавалец

кавка ‘галка, крук’ – ‘kawka’

кавция ‘гроші, зложені наперед (хто виграє)’ – ‘odłożone pieniądze (kaucja, depozyt), które bierze ten, który wygra’

кади ‘кудою’ – ‘dokąd’ → Дод. 16

кадиси ‘кудись, кудоюсь’ – ‘dokądś’

кадіб ‘видовбаний з дерева ящик для зберігання зерна (висота 3 м.). Він стояв, насипали зерно зверхи, а брали через маленький нижній отвір’ – ‘wydłubany z pnia schowek na ziarno (o wysokości 3 m). Trzymano go w pozycji pionowej, ziarno sypano od góry, a brano przez maleńki otwór na dole’

какєцки ‘агрест, [аґрус]’ – ‘agrest’

каламарь ‘чорнильниця’ – ‘kałamarz’

калап ‘капелюх’ – ‘kapelusz’

камениця ‘мурований дім’ – ‘murowany dom’

камеральний ліс ‘державний ліс’ – ‘las państwowy’

камізелька ‘жилетка’ – ‘kamizelka’ → вестка

камфіна ‘нафта, керосин’ – ‘nafta’

канов, *мн*. канви [‘коновка, деревяне відро’ – ‘konew’]. *Набер води в канви!*

канон ‘гармата’ – ‘armata’

капарити ‘бідувати’ – ‘biedować’

капати ‘бідувати’ – ‘biedować’. *Та каплеш якоси, бідаче?* → скапати

капиця 1. ‘нею сполучався держак ціпа з бильнем’ – ‘kapica łącząca dzierżak cepa z bijakiem’ **2.** ‘частина воза [колеса]’ – ‘część koła w wozie’

капота ‘куртка, як правило, з овечого сукна’ – ‘kapota, kurtka, zazwyczaj z sukna’

каправец [‘із гніливими, зачерновілими очами’ – ‘z oczyma zaropiałymi, zaczerwienionymi’] → каправий

каправий *прикм*. [‘із гніливими, зачерновілими очами’ – ‘kaprawy, z oczyma zaropiałymi, zaczerwienionymi’] → каправец

капри ‘очі’ – ‘oczy’

капсьля ‘капсуль’ – ‘kapsel, *dawn*. kapsla’

[**капуста** ‘капуста’ – ‘kapusta’]. *Компері з капустом*

капустиско ‘поле, де росла капуста’ – ‘pole po kapuście’

карати (Богом) ‘проклинати’ – ‘przeklinać’. *Бог би тя скарал, жеби тя скарал!* → скарати

[**каратися** ‘добре поводитися’ – ‘dobrze się powodzić’]. *Кареся му* ‘добре йому поводиться, живеться’ – ‘dobrze mu się wiedzie (żyje)’ → викаратися

карк ‘шия з задньої сторони, зі сторони потилиці’ – ‘kark’. *Такий ма чиряк на карку*

карпіль, *мн*. карпелі ‘бруква’ – ‘brukiew’

касарня ‘казарма’ – ‘koszary’

катулька ‘частина приладу з дерева для розгладжування білля (друга частина *рамач*)’– ‘wałek drewniany do „prasowania” bielizny’ → маґельниця

катуля 1. ‘повна, кругла дівчина, дитина’ – ‘o korpulentnej dziewczynie lub o takim dziecku’ **2.** ‘коли молотили зерно ціпами, то звивали до *катулі*’ – ‘wałek, zwinięta wymłócona słoma’

кач! **а кач**! ‘кличуть на качки, коли їх виганяють з річки’ – ‘zawoła-

nie na kaczki przy wyganianiu z potoku'

качати 1. 'гладити' – 'prasować' → покачати **2.** 'котити *щось* – 'toczyć *coś*'

[**качатися** 'котитися' – 'toczyć się']. *Качаются ябка з гори на долину*

качмарь 'шинкар' – 'karczmarz'

качуритися ['витися (про волосся)' – 'kręcić się (o włosach)'] → закачуритися

каша *див.* ягляна каша

каянка ['каяття' – 'pokajanie się']

квадранс '15 хвилини, ¼ години' – 'kwadrans, 15 minut'

кварний (кіт – o kocie) ['ласий' – 'łasy, łasuch']

квас 'залишок тіста, з якого пекли хліб' – 'zakwas, ciasto pozostawione do następnego razu'

квасний 'кислий' – 'kwaśny' → молоко

квасниця 'щавель' – 'szczaw'

квасюга *збіл.* 'щось дуже кисле (вино, щавель)' – 'coś bardzo kwaśne, skwaśniałe (wino, szczaw)' → квась

квась 'щось дуже кисле (вино, щавель)' – 'coś bardzo kwaśne, skwaśniałe (wino, szczaw)' → квасюга

квик ['квік' – 'kwik']

квичати ['кувікати' – 'kwiczeć']. *Не квич мі поза уха!*

кєби 'коли б' – 'gdyby'

[**кєвільний**:] кевільний 'делікатний' – 'delikatny, słaby'

кєд 'але, якщо, як, коли' – 'kiedy, ale, przecież'

кєлішок 'чарка' – 'kieliszek'

кєльтувати ['робити витрати, витрачати гроші (на горілку)' – 'tracić, przepijać (pieniądze)'] → скєльтувати

кєльчик 'витрати на горілку' – 'wydatek na wódkę'

кєра 'крутий поворот' – 'ostry zakręt'

[**кєрат**:] керат 'кінний механічний пристрій для передачі кінної сили обертовому руху молотарки і др. машинам' – 'kierat, urządzenie przekazujące pracę konia młocarni i innym maszynom'

[**кєрмеш**:] кермеш 'престольне свято' – 'odpust, święto patrona cerkwi'

[**кєрмешувати**:] кермешувати 'гостювати на кермеші' – 'gościć (być gościem) na odpuście'

[**кєрпці**:] керпці 'постоли, лапті' – 'kierpce, łapcie'

[**кєртиця**:] кертиця 'кріт'– 'kret'. [*Кертиця*] *б'є купки*

[**кєселиця**:] кеселиця 'їда з вівсяної муки (кисла)' – 'żur' → Дод. 16

кєфа 'щітка для чистки кожи' – 'szczotka do czyszczenia skóry'

кєц! (**кєц коза**!) 'окрик на козу' – 'odpędzanie kozy' → а-кєц! коць!

кий[1] 'палиця' – 'laska, kij'. *Кий тя скарал!*

кий[2] 'який' – 'jaki'. *А кий ти параль, же так верещиш? А кий мі параль на трьох ковалях на зиму?*

кикот [= кікут (?) 'кукса, залишок руки або ноги (?)' – 'kikut' (?)]

килавий 'що ходить в розвалку' – 'mający przepuklinę'

кирдель (увец) 'мала отара овець' – 'kierdel, małe stado owiec'

кирмак 'кусок обломаної сухої гілки' – 'kawałek suchej gałęzi'. *Шмарил кирмаком и навалял грушок*

киртавец 'погано розвинута рослина (як правило дерево), об'їджена тваринами' – 'słabo rosnąca roślina

(zwykle drzewo), obgryziona przez zwierzęta' → киртавий

киртавий *прикм.* 'погано розвинута рослина (як правило дерево), об'їджена тваринами' – 'słabo rosnąca roślina (zwykle drzewo), obgryziona przez zwierzęta'. *Дерево киртаве* → киртавец, скиртавити

киршити (хліб) ['кришити' – 'kruszyć']

кихати 'чхати' – 'kichać'. *Але кихал, небоже!* → викихатися

кицкатися, [*док.* **кицнутися** 'перекидатися, (раптом) падати' – 'przewracać się, upadać']. *Лем ся кицнул, як-лем му вліпил*

кицнутися *див.* кицкатися

кичера 'гостроверха гора' – 'góra z ostrym szczytem'

кичка 'солом'яний скруток для накриття даху' – 'snopek słomy na strzechę (do krycia dachu)'

киян 1. 'товчок, довбня' – 'tłuczek, stąpor' **2.** 'велика голова' – 'wielka głowa'. *Маш киян (на плечах), та думай дашто. Але маш киян* 'велику, навіть мудру голову' – 'wielką, nawet mądrą głowę'

киянка 'товчок, яким товкли варену картоплю поросятам' – 'pałka do tłuczenia gotowanych ziemniaków dla świń'

киячиско 'велика палиця, великий кий' – 'duża laska, wielki kij'

кін '[названня одного зі "страхів" на вечірках' – 'nazwa jednej z zabaw na wieczornicach'] → Дод. 9

кінчити 'конати' – 'konać'. *Та Петро юж кінчит*

кіпка (сіна) 'копиця' – 'kopa, kopka (siana)'

кіпнина 'навесні перші місця, де розтаяв сніг' – '(pierwsze) miejsca, gdzie stajał śnieg (na wiosnę)'

кісний 'тісний' – 'ciasny'

кісно 'тісно' – 'ciasno'

кісто 'тісто' – 'ciasto'

кітна (вівця, кітка, коза) ['кітна (запліднена)' – 'kotna, tj. ciężarna owca, kotka, koza']

кіць-кіць 'коли кличуть кота' – 'zawołanie na kota' → а-псік!

кіця *діт*. 'кіт' – 'kicia, *dziec*. kot'

[**кішень** 'кишеня' – 'kieszeń']. *Вопхал руку до кішені* → Дод. 16

клаки 'відходи з волокна, найгірше льняне волокно, гірше за клоча; його пряли на мотузи' – 'kłaki, odpady z włókna lnianego (gorsze niż *kłocza*); robiono z nich sznury'

кланиці 'частина воза [люшні]' – 'kłonice' → люшні

клапати ['клепати язиком' – 'kłapać dziobem']. *Клапле и клапле тим язиком* (про людину – o człowieku)

клапачка ['жінка, яка багато говорить' – 'kobieta, która dużo mówi (kłapie dziobem)']

клинец 'гуфналь [вживаний також як вішалка, вбитий в стіну кілок]' – 'hufnal [służący także jako wieszak wbity do ściany]'

клинок 'цвях, вішалка' – 'gwóźdź, hak (hufnal) do zawieszania rzeczy' → клиночок

клиночок *зменш.* – *zdrobn.* 'цвях, вішалка' – 'gwóźdź, hak do zawieszania rzeczy' → клинок

клопитися 'сваритися' – 'kłócić się'. *Та юж ся так клоплят на чудо боскє*

клоча 'третій сорт льняного волокна' – 'kłaki, najgorszy gatunek lnianej przędzy'

клуб'я 'клубок (ниток)' – 'kłębek (nici)'

кльобик 'зв'язка із 30 шт. повісем льону' – 'kłębek z 30 pasmami lnu' → повісмо

кльоц 1. 'кубан, обрізок дерева, як правило, від пня, на якому колють дрова' – 'pieniek do rąbania drzewa' **2.** 'відрізок грубого дерева більше 1м. довжини' – 'odcięty kawałek grubego drzewa o długości ponad 1 m, kloc'

клюка[1] 'весняний паросток на картоплі'– 'kiełek pojawiający się na wiosnę na ziemniakach'

клюка[2] 'залізний протипожарний гак' – 'bosak, drąg z hakiem używany w czasie pożaru'

кляґ 'засушений жолудок з малого теляти' – 'klag, wysuszona zawartość żołądka cielęcia [koźlęcia], służąca jako podpuszczka do zakwaszania mleka'

кляґаний сир 'специфічний [приготовлений зі сквашеного за допомогою *кляґу*] сир' – 'ser klagany, tzn. otrzymany przez dodanie podpuszczki (klagu) do podgrzanego mleka'

кляґатися *перен. – przen.* 'не триматися на ногах' – 'o chwianiu się na nogach' → скляґатися

клякати 'ставати навколішки' – 'klękać'

клямбка ['клямка (?)' – 'klamka (?)']. *Заприй двері на клямбку!*

клянцати (зубами) ['клацати' – 'szczękać (zębami)']

клянцнути *перен. – przen.* **1.** 'заснути' – 'zasnąć' **2.** 'померти' – 'umrzeć'. *Клянцнул*

кляня 'сварка (різниця від *звади* та, що остання обоюдна, а *кляня* – односторонне)' – 'połajanka, zwymyślanie (*zwada* jest wzajemna, a *klania* – jednostronna). *Таке-лем достал кляня од няня, же...*

кляпач 'перочинний ніж з дерев'яною ручкою' – 'zastrugaczka z drewnianą rączką'

клясти 'кленути' – 'kląć' → склясти

кляти 'сварити' – 'łajać, wymyślać komu' → викляти, накляти

клячати ['стати навколішки' – 'klęczeć'] → клякати

кляштор 'монастир' – 'klasztor'

[**кминова вода** 'вода з кмином' – 'woda z kminkiem']. *Компері з водом кминовом*

книш 'паляниця з сиром зверху' – 'rodzaj pieczywa (bułeczki) z serem na wierzchu'

кобелитися ['?'] → скобелитися

кобелиці *див.* кобелиця

кобелиця, *мн.* кобелиці 'пристрій, станок для виготовлення коліс або для різання бровен по половині трачовою пилою для будівництва дерев'яної хати' – 'warsztat (kozły) do robienia kół lub rozcinania pni na pół do stawiania drewnianej chałupy'

[**кобила** 'кобила' – 'klacz, kobyła']. *Зробиш мі так, як заяць кобилі* → Дод. 17

кобиця 'кубан, той же кльоц, тільки висотою до 1 м., на якому колють дрова' – 'pieniek do rąbania drzewa (jak kloc), ale o wysokości do 1 m'

коварда 'на Зелені свята пастухи на полі жарили яєшню, і вона так називалася' – 'jajecznica smażona

przez pasterzy w polu w Zielone Świątki'

ковдра 'ватне одіяло' – 'kołdra'

ковнір 'комір' – 'kołnierz'

ковт 'пальто' – 'płaszcz'

когута печи *див.* печи

козярька 'обчищена гілка із ялини (ними городили плоти)' – 'oczyszczona z igieł gałąź jodłowa do grodzenia płotów'

колба 'приклад рушниці' – 'kolba karabinu'

колеґа 'товариш, друг' – 'kolega, towarzysz'

колежанка 'подруга' – 'koleżanka, przyjaciółka'

[**колесо** 'колесо у возі' – 'koło w wozie']. *Колеса*

колешня 'приміщення, де зберігали вози, повітка' – 'wozownia, szopa na wóz, daszek'

колиба 'по суті загата біля стіни хати, де давалося на зиму листя або папороть' – 'zagrodzenie (*zahata*) przy ścianie chałupy, gdzie składano na zimę liście albo paprocie [dla ocieplenia]'

колисанка 'гойдалка для підростків' – 'huśtawka dla dzieci'

колиси 'колись' – 'kiedyś'

колиска 'колиска (були: вішана, ножана, польова)' – 'kołyska (były podwieszane, na biegunach, robione z płachty na polu)'

колічка 'колієнята до плуга' – 'kółka u pługa'

коломутний 'нечистий, мутний, непрозорий' – 'mętny'. *Вода коломутна. Яки маш очи коломутни*

колотити '[мішати] воду, замішку, кеселицю, кисле молоко' – '[mieszać] wodę, gęstą potrawę z mąki, żur, kwaśne mleko'

колотов 'нею товкли картоплі для людей для їжі (з ріжками)' – 'mątewka (*dial.* kołotewka) do tłuczenia ziemniaków (z rydzami) dla ludzi'

кольоньска вода 'одеколон' – 'woda kolońska'

[**команиця**:] комениця 'довголітня трава' – 'dzika koniczyna'

коминярь 'сажотрус' – 'kominiarz'

комисьняк 'твердий хліб з грубої муки, грубо розмолотого зерна' – 'komiśniak, ciemny razowy (twardy) chleb z grubo zmielonego ziarna'

комірне 'квартирна плата' – 'komorne, opłata za mieszkanie'

комірник 'квартирант [у хаті]' – 'komornik, człowiek, który nie ma chałupy i wynajmuje mieszkanie (izbę)'

комірниця 'квартирантка [у хаті]' – 'komornica, kobieta, która nie ma chałupy i wynajmuje mieszkanie (izbę)'

компериско 'поле, де росла картопля' – 'pole po ziemniakach'

компері 'картопля' – 'ziemniaki' ▲ **компері на рідко** 'їда, густий суп з картоплі' – 'potrawa: gęsta kartoflanka (zupa kartoflana)' → обаряний → Дод. 1

комперяний *див.* паля

комперянка 'вода, в якій варилися *компері* (картопля)' – 'woda z gotowanych ziemniaków'

конаристий 'гілястий' – 'mający gałęzie, konary'

конарь 'велика гілка дерева' – 'konar, wielka gałąź'

конич 'конюшина' – 'koniczyna'

конірувати ‘моресувати, [дисциплінувати (?)]’ – ‘dyscyplinować’

контетний ‘задоволений’ – ‘zadowolony, kontent’

[**контя**:] кондя ‘завинуті в окружності на голові жіночі волоси’ – ‘włosy zawinięte i zakręcone na głowie (u kobiet zamężnych)’

конярька ‘стайня для коней’ – ‘stajnia (dla koni)’

конячки ‘кінський помет’ – ‘odchody końskie’

копак ‘капішон від дощу з міха’ – ‘kaptur od deszczu zrobiony z worka’

копальниці ‘ті, що копають картоплю’ – ‘ludzie (kobiety), którzy kopią kartofle’

копаниці ‘санчата’ – ‘saneczki’

копер ‘кріп (пахуча рослина)’ – ‘koper’

копилка [‘дівчина, яка має нешлюбну дитину’ – ‘dziewczyna z nieślubnym dzieckiem’] → приспанка

копильча *зменш.* – *zdrobn.* ‘байстря’ – ‘nieślubne dziecko’

копильчак ‘байстрюк’ – ‘nieślubne dziecko [chłopiec]’

копирдан ‘байстрюк’ – ‘nieślubne dziecko’

корацматися 1. ‘спати неспокійно, перевертатючись’ – ‘spać niespokojnie, kręcąc się’ **2.** ‘лізти з-під чогось, когось’ – ‘wydobywać się spod *czego, kogo*’ → викорацматися

корбач ‘нагайка, кнут (якою били), скручений мотуз’ – ‘korbacz, bicz (jakim bito), skręcony sznur’

кордупель ‘невеличкий ростом’ – ‘niewielkiego wzrostu, *pot.* kurdupel’

корец ‘дерев’яна діжка з ручкою встановленої величини, якою міряли зерно’ – ‘dzieżka (drewniana z rączką) o określonej pojemności, którą mierzono ziarno’

корито свинське ‘довге за розмірами (до 2 м.), дерев’яне, видовбане із стовбура дерева корито, де в окропі відходила щетина від зарізаного поросяти’ – ‘długie koryto (do 2 m), wydłubane z pnia, gdzie we wrzątku odchodziła szczecina z zabitej świni’

коритя ‘дерев’яне коритце, в якому формували хліб для печення на будень’ – ‘drewniane korytko, w jakim formowano chleb wypiekany w dni powszednie, niecki’

корназ ‘хряк, кнур’ – ‘knur’

коровід ‘клопіт’ – ‘kłopot’

коровод [‘непотрібні (зайві) церемонії’ – ‘ceregiele, korowody’] → короводитися

короводитися ‘панькатися, церемонитись’ – ‘ceregielić się’ → коровод

корувати ‘лупити дерево’ – ‘korować (drzewo)’

косец, *мн.* кісці ‘косар’ – ‘kosiarz’

космик ‘жмут (волосся, лену)’ – ‘kosmyk, pęk (włosów, lnu)’

[**котитися** ‘підійматися’ – ‘piętrzyć się (o wodzie)’ *див.* вал]

коціш ‘очевидно, фірман’ – ‘woźnica, furman’

коць-коць-коць! ‘коли кличуть на козу ’ – ‘zawołanie na kozę’ → а-кець! кець!

кошеля ‘сорочка’ – ‘koszula’

кошиці ‘великі блискучі пера на хвості у когута’ – ‘duże błyszczące pióra na ogonie koguta’

коштувати[1] ‘про вартість чогось, скільки коштує’ – ‘kosztować (o wartości, cenie czegoś)’

коштувати[2] 'пробувати їду чи напиток на смак' – 'kosztować (o jedzeniu)' → скоштувати

крагульці 1. 'дзвінки, дзвінчики' – 'dzwonki, dzwoneczki' **2.** 'деталь ткацького верстата' – 'jakaś część krosien'

крам 'товар' – 'towar'

крампач 'кирка' – 'kilof, oskard'

кранц 'на черевиках [поясок шкіри яким обкладали місце на підошві, де прибивали каблук' – 'kranc, pasek skóry do obłożenia miejsca na podeszwie, gdzie ma być przybity obcas']

крас ['щось дуже гарного; гарний' – 'coś pięknego; piękny']

красний 'гарний' – 'piękny'

красьні 'гарно' – 'pięknie'

крачати 'крокувати' – 'kroczyć'. *Крачай ліпше!*

краяти 'відрізувати щось' – 'kroić' → вкроїти

креденс 'кухонний буфет' – 'kredens'

[**крест** 'хрещення' – 'chrzest']. *Понесла дітину до ксту*

[**кридки**:] критки 'кольорові олівці' – 'kredki'

криж 'хоругва' [!] – 'chorągiew (w cerkwi) [!]'

Крижа 'релігійне свято Воздвиження чесного і животворящего хреста' – 'święto Podwyższenia Krzyża Świętego'

крижмо 'полотно, подарунок кумів на хрестини' – 'płótno darowane przez kumów do chrztu'

криси 'у возі [два менші обручі колодки колеса, що служать для кріплення кінців колодки (?)]' – 'w wozie [dwie małe obręcze piasty koła, służące do mocowania piasty]'

критник 'очкур, мотузок, який заміняв пасок до штанів' – 'sznurek (używany zamiast paska) do spodni'

кріп 'кип'яток' – 'wrzątek'

кров, *род.* кирви 'кров' – 'krew'

кропка 'ефір [алкоголь]' – 'eter [pity jako alkohol]'

кросна 'ткацький верстат' – 'krosna, warsztat tkacki'

крутак 'крутій' – 'kanciarz, spryciarz'. *Ти крутаку якийси!*

[**крутити** 'крутити' – 'kręcić' ▲ **крутити юра** 'дурити, морочити' – 'zawracać głowę'] → Дод. 16

крухова сіль ['груба сіль' – 'gruba sól']

круцифікс! 'прокльон' – 'przekleństwo, *pot.* krucafuks!'

крявк ['гамір, гомін' – 'jazgot']. *Што за крявк?*

крявчати [*перен.* 'гомоніти' – 'jazgotać']. *Діти крявчат*

кряк, *зменш.* – *zdrobn.* **кряча** 'кущ' – 'krzak' → кряча, крячок

кряча *зменш.* – *zdrobn.* 'кущ' – 'krzaczek' → кряк

[**крячок**] *зменш.* – *zdrobn.* ['кущ' – 'krzaczek']. *Крячки* 'кущі' – 'krzaczki' → кряк

кстини 'хрестини' – 'chrzciny'

кстити 'хрестити' – 'chrzcić'

кститися 'хреститися [зображуваючи знак хреста]' – 'żegnać się (znakiem krzyża)'

кудерявий 'кучерявий' – 'kędzierzawy, z kręconymi włosami'

куділка 'приготовлене волокно для одного навиття на кужіль' – 'pęk lnu, konopi lub wełny przygotowany do przędzenia'

куділь 'кужіль, бувала проста, ціфрувана і машинова' – 'kądziel (bywała

zwykła, ozdobna – rzeźbiona i kołowrotek?)'

кудри 'кучері' – 'kręcone włosy, kędziory'

кужилка 'у неї клався дурбак при косовиці' – 'naczynie (pochewka) na osełkę do ostrzenia kosy'

кука *дит.* – *dziec.* 'воші, гниди' – 'wszy, gnidy'

кукати 'кувати (про зозулю)' – 'kukać (o kukułce)'

кукуриця 'кукурудза' – 'kukurydza'

кукуричанка 'кукурудзянка' – 'kasza kukurydziana (i potrawa z niej?)'

[**кулеша** 'густа страва з борошна' – 'gęsta potrawa z mąki'] → Дод. 11

кульбака 'гнута палиця' – 'laska zakrzywiona u góry'

куляґи 'костилі' – 'szczudła'

куняти 'дрімати' – 'drzemać'

купа 1. 'багато' – 'dużo, wiele' **2.** ['велика кількість чого-небудь складеного горою' – 'kupa *czego*, stos']. *Купа гною*

[**купити** 'купити' – 'kupić']. *Куп си!* 'купи собі!' – 'kup sobie!'

курастра 'перекип'ячене молоко від корови, яка щойно отелилася (молозиво)' – 'przegotowana siara (pierwsze mleko po ocieleniu krowy)'

[**курва** 'жінка легкого поведіння, повія' – 'kobieta lekkich obyczajów'] → Дод. 11

курділь 'хвороба язика у тварин' – 'wrzód na języku u zwierząt, kurdziel'

курец[1] 'залізний болт осі від воза' – 'żelazny sworzeń osi wozu'

курец[2] 'малим людям казали' – 'tak mówiono do ludzi niskich'. *Ти курцю!*

[**курити**:] *курит* 'паде сніг' – 'pada śnieg'

куріпатра 'куропатка' – 'kuropatwa'

куртий 'короткий (від цього *куртка*)' – 'krótki'

куряч 'курець, той що курить тютюн' – 'palacz (tytoniu)'

кус 'трохи, небагато' – 'trochę, niewiele' → кусісєрка, кусісі, кусіся, кусцьок

кусісєрка 'трохи, небагато' – 'trochę, niewiele' → кус

кусісі 'трохи, небагато' – 'trochę, niewiele' → кус

кусіся 'трохи, небагато' – 'trochę, niewiele' → кус

кустриця 'тверда іголчата трава' – 'twarda ostra trawa'

кусцьок 'трохи, небагато' – 'trochę, niewiele' → кус

кутен 'жолудок, шлунок у поросяти' – 'żołądek prosięcia'

кутерножити 'варити щось на вогнищі при поганому вогні з димом' – 'gotować coś na ognisku przy słabym ogniu, z dymem'

куферок 'дерев'яний чемодан' – 'kuferek drewniany'

кухарка 'домробітниця, наймичка' – 'pomoc w gospodarstwie, kobieta najmująca się do pracy'

куц 'малий ростом' – 'o człowieku niewielkiego wzrostu'. *Ти куце!* → куций

куций *прикм.* 'малий ростом' – 'o człowieku niewielkiego wzrostu' → куц

куча 'хлівець для поросяти' – 'chlewik dla świń'. *Гаксь до кучи!*

кучкати 'присідати (на ноги)' – 'kucać'. *На кучкачи* ['навпочіпки' – 'w kucki, kucając']

Л

лаби ‘деталь ткацького верстата’ – ‘jakaś część krosien’

лавка 1. ‘лавка для сидження, довгий стілець, наглухо прикріплений до стіни хати’ – ‘ława do siedzenia, przymocowana na stałe do ściany’ **2.** ‘кладка через річку’ – ‘kładka przez potok (rzeczkę)’

лагоїти [?] ‘заспокоїти’ – ‘zaspokoić’

лаґабундарь *див.* ваґабундарь

лада ‘скриня для зберігання одягу, гарно вимальована узорами’ – ‘skrzynia na odzież, pięknie pomalowana we wzory’ → прискринок

ладичка ‘на боковій стінці лади мала скриночка, що також закривалася вічком’ – ‘mała skrzynka z wiekiem na bocznej ścianie skrzyni’ → прискринок

лайбик ‘горсет’ – ‘ozdobny serdak kobiecy’

лайбія *див.* вальбія

лайно ‘коров’ячий помет’ – ‘odchody krowy, *pot.* łajno (krowie)’

ламанчак ‘останній день вечірок, коли ломали кужелі (парубки дівчатам)’ – ‘ostatnia wieczornica, gdy łamano kądziele (chłopcy dziewczętom)’

лампаш ‘переносна лампа типу «летюча миша»’ – ‘przenośna lampa naftowa’

лати *див.* палити лати

лах *див.* лахи

лахи, *одн.* лах ‘одяг (сорочка, штани)’ – ‘odzież (koszula, spodnie). *Качати лахи. Святочни лахи и на каждий ден*

лацно ‘зручно’ – ‘zręcznie, wygodnie’. *Тримай! – Кєд мі не лацно*

ле ‘но’ – ‘no, ale’. *Чекай ле! Под ле гев! Їжте ле дакус!*

легкомисний ‘несерйозний’ – ‘lekkomyślny’

леговиско ‘помітне місце на землі, де лежала людина або тварина’ – ‘legowisko, miejsce, na którym leżał człowiek lub zwierzę’

ледач, ледачина – ‘ледащо’ – ‘leń, nicpoń’

ледачина *див.* ледач

ледівка ‘на замерзнутій річці, на дорозі після відлиги і послідуючого морозу’ – gołoledź’

лежати [‘лежати’ – ‘leżeć’]. *Леж!* ‘лежи!’ – ‘leż!’. *Леж, бо як ти дам, то не встанеш!*

лем[1] ‘тільки’ – ‘tylko, jedynie’

лем[2] ‘в деяких випадках: я’ – ‘w pewnych wypadkach: (ż)em’. *Так-лем ся налетіл.* [*Юж-лес ся ми обрид*]

леміш ‘частина плуга’ – ‘lemiesz (stalowy klin, którego ostrze kroi ziemię)’

лемішка [‘густа страва з гречаного борошна’ – ‘gęsta potrawa z mąki gryczanej’] → Дод. 11

лен ‘первий [найкращий] сорт льняного волокна’ – ‘pierwszy (najlepszy) gatunek włókna lnianego’

лепуватиця ‘липка земля (ґрунт)’ – ‘lepka, gliniasta ziemia’

лесівка ‘лисичка (їстивний гриб)’ – ‘kurka, liszka (grzyb jadalny)’

леститися [‘улешувати, лестити; ластитися’ – ‘pochlebiać, schlebiać; łasić się’]

летіти ‘бігти’ – ‘lecieć, biec’. *Так-лем ся налетіл, же…* ‘так я набігався, що…’ – ‘tak się nabiegałem, że...’ → налетітися, полетіти

лижви ‘ковзани’ – ‘łyżwy’

листа, *мн.* листи ‘литка’ – ‘łydka’. *Але ма груби листи*

листок *див.* бобковий листок

лисьця ‘опале пожовкле листя з бука для підстілки’ – ‘opadłe zżółknięte liście z buka na podściółkę’

лихва ‘відсоток, процент [великий]’ – ‘lichwa’

лице *див.* руби

лишити ‘покинути’ – ‘zostawić, porzucić’. *Ходил до ней, а потім єй лишил. Лиш мі дакус!* ‘залиши мені трохи!’ – ‘zostaw mi trochę!’

лишка ‘лисиця’ – ‘lisica, samica lisa’

лищарня ‘приміщення, де зберігали листя для підстілки в стайні’ – ‘pomieszczenie, w którym trzymano liście na podściółkę dla zwierząt’

ліґарь ‘дерев’яна балка під підлогою’ – ‘legar, drewniana belka pod podłogą’

лінитися ‘весною у тварин випадає зимова шерсть’ – ‘linieć (o wypadaniu wiosną zimowej sierści u zwierząt)’. *Корова ся лінит*

ліновиско (гада) ‘скинута весною верхня стара шкіра з гадюки’ – ‘zrzucona na wiosnę stara skóra z węża (żmiji), wylinka’

лінський ‘минулорічний, торішній’ – ‘zeszłoroczny, *gwar.* łoński’

ліпше *див.* добрі

літавий [‘неспокійний, бігаючий’ – ‘niespokojny, ruchliwy’]. *Літава корова* ‘що до шкоди біжить’ – ‘co idzie w szkodę’

літня (вода) ‘ні холодна, ні гаряча’ – ‘letnia (woda)’

літри ‘полудрабки на возі’ – ‘półdrabki, wąskie drabiny tworzące boki wozu’ → драбинки

ліцки [‘віжки, поводы, якими керують кіньми’ – ‘lejce’]

лія [‘злива’ – ‘ulewa’]. *Иде лія* ‘насуваються дощові хмари, і видно, що з них вже паде дощ’ – ‘nadciąga ulewa (nadciągają chmury i widać, że z nich będzie deszcz)’

локот ‘30 пасем льняної пряжі (пасмо = 24 нитки на мотовилі)’ – ‘łokieć: 30 pasem przędzy lnianej (*pasmo* = 24 nitki na motowidle)’

лотат ‘квітка’ – ‘kaczeniec (knieć błotna) – kwiat’

луб, *мн.* луби ‘на дереві кора’ – ‘kora na drzewie liściastym’ → луб’я

луби *мн.* ‘штивники, задники в черевиках або чоботах’ – ‘napiętki w butach’

луб’я *зб.* – *zbior.* ‘на дереві кора’ – ‘kora na drzewie liściastym’ → луб

лупа, *мн.* лупи ‘луска на овочах, фруктах, рибі’ – ‘skórka (łupa) na warzywach, owocach, łuska ryby’

лупити 1. ‘чистити варену картоплю (в мундурі), кору з дерева’ – ‘obierać gotowane ziemniaki (w mundurkach), łupić korę z drzewa’ [**2.** *перен.* ‘бити’– ‘bić, uderzać’] → влупити

любщик ‘любисток’ – ‘lubczyk’

люд ‘лід’ – ‘lód’

люляти *діт.* – *dziec.* ‘спати’ – ‘spać’. *Люляй!* ‘спи!’ – ‘śpij, lulaj!’

люфа ‘дуло, ствол рушниці, гармати’ – ‘lufa (karabinu, armaty)’

люшні ‘частина воза’ – ‘luśnie’ → кланиці

ляда 1. ‘прилавок’ – ‘lada’ **2.** у ткацькому верстати [‘частина крізь яку проходят нитки основи і якою прибиваються одна до одної поперечні нитки’] – ‘lada, rucho-

ma rama do przybijania wątku w krosnach'

ляйбздати 'казати щось не до речі' – 'mówić coś niedorzecznego (głupoty)'

ляйшенка *зменш. – zdrobn.* 'тонкий, кантовий обрізок доски' – 'cienki obrzynek (ścinek) deski' → ляйшня

ляйшня 'тонкий, кантовий обрізок доски' – 'cienki obrzynek (ścinek) deski' → ляйшенка

ляксувати 'мати понос' – 'czyścić, mieć przeczyszczenie, *dawn.* laksować'

ляпа 'той, що говорить щось нецензурне або дурне' – 'ten, który mówi coś niecenzuralnego albo głupiego'. *Ти ляпо!*

ляпати 1. снігом ['кидати снігом' – 'padać – o śniegu']. *Ляпати снігом* **2.** язиком ['молотити язиком' – 'chlapać językiem'] **3.** прайником ['вдаряти (бити) прачом' – 'uderzać kijanką']

ляпкати 1. 'плескати (напр., в долоні)' – 'klaskać (np. w dłonie)' **2.** 'клепати' – 'klepać' → ляпнути, поляпкати **3.** [*перен. – przen.* 'ляпати, клепати' – 'paplać, chlapać']. *Ляпче* (*тим писком*)

ляпнути 'легонько вдарити' – 'leciutko uderzyć'. *Та лем го кус ляпла* → ляпкати

ляти 'йти (про дощ)' – 'lać (o deszczu)']. *Ліє* 'паде дощ' – 'leje (deszcz)'. *Буде ляти* 'буде падати дощ' – 'będzie lało'. *Не лій, дойджик, не лій, бо ти не казали*

М

маґдебурка 'картопля' – 'ziemniak (gatunek ziemniaka)'

маґельниця 'прилад для гладження (мала частини: *катульку* і *рамач*)' – 'maglownica'

маґлювати 'гладити білля' – 'maglować (bieliznę)'

маз 'шмір для змащування дерев'яних осей воза' – 'maź do (dawnych) drewnianych osi wozu, [dziegieć]'

мазуратий 'непомитий (грязный)' – 'nieumyty (brudny, umorusany)' → мазурач

мазурач 'непомитий (грязный)' – 'nieumyty (brudas, umorusany)' → мазуратий

мазярка 'посуда, в якій господарі зберігали мазь' – 'naczynie na maź'

мазярь 'продавець мазі (мази)' – 'maziarz (handlujący mazią)'

май 'квітка' – 'mlecz (mniszek lekarski) – kwiat'

майкут 'лівша' – 'mańkut'

маки 'квіти' – 'maki (kwiaty)'

малюцький 'маленький' – 'maleńki'. *Дівчатко малюцькє, возму тя на ручки*

мамалиґа ['густа каша з кукурудзяного борошна' – 'gęsta potrawa z mąki lub kaszy kukurydzianej'] → Дод. 11

мамляти 'неохоче їсти' – 'jeść powoli, niedołężnie, mamlać'. *Але мамляш тим писком, та юж бим давно з'їл (жьїл)*

мамуна 1. 'вроді гіпнотизер [?], чарівник' – 'czarodziej, czarownik'. *Таке якеси як мамуна* → замамунити, обмамунити **2.** 'гном, гірська душа: пукат, лупкат, пирскат, такий хлоп в червеній шапці' – 'gnom [?], duch gór: puka, strzela z bata, parska, taki chłop w czerwonej czapce'

манцибула [‘людина, якії важко працювати’ – ‘męczybuła, człowiek, któremu ciężko idzie praca’]

мартвитися ‘журитися’ – ‘martwić się’

марудити ‘говорити уві сні при температурі’ – ‘majaczyć w gorączce (we śnie)’

маручати ‘щось уві сні говорити, незрозумілі звуки’ – ‘mówić niezrozumiale przez sen’

масакра [‘масакра, винищення, масове вбивство’ – ‘masakra’] → змасакрувати

масний ‘тлустий’ – ‘tłusty’

мастиво ‘їда з картопляного крохмалю і налисника в гарячому виді’ – ‘potrawa z mąki ziemniaczanej i naleśnika na ciepło’

мастити (хижу) ‘вирівнювати земляну підлогу в хаті, сінях, боїску [мастити мокрою глиною]’ – ‘wyrównywać glinianą podłogę w izbie, sieniach, na klepisku [maszcząc mokrą gliną]’

масьлянка [‘маслянка’ – ‘maślanka’]. *Компері з масьлянком*

масьо *дит. – dziec.* ‘масло’ – ‘masło’

[**мати на собі** ‘мати менструацію’ – ‘mieć menstruację’]. *Мам на собі* ‘маю менструацію’ – ‘mam menstruację’

Матка Біжа ‘релігійне свято [Богородиці] Марії’– ‘święto Najświętszej Marii Panny’. *Матка Біжа перша* – [‘Успіння Пресвятої Богородиці’ – ‘Zaśnięcie Najświętszej Marii Panny’] 28 серпня, *Матка Біжа друга* – [‘Різдво Пресвятої Богородиці’ – ‘Narodziny Najświętszej Marii Panny’] 21 вересня

махель ‘обдурювання’ – ‘szachrajstwo, oszustwo’

махлювати ‘обдурювати’ – ‘szachrować, oszukiwać’ → обмахлювати

махлярь ‘обдурювач’ – ‘szachraj, oszust’

мац *див.* мацер

мацер, **мац**, *род.* мацери ‘мати’ – ‘matka’ ▲ [**сери мацери** ‘проклін’ – ‘nasermater, przekleństwo, wyzwisko’]. *Сери мацери, отдайте папери, домів мя пустте* (→ Дод. 12) → прамацер

маци ‘єврейська пасха (печений без жиру блін [млинець], але не на сковороді, а на ватрі [черені] в печі)’ – ‘(żydowska) maca (naleśnik pieczony bez tłuszczu na dnie pieca chlebowego)’

маціцький ‘маленький’ – ‘maleńki, maciupki’. *Такий гад маціцький, а так далеко мече* → мацьопцій

мацць ‘дуже маленький; [щось маленьке]’ – ‘maleńki, bardzo mały; [coś bardzo małego]’. *Таке мацць*

мацьопцій *інтенс. – intens.* ‘маленький’ – ‘maleńki, maciupki’→ маціцький

мацяти кури ‘перевіряти, чи будуть нестися’ – ‘macać kury, sprawdzając, czy będą się niosły’

мачанка ‘їда з піджареної муки з домішкою м’яса’ – ‘potrawa z podsmażonej mąki z dodatkiem mięsa’

машкара ‘[названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9

медвід [‘названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9

медецина ‘ліки’ – ‘lekarstwa’

медже ‘між’ – ‘pomiędzy’. *Медже верхами тече потік*

мельдувати *недок.* і *док.* ‘доповісти, донести (на когось)’ – ‘meldować, donosić (*na kogo*)’

менаж *див.* менажка

[**менажка**, **менаж**:] минашка, минаш [‘військова металева посудина для страв; двійнята, в яких носили страву на поле’ – ‘menażka; dwojaczki do noszenia jedzenia na pole’]

мено ‘ім’я’ – ‘imię’

мерва ‘потолочена солома, залишки незаграбаного зерна в полі’ – ‘zmierzwiona słoma, resztki niezgrabionego zboża na polu, mierzwa’

мервити [‘мервити, м’яти, бгати солому’ – ‘mierzwić, targać, rozdrabniać słomę’]

мерест ‘нерест’ – ‘tarło’

мерестило [‘місце нересту риби (?)’ – ‘miejsce tarła (?)’]

мереститися (про риби) ‘нереститися’ – ‘trzeć się (o rybach)’

мерза, **мерзотник** ‘мерзотник, паскуда, падлюка’ – ‘łajdak, szubrawiec, nikczemnik’

мерзкий ‘огидний, бридкий, гидкий’ – ‘wstrętny, ohydny, odrażający’

мерзотник *див.* мерза

мериндя ‘їжа, яку брали пастухи на пасовисько’ – ‘jedzenie dawane pastuchowi na pastwtisko’. *Дай му мериндю до цідила*

мерфелити ‘говорити раз так, раз інакше’ – ‘kręcić, mówić raz tak, raz inaczej’

метати, *1. одн.* мечу ‘кидати’ – ‘rzucać, miotać’

мешпергач *див.* мишпергач

мештегряда ‘в житловій кімнаті проздовжне дерево під стелею, яке зв’язувало дві протилежні стіни кімнати, [сволок]’ – ‘główna belka pod sufitem chaty, tragarz’

миґати ‘миготіти світлом, [мелькати]’ – ‘migotać (o świetle)’

миґатися, [*док.* **миґнутися**] ‘мигати’ – ‘migać (pojawiać się na krótko)’. *Лем ся стопи миґали. Лем ся миґнул попід вигляд*

миґи: **на миґи** ‘жестикуляція’ – ‘na migi’. *Порозумітися на миґи*

миґнутися *див.* миґатися

мидло ‘мило’ – ‘mydło’

минаш, минашка *див.* менажка

мирдати ‘махати (хвостом, головою, білільною щіткою)’ – ‘machać (merdać ogonem, kręcić głową, machać szczotką do bielenia chaty)’ → помирдати

мирчати [‘мукати’ – ‘muczeć’]. *Корова мирчит* → змирчати

мисник ‘дерев’яна мебель вроді стелажа, культурно зробленого, іноді навіть різбленого, для зберігання мисок, тарілок, горнят – не закривалося’ – ‘otwarta szafka, regał (czasem nawet rzeźbiona) na miski, talerze, kubki’

мисьліти ‘думати’ – ‘myśleć’. *Ой не сплю, не сплю, лем си так мисьлю*

мися ‘маленька мисочка’ – ‘miseczka’. *Дай дітині їсти до мисята* → мисятко

мисятко *зменш. – zdrobn.* ‘маленька мисочка’ – ‘miseczka’ → мися

мицьо ‘про дітей’ – ‘o dzieciach’. *Ти мицю! Та юж сяд!*

[**мишпергач**:] *мешпергач* ‘летуча миша, кажан’ – ‘nietoperz’

мі *див.* я

мінцирь ‘рід ваги [безмін, пружинний кантар]’ – ‘rodzaj wagi [bezmian]’
місячка ‘менструація’ – ‘miesiączka, menstruacja’
міхирь ‘[пухир] напр., після попечення’ – ‘pęcherz’. *Надулся мі міхирь*
мішкарі [‘названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9
мішкарь ‘той, що каструє тварин’ – ‘kastrator’
мішкувати ‘каструвати’ – ‘kastrować’
млака ‘калабаня (тимчасова від дощової води)’ – ‘kałuża (chwilowa, z deszczu)’
млинец ‘жорна’ – ‘żarna’
млинкувати ‘віяти зерно, лен’ – ‘młynkować, wiać zboże, len (oddzielać ziarno od plew przez potrząsanie opałką)’
млинок ‘віялка для очистки зерна’ – ‘opałka do wiania zboża’
млинцівка ‘той кий, яким крутять жорна’ – ‘żarnówka, kij w żarnach’
мліти ‘втрачати свідомість, [зомливати]’ – ‘mdleć’
млоцкарня ‘молотарка’ – ‘młockarnia’
млоцок, *мн.* млоцки ‘той, що ходить молотити зерно’ – ‘zmłocek, ten, który chodził młócić zboże’
модрень або **шквірк** ‘червона смерека, з якої голки опадають на зиму, [модрина]’ – ‘modrzew’
мозьджір, **мозьдір** ‘саморобний пристрій для стрільби (але тільки для звуку)’ – ‘urządzenie do strzelania własnego wyrobu (tylko dla wywołania huku)’
мозьдір *див.* мозьджір
моква ‘дощ зі снігом’ – ‘deszcz ze śniegiem’
мокрина ‘мокре поле з підшкірними водами’ – ‘mokre pole z wodą poskórną’
мокрявий (лах, дровно) ‘не зовсім сухий (одяг, бревно тощо)’ – ‘mokrawy, nawilgły (o odzieży, drewnie itp.)’
[**молоко** ‘молоко’ – ‘mleko’]. *Компері з солодким (квасним, збресклым) молоком*
морда [**1.** *у тварин* ‘передня частина голови’ – *u zwierząt* ‘morda, pysk’ **2.** *знев. у людини* ‘про обличчя’ – *u ludzi obraźl.* ‘morda, pysk’] → Дод. 11
морес ‘порядок’ – ‘mores, dyscyplina, porządek’. *Май морес!* ‘будь слухняний!’ – ‘znaj mores! słuchaj!’
моресувати [‘ховати в дисципліні, субординації (?)’ – ‘trzymać w dyscyplinie, trzymać krótko (?)’]
морімуха ‘мухомор, отруйний гриб’ – ‘muchomor’
моровий [‘чудовий, на славу, видатний, золотий’ – ‘morowy, godny uznania, dzielny’]. *Він хлоп моровий*
мотилиці ‘хвороба легенів у тварин (особливо у овець і кіз)’ – ‘motylica, choroba płuc u zwierząt (szczególnie u owiec i kóz)’
мотлохи ‘все підряд зібране разом (в більшості – одяг)’ – ‘wszystko zebrane razem na kupę (przeważnie odzież)’
мотлошити ‘побити все на купу’ – ‘potłuc, porozbijać (rzucając na kupę)’
мотовило ‘прилад, на який намотували пряжу із веретена’ – ‘motowidło, przyrząd do zwijania w motki przędzy, nici itp.’

моцьо *дит*. ‘молоко’ – *dziec*. ‘mleko’
мочило ‘калабаня постійна із підшкірної води’ – ‘stawek, jama z wodą (stała, z wodą podskórną)’. *Жаби в мочилі*
[**мочити**] ‘мочити’ – ‘moczyć’. *Коноплі моч*[*а*]*т*
мошитися [‘розпушуватися’ – ‘stawać się puszystym’]. *Нитки ся мошат на кроснах*
мрака ‘туман’ – ‘mgła’. *Така мрака, же нич не видно*
мурваниця ‘мурована з каменя хата’ – ‘chata murowana z kamienia’. *З мурваниці у Висовій*
м’я *див*. я

Н

на! ▲ *на, лиса (тарчуля, ружана), на!* ‘так кликали корів, які погубилися на лісовому пасовиську’ – ‘zawołanie na krowy, które pogubiły się na pastwisku w lesie’ → тізю, на!
[**набивати** ‘купувати’ – ‘nabywać, kupować’]. *Набиват* (*зерно*)
наблюхати [‘збовтати якусь рідину’ – ‘rozbełtać jakąś ciecz’] → блюхати
наброїти [‘нашкодити’ – ‘nabroić’.] *Штос там наброїл*
наваляти [‘накидати’ – ‘narzucać’]. *Вітер навалял (обтрусив) грушок* → валяти
навардзолити ‘зробити щось сяк-так, [напр.] грубо напрясти’ – ‘zrobić byle jak, np. naprząść niedbale’ → вардзолити
навершник ‘верхня частина бодењки’ – ‘górna część (zamknięcie) maselnicy’
навзірці ‘слідкуючи’ – ‘na przeszpiegi, śledząc’. *Идий за ним навзірці, жеби дашто не вкрал або не вицапил*
навзнак ‘горізнач, до гори животом, на спині (лежати)’ – ‘na wznak (leżeć)’
навидіти ‘відвідати’ – ‘odwiedzić, nawiedzić’. *Пришли зме єй навидіти, ци їй буде добре жити*
навимуляти [‘виполоскати’ – ‘wypłukać, powypłukiwać’]. *Вода навимуляла тоти камені* → вимулити
навій ‘[вал, на якого навивают основу] для пряжі і для полотна у ткацькому верстаті’ – ‘nawój – wałek do nawijania tak nici, jak i płótna w krosnach’
наволоки ‘шнурки з вовни до керпців’ – ‘wełniane sznurowadła do kierpców’
[**навпріст**:] нахпріст ‘на цілий день безперервно’ – ‘na cały dzień (bez przerwy)’. *Виганяли худобу на пасовиско нахпріст* → напрезден
наврочити *див*. вроки
навспак 1. ‘наоборот’ – ‘na opak’. *Та він вшитко так навспак бесідує* **2.** ‘проти ходу сонця, проти годинникової стрілки на циферблаті (те саме що *взипи*)’ – ‘w odwrotnym kierunku niż porusza się słońce, niezgodnie z ruchem wskazówek zegara’
нагаратати ‘наробити щось понад норму, [сильно набити]’ – ‘narobić coś ponad miarę, z nadwyżką, [mocno nabić]’ → гаратати
нагварити ‘намовити’ – ‘namówić, skłonić’
наглий ‘раптовий’ – ‘raptowny, nagły’
нагло ‘раптово’ – ‘raptownie, nagle’

нагніток [‘мозоля’ – ‘nagniotek’]
нагорнути ‘нанести’ – ‘nazgarniać, naznosić’. *Вода нагорнула барз дуже каміня на дорогу*
награбча ‘награбане сіно, яке можна охопити двома руками’ – ‘naręcz siana, zgrabione siano, które można wziąć rękoma’
надератися [‘сперечатися, задиратися’ – ‘spierać się, zadzierać’]. *Та не надерай ся з ним!*
надибати ‘спіткати, зустріти’ – ‘spotkać, napotkać’
на дост *див.* дост
нажмикати ‘напрати’ – ‘naprać’ → жмикати
нажобати ‘виколупати’ – ‘wydłubać, powydłubywać’ → жобати
най [‘хай’ – ‘niech’]. *Най тя шляк трафит!* → Дод. 12
найбарже *див.* барз
найкі [‘добре, що хоч…’ – ‘dobrze, że choć...’]. *Найкі-с ся привлюк домів*
найліпше *див.* добрі
найпланьший *див.* планий
наклепати [*перен.* – *przen.* ‘понакладати, повбияти’ – ‘ponakładać, wbić’]. *Наклепали мі до голови, што аж тріщит*
накляти [‘вилаяти, висварити’ – ‘złajać, skląć’]. *Там го накляла і пішла* → кляти
на кучкачо *див.* кучкати
[**налетітися** ‘набігатися’ – ‘nabiegać się, nalatać się’]. *Так-лем ся налетіл, же…* ‘так я набігався, що...’ – ‘tak się nabiegałem, że...’ → летіти
налисник ‘тертюх, терта сира картопля, печена на капустяному листку (паляниця; повинен був називатися *налистник*, бо пікся на листку)’ – ‘rodzaj placka z tartych surowych ziemniaków, pieczonych na liściu kapusty’
налізне ‘плата за находку’ – ‘znaleźne’
нальогатися ‘напитися надміру’ – ‘wypić ponad miarę’
на миґи *див.* миґи
намисьлітися ‘зібратись з думками, подумати’ – ‘namyśleć się’
намітувати ‘накидати (напр., гній на віз)’ – ‘narzucać, rzucać (np. gnój na wóz)’
на моє сумліня *див.* сумліня
намолот ‘видайність зерна від намолоту, [зерно змелене у жорнах]’ – ‘zmielone w żarnach ziarno’
на мою душу *див.* душа
намул *див.* намула
намула, **намул** ‘нанесений водою ґрунт’ – ‘namuł, namulisko, osad naniesiony przez wodę’
намулити ‘нанести ґрунт (про воду)’ – ‘zamulić, namulić, nanieść ziemi (o wodzie)’
на око *див.* око
наоначити *див.* оначити
наостатку ‘в кінці’ – ‘w końcu, na ostatek, na ostatku’
на пак *див.* пак
напоминати, [*док.* **напомнути**] ‘нагадувати’ – ‘przypominać’. *Ти мі напомний, жебим не забил, не запомнул*
напомнути *див.* напоминати
напористий [‘напористий’ – ‘natarczywy’]
направду ‘серйозно’ – ‘naprawdę, poważnie’. *Повідам вам направду, же…*
напрезден ‘на цілий день безперервно’ – ‘na cały dzień (bez przerwy)’ → навпріст

на продай ‘на продаж’ – ‘na sprzedaż’

нап[у]чніти ‘розбухнути, збільшитись в об’ємі’ – ‘napęcznieć’

напхати [‘напхати’ – ‘napchać’] → пхати

нараїти (дівчину – dziewczynę) ‘порекомендувати’ – ‘naraić’. *Люди мі єй нараїли*

наремний ‘палкий, гарячковий, швидкий до роботи’ – ‘namiętny, gorączkujący się, szybki (do roboty)’

наремно ‘палко, гарячково, швидко’ – ‘namiętnie, gorączkowo, szybko’

нарипати ‘багато чогось наговорити’ – ‘nagadać, *pot*. wyrypać komuś’. *Так-лем му нарипал* ‘[наговорив] не навмисне’ – ‘[nagadał] nieumyślnie’ → рипати

нарихтувати ‘приготовити’ – ‘przygotować, *pot*. narychtować’ → рихтувати

на рідко (компері) *див.* компері

нарікати ‘жалібно голосити, мати на когось жаль’ – ‘płakać (z bólu, żalu), wyrażać żal do kogoś, narzekać’. *Не буду нарікал, лем на тебе*

нароком ‘навмисне’ – ‘naumyślnie’ → ненароком

на ростежа (двері) ‘повністю відкриті’; ‘повністю повідкривано’ – ‘(otwarte) na oścież (na roścież)’. *Приходжу – двері на ростежа. Одкрил двері на ростежа*

нарти ‘лижі’ – ‘narty’

наруби ‘навиворіт’ – ‘na drugą stronę (o odzieży)’. *На руби одягнути* → руби

нарукувати ‘іти до війська’ – ‘iść (pójść) do wojska’

насад ‘частина воза’ – ‘nasad (część wozu leżąca na osi)’

на святого ниґда [‘ніколи’ – ‘nigdy, *żart*. na święty nigdy’]

насер матер [‘лайка’ – ‘*pot*. naser mater – przekleństwo’]

[**насрати** ‘випорожнитися’ – ‘wypróżnić się, *wulg*. nasrać’]. *Як на землю не насереш, то гівно будеш мати* (→ Дод. 16) → срати

натина, **натинянка** ‘те, що й билянка, посохла картоплянка’ – ‘nać ziemniaka, wyschnięta nać ziemniaczana’ → бадилянка

натинянка *див.* натина

натовканец [‘мозоль на підошві ноги’ – ‘odcisk na podeszwie’]

наторгати ‘нарвати (грушок)’ – ‘narwać (gruszek)’ → торгати

наточити вина [‘наточити, розляти вина’ – ‘wytoczyć (nalać) wina’]

наточити хижу ‘навезти, розрівняти і втокти землю в кімнаті, коли вона без підлоги’ – ‘nawieźć, wyrównać i ubić ziemię w izbie (gdy nie było tam podłogi)’

натрепати ‘зробити щось у великій кількості’ – ‘zrobić coś w dużej ilości’. *Так натрепал той соломи на віз, же ся певні зверне*

нахаркати [‘наплювати (але не слиною)’ – ‘nacharkać, napluć wydzieliną z gardła lub krtani’] → харкати

[**нахлептатися** ‘напитися’ – ‘wychłeptać, wypić’]. *Алес ся нахлептал!* ‘напився над міру’ – ‘wypił ponad miarę’ → хлептати

на ходячи *див.* вмерти на ходячи

нахпріст *див.* навпріст

нацабанити [‘наговорити’ – ‘nagadać, nabajtlować’]. *Так мі нацабанил* → цабанити

начухати 'натерти (лице снігом, підлогу)' – 'natrzeć (twarz śniegiem, podłogę)'. *Начухай мі хирбет* → чухати

нашто 'чому, нащо' – 'dlaczego, po co'

нащамбати ['порозколювати на дрібні куски, щоб у них були шилуваті кінці' – 'porąbać na drobne kawałki z ostrymi zakończeniami'] → щамбати

небеский 'голубий, [блакитний]' – 'niebieski'

невже 'хіба (ж), невже (ж), справді' – 'czyżby'. *(Та) иджe! – (Та) невже?!*

невіглас ['неосвічена, незнаюча людина, неук' – 'nieuk']

неганьбота 'безвстидник, безвстидниця' – 'bezwstydnik, bezwstydnica'

недогризя 'недоїджений худобою грубий корм' – 'niedojedzone przez bydło słoma, siano, plewy itp.'

неє 'нема' – 'nie ma'. *Неє нич* 'нема нічого' – 'niczego nie ma' → ніт

нежит 'катар, [нежить]' – 'katar'

незабудки 'квіти' – 'niezapominajki (kwiaty)'

незґраба 'неповоротливий' – 'niezgrabny, niezgraba'. *О ти незґрабо!* → незґрабний, незґработа

незґрабний 'неповоротливий' – 'niezgrabny' → незґраба, незґработа

[**незґработа** 'неповоротливий' – 'niezgrabny, niezgraba']. *Незґработо!* → незґраба, незґрабний

ненажертий 'той, що багато їсть, обжора' – 'żarłok, obżarciuch'

ненароком 'ненавмисне' – 'nieumyślnie' → нароком

нендза 1. 'воші' – 'wszy'. *Нендза би тя їла!* **2.** 'бідність' – 'bieda' → нудза

неомаль 'мало що' – 'nieomal, o mało co'

нести ся на кони 'їхати верхи на коні' – 'jechać wierzchem (na koniu)'

ниґда *див.* на святого ниґда

ниґде 'ніде' – 'nigdzie' ▲ **ниґде-раз** 'абсолютно ніде' – 'absolutnie nigdzie'

никто *див.* ніхто

нирскє пацятко (кроле) ['морська свинка' – 'świnka morska']

нирька 'нирка' – 'nerka'

нисенитниця ['нісенітниця, дурниці' – 'głupoty, bzdury']. *Нисенитницю не звандж!*

нисенито 'ледащо' – 'nicpoń'. *Ти нисенито!*

нихто, **никто** 'ніхто' – 'nikt'

нич 'ніщо, нічого' – 'nic'. *Нич а нич*

ничельниці 'деталь ткацького верстата' – 'nicielnice (dwie listewki powiązane grubymi nićmi tworzącymi oczka, przez które przechodzą nitki osnowy) – część krosien'

ниякий ['ніякий, жоден' – 'żaden']

ніж 'поки' – 'dopóki, zanim, niż'. *Буду го мучити, ніж не повіст, де сховал тото, што вкрал. Прид зараз ніж мам час* → Дод. 16

німина 'про худобу: не вміє говорити' – 'bydło (bo nie potrafi mówić)'

ніт 'ні; не є' – 'nie; nie ma' → неє

новітний 'ранній' – 'wczesny'. *Новітни компері* 'що вчасно дозрівають' – 'które wcześnie dojrzewają'

ногавиці 'штани з домашнього полотна' – 'spodnie z płótna własnej roboty'

ногавки 'штани з купованого полотна – сподні' – 'spodnie z płótna kupowanego'

[**ногот**:] нохот ['ніготь' – 'paznokieć']
нозі *дит.* – *dziec.* ['ноги' – 'nogi']
нон 'той' – 'ten [o człowieku lub przedmiocie bliższym]'. *Нон битанґ таке наробил*
нонашка 'кума [хресна мати дитини] матері або батька або їх обоїх' – 'kuma [matka chrzestna dziecka] dla matki, dla ojca, albo dla obydwojga'
нонашко 'кум [хресний батько дитини] матері або батька або їх обоїх' – 'kum [ojciec chrzestny dziecka] dla matki, dla ojca, albo dla obydwojga'
норовистий (кінь – koń) ['норовистий' – 'narowisty, znarowiony']
носьо *дит.* – *dziec.* ['ніс' – 'nos']
нохот *див.* ногот
нудза ['біда, нужда' – 'bieda, nędza']. *Чепится як нудза берега* → нендза
нудь 'нудота' – 'nudności, mdłości (?)'. *Така нудь м'я взяла*
ну-ле 'ану' – 'ano'. *Ну-ле дай мі тото*
нюрка дати *див.* дати нюрка
нягати [!] 'не рушати з місця, не трогати' – 'nie ruszać, zostawiać'. *Нягай!* 'не руш!' – 'nie rusz! zostaw! poniechaj!' → рушати
няньо 'батько, тато, отець' – 'ojciec, tato'

О

[**о** 'о' – 'o']. *О заході сонця* 'в час, коли сонце заходить за горизонт' – 'o zachodzie słońca'
обабратися (в болоті) ['забруднитися' – 'zabrudzić się, ubabrać się']
обає, **обидває** і **обоє**, **обидвоє** 'оба, обі, обидві' – 'obaj (obydwaj), obie'
обарянец, *зменш.* – *zdrobn.* **обарянчик** 'бублик, бубличок' – 'obwarzanek'
обаряний: **обаряни компері** 'варена картопля в лушпинні' – '(gotowane) ziemniaki w mundurkach' → зобаряти
обарянчик *див.* обарянец
обатуритися 'проснутися, прийти до свідомості' – 'zbudzić się, odzyskać świadomość'
обдути ['обдути' – 'owiać']. *Вітер го обдул*
оберατися [*док.* **обратися**] 'наривати' – 'obierać (o ropie)'. *Ся мі на нозі оберат. Як ся мі тото обрало и як трісло, то зараз мі полекшало. Оберется* 'наривє' – 'obiera (zbiera się ropa)'
оберговзи 'верхні робочі штани' – 'spodnie robocze'
обердзяд 'жебрак над жебраками' – 'dziad nad dziadami'
обернутися 'повернутися' – 'zawrócić'
обзирити(**ся**) *див.* обзиряти
обзиряти, *док.* [**обзирити**(**ся**)] 'провіряти, щупати, мацати' – 'sprawdzać, dotykać, macać'. *Обзирь компері, ци юж вкипіли. Дала-м, дала-м, ищи дам, обзирюся, ищи мам*
обидває, **обидвоє** *див.* обає
обийтися (= зайтися) 'обійтись без чогось' – 'obejść się *bez czego*' → зайтися[1]
обирви 'брови' – 'brwi'
обияти 'обняти' – 'objąć'
обід 'снідання' – 'pierwszy posiłek, śniadanie' (обід – полуденок – вечеря)
обідати 'снідати' – 'śniadać'
обірвус ['голодранець' – 'oberwaniec'] → дрік
обіручний ніж 'ніж, який мав дві ручки і яким в основному стругали ґонти та ще й використовували для

обробки круглих дерев'яних деталей (державків-штилів)' – 'ośnik, narzędzie z dwoma rączkami do strugania (heblowania) gontów, do obróbki okrągłych drewnianych detali (rączek, dzierżaków, stylisk)'

обіручний столец 'стілець, на якому була дерев'яна головка, що під тиском ноги людини через лабу тримала дерев'яну деталь, яку стругали обіручним ножем' – 'stołek z drewnianą głowicą, która pod naciskiem nogi za pośrednictwem uchwytu trzymała drewnianą część, którą strugano (heblowano) za pomocą ośnika'

обісхнути 'обсохнути' – 'obeschnąć'. *Най роса обісхне, то трясте валки*

обкантувати *перен.* 'вилаяти, висварити' – 'nakrzyczeć, zwyzywać'

облесний *прикм.* 'облесливий, говорить одне, думає друге' – 'obłudny' → облесник

облесник 'облесливий, говорить одне, думає друге' – 'obłudnik' → облесний

облуда 'той, що вміє щось виманити' – 'cwaniak, taki, który umie coś wycyganić'. *Ид мі з очи, ти облудо!*

облук ['дуга' – 'obłąk, kabłąk']

[**облупити** 'почистити' – 'ściągnąć łupinę, obrać']. *Облупити обаряни компері*

[**облядра**:] обльойдра ['бічна дошка з одного боку плоска, з другого напівокругла' – 'oblader (obladra), skrajna deska z jednego boku płaska, z drugiego półokrągła, obrzynek, okrajka']

обмамунити ['обдурити, задурити' – 'zmamić, otumanić'] → замамунити, мамуна

обмахлювати 'обдурити' – 'oszukać' → махлювати

обмерзнути, обмерзнутися ['набриднути, стати неприємним' – 'sprzykrzyć się, obrzydnąć, obmierznąć']. *Юж-лес ся мі обрид, обмерз* → обриднути

обмерзнутися *див.* обмерзнути

обморочити 'ударити так, що втрачається свідомість' – 'zamroczyć, uderzyć tak, że traci się świadomość'

обоє *див.* обає

оболікатися *див.* оболочися

оболона 'плівка' – 'błona'

оболочи 'одягнути' – 'ubrać'

оболочина 'верхня пошивка на перину' – 'powłoka, powłoczka na pierzynę'

оболочися, *недок.* **оболікатися** 'одягнутися' – 'ubrać się'

обратися *див.* оператися

обриднути ['набриднути' – 'naprzykrzyć się, obrzydnąć']

[**обриднутися** 'набриднути' – 'naprzykrzyć się, obrzydnąć']. *Обридся* → обмерзнутися

обрипати 'обвалити штукатурку' – 'zbić, stłuc tynk'. *Обрипал сціну*

обрідний 'рідонький' – 'rzadki'. *Обрідни волоси*

обрік 'фураж' – 'obrok'

[**оброст**и 'обрости, зарости' – 'zarosnąć, obrosnąć']. *Оброснута як вивірчий хвіст* → Дод. 17

оброчниця 'торба для фуражу' – 'torba (sakwa) na obrok dla konia'

[**обруч**] *див.* ряф[1]

[**обсісти** 'обсісти, обсипати' – 'obleźć']. *Вреди го обсіли* → вреди

обстрямбаний ['обтріпаний, обшарпаний по краях (одяг)' –

‘postrzępiony, poszarpany (o ubraniu)’]

обтелепатися ‘змочити під час дощової погоди нижню частину штанів або спідниці’ – ‘zmoczyć (w czasie deszczu) dolną część spodni lub spódnicy’

обтрусити ‘обтріпати, отрясти’ – ‘otrząsnąć, strząsnąć’. *Вітер навалял (обтрусив) грушок* → наваляти

обуватися ‘взуватися’ – ‘zakładać buty’

обутя ‘взуття’ – ‘buty, obuwie’

обходити (когоси) ‘доглядати когось’ – ‘doglądać *kogo*’

обчемежити *див.* чемежити

обшивка (ковнір) ‘комір’ – ‘[haftowana stójka przy szyi]’

обштуркати [‘виштовхати’ – ‘wyszturchać’] → штуркати

об’явитися ‘показати себе’ – ‘objawić się’. *На Яворі ся об’явила панєнка Марія*

овад [‘ґедзь, велика муха, яка кусає худобу’ – ‘giez’]

огваряти ‘обмовляти когось’ – ‘obmawiać *kogo*’

оглав ‘мотузяна, полотняна узда на коня’ – ‘uzda ze sznura lub płótna’

оглупіти ‘здуріти’ – ‘ogłupić’. *Та цилес ся оглупіл?*

оглядини [‘оглядини молодої’ – ‘oględziny panny młodej’]

оглядники [‘те, які брали участь в *оглядинах*’ – ‘ci, którzy brali udział w oględzinach’]

огниво ‘ланка ланцюга’ – ‘ogniwo (łańcucha)’

ограбки [‘зграбані залишки сіна або зернових’ – ‘zgrabki siana, zboża’ → зграбки

огурок ‘огірок’ – ‘ogórek’

оґер ‘жеребець’ – ‘ogier’

одвільгнути ‘бути зволоженим’ – ‘zawilgnąć’. *Дошки одвільгли, не хочутся гоблювати*

[**одвірки** ‘ніша (для дверей, вікон), рами’ – ‘framuga, ramy’] → звіритися

[**одгваряти**] отгваряти ‘відмовляти’ – ‘odmawiać’ → одказати

[**оддаватися**] отдаватися ‘виходити заміж’ – ‘wydawać się (*dial.* oddawać się), wychodzić za mąż’

одказати ‘відмовити в чомусь’ – ‘odmówić’ → одгваряти

одкаль ‘звідки’ – ‘skąd’. *Одкаль сте? Одкаль сут?*

одкальси ‘звідкись, звідки-небудь’ – ‘skądś, skądkolwiek’

одквитати [‘відцвітати’ – ‘przekwitać’]. *Грушка юж одквитла*

одміна [‘виродок (?) – ‘odmieniec, niewydarzony (?)’]. *Так якеси, як одміна*

одм’як ‘відлига’ – ‘odwilż’ → розпустити

одомаш ‘могорич’ – ‘litkup, poczęstunek trunkiem po dobitym targu, wykonanej pracy’

одособитися ‘відокремитись’ – ‘oddzielić się’

одпельшатися (от когоси) ‘розв’язатися з кимось, покинути прив’язчиву людину’ – ‘oddalić się od bliskich, porzucić przyjaciół’

одпочити ‘відпочити, віддихнути після роботи’ – ‘odpocząć’. *Одпочний си кусцьок!*

одсаль ‘звідси’ – ‘stąd’. *Ид одсаль!*

одтамаль ‘звідти’ – ‘stamtąd’

одшмарити ‘відкинути’ – ‘odrzucić’. *Одшмар тих пару головенок од огня!*

ожґарь ‘лобуряка’ – ‘łobuz, nicpoń’. *Ти ожґарю!*

ожеребитися ‘вродити лоша’ – ‘oźrebić się’

ожина ‘бадилля, на якому ростуть *чорниці*’ – ‘jeżyna (roślina, krzak)’

о заході сонця *див.* захід сонця

оздоба ‘прикраса’ – ‘ozdoba’

озератися ‘оглядатися назад’ – ‘oglądać się w tył’

озиватися ‘відгукатись на *чийсь* зов’ – ‘odpowiadać na czyjeś wołanie’ → візватися

[**озябнути** ‘змерзнути’ – ‘zmarznąć’]. *Озяб. Озябло* ‘змерзнуло’ – ‘zmarzło’

[**окаль** ‘з витрішкуватими, вилупленими очами’ – ‘z wyłupiastymi oczyma’]. *Як я окаль, то ви зубаль*

окилавіти [‘мати грижу’ – ‘dostać przepukliny’]

окиршини ‘відпадки з хліба’ – ‘okruszyny’

око ▲**на око** ‘менш-більш (йде мова про те, скільки щось важить, вагу визначають «на око»)’ – ‘na oko, mniej więcej (przy określaniu wagi)’

околот ‘великий, двічі перев’язаний сніп обмолоченого жита’ – ‘duży snop wymłóconego żyta, przewiązany dwa razy’

окопувати ‘сапати городні культури’ – ‘okopywać (rośliny)’

окотитися ‘(для кіз, овець, кролів, котів) вродити своє потомство’ – ‘okocić się (o kozach, owcach, królikach, kotach)’

окраєц, *мн.* окрайці **1.** ‘крайня кромка круглого хліба’ – ‘piętka (chleba)’ **2.** ‘з дерева після порізу його на дошки’ – ‘okrajek, oblader, skrajna deska’

окрайок, *мн.* окрайки ‘обрізок, коли ріжуть дошки’ – ‘obrzynek (z deski)’

округлянки ‘сливки (дриздулі)’ – ‘rodzaj śliwek’

окрутні ‘дуже’ – ‘okrutnie (bardzo)’. *Він окрутні єй любит*

олій ‘олія харчова’ – ‘olej jadalny’

оліярня ‘олійня’ – ‘olejarnia’

олуфко ‘олівець’ – ‘ołówek’

омаскати (хліб – chleb) ‘[помастити] зверхи яйцем перед його печенням’ – ‘przed wypiekiem pomazać z wierzchu (rozbitym) jajkiem’

омаста [‘то, чим мастять, змащують страву’ – ‘omasta’]

омеляти (ярец на панцаки) [‘знімати луску з ячменю’ – ‘czyścić jęczmień z łusek na kaszę (pęczak)’]

она ‘вона; жінка, дружина, дочка (в залежності від контексту)’ – ‘ona: kobieta, żona, córka (w zależności od kontekstu)’. *Моя она, пішла до оного*

о, **насер матер** *див.* насер матер

оначити [і **оначитися**], *з преф.* **воначити, заоначити, наоначити, розоначити** [‘робити щось не визначене’ – ‘robić coś nieokreślonego’]. *Йой, та не оначте ся так, спустте дакус* (→ Дод. 16) → пероначити

оначитися *див.* оначити

оне́ 1. *займ.* [‘це, оце, як його (?)’ – ‘to, to właśnie, jak jego tam (?)’] **2.** *част.* – *part.* ‘слово-паразит, також специфічний лемківський займенник всіх родів’ – ‘no, co no, że aż; specyficzny łemkowski zaimek na wszystkie rodzaje’

онучи ‘онучі, портянки’ – ‘onuce’

опалати 1. ‘віяти вручну’ – ‘czyścić („wiać”) zboże za pomocą opałki’. *Опалат бріхом* [!] **2.** ‘формувати хліб’ – ‘formować ciasto w dzieży przez podrzucanie’. *Опалати хліб* → виопалати, зопалати

опалачка ‘довге по формі (до 1 м.) дерев’яне корито, яким вивіювали після ступки зернові відходи (ості)’ – ‘koryto drewniane (długości do 1 m), jakim wiano ziarno (tj. oczyszczano od łusek)’

опалка ‘плетений з лози еліпсовий кошик’ – ‘opałka, pleciony z łyka koszyk’

опальшкувати ‘молотити з грубшого снопи жита’ – ‘omłócić wstępnie (z grubsza) snopy żyta’

опальщок ‘обмолочений з грубшого сніп’ – ‘omłócony wstępnie (z grubsza) snop’

опарений ‘облитий кип’ятком’ – ‘oparzony’. *Такий, як опарений* ‘дуже нервовий, вспильчивий’ – ‘nerwowy, robiący coś nagle’ ▲ [**як опарений**]. *Полетіл як опарений*

опасатися ‘підперезатися’ – ‘opasać się’

опирдолити ‘вилаяти’ – ‘zrugać, *wulg.* opierdolić’. *Так-лем го опирдолил* → Дод. 10

опирскати [‘оббрискати, обприскати’ – ‘obryzgać, opryskać’] → пирскати

опліча ‘жіноча блузка білого кольору з довгими рукавами і викотами’ – ‘damska biała bluzka z długimi rękawami i wcięciem pod szyją’

оприкритися ‘надокучити комусь’ – ‘nadokuczać *komu*, sprzykrzyć się *komu*’

оркіс ‘схрещене жито з ячменем’ – ‘orkisz, krzyżówka żyta i jęczmienia’

орчик ‘у возі [валок, до якого прикріпляют посторонки]’– ‘orczyk [drążek u wozu do zakładania postronka w uprzęży]’

оскомина ‘оскома’ – ‘oskoma, nieprzyjemne uczucie po ugryzieniu kwaśnego owocu’

[**оставати**,] **оставатися** ‘залишатися’ – ‘zostawać’. *Оставайте здрави мої товаришки*

оставатися *див.* оставати

остирва ‘тонкі дрючки або навіть поколені наполовину, якими обгороджували поле’ – ‘cienkie żerdki, czasem na pół rozcięte (wzdłuż), jakimi grodzono pole’

остра (зима) ‘морозна (зима)’ – ‘mroźna zima’

осуга [‘плівка в бочці з квашеною капустою, солеными огірками’ – ‘osad w beczce z kiszoną kapustą, ogórkami’]

отава ‘другий покіс сіна восени’ – ‘potraw, otawa, drugi pokos trawy’

отелитися ‘вродити теля’ – ‘ocielić się’

отец ‘батько’ – ‘ojciec’ ▲ **хресний отец** [‘хрестний батько’ – ‘ojciec chrzestny’]

отік ‘наривна суміш, рідина на живому організмі’ – ‘ropa, ciecz ropna (np. w czyraku)’

отрова ‘отрута’ – ‘trucizna’

отупно ‘страшно’ – ‘strasznie (nieprzyjemnie)’. *Отупно є одному в лісі*

отхлани: *Та пішол в отхлани* ‘пішов, невідомо куди’ – ‘poszedł nie wiadomo dokąd’

офіра ‘пожертвування’ – ‘ofiara’
охвад, *мн.* охвади (в цілім тілі) [‘сверблячі висипи (висипка)’ – ‘swędząca wysypka (wypryski) na ciele’]
оцабанити ‘вилаяти’ – ‘zrugać, zbesztać’. *Так-лем го оцабанил* → Дод. 10
оціджалка ‘примітивний дерев’яний плоский друшляк’ – ‘płaskie drewniane naczynie do odcedzania’
очутити ‘привести до свідомості’ – ‘wyprowadzić ze stanu nieprzytomności, ocucić’
очухати ‘обтерти’ – ‘obetrzeć, otrzeć’
ошайдина [‘іней’ – ‘szadź, szron (okiść) na drzewach’]
ошайдітий [‘покритий інейем’ – ‘oszadziały, oszroniały, pokryty szronem’] *Ошадіте (дерево)* ‘покрите інеєм’ – ‘pokryte szadzią (szronem)’
ошаліти ‘здурачитися’ – ‘oszaleć’
ошкаредити (когось, щось) ‘[огиднути, обриднути]’ – ‘obrzydzić *kogo, co*’ → шкаредитися
ошукати, *недок.* **ошукувати** ‘обрахувати, обдурити, обміріти’ – ‘oszukać’. *Ошукал мя на півзлотого. Тот метер полотна ошуканий*
ошукувати *див.* ошукати
ошуст [‘ошуканець, шахрай’ – ‘oszust’]

П

павуз ‘рубель на возі’ – ‘pawąz, drąg przyciskający snopy na wozie’
павузити ‘притягнути рублем сіно на возі’ – ‘zakładać pawąz’ → розпавузити
пага ‘рівчак на ґонтах’ – ‘rowek w gontach (do ich łączenia)’
пажерак ‘велика *ґамба* (уста, рот)’ – ‘wielka *gamba*, paszcza’. *Та не отверяй юж тот пажерак веце. Та юж закрий тот пажерак*
пажити ґонти ‘робити рівчаки, шпунти на ґонтах’ – ‘robić rowki w gontach’
паздеритися [‘розриватися’ – ‘rozrywać się, drzeć się’] → спаздеритися
паздзеристий лен ‘недобре очищене льняне волокно’ – ‘len z paździerzami, źle oczyszczony’
пазьдзіря ‘відходи при терті льону’ – ‘paździerze’. *Так тя виб’ю, же аж с тя пазьдзіря буде летіло*
пайка ‘частка, частина’ – ‘część, cząstka’
пайташ ‘товариш’ – ‘kolega, towarzysz’. *Пий, пайташ, палюнку, люблю ти фреїрку*
пайташити ‘товаришувати’ – ‘kolegować’
пайташка ‘товаришка’ – ‘koleżanka, towarzyszka’
пак ‘потім, після того’ – ‘później, potem’. *Не буду їл, лишу си на пак*
палити лати ‘[названня одной з “ігор” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9
пальо *діт.* – *dziec.* ‘палець’ – ‘palec, paluszek’
палюнка ‘горілка’ – ‘wódka’
паля, *зменш.* **палятко** ‘маленький хлібчик’ – ‘rodzaj placka pieczonego na blasze’. *Компеляне паля*
палятко *див.* паля
памула ‘заглиблена в беріг річкова вибоїна, над якою звисає земля з коренями дерев’ – ‘podmyty, podmulony brzeg ze zwisającymi korzeniami drzew’
панічки ‘[названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej

z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9

пантарка ‘домашня птиця, цесарка’ – ‘perliczka’

пантрувати ‘доглядати, берегти’ – ‘strzec, pilnować’

панцаки ‘їжа із молотого ячменю’ – ‘pęczak (gruba kasza z ziarna jęczmienia)’

панча ‘панська донечка [дитина]’ – ‘pańska córeczka [pańskie dziecko]’

папірок ‘грошова одиниця за Австро-Угорщини’ – ‘banknot za czasów Austro-Węgier’

паплюга ‘сварлива баба, що обзиває когось (справедливо чи не справедливо)’ – ‘kłótnica, papla, plotkara’

паплюжити ‘несправедливо сварити’ – ‘wyzywać niesłusznie’ → спаплюжити

папортина ‘папороть’ – ‘paproć’

папу *дит.* – *dziec.* ‘їсти’ – ‘jedzenie, papu’

папудзі **1.** ‘лапті [хатні тапки]’ – ‘papucie’ **2.** ‘старе взуття’ – ‘stare, podarte obuwie’

папуля [‘рот’ – ‘gęba’]. *Стуль папулю! Але маш папулю* → Дод. 11

папулятий [‘повнолиций’ – ‘pucułowaty’]

парадний ‘гордовитий, пишний’ – ‘pyszny, dumny’

парадниця ‘гордовита і що гарно одягалась’ – ‘pyszna, dumna, ładnie ubrana’ → парадуля

парадош ‘гордовитий і що гарно одягався’ – ‘pyszny, dumny, ładnie (starannie) ubrany’

парадуля ‘гордовита і що гарно одягалась’ – ‘pyszna, dumna, ładnie ubrana’ → парадниця

параль ‘щось вроді параліча’ – ‘paraliż’. *А кий ти параль! Ид до параля!*

паренина ‘запарений корм (січка, полова) для худоби з домішкою розварених корнеплодів’ – ‘parzone pożywienie dla zwierząt (sieczka, plewy)’

пария ‘рів, вибоїна, місце з якого трудно вийти чи виїхати’ – ‘stromy wąwóz, wyboina, miejsce z jakiego trudno wydostać się czy wyjechać’. *Втрепался з возом до париї*

парібчиня ‘парубкування’ – ‘kawalerka, bycie kawalerem’

паробок ‘парубок’ – ‘kawaler’

партач ‘псуй, невдаха по роботі’ – ‘partacz’

парший *див.* паршивий

паршивий [*лайл.* ‘паршивий’ – *przezw.* ‘parszywy’]. *Ти псе парший! Діду паршивий!*

пасвиско ‘пасовисько’ – ‘pastwisko’

паси, *одн.* пас [‘широкий ремінь, який з’єднує хомут з орчиком’ – ‘szeroki pas skórzany łączący chomąto z orczykiem’]

пасия ‘звичка’ – ‘pasja, nawyk’. *Милого любити, то моя пасия*

паска ‘великий хліб, який пекли на Великдень’ – ‘pascha, babka wielkanocna’

паскуда ‘щось негарне (про людину)’ – ‘paskudztwo, o człowieku: paskuda’. *О, яка паскуда!* → паскудота, паскудь

паскудник ‘змія, гадюка’ – ‘żmija’

паскудота ‘щось негарне (про людину)’ – ‘paskudztwo, o człowieku: paskuda’ → паскуда, паскудь

паскудь [‘щось негарне’ – ‘coś paskudnego’]. *О, яке паскудь!* → паскуда, паскудота

пасмо 1. ‘сукупність волос, льону (що можна вирвати рукою)’ – ‘pasmo, garść włosów, pasmo lnu, które można wyrwać ręką’ **2.** ‘24 нитки на мотовилі льняної пряжі незалежно від її сорту’ – ‘24 nitki przędzy lnianej na motowidle’ → локот

паст на миши ‘мишоловка’ – ‘łapka na myszy’

пасувати [‘підходити’ – ‘pasować, nadawać się’]. *Она би му пасувала* (за жінку). *Та мі не пасує* ‘не виходить, незручно’ – ‘nie pasuje, nie nadaje się’

патик [‘патик’ – ‘patyk’]

патича *зб.* [‘хмиз’ – ‘patyki, gałęzie’]. *Вода нагорнула дуже патича*

патички ‘сірники’ – ‘zapałki’ → швабилики

пахнячий ‘пахучий’ – ‘pachnący’

пахоля ‘дитина’ – ‘dziecko’. *Идий од мя з твоїм пахолятом*

пацері [‘молитва’ – ‘modlitwa, pacierze; Anioł Pański (?)’]. *Дзвонили на пацері в церкві* (польське: *па Anioł Pański*). *Сидени пацері до неба не идут*

пацюрки ‘намисто вокруг шиї жінок, яке не звисало вниз’ – ‘paciorki, naszyjnik’

паця, *збіл.* **пацятиско** ‘порося’ – ‘prosię’

пацятиско *див.* паця

пацятко *див.* нирскє пацятко

пачіски ‘другий сорт льняного волокна’ – ‘paczesie’

пащана лопата ‘якою саджали паски до печі’ – ‘łopata do wsadzania *paski* (paschy) do pieca chlebowego’

пащека ‘щока’ – ‘policzek’ → Дод. 11

пащекувати ‘говорити на когось’ – ‘obgadywać, obmawiać’. *Пащекує на мя и пащекує*

пейда ‘зарплата’ – ‘zapłata’

пейси ‘кручені бакенбарди у жидів’ – ‘pejsy’

пелевен ‘приміщення, де зберігали полову (інколи влітку там і спали)’ – ‘pomieszczenie lub zagrodzenie na plewy (także siano; niekiedy tam spano)’

пеленки ‘пелюшки’ – ‘pieluszki’

пеньґавий ‘повільний, не швидко робить роботу’ – ‘powolny’. *Пеньґава робота* ‘не видко помітних результатів’ – ‘nie widać skutków’

пеньґаво ‘поволі’ – ‘powoli’

пеня ‘той, що повільно щось робить’ – ‘guzdrała, osoba wolno pracująca’

пеняти ‘довго десь сидіти або працювати’ – ‘długo gdzieś siedzieć lub pracować’. *Але-с пенял аж до ночи*

пердель ‘задне місце’ – ‘tyłek, dupa’. *Ид до перделя!* → гузиця

перевертатися ‘перекидатись’ – ‘przewracać się’. *Віз ся перевернул*

передвчера, **передвчером** (також позавчера) ‘позавчора’ – ‘przedwczoraj’ → позавчера

передвчером *див.* передвчера

перекститися ‘перехреститися’ – ‘przeżegnać się’

переоболочи ‘переодягнути’ – ‘przebrać (o ubraniu)’

переоболочися ‘переодягнутись’ – ‘przebrać się’

переоначити когоси ‘перемовити на свій бік’ – ‘przekabacić *kogo*, przekonać do zmiany postawy, poglądów’ → оначити

пернадель (у великій рогатий худобі – u bydła) [‘личинка овода’ – ‘larwa gza’]

перниця ‘бурян – пирійка, пирій’ – ‘chwast – perz’

пероги ‘вареники’ – ‘pierogi’

перун ‘грім’ – ‘piorun’. *Бют перуни* → втяти, гирмит ▲ *Перун би тя спалил! Ид до перуна!* → Дод. 12

перяйка ‘відділення у шафарні (скрині для зберігання зерна або муки)’ – ‘przegroda w *szafarni* – skrzyni, w której przechowywano zboże albo mąkę’

[**пес** ‘собака (самець)’ – ‘pies (samiec)’] → Дод. 12

пестити [‘пестити, пестувати’ – ‘pieścić’]

пестраки ‘веснянки’ – ‘piegi’

песцьох [‘пестун’ – ‘pieszczoch’]

песцьошок [‘пестунчик’ – ‘pieszczoszek’]

петрігати ‘настирливо чогось хотіти’ – ‘nastawać’. *Та юж тя так петрігат, же не можеш витримати*

пец ‘піч’ – ‘piec’

[**печи** ‘пекти’ – ‘piec’]. *Компері печени* ▲ **печи когута** ‘[названня одной з “ігор” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’]. *Когута пекли* → Дод. 9

пильнувати ‘стерегти, доглядати’ – ‘pilnować’

пиля ‘біля (чогось, когось)’ – ‘koło, blisko *kogo, czego*’

пиркий (ніс) ‘курносий’ – ‘perkaty (nos)’

пирскати, **пирщати** [‘бризкати, прискати’ – ‘bryzgać, pryskać’]. *Іскри пирскают з ватри* → опирскати, попирскати

пирщ ‘прищ’ – ‘pryszcz’. *Пирщи*

пирщати *див.* пирскати

пирщик ‘прищик’ – ‘pryszczyk’

писк[1] [**1.** *у тварин* ‘передня частина голови’ – *u zwierząt* ‘morda, pysk’] **2.** *знев. у людини* ‘писок, морда’ – *obraźliwe u człowieka* ‘pysk, morda’ (→ Дод. 11) → пищок[1]

писк[2] ‘тонкий різкий звук людини, тварини, інструменту’ – ‘pisk’

пискати ‘грати на сопілці, листку’ – ‘grać na fujarce, na liściu’. *Але тот паробок гарді пискат*

пискатий [‘язикатий’ – ‘pyskaty, gadatliwy’] → пискувати

пискувати ‘говорити забагато’ – ‘mówić zbyt wiele, pyskować’

пича, *зменш.* **пичка**, **пичечка** ‘жіночий половий орган’ – ‘narządy płciowe kobiety, *pudendum muliebre*’ → Дод. 12

пичечка *див.* пича

пичка *див.* пича

пищалі ‘[гомілкові кістки’ – ‘piszczele’]. *Таки ма ноги (ходулі), як пищалі* ‘худі ноги’ – ‘chude nogi’

пищалка ‘сопілка’ – ‘fujarka’

пищок[1] ‘морденя’ – ‘pyszczek’ → писк[1]

пищок[2] ‘свисток (дерев’яний або металевий)’ – ‘gwizdek (drewniany lub metalowy)’

пияк ‘п’яниця’ – ‘pijak’. *А то пияк!* → пиячина, пиячинка, пиячиско

пиячина ‘п’яниця’ – ‘pijak’ → пияк

[**пиячинка**] ‘п’яниця’ – ‘pijak’. *А то пияк, велька пиячинка, взял він красу з моїго личенька* → пияк

пиячиско *збіл.* – *zgr.* ‘п’яниця’ – ‘pijak’ → пияк

півбутки ‘туфлі’ – ‘półbuty, półbuciki’

півдруга ‘півтора’ – ‘półtora’

півкішок [‘плетена корзина до воза чи саней’ – ‘półkoszek, jedna z dwóch części kosza wiklinowego w wozie’]

[**півперечина**:] піперечина ‘часть земляної ділянки, яку орали впоперек; поле, яке розположене впоперек інших піль (ділянок)’ – ‘część ziemi, którą orano w poprzek; pole położone w poprzek innych pól’

[**півперечний**:] піперечний ‘сперечливий, той, що любить сперечатися’ – ‘kłótliwy, kłótnik’

піґулка ‘пілюля’ – ‘pigułka, tabletka’

під ‘стрих, горище’ – ‘strych’. *На поді*

підберати (жито) ‘коли його косять так, що скошене спирається на стояче, [іти за косарем, зберати скошене і в’язати у снопи]’ – ‘idąc za kosiarzem zbierać i wiązać w snopy skoszone zboże’

підбрішина [‘пояс упряжи, який проходит під брюхом коня’ – ‘podbrzuszyna, pas uprzęży przechodzący pod brzuchem konia, popręg’]

підв’язки ‘[чим] підв’язувати панчохи’ – ‘podwiązki (do pończoch)’

підгорля [‘підгруддя, підгорля, підшийок (корови)’ – ‘podgardle (krowy)’]

піддвигнути ‘підняти’ – ‘podnieść, podźwignąć’. *Под на м’я, підвигний плахту гравя*

підклад [‘підкладка під хомут’ – ‘poduszka pod chomąto’]

підкульки ‘частина воза’ – ‘podkulki (zewnętrzna podpora tylnej kłonicy)’

підмурок ‘фундамент’ – ‘fundament’

підойма ‘частина воза’ – ‘podejma (drążek łączący końce przednich śnic wozu i podtrzymujący dyszel)’

підхвостина ‘ремінь в упряжи, який крипіться до хомута й тягнеться до хвоста коня’ – ‘podogonica (podogoniec), pas rzemienny w uprzęży końskiej, biegnący wzdłuż grzbietu aż do ogona’]

підхромити [‘зранити ногу; зробити кульгавим, шкультихатим (?)’ – ‘zranić nogę; zrobić chromym, kulawym, utykającym na nogę (?)’]

пінязі ‘гроші’ – ‘pieniądze’

піперечина *див.* півперечина

піперечний *див.* півперечний

пірвати **1.** ‘порвати щось’ – ‘złapać, porwać *co*’ **2.** [‘десь запропасти’ – ‘zapodziać się’]. *Де єй пірвало?* ‘куди пішла?’ – ‘dokąd poszła?’

пірити [‘красти’ – ‘kraść’] → спірити

пірнак ‘пошивка на пір’я для подушки або перини’ – ‘wsypa na pierze (do poduszki, pierzyny)’

пірнячий (цибуля, амоняк – cebula, amoniak) [‘пряний, з різким запахом’ – ‘korzenny (o smaku)’]

пісратя *див.* до пісратя

пістувати ‘няньчити’ – ‘niańczyć, piastować’

пістунка ‘нянька’ – ‘niańka, piastunka’

пітрушити ‘виймати внутрішність (з риби, домашньої птиці)’ – ‘patroszyć (rybę, ptactwo domowe)’

пйон ‘висок (при будівництві)’ – ‘pion’

пйонувати [‘ставити до вертикалі’ – ‘pionować, stawiać do pionu’]

планний, *вищ. ст.* планьший, *найв. ст.* найпланьший [‘поганий, марний’ – ‘kiepski, słaby, marny’]. *Планний ярмак бил*

плань ‘щось до нічого’ – ‘coś marnego, coś do niczego, niedobre’. *Та и їст, а таке плань. Таке плань пацятиско, нич не жере, нич ся не заберат. Таке, псякрев, плань*

плахта 1. (без плеча) ‘частина жіночого одягу, який носили влітку і навесні’ – (noszone na ramionach) ‘część ubrania kobiet w lecie i na wiosnę’ **2.** [‘рядно, в якому носили траву, сіно’ – ‘płachta do noszenia trawy, siana itp.’]

плацяти *дит.* – *dziec.* ‘плакати’ – ‘płakać’

плекати ‘годувати груддю’ – ‘karmić piersią’

пловая ‘кличка [половой, світлорижой] корови’ – ‘nazwa krowy [płowej]’

плужити ‘вестися в господарстві’ – ‘powodzić się (w gospodarstwie)’. *Йой, та му нич не плужит*

[**плюгавец** ‘плюгавец, безсоромний, мерзотний’ – ‘człowiek plugawy, ohydny, obrzydliwy’]. *Ти плюгавче!*

плюгавий [‘плюгавий, безсоромний, мерзотний’ – ‘plugawy, budzący wstręt, ohydny’]

плюта ‘погана дощова погода’ – ‘plucha, słota, brzydka deszczowa pogoda’. *Та де підеш на таку плюту?*

плянтати 1. ‘говорити ні се, ні те щоб вкласти справу в св[...]’ – ‘mówić bez ładu, plątać’ → заплянтати **2.** ‘(ногами) шпортатись, спотикатись’ – ‘iść, tracąc równowagę, potykać się, plątać nogami’. *Але плянче, ледво иде. Не плянч ся мі під ногами*

плянтинога ‘на п’яного’ – ‘określenie (przezwisko) pijaka’

плянтро ‘стеля над сіньми, також поверх u будинку, [горище над гумном, хлівом]’ – ‘sufit nad sieniami, też piętro [strych] budynku, [strych nad stodołą, *stajnią*]’

плясканка ‘притиснутий каменем вигрітий сир в рідкому полотні, що мав вигляд сплющеної кулі’ – ‘spłaszczony pod kamieniem ser, zawinięty w rzadkie płótno’

пняк ‘пень’ – ‘pień, kloc’

побаткати (вилкою) ‘попробивати зверхи хліб або адзимку, жеби скора не одстала’ – ‘poprzebijać (widelcem, rozdwojonym patykiem?) od góry chleb czy *adzymkę*, żeby skórka nie odstawała’

побератис**я** до чогось [‘братися *до чого*’ – ‘brać się, zabierać się *do czego*’]. *До ничого ся не поберат*

побратися ‘одружитися’ – ‘pobrać się’. *Як зме ся побрали, нічого не мали*

поброїти [‘напустувати, навитворяти’ – ‘nabroić’]. *Штос там юж поброїл?*

повала ‘стеля’ – ‘sufit’

повезтися [‘повезтися’– ‘powieść się, udać się’]. *Зьлі ся му повезло*

повересло ‘перевесло’ – ‘powrósło’

повивати ‘пеленати’ – ‘zawijać w pieluszki’

повивач ‘поясок, яким пеленають’ – ‘powijaki, pas płócienny, którym owijano niemowlę’

повідати, [*док.* **повісти**] ‘казати’ – ‘powiadać, mówić’. *Повідж!*

повісмо ‘скруток льняного волокна (30 шт. повісем = 1 кльобик)’ – ‘pasmo lnu (30 pasm = 1 *klobyk*)’

повісти *див.* повідати

повія [‘жінка легкого поведіння, проститутка’ – ‘kobieta lekkich obyczajów’] → Дод. 11

[**повлечи** ‘потягнути’ – ‘pociągnąć, powlec’]. *Він повлюк* ‘він потягнув’ – ‘pociągnął’ → влечи

поврацати ‘вернути, вирвати з’їджене’ – ‘zwymiotować, zwrócić’. *Але ся гад поврацал* → врацати

погарик ‘чарка, рюмка’ – ‘kieliszek’
погласкати ‘погладити (по голівці дитину)’ – ‘pogłaskać’
поглядати ‘пошукати’ – ‘poszukać’ → глядати
погодитися [‘помиритися, примиритися’ – ‘zgodzić się *na co*, pogodzić się’]. *Погодтеся!* → годитися
поготів ‘тим більше’ – ‘tym bardziej’
погріб ‘похорон’ – ‘pogrzeb’
погрібач ‘гачок до кухонної плити’ – ‘pogrzebacz’
под! **подме**! **подте**! [‘ходи! ходім! ходіть!’ – ‘chodź! chodźmy! chodźcie!’]. *Под ле гев!* ‘ходи-но сюди!’ – ‘chodź no tu!’. *Подме домів!* ‘ходімо додому!’ – ‘chodźmy do domu!’
подабатися ‘подобатись’ – ‘podobać się’. *Роб, як ся ти подабат*
податися ‘змарніти’ – ‘zmarnieć’. *Подався. Але ся подал гет* ‘змарнів’ – ‘zmarniał’
подвигатися ‘підняти щось над міру своїх сил, підняти непомірний тягар’ – ‘podźwigać się’. *Ся подвигал и достал яйця*
[**подимикати**:] подемикати [‘тріснути, ударити’ – ‘trzasnąć’]. *Гостец би тя подемикал!* → Дод. 12
[**подирдати** ‘потрясти, підкинути’ – ‘potrząsnąć’] → Дод. 17
подіждати ‘почекати, підождати’ – ‘poczekać’. *Подіждий!* ‘підожди! почекай!’ – ‘poczekaj! zaczekaj!’
подітися [‘подітися’ – ‘podziać się’]. *Де ся подію? Де ся з ним подію?*
подме! *див*. под!
подоба ‘вид’ – ‘wygląd, uroda’. *Та він нема ниякої подоби*
подолок ‘натільний жіночий одяг’ – ‘halka’
подте! *див*. под!
по жебраню *див*. жебраня
пожегнати [‘поблагословіти’ – ‘pobłogosławić’]. *Але мя з тобом Бог пожегнал* ‘поблагословил’ – ‘pobłogosławił’
[**пожмикати**:] пожмакати [!] [‘випрати в руках’ – ‘wyprać w rękach’] → жмикати
позавчера ‘позавчора’ – ‘przedwczoraj’ → передвчера
позадувати снігом [‘позаносити снігом’ – ‘pozanosić śniegiem, naneść śniegu’]
позарани ‘післязавтра’ – ‘pojutrze’
позгартати ‘позсувати’ – ‘pozgarniać, pozsuwać’ → згартати
позір ‘погляд’ – ‘baczenie’ ▲ **давати** [*док*. **дати**] **позір** ‘наглядати’ – ‘pilnować, dawać baczenie, strzec’. *А дай там и на мого позір*
позірати ‘дивитись час від часу за кимось, чимось’ – ‘spozierać, patrzyć’
позлітка ‘папір срібного або золотого кольору; прикраса до шлюбного вінка’ – ‘pozłótka (bywa używana do wianka panny młodej)’
поїмати ‘зловити’ – ‘złapać, schwytać, złowić’
покачати ‘вигладити’ – ‘wyprasować’. *Покачай мі кошелю!* → качати
покєлавіти [‘дістати грижу (?)’ – ‘dostać przepukliny (?)’ → килавий]
покій[1] ‘спокій’ – ‘spokój’. *Дай мі покій*
покій[2] ‘кімната’ – ‘pokój’
покладок ‘старе яйце, яке залишали на гнізді, щоб кури по приманці йшли туди нестись’ – ‘jajko podkładane kurom w gnieździe, by się niosły, pokładek’
покля ‘поки’ – ‘póki’

покус ‘трохи’ – ‘trochę’. *Як ся мате? Ци сте здраві? – Покус, покус там* → покусісі, покусціцки, покусцьок
покусісі [‘трошечки’ – ‘troszeczkę’] → покус
покусціцки *інтенс.* [‘трошечки’ – ‘troszenieczkę’] → покус
покусцьок *інтенс.* [‘трошечки’ – ‘troszeczkę’] → покус
полагода ‘згода’ – ‘zgoda’. *Пришли до полагоди*
полазник 1. ‘повздовжній хлібець вроді калача, що пекли на Різдво’ – ‘podłużny chleb pieczony na Boże Narodzenie’ **2.** ‘колядник, який приходив в хату з побажаннями рано на Різдво, якому давали печений полазник, гроші, деколи і поїсти’ – ‘mężczyzna przychodzący z życzeniami na Boże Narodzenie [jako pierwszy w tym dniu], któremu dawano *połaznyk*, pieniądze, czasami posiłek’. *Прид до нас за полазника*
поледиці, полядиці ‘потьоки (від дощу, побілки, малювання)’ – ‘zacieki, ślady (od deszczu, bielenia chałupy, malowania)’
полендвиця [‘полядвиця’ – ‘polędwica’]
[**полетіти** ‘побігти’ – ‘polecieć, pobiec’]. *Полет!* ‘побіжи!’ – ‘pobiegnij!’ → летіти
поліциян ‘жандарм, поліцай’ – ‘policjant’
полотня ‘деталь ткацького верстата’ – ‘jakaś część krosien’
полуденок ‘обід’ – ‘obiad (posiłek w południe)’
полуднувати ‘обідати’ – ‘jeść obiad’
полюваня ‘мисливство’ – ‘polowanie’
поляпкати 1. ‘плескати (напр., в долоні)’ – ‘klaskać (np. w dłonie)’ **2.** [‘поплескати’ – ‘poklepać’]. *Поляпкал мя по плечах* → ляпкати
помали, *вищ. ст.* помальше ‘поволі’ – ‘pomału, powoli’
помальше *див.* помали
помедже ‘поміж’ – ‘pomiędzy, między’
помело ‘мітла з довгим держаком вимітати сажу’ – ‘miotła z długą rączką do wymiatania sadzy’
пометати ‘покидати’ – ‘porzucać, porozrzucać’
помешканя ‘квартира, житлова кімната’ – ‘mieszkanie, izba’
[**помирдати**] ‘помахати (хвостом, головою, білільною щіткою)’ – ‘pomachać (pomerdać ogonem, pokręcić głową, pomachać szczotką do bielenia chaty)’. *Лем си головом помирдал* → мидрати
помиток ‘тряпка; ним мили посуду і білили хати, змочуючи його до білої глини, розведеної водою’ – ‘szmata; myto nią naczynia, bielono chałupę, mocząc w białej glinie rozpuszczonej w wodzie’
помітувати ‘зневажати’ – ‘znieważać *kogo*, pomiatać *kim*’. *Та оно зо мном помітує*
[**пом’якшати** ‘стати помірнішим (про мороз)’ – ‘zelżeć (o mrozie)’]. *Пом’якшало* ‘зменшився мороз’ – ‘mróz zelżał’
понаглятися ‘спішити’ – ‘śpieszyć się’. *Але ся понагляй!*
поневіратися [‘поневірятися, тинятися’ – ‘poniewierać się’]. *Так ся біднятко поневірят медже чуджими*
поневірок [‘поневіряння’ – ‘poniewierka’]
пониже ‘нище’ – ‘poniżej’. *Пониже млина густа вербина*

поніб'я 1. 'піднебіння в роті' – 'podniebienie' **2.** 'піднебіння (верхня частина) в хлібній печі' – 'sklepienie w piecu chlebowym'

понцювати 'боксувати, бити кулаками' – 'bić (obkładać) pięściami' → випонцювати, спонцювати

поняхати 'покинути когось (дівчину), позабути' – 'porzucić *kogo* (dziewczynę), poniechać, zapomnieć' → заняхату

попелитися *див.* яритися

попер 'перець' – 'pieprz'. *Дай мі попрю*

[**попирскати** 'сприснути, сприскати' – 'spryskać']. *Попирскати* (водою білизну при гладженні) → пирскати

попиртаний 'придуркуватий, недорозвинутий' – 'głupawy, niedorozwinięty'. *Такий гад, як попиртаний*

поприти 'перчити' – 'pieprzyć'

попхати ['попхати, поштовхати' – 'popchać']. *Не пхайся, попхай віз!* → пхати

поразити 'зробити немічним' – 'porazić' ▲ *Жеби тя поразило!* (прокльон → Дод. 12)

пораїти 'порадити, порекомендувати' – 'rekomendować, naraić'

порандати 'пом'яти на рянди (ганчірку)' – 'pognieść, zmiąć (zamieniając ścierkę na szmaty)' ▲ *Жеби тя порандало!* [добродушний прокльон – dobroduszne przekleństwo] → Дод. 12) → бодай

поробити 'зчарувати' – 'zaczarować, rzucić urok'

пороблениско 'зачароване' – 'wynik czarów, uroków [?]'

пороти пір'я 'дерти пір'я' – 'drzeć pierze'

порохнавий 'дупластий, з дуплом, порожниною (пні дерев, зуби)' – 'spróchniały, z dziurą, dziuplą (o pniach drzew, zębach)'

[**порпатися** 'порпати' – 'grzebać (np. w ziemi)']. *Порплеся кура*

порплиці '[лупа] на голові людей' – 'łupież'

порплиця 'складова частина жорен (інша частина: веретено)' – 'paprzyca, poprzeczka w środku górnego kamienia żaren, w której otworze osadzona jest pionowa żelazna oś napędzająca górny kamień'

портки 'штани з домашнього полотна' – 'spodnie z płótna tkanego w domu'

порток на стіл 'скатерть на столі (під час обіду чи вечері)' – 'obrus (kładziony podczas obiadu, kolacji)'

порунтувати 'зрушити' – 'zniszczyć' → рунтувати

поскрібка ['мале хлібча, випечене з залишок тіста (?)' – 'mały chlebek upieczony z resztek ciasta, poskrobek (?)']

[**посмотрити**, **посмотритися** 'подивитися' – 'popatrzeć, popatrzeć się']. *Посмот ся на дябла, добрі смот! Посмот ле гин!* 'подивись туди!' – 'popatrz tam!' → смотрити

постерунок 'поліційна комендатура' – 'posterunek (policji)'

постити *див.* семериця

постіль *див.* посьціль

посьлід (із зерна) 'відходи' – 'poślad, ziarno gorszego gatunku, oddzielone podczas czyszczenia zboża'

посьлідити ‘знайти по сліду’ – ‘wyśledzić’. *Шли зме по тім сніжку, посьлідили зме ту лишку*

посьціль, **постіль** ‘ліжко’ – ‘łóżko’. *До постелі* ‘до ліжка’ – ‘do łóżka’

потихи ‘тихо, потихоньку’ – ‘po cichu, cicho’

поторгати ‘порвати’ – ‘potargać, porwać’ → торгати

потрава ‘різноманітна їда, закуска’ – ‘potrawa’. *Потрави* ‘страва, їда’ – ‘potrawy, strawy’

потратити 1. ‘загубити’ – ‘stracić, zgubić’. *Потратил корови на пасвиску* **2.** ‘розходувати (гроші)’ – ‘wydać, powydawać (pieniądze)’. *Та дуже-с потратил на тото весіля*

потрясана ‘рід танця’ – ‘rodzaj tańca’

поховати ‘зробити похорон’ – ‘pogrzebać, pochować’. *Та вчера зме го поховали*

похребтина ‘деталь кінської упряжи [?]’ – ‘jakaś część uprzęży końskiej, nagrzbietnik [?]’ → Дод. 6

поцтивіст ‘честь, чесність’ – ‘uczciwość, poczciwość, życzliwość’

почемежити *див.* чемежити

почеревити [‘потоптати, подавити’ – ‘podeptać, pocisnąć’] → черевити

почесна ‘могорич’ – ‘poczęstunek po zakończeniu prac, z okazji kupna – sprzedaży’ → почестунок

почестунок ‘могорич’ – ‘poczęstunek po zakończeniu prac, z okazji kupna – sprzedaży’→ почесна

[**почиряти** ‘поміняти’ – ‘zamienić’]. *Почиряй мі бича на гача* → чирятися

пошлапати ‘походити неакуратно по чомусь [чалапати по болоті, снігу] і наробити слідів’ – ‘pochodzić [po błocie, śniegu i nanieść brudu]’. *Походил, пошлапал коло нашой кучи* → шлапати

[**пошпортати** ‘погребти, поколупати’ – ‘pogrzebać, podłubać’]. *Воз погрібач и пошпорч під шпаргетом!* (→ Дод. 16) → шпортати

пощамбати ‘порозколювати на дрібні куски, щоб у них були шилуваті кінці’ – ‘porozrąbywać kawałki drzewa na trzaski’ → щамбати

правда на боденці ‘частина боденьки на навершнику’ – ‘kółko nakładane na mątewkę w *bodence*’

правидла (до чобіт) [‘правила’ – ‘prawidła (do butów)’]

праві ‘майже’ – ‘prawie’. *Праві же так*

правуватися ‘судитись з кимось’ – ‘prawować się, sądzić się (*z kim*)’

пражити 1. ‘жарити, дуже гріти’ – ‘prażyć’. *Сонце пражит* ‘сильно гріє’ – ‘mocno piecze, praży’ **2.** ‘смажити, тушити’ – ‘smażyć’

прайник ‘ним прали білизну’ – ‘kijanka do prania’

[**прамацер** ‘баба (мати матері)’ – ‘babka (matka matki)’] (→ Дод. 12) → мацер

прамено 1. ‘промінь, луч (сонця)’ – ‘promień (słońca)’ **2.** ‘прамено льняного волокна’ – ‘łodyga włókna lnianego’

прас ‘утюг’ – ‘żelazko’

праскати (батогом) [‘ляскати’ – ‘trzaskać z bicza’]

премилений ‘дуже милий, любий’ – ‘przemiły’

преокрутні ‘дуже сильно’ – ‘bardzo, strasznie’. *Лем ся преокрутні злих языків бою*

претак ‘рідке сито (решето)’ – ‘przetak, rzadkie sito’

приваджувати [*док.* **привадіти**] ‘причіплювати’ – ‘przyczepiać, przywiązywać’. *Привад пса, жеби мя не покусал* → ваджувати

привадіти *див.* приваджувати

привезтися ‘приїхати на якомусь виді транспорту’ – ‘przyjechać’

привиджатися, *док.* **привидітися** [‘привиджуватися’ – ‘przywidywać się’]. *Привиділося мі* ‘здавалось мені’ – ‘przywidziało mi się’

привидітися *див.* привиджатися

привлечи ‘притягнути’ – ‘przywlec, przyciągnąć’

привлечися ‘притягнутися волоком’ – ‘[zjawić się;] przywlec za pomocą sznura, liny’. *Та найкі-с ся привлюк?*

пригварка ‘примовка, приговорка’ – ‘powiedzonko, przysłowie’

пригваряти ‘примовляти’ – ‘przygadywać’

пригласкати ‘пригладити’ – ‘przygładzić’

пригорщи ‘пригоршня’ – ‘(obie) garście’. *Набрал муки до пригірщ, до жмені, медже пушки*

придайний ‘потрібний, що часто знадоблюється’ – ‘przydatny’

придане *див.* приданчане

приданчане ‘весільні гості, які приходять з приданим, в перший день після відвідують молоду’, ‘весільні гості, що прийшли зі сторони, звідки мало бути віно’ – ‘goście weselni, którzy przychodzą z *prydanym* – posagiem, w dzień po weselu odwiedzają pannę młodą, [goście weselni ze strony młodej, odprowadzający nowożeńców do domu wraz z *prydanym*]’, ‘goście weselni przychodzący stąd, skąd miało być wiano’

приздобити ‘прикрасити’ – ‘przyozdobić’

призератися, *док.* **призр**[**і**]**тися** ‘дивитись, придивлятись’ – ‘przyglądać się’

призрітися *див.* призератися

приклекнути когос ‘притиснути коліном до землі’ – ‘przycisnąć *kogo* kolanem do ziemi’

прикукати ‘приманити зазулю куканням’ – ‘zwabić (kukułkę kukaniem)’

прикурений ‘пригорілий’ – ‘przypalony’. *Панцаки прикурени*

приложити 1. [‘прикласти’ – ‘przyłożyć’] **2.** *перен.* [‘вдарити’ – ‘przywalić, uderzyć’]. *Я му добрі приложил*

примул[**і**]**ти** *див.* примуляти

[**примуляти**], *док.* **примул**[**і**]**ти** [‘замуляти’ – ‘zamulać’]. *Зелену травичку, вода, не примуляй, сама ся, дівчино, ґо мі не притуляй!*

приодіва ‘одяг, одежа’ – ‘przyodziewek, ubranie, odzież’

припатрятися ‘придивлятись’ – ‘przypatrywać się’

припецок: пріпецок ‘припічок (тепер, як правило, там буває шпаргет, кухонна плита)’ – ‘przypiecek (teraz zwykle tam jest *szparhet*)’

припинати [‘привязувати’ – ‘przywiązywać’]. *Коня припинали* → припін

припін ‘довгий ланцюг з дрібними ланками, на який на пасовиску прив’язували (*припинали*) коней’ – ‘długi łańcuch z drobnymi ogniwami, którym przywiązywano konie na pastwisku’

приповідка 1. ‘вроді анекдота’ – ‘dowcipne opowiadanie, dowcipna przypowiastka’ **2.** ‘приговорка, приказка’ – ‘porzekadło, powiedzonko’

припоминати (собі) ‘пригадувати (собі)’ – ‘przypominać (sobie)’

пририхтувати(**ся**) ‘приготовити(ся)’ – ‘przygotować (się)’

прискринок інакше *ладичка* ‘на боковій стінці *лади* мала скриночка, що також закривалася вічком’ – ‘mała skrzynka z wiekiem na bocznej ścianie skrzyni’

присмагнутий ‘припечений’ – ‘spieczony, przypieczony’

[**присмагнутися** ‘припектися’ – ‘przypiec się’]. *Хліб ся присмаг*

[**приспанка**:] пріспанка [‘покритка, жінка яка має позашлюбну дитину’ – ‘dziewczyna z nieślubnym dzieckiem’] → копилка

[**приспати** ‘зробити комусь дитину’ – ‘zrobić *komu* dziecko’]. *Пріспал єй* ‘зробив їй дитину’ – ‘zrobił jej dziecko’ → скопилити

[**приспатися**: ‘завагітніти без шлюбу’ – ‘zajść w ciążę (o pannie)’]. *Пріспалася* ‘завагітніла без шлюбу’ – ‘zaszła w ciążę, nie mając ślubu’ → скопилитися

приставати, [*док.* **пристати**[2]] ‘доспівати, достигати (про фрукти, зернові культури)’ – ‘dojrzewać (o owocach, zbożu)’. *Тоти грушки юж пристали, ярец пристават, треба косити, а сливки ищи не пристали*

присталий ‘доспілий, стиглий’ – ‘dojrzały’

[**пристати**[1] ‘пійти в хату дружини’ – ‘wżenić się’]. *Пристал до ней*

пристати[2] *див.* приставати

присташ ‘приймак, зять, що пішов жити до молодої, після одруження пішов проживати в господарство батьків дружини’ – ‘ten, który się wżenił, wprowadził się do domu żony po ślubie ’

[**пристерати**:] прістерати ‘застелювати, розтелювати (скатертину на столі, лен на луці)’ – ‘rozścielać (obrus na stole, len na łące)’. *Прістрий порток на стіл! Йдеме лен прістерати*

пристроїти [‘приготовити’ – ‘przygotować’]

[**пристроїтися**] ‘приготовитись’ – ‘przygotować się’. *Я ся ти пристрою раз-раз*

присясть Боже! ‘бігме! їй Богу!’ – ‘jak Boga kocham!’

присячи ‘присягнути’ – ‘przysiąc’

притинати [‘підрізувати (?)’ – ‘przycinać (?)’]

притігач ‘деталь кінської упряжи’ – ‘jakaś część uprzęży końskiej’

причаїтися ‘сховатися, щоб швидко на когось напасти’ – ‘przyczaić się, zaczaić się’

причандали ‘додатки до чогось’ – ‘dodatki *do czego*’

причілок ‘[комірка] причепа до будинку’ – ‘komórka na snopy zboża lub na siano przy bocznej ścianie *chyży*’

причулитися ‘притиснутися до чогось, щоб не бути замітним’ – ‘przysunąć się do czego, skryć się, by być niezauważonym’

приштафіритися [*ірон.* ‘(трохи) пишно вбратися, нарядитися (?)’ – *iron.* ‘(nieco) wystroić się, uślicznić

się, *pot.* wysztafirować się (?)'] → штафіритися

прищипок 'латка на черевику [між] підошвою і бранзелем (стілкою) і підбивається цвяшками чи кілками, а верхні краї пришиваються дратвою' – 'łatka w bucie między podeszwą i wyściółką, przybita gwózdkami lub kołkami, a górne brzegi przyszywane są dratwą'

прияти 'прийняти' – 'przyjąć'. *Принял-лем го за зятя*

пріпецок *див.* припецок

пріспанка *див.* приспанка

пріспати *див.* приспати

пріспатися *див.* приспатися

прістерати *див.* пристерати

про 'через' – 'o *kogo, co*, przez *kogo, co*'. *Та про што ся вадите? – Та про воду зо студні*

пробатуритися 'прокинутись, розбудитись, очуняти' – 'rozbudzić się, otworzyć oczy'

прогайнувати 'прогуляти, розтратити' – 'roztrwonić, zmarnować'. *Хоц бис мі мамусю злоту гору дала, я би єй пропила и прогайнувала*

продай *див.* на продай

проконеча 1. 'спинка ліжка' – 'oparcie, wezgłowie łóżka' **2.** 'кінцівка земляної ділянки' – 'zakończenie (kawałka) pola'

пролій 'злива' – 'ulewa, zlewa'

пролуб 'прорубь (отвір) на леді над річкою, ополонка (прорубували в леді над річкою лід і брали звідти воду)' – 'przerębla (brano z niej wodę)'. *Хпал до пролуби*

промарніти 'розтратити, змарнувати' – 'zmarnować, wytracić, wydać'

пропукленина 'грижа' – 'przepuklina'

проститутка ['жінка легкої поведінки' – 'kobieta lekkich obyczajów'] → Дод. 11

простічко 'навпростець' – 'prościutko'

про то, **про тото** 'через те/це' – 'przez to, dlatego'. *Прото тя не хцу, же...*

про тото *див.* про то

протріщати, [*док.* **протріщити**] 'відкривати очі' – 'otwierać oczy'. *Протріщ очи!*

протріщатися 1. 'світати' – 'świtać'. *Лем ся на ден протріщило* 'тільки начався світанок' – 'tylko co zaświtało'. *Протріщатся небо* **2.** 'випогоджуватися' – 'wypogadzać się'

протріщити *див.* протріщати

проца 'рогатка' – 'proca'

процесия '[процесія] з хоргувами, подеколи і людьми' – 'procesja'

прошлий 'минулий' – 'przeszły, miniony'. *Прошлого року* 'минулого року, влони' – 'zeszłego roku'

проятий голос 'дуже різкий' – 'ostry'

п-ррр! (на коней – do konia) 'стій!' – 'prrr! stój!'

прудкий 'швидкий' – 'szybki, prędki'. *Смотся на нього, який прудкий*

прудко 'швидко' – 'szybko, prędko'

прядено 'моток пряжі' – 'motek przędzy'

прядиво 'льняне волокно' – 'przędziwo (materiał, z którego wyrabia się przędzę)'

прядки 'ті, що наймалися прясти льняне волокно' – 'prządki (najmowały się do przędzenia lnu)'

прятанка 'гра в жмури' – 'gra w chowanego'

прятати 'ховати' – 'chować, ukrywać'. *Пряч!* 'ховай!' – 'chowaj!'

псівнак ‘рід буряку, його дуже люблять гуси їсти’ – ‘rodzaj buraka, bardzo lubiany przez gęsi’

псік, а-псік! ‘кричать, коли проганяють кота’ – ‘odganianie kota’ → кіць-кіць!

пструг ‘форель’ – ‘pstrąg’

псуй ‘бракороб, [цей, хто все псує]’ – ‘psuj; ten, który wszystko psuje’

псути [‘псувати’ – ‘psuć’]

псякрев 1. [‘будь-що, свінство’ – ‘byle co, dziadostwo, świństwo’]. *Што за псякрев*. *Таке псякрев* **2.** [‘прокльон’ – ‘przekleństwo, wyzwisko’]. *А ти, псякрев, я ти дам!* → Дод. 12

псярька ‘неїстівні дрібні гриби’ – ‘psie grzyby, drobne grzyby niejadalne’

псяюха [*лайл*. ‘псявіра’ – *przezw*. ‘psiajucha’]. *А ти, псяюхо!*

публіка ‘жінка легкої поведінки’ – ‘kobieta lekkich obyczajów’ → Дод. 11

пугайда ‘великий ростом’ – ‘wysokiego wzrostu’ → вигучати

пукати 1. ‘стукати’ – ‘pukać, stukać’. *Пукати до дверей* **2.** *діт*. ‘пердіти’ – *dziec*. ‘głośno wypuszczać gazy’

пукатий [‘випуклий, опуклий’ – ‘wypukły’]. *Брішок пукатий* ‘з животиком’. *Горнец пукатий*

пулька ‘індичка’ – ‘indyczka’

пуляк ‘індик’ – ‘indyk’

пупок 1. ‘пупець у людини’ – ‘pępek’ **2.** ‘кнопка електродзвінка’ – ‘przycisk dzwonka’

пустатиня ‘дуже занедбане поле’ – ‘zapuszczone pole’

пустити *див*. пущати

пут ‘дорога’ – ‘droga’

путиска ‘між дорогами окремі клочки землі, де ще росте трава; на *путисках* діти пасли гусей’ – ‘pobocza dróg porosłe trawą; na nich dzieci pasły gęsi’

пуц, *зменш*. **пуцка**, **пуцочка** ‘половий член’ – ‘penis’

пуцка *див*. пуц

пуцочка *див*. пуц

пуцувати ‘чистити (черевики)’ – ‘czyścić, pucować (buty)’ → випуцувати

пучитися ‘піднімати щось непосильне або дуже важке’ – ‘wytężać się, podnosić ciężary’

пушити ‘дути, надувати’ – ‘dąć, nadymać, wydymać’ → спушити

пушки ‘пучки на пальцях, кінці фалангів’ – ‘opuszki palców’

пущаня ‘запусти (?) [остання неділя м’ясниць перед Великим Постом]’ – ‘ostatnia niedziela zapustów (karnawału) przed Wielkim Postem’

пущати, *док*. **пустити** ‘пускати’ – ‘puszczać’. *Югасе, югасе, не пущай на наше* [поле], *бо на нашім трава овечкам нездрава. Пущу цапа* → Дод. 16

пущатися ‘начинати жити статевим життям, [розпустничати, розпутствувати]’ – ‘puszczać się (o kobiecie)’. *Она юж ся пущат*

пхати ‘штовхати’ – ‘pchać’ → випхати, запхати, напхати, попхати

[**пхатися** ‘пхатися, протискуватися’ –‘pchać się’]. *Так ся не пхай!*

пщоляр ‘пасічник’ – ‘pszczelarz’

п’ястук [‘кулак’ – ‘pięść’]

Р

райвах ‘замішання, шум, балаган, гармідер’ – ‘zamieszanie, rejwach’ → балаган, гармідер

райтки ‘галіфе’ – ‘bryczesy’
райцувати ‘вести розмову’ – ‘rozmawiać, *pot.* rajcować’
рамач ‘частина приладу дерев’яного для розгладжування білля (друга частина – катулька)’ – ‘część maglownicy w postaci karbowanej deski z uchwytem’ → маґельниця
рамкастий ‘карбуватий’ – ‘karbowany’
рано ‘вранці, ранком’ – ‘rano, rankiem’
рапавий (про компері, руки) ‘шорсткий’ – ‘szorstki, chropawy (o ziemniakach, rękach)’
рапутя [‘мотлох, дрантя’ – ‘starzyzna, rupiecie’]
рапчати [‘кричати (про жаб)’ – ‘kumkać (o żabach)’]
рачкувати ‘ходити рачки’ – ‘raczkować’
рашпель [‘рашпіль’ – ‘raszpla, pilnik’]
рашплювати 1. ‘рівняти рашпілем’ – ‘raszplować, wyrównywać pilnikiem’ **2.** [*перен.* ‘лаяти’ – ‘łajać, wyzywać’] → вирашплювати
реверенда ‘довгий чорний одяг широкого покрою, не визначеного розміру’ – ‘długi czarny strój (*por. przest.* rewerenda ‘sutanna’)’
ревкатися ‘мати відрижку’ – ‘odbijać się czkawką’. *Ревклося. Але ся му ревкло*
реготатися 1. ‘іржати (про коней)’ – ‘rżeć (o koniach)’ **2.** *перен.* – *przen. Чого ся регочеш?* ‘чого смієшся?’ – ‘czemu się śmiejesz? czego rżysz?’
реґрут ‘призивник в армію’ – ‘rekrut’
реку ‘слово-паразит, як, напр., значить, так сказать’ – ‘jak mówię itp. – wyraz wtrącony bez właściwego znaczenia’. *Я му, реку, повідал: не ход до того ошуста*
репі[г]ати ‘захланно їсти’ – ‘jeść łapczywie’
рептушити [‘сварити *кого*, лаяти *кого*’ – ‘łajać, wymyślać *komu*’] → вирептушити
ресік ‘твердий угольний олівець без дерева, яким писали школярі на графітовій табличці’ – ‘rysik’
ретяз ‘ланцюг для прив’язування корів до жолоба в стайні’ – ‘łańcuch do przywiązywania krów do żłobu’→ ретязка
ретязка *зменш.* ‘ланцюг для прив’язування корів до жолоба в стайні’ – ‘łańcuch do przywiązaywania krów do żłobu’ → ретяз
ригати ‘сильно кашляти’ – ‘silnie kaszleć’. *Але ригаш*
риґель ‘дерев’яний засув на дверях’ – ‘zasuwa (drewniana), rygiel (drewniany)’
риж ‘рис’ – ‘ryż’
римарь ‘той, що робив хомути для коней’ – ‘rymarz’
риндзя ‘засушений жолудочок зарізаного молоденького теляти (інакше кляґ [! – з якого робили кляґ]’ – ‘wysuszona zawartość żołądka zabitego cielęcia [z której robiono *klag*]’
рині [‘короcти (?)’ – ‘krosty (?)’]
ринка ‘чугунна сковорода з трьома ніжками, на якій над розжареним вугіллям смажили’ – ‘rodzaj patelni żeliwnej z trzema nóżkami, na której smażono, trzymając ją nad rozpalonymi węglami’
ринцлі ‘щось таке, що висить (напр., з хустки, з обірваного одягу)’ – ‘frędzle, strzępy’
ринявий *прикм.* ‘паршивий, чоловік, що має *струпи*’ – ‘mający *strupy*, krosty, parszywy’

ринявец ‘паршивий, чоловік, що має *струпи*’ – ‘mający *strupy*, krosty, parszywiec’. *Ринявче!*

рипати, [*док.* **рипнути**] ‘часто відкривати двері [вдаряти; колупати, руйнувати хату]’ – ‘wielekroć otwierać drzwi [trzaskać drzwiami; uderzać; walić w ściany, niszczyć chałupę]’. *Але бим си єй рипнул* → вирипати, зрипати, нарипати

рипатися [‘вдаряти, товктися; колупати, руйнувати хату’ – ‘uderzać, walić (w ściany); bić się, tłuc się’]. *Так ся рипат, як гад. Сід, не рипайся мі!*

рипнути *див.* рипати

рихтувати ‘готовити’ – ‘przygotowywać, *pot.* rychtować’ → нарихтувати

рихтуватися ‘готовитись’ – ‘przygotowywać się, *pot.* rychtować się’

риц ‘заднє місце тіла людини’ – ‘tyłek, dupa, *gwar.* rzyć’ (→ Дод. 12) → ватралька; гузиця

ричати ‘ревіти’ – ‘ryczeć’. *Корова ричит*

рияк 1. ‘рило (свиняче)’ – ‘ryj (świński)’, **2.** [*перен. образл.* про людину – *przen. obraźl.* o człowieku]. *Вгат му по рияку и най ся не пхат там, де не треба* → вгатити

рідка ‘деталь у ткацькому верстаті’ – ‘jakaś część krosien’

рідко *див.* компері на рідко

різ (ніж, пила) [‘ріжучий інструмент’ – ‘narzędzie do cięcia, piłowania’]. *Нема різи*

різак ‘ніж на відповідному пристрої, яким різали січку’ – ‘nóż w sieczkarni do krojenia sieczki’

різанка ‘їда із тіста, майже вермишель’ – ‘makaron domowej roboty’

[**різаты** ‘про біль (?) – o bólu (?)’]. *Так мя на* [*міч*] *ріже*

різовини [‘тирса’ – ‘trociny’]

рісьдзя ‘хворост, хмиз’ – ‘(drobny) chróst’

рінґи ‘металевий кастет для нанесення побоїв’ – ‘metalowy kastet (do bicia)’

ровен ‘рівня’ – ‘równy (komu)’. *Я тобі не ровен*

ровер ‘велосипед’ – ‘rower’

розбещений ‘розпущений, неслухняний (про дітей)’ – ‘rozpuszczony, niesłuchany, nieposłuszny (o dziecku)’

розблюхати [‘розбовтати якусь рідину’ – ‘rozbełtać jakąś ciecz’] → блюхати

розбурити ‘розбирати, розвалювати [розібрати, розвалити]’ – ‘rozwalić, wyburzyć’. *Розбурил хижу* → бурити

розваджувати, *док.* **розвадити** ‘розчіпити два ланцюги, розчіпити дві теліги воза’ – ‘rozczepiać (o dwóch łańcuchach, dwóch półwoziach)’

розвадити *див.* розваджувати

[**розвадитися** ‘розчіпитися’ – ‘rozerwać się, rozczepić się’]. *Віз ся мі розвадил*

розвайчатися [‘розскиглитися, розплакатися’ – ‘rozpłakać się, zajojczeć’]. *Што йес ся розвайчал?* → вайчати

розвиднятися ‘світати’ – ‘rozwidniać się’. *Вставай, Петре, бо юж ся розвиднят!*

розвилий ‘розпущений’ – ‘rozpuszczony’. *Челяд така розвила*

розвора ‘розхрістаний, незастібнутий’ – ‘rozchełstany’. *Ходиш як розвора*

розгайдати ‘розтратити (майно, гроші)’ – ‘roztrwonić (majątek, pieniądze)’

розгварювати ‘розважати’ – ‘zabawiać (zajmować) rozmową’. *Я го розгварюю, жеби мі нич з того не робил*

розгов’язний ‘неекономний, марнотратний’ – ‘niegospodarny, rozrzutny, marnotrawny’

розгорнутися ‘роздягнутися’ – ‘rozebrać się, zdjąć ubranie’. *Та[м] ся розгорний!*

розґазда ‘не господар’ – ‘człowiek niemający ziemi, nie gospodarz’

розжертися [‘розлютитися’ – ‘rozzłościć się, rozsierdzić się’]. *Так ся на нього розжер*

розкачати (*кісто* на різанку, тісто) [‘розкачати тісто’ – ‘rozwałkować (ciasto)’]

розкипітися ‘добре кипіти, що аж страва в горщику перевертається’ – ‘rozgotować się’. *Компері ся гет розкипіли*

розкиплений ‘розварений’ – ‘rozgotowany’

розкішник ‘що живе в розкоші’ – ‘mężczyzna, który żyje w zbytku, wystawnie’

розкішниця ‘що живе в розкоші’ – ‘kobieta, która żyje w zbytku, wystawnie’

[**розклинути**:] розкленути (пальці) [‘розкрити’ – ‘rozstawić, rozczapierzyć palce’]

розляпкати (тісто) на адзимку [‘розплющити, розплескати в долонях або на столі (тісто на *адзимку*)’ – ‘wyrobić w rękach lub na stole (ciasto na *adzymkę*)’]

розмаїтий ‘різний, всякий’ – ‘rozmaity’

розмітувати (гній) ‘розкидати по полі’ – ‘rozrzucać (np. gnój) po polu’. *Розмеч!*

розозритися ‘розглянутись’ – ‘rozejrzeć się’

розоначити *див.* оначити

розпавузити [‘скинути павуз’ – ‘zdjąć pawąz’] → павузити

[**розпаюдитися** ‘розгарячитися’ – ‘rozgorączkować się, podniecić się’]. *Розпаюдился* ‘набрав охоти, розгарячився’ – ‘nabrał ochoty, podniecił się’

розпознатися ‘познайомитись’ – ‘zaznajomić się’

розправити (на хліб) ‘замісити тісто на хліб’ – ‘zamiesić (ciasto na chleb)’

розпустити [‘розтанути під час відлиги’ – ‘roztajać (podczas odwilży)’]. *Але розпустило на дворі, не мож ани перейти* (це коли сніг тане – kiedy śnieg topnieje) → одм’як

розпучити ‘роздавити щось, [розчавити] (напр., яйце)’ – ‘rozgnieść (np. jajko)’

розпучитися ‘дістати грижу’ – ‘dostać przepukliny’. *Як на ся двигла, тай ся розпучила*

розсипати (когоси) ‘зробити когось втратним’ – ‘spowodować, że ktoś coś stracił’. *Росипати. Але-с го, небоже, росипал!*

розточати (клуб’я, цівку з нитками) [‘розмотувати’ – ‘rozmotywać, np. kłębek nici’]

розхиботати ‘розхитати (напр., кола в плоті)’ – ‘rozchwiać, rozluźnić, rozkołysać (np. kołki w płocie)’

розчемежити *див.* чемежити
розчеперитися ‘розставити ноги’ – ‘rozkraczyć, rozstawić nogi’. *Чого-с ся му розчеперила?*
розчервен[**і**]**тися** ‘почервоніти’ – ‘poczerwienieć’
розчеревити ‘розтоптати’ – ‘podeptać’. *Розчеревил єй* → черевити
розщамбати [‘розколоти на дрібні куски, щоб у них були шилуваті кінці’ – ‘rozrąbać na trzaski (drobne kawałki z ostrym zakończeniem)’] → щамбати
[**розщезнутися**:] розчезнутися [‘розчахнутися, порвати собі зв’язки в паху (про тварин) (?)’ – ‘naderwać sobie więzadła w pachwinie (o zwierzętach) (?)’]
[**розщипити**:] рощипити ‘розколоти (колоду)’ – ‘rozszczepić, rozłupać (kłodę, kloc)’
рокита ‘[рокита’ – ‘rokita (z rodziny wierzbowatych)]’
рондель ‘каструля’ – ‘rondel, garnek’
ропуха ‘рід жаби, дуже грубої’ – ‘ropucha’. *Така як ропуха* – на повних жінок говорили – tak mówiono na grube kobiety
роса ‘піт’ – ‘pot’. *Вишла му роса на чело*
росипати *див.* розсипати
росіл ‘юшка із звареного м’яса’ – ‘rosół’. *Компері з росолом*
росохатий ‘кріслатий, багато розгалужений’ – ‘rozgałęziony, rosochaty’
ростежа *див.* на ростежа
рубец (на полотні, одежі – na płótnie, na ubraniu) ‘рубець [шов]’ – ‘szew’. *Так мя зляло до рубця*
руби ‘зворотна сторона одягу або полотна (полотно або пошитий натільний одяг): одна сторона *лице*, друга – *руби*)’ – ‘spodnia strona odzieży, płótna’. *Ту ма лице, а ту ма руби* → наруби
ружа ‘роза’ – ‘róża’
руковини ‘заручини’ – ‘zaręczyny’
рукувати [‘заручатися’ – ‘zaręczać się’]
румеґати 1. ‘ремигати’ – ‘przeżuwać’ **2.** *перен.* – *przen.* [‘горлати, пащекувати’ – ‘pyskować’]. *Але румеґаш тим писком* ‘пащекує, багато говорить’ – ‘pyskuje, dużo mówi’
румянец ‘рум’янок, ромашка’ – ‘rumianek’
рум’яний ‘червонавий, що починає червоніти’ – ‘rumiany, zaczerwieniony’
рунтувати ‘нищити’ – ‘niszczyć, rujnować’ → зрунтувати, порунтувати
рура ‘залізна труба’ – ‘rura żelazna’
Русаля ‘Зелені Свята’ – ‘Zielone Świątki’
руці *дит.* – *dziec.* [‘руки’ – ‘ręce’]
[**рушати** ‘рушати’ – ‘ruszać’]. *Не руш!* ‘не трогай [не руш]!’ – ‘nie rusz!’ → нягати
[**рушатися**, *док.* **рушитися** ‘рухатися’ – ‘ruszać się’]. *Рушайся!* ‘жвавіше!’ – ‘szybciej!’. *Та-т ся руш!* ‘та ж рухайся!’ – ‘rusz że się!’
рушитися *див.* рушатися
рьохкати (про свиню – o świni) [‘рохкати’ – ‘kwiczeć’]
ряжати ‘сильно плакати’ – ‘płakać rzewnymi łzami’
рянда, *мн.* рянди ‘ганчірка, шмата’ – ‘ścierka, szmata’ → ряндина
ряндавий [‘порваний, знищений’ – ‘porwany, zniszczony’.] *Ряндава кошеля. Полотно ряндаве* ‘дуже слабке’ – ‘bardzo słabe (zniszczone)’
ряндина *зменш.* ‘ганчірка, шмата’ – ‘ścierka, szmata’ → рянда

ряса[1] 'частина снопа з боку колосків' – 'kłos'. *Складай до стіжка снопи – ряса до ряси, гузір до гузера*

ряса[2] 'чернечий одяг' – 'habit zakonnika'. *Чорна ряса*

ряф[1] 'обруч на колесі (а на бочці і цебері таки *обруч*)' – 'obręcz na kole u wozu (a na beczce, cebrzyku *obrucz*)'

ряф[2] полотна 'локоть полотна' – 'łokieć płótna'

С

сади 'сюдою' – 'tędy'. *Подте сади, бо тамади неє кади* → Дод. 16

сало 'обшиті в брюшну плевру солені куски зовнішнього сала поросяти' – 'solone kawałki słoniny spod skóry prosięcia, obszyte w błonę'

сальва 'залп' – 'salwa'

саля 'зал' – 'sala'

[**самий такий**:] *мн.* сами таки 'подібні, такі самі' – 'podobni, tacy sami'. *А їх бики сами таки, як и наши*

саниця, **санна** 'добра снігова дорога зимою' – 'sanna, droga po śniegu'

санки 'виїздові сані (залубні)' – 'sanie (z nadwoziem)'. *Запряг-лем коня до санок, и вйо!*

санна *див.* саниця

[**сарчити** 'мрячити' – 'mżyć']. *Сарчит* 'моросить [мрячить] дощем' – 'mży'

сашина ['осока' – 'turzyca (roślina podobna do trawy)']

сващити 'бути за свашку на весіллю' – 'być starościną na weselu'

свекор ['свекр' – 'świekr']

свекра 'свекруха' – 'świekra'

сверблик 'сверло' – 'świderek'

свербячки 'короста' – 'świerzb' → сьваліти

свердщок 'цвіркун' – 'świerszcz'

свиннак 'рід бур'яну, який люблять свині і гуси' – 'rodzaj chwastu (który lubią świnie i gęsi')

свинське корито *див.* корито свинське

свора ['жердина, яка з'єднує передню та задню частини воза' – 'rozwora (drąg łączący przednią i tylną część podwozia)']

сворен ['шворінь, металевий кілок у передній частині воза' – 'metalowy sworzeń (bolec), łączący kierownik wozu z rozworą']

святи ниґда *див.* на святого ниґда

секундувати 'грати на другій скрипці' – 'sekundować'

сележін 'селезінка' – 'śledziona'

семериця 'сім днів' – 'siedem dni'. *Постити семерицю* 'сім днів нічого не їсти' – 'nic nie jeść przez siedem dni'

сендзя 'суддя' – 'sędzia'

сери мацери *див.* мац

сесе 'це' – 'to'. *Дай мі сесе горня*

си 'собі' – 'sobie'. *Як я си заспівам двома голосами*

сикалка 1. 'пожарний насос' – 'sikawka strażacka' **2.** 'ручна сикалка, з якої на Великдень обливали дівок' – 'rodzaj sikawki, którą oblewano dziewczęta na Wielkanoc'

силдзи 'сльози' – 'łzy'

силдзити 'плакати із сльозами' – 'lać (wylewać) łzy'

синяк 'синець від удару' – 'siniak (od uderzenia)'

сипанец 'шпихлір, приміщення, де зберігали зерно, часом навіть

і одежу, інколи там і спали' – '(niewielki) szpichlerz na zboże, czasem na odzież, niekiedy służący też do spania'
[**сир** 'сир' – 'ser, twaróg']. *Сир звичайний, сир кляґаний*
[**ситити** 'мрячити' – 'mżyć']. *Ситит* 'паде ріденький, дрібонький, тихий дощик' – 'pada drobny deszczyk'
[**ситник**:] сітник 'трава на мокляках (трубчаста)' – 'sitnik, trawa rosnąca na mokradłach'
сідатися *див.* зсістися
сідиско (на возі) ['сидіння (на вози)' – 'siedzenie (deska do siedzenia) na wozie']
сікавиця 1. 'дрібний дощ з вітром' – 'drobny deszczyk z wiatrem' **2.** 'дощ зі снігом при вітрі' – 'deszcz ze śniegiem i z wiatrem, *dial.* sikawica'
сістися *див.* зсістися
скаворіжний ['гидкий' – 'obrzydliwy, wstrętny']
скаворожитися 'бридитись чимось, кимось, гидувати' – 'brzydzić się czymś, kimś, gardzić'
[**скакати**, *dok.* **скочити** 'скакати, робити стрибки' – 'skakać']. *Є, скочиш мі на хирбет!* → Дод. 16
скаля 'каміння' – 'kamienie, kawałki skały (w dużej ilości)'
скапати, *док.* **скапнути** 'хворіючи померти' – 'chorować i umrzeć, *dawn.* skapieć'. *Бодай-с скапал! Абис скапало до рана!* 'померло' – 'umarło' → Дод. 12
скапнути *див.* скапати
[**скарати** 'покарати' – 'skarać, pokarać']. *Бог жеби тя скарал!* → карати
скваритися 'знадитися до чогось (кіт до сала)' – 'połasować się na co, wziąć ukradkiem (jak kot słoninę)'
скєльтувати ['зробити витрати, витратити гроші (на горілку)' – 'stracić, przepić (pieniądze)'] → кєльтувати
скибка хліба 'кромка хліба' – 'kawałek (kromka) chleba'
скиртавіти ['зіпсутися; зменшитися' – 'zepsuć się; zmniejszyć się']. *Капуста скиртавіла, бо дуже на ній мушок* → киртавий
скирцати 'скреготати зубами' – 'zgrzytać zębami'
[**скиснути** 'стати кислим, покиснути' – 'skisnąć']. *Ма скиснути, та волит бріх тріснути* → Дод. 16
скібка[1] 'дверна защіпка' – 'kołek do zamykania drzwi'
скібка[2] 'нею вишкробували залишки тіста з корита' – 'przyrząd do wyskrobywania resztek ciasta z niecek'
скірати (дашто) 'зробити (щось)' – 'zrobić (coś)'
скірні 'чоботи' – 'buty z cholewami'
складанка 'гостина по закінченню вечірок' – 'ugoszczenie na zakończenie wieczornic'
складатися ['складатися, скидатися' – 'składać się, robić składkę']. *Складаймеся вшитки, бо єдного шкода*
склеп 'крамниця, магазин' – 'sklep'
скляґатися ['не триматися на ногах' – 'o nietrzymaniu się na nogach (o miękkich nogach)']. *Ноги ся му склягали* → кляґатися
склянічина 'побите скло' – 'rozbite szkło, kawałki szkła'
склясти 'скленути, спроклинати' – 'skląć, przekląć'. *Так-лем го скляла як пса. Склялам го так* → клясти
скоба 'дверна накладка для замикання висящим замком' – 'drewniany

wrzeciądz do zamykania drzwi na kłódkę'

скобелитися 'нагуляти дитину' – 'sprawić sobie (zrobić) dziecko'. *Скобелилося* → кобелитися, скопилитися

скобель 'на нього надівалася скоба' – 'skobel, żelazne „uszko" do mocowania *skoby* i zakładania kłódki'

скопилити 'зробити дівчині дитину' – 'zrobić dziewczynie dziecko' → приспати

скопилитися 'завагітніти без шлюбу' – 'zajść w ciążę, nie mając ślubu' → приспатися, скобелитися

скора 'шкіра' – 'skóra'

скородити ['боронити землю' – 'bronować']

скотина 1. 'худоба' – 'bydło (?); bydlę' **2.** *лайл.* (лаяли) – *przezw.* (wyzywali): *Ти скотино!*

скочити *див.* скакати

[**скоштувати** 'попробувати їду чи напиток на смак' – 'skosztować (o jedzeniu)']. *Скоштуй, який ма смак* → коштувати[2]

скреготати ['скрекотати (?)' – 'skrzeczeć (?)']

скрептати (компері) 'очищувати картоплю від лушпайки (лушпиння), зішкробувати, здирати ножем шкірку з сирої картоплі (не зрізувати)' – 'skrobać kartofle (nożem – nie obierać)'

[**скурвисин** 'у прокльоні' – 'skurwysyn – w wyzwisku']. *Ти скурвисину!* → Дод. 12

[**скуритися** 'закуритися' – 'zakurzyć się']. *Як дал ногам знати, та лем ся по нім скурило* словом 'втік' – słowem 'uciekł'

скуситель 'той, що спокушує, обманює' – 'kusiciel'

следзь 'оселедець' – 'śledź'

сливчанка 'сливовиця (горілка)' – 'śliwowica (wódka)'

слизґавка 'зимою слизько на дворі, що трудно ходити' – 'ślizgawica'

слинавка 'хвороба у корів' – 'choroba krów [z nadmiernym wydzielaniem śliny (?), pryszczyca (?)]'

слоїк 'малої місткості дерев'яна кругло-точена банка, що щільно закривалася також точеною дерев'яною прикривкою, в ній, як правило, пастухи носили на пасовисько масло чи сир' – 'małe, okrągłe, drewniane pudełko, szczelnie zamykane również toczoną przykrywką, na masło czy ser, zwykle dla pastucha'

слуга 'наймит' – 'sługa, służący'. *Взял си го за слугу*

служити 1. 'працювати по найму' – 'służyć u pana, gospodarza' **2.** 'служити у війську' – 'służyć w wojsku'

смаглявий ['смуглявий, смаглий' – 'smagły']. *Смаглява дівчина на лиці*

смаркатий 1. 'той, кому течуть соплі з носа' – 'smarkaty, zasmarkany' **2.** *перен.* – *przen.* 'той, що ще дечого не розуміє, а намагається довести чи зробити' – 'zbyt młody, smarkacz, smarkaty'. *Ти смаркатий ищи на таку справу*

смаркач 'молокосос, сопляк' – 'smarkacz'

смарклі 'соплі з носа' – 'smarki'

смаркуля 'соплячка' – 'smarkula'

смерек 'смерека' – 'świerk'

смерт '[названня одного зі "страхів" на вечірках' – 'nazwa jednej z zabaw na wieczornicach'] → Дод. 9

смиком тягнути дерево ʻодин кінець на телізі, а другий тягнеться по землі' – ʻciągnąć drzewo tak, że jeden koniec jest na wozie (sankach), a drugi ciągnie się po ziemi'

смітя *див.* сьмітя

смотрити ʻдивитися' – ʻpatrzeć (się)'. *Смот!* ʻдивися!' – ʻpatrz! patrzaj!'. *Добрі смот!* → посмотрити

сморід 1. ʻвонь, сморід' – ʻsmród' **2.** [ʻлайка' – ʻprzezwisko']. *Ти смроде смаркатий!*

смуток ʻжурба' – ʻsmutek'

сниці ʻчастина воза' – ʻśnice (dwa drążki utrzymujące dyszel w odpowiednim położeniu)'

снички ʻчастина воза' – ʻśnice'

снітий *див.* сьнітий

снувальниці ʻприлад для снування, "агрегат" для намотування льняної (вовняної) пряжі для ткання полотна (основи). Основу заробляли пряжою – утком' – ʻurządzenie do snowania przędzy lnianej (wełnianej): do rozmieszczania nici pomiędzy ramą górną a dolną dla sporządzenia osnowy (osnowa – nici rozpięte wzdłuż, stanowiące podstawę, wątek – nić poprzeczna w tkaninie)'

снувати 1. ʻнамотувати з файф пряжу для ткання на снувальниці' – ʻmotać przędzę ze szpuli na snowadła, snować'. *Де идете? Та снувати до Галушки* **2.** ʻпрясти' – ʻsnuć, tkać'. *Павук снує павутину*

сойки ʻугорські сиві воли з довгими рогами' – ʻsiwe woły węgierskie z długimi rogami'

сокирвиця ʻкров із наривів' – ʻkrew z wrzodu, czyraka'

сокирник ʻтам, де зберігали сокири, найчастіше він був в сінях, але був і в хаті [кімнаті] біля дверей (на весіллю деякі гості хотіли сідати "під сокирник")' – ʻmiejsce na siekiery, najczęściej w sieni, czasem w komnacie koło drzwi (na weselu niektórzy goście chcieli siadać *pid sokyrnyk*)'

солодке молоко *див.* молоко

солонина ʻсало' – ʻsłonina'

солотвина ʻмлака з скиснутою водою, від якої корови заливалися' – ʻsłotwina, mokra łąka z kwaśną wodą, którą krowy bardzo lubiły pić'

солотрук ʻкруглий камінь діаметром 8-10 см, яким розтирали сіль, перець тощо' – ʻokrągły kamień o średnicy 8-10 cm, za pomocą którego rozcierano sól, pieprz itp.'

сомар ʻосел [у лайці]' – ʻosioł [jako wyzwisko]'. *Ти сомаре!*

сонечник ʻсоняшник' – ʻsłonecznik'

сонце ▲ о заході сонца *див.* захід сонца

сопух ʻтеплий [затухлий] воздух (напр., в коморі, де зберігали картоплю)' – ʻzatęchłe powietrze (np. w komorze, gdzie przechowywano ziemniaki)'

соха ʻна ній сушили конюшину' – ʻostrewka do suszenia koniczyny'

спаздеритися [ʻрозорватися' – ʻrozerwać się']. *Топориско ся спаздерило*

[**спалити** ʻспалити' – ʻspalić']. *Перун би тя спалил!* → Дод. 12

спаплюжити [ʻ(несправедливо) вилаяти' – ʻ(niesłusznie) zbesztać, zrugać, zwyzywać']. *Та юж мя так спаплюжил на нич* (→ Дод. 10) → паплюжити

Спаса ʻрелігійне свято 19 серпня' – ʻświęto Zbawiciela (19 sierpnia)'

спасений ‘товстий, ожирілий, повний (про людину)’ – ‘tłusty, gruby, spasiony (o człowieku)’

[**спастися** ‘потовстіти’ – ‘utyć, *pot.* spaść się’]. *Так ся спасла, што страх*

сперати, *док.* **сперти 1.** ‘зупиняти, гальмувати’ – ‘wstrzymywać, pohamowywać’. *Сперай!* **2.** ‘стримувати стігачами віз’ – ‘hamować wóz za pomocą łańcucha’ **3.** ‘суперечити, [забороняти]’ – ‘zaprzeczać, [zabraniać]’. *Та я му не сперам*

сператися, *док.* **спертися** ‘зупинятися, штопоритися’ – ‘zatrzymywać się, zapierać się’ → зопертися

спередити ‘випередити, обігнати’ – ‘wyprzedzić’

сперти *див.* сперати

спертися *див.* сператися

спинці *див.* спинцюватися

спинцюватися, **ходити по спинцьох** ‘лазити до гори, щоб щось дістати з полиці, наприклад, по бантах, по плотах тощо, спинатися’ – ‘wspinać się, żeby coś dostać z półki – po bantach, po płocie itp., wspinać się’

[**спирснутися** ‘зірватися, не здійснитися’ – ‘nie zrealizować się, przepaść’]. *Спирслося* (весіля). *Мало бити, тай ся спирсло*

спідки, *одн.* сподок ‘підвалина, саме нижнє дерево в стіні дерев’яної хати’ – ‘podwalina, pierwsza belka w konstrukcji chałupy’ → в’язати

спідник ‘нижня жіноча сорочка від пояса вниз’ – ‘halka (półhalka – od pasa w dół)’

спірити 1. ‘вдарити’ – ‘uderzyć’. *Як тя спірю по…* **2.** ‘вкрасти’ – ‘ukraść’. *Та то гад, цілу кобасу спірил* → пірити

спласнути (про опухоль) ‘похудати, зменшитись (про пухлину)’ – ‘sklęsnąć, zmniejszyć się (o opuchliźnie)’

сподіватися ‘надіятись; чекати’ – ‘spodziewać się (czego), liczyć (na co)’. *Сподівамся госьців* ‘гості мають прийти’ – ‘spodziewam się gości’

сподні ‘штани з купленого (*купчого*) фабричного полотна’ – ‘spodnie z płótna fabrycznego, kupnego’

сподок *див.* спідки

споминати ‘згадувати когось’ – ‘wspominać *kogo*’

спонаглятися ‘швидко робити’ – ‘szybko pracować’. *Спонаглийся!* ‘поспіши!’ – ‘pospiesz się!’

[**спонцювати** ‘набити кулаками’ – ‘pobić pięściami’]. *Так-лем го спонцювал* → понцювати

справди? ‘невже? справді?’ – ‘rzeczywiście? czyżby?’

справити ‘придбати, купити’ – ‘sprawić, kupić *co komu*’. *Справил-лем му убранко*

справуватися ‘вести себе, поводитись’ – ‘sprawować się’. *Лем ся моя дівко справуй добрі и май порядок*

спрагота ‘спека’ – ‘upał, skwar’. *Йой, та юж така спрагота на тім поли*

спражений ‘зігрітий, що довго був на сонці’ – ‘zgrzany od przebywania na słońcu’

спрічкатися ‘сперечатися’ – ‘sprzeczać się’

спротивитися ‘обідитись’ [? ‘стати проти, чинити опір’ – ‘sprzeciwić się]’

спудза ‘шлак з вугілля, [сажа?]’ – ‘żużel, [sadza?]’

спуст 1. ‘довгий гобель [рубанок]’ – ‘długi strug (hebel)’ **2.** [*перен.* ‘апетит’ – ‘apetyt’]. *Маш добрий*

спуст 'можеш добре їсти' – 'możesz dużo jeść, *pot.* masz niezły spust'

спустигало 'неряшливий, неохайний, з повитяганою сорочкою із штанів' – 'niedbały, niechlujny, z koszulą wyciągniętą ze spodni'. *Ходиш, як спустигало*

спустити *див.* спущати

спуститися 1. 'відв'язатися' – 'urwać się (np. z postronka)'. *Корова ся спустила вночи* **2.** (на когоси) 'довірити комусь, надіятись на когось' – 'zawierzyć *komu*, *dawn.* spuścić się *na kogo*)'

спушити 'надути' – 'nadąć, wydąć'. *Але мя спушило* → пушити

спущати [*док.* **спустити**] **1.** 'відв'язувати худобу від стійла' – 'odwiązywać bydło w stajni'. *Спуск* [!] *корови,* [*бо*] *пастух юж жене!* **2.** 'витискати олію' – 'wyciskać olej'. *Спущати олій* ▲ **спустити** дитину '[зробити] самовільний аборт' – 'dokonać aborcji'

срака 'задне місце тіла людини' – 'tyłek' → гузиця

[**срати** 'випорожнюватися' – 'wypróżniać się']. *Ни не сере, ани не щит...* (→ Дод. 17) → всратися, насрати

срач 1. 'туалет' – 'wychodek, *pot.* sracz' → виходок **2.** 'малим казали' – 'przezwisko na małe dzieci'. *Ти срачу малий!*

срачка 'понос' – 'rozwolnienie, *pot.* sraczka'. *Хвора, бо єй яла срачка* → Дод. 16

[**ссати**:] сати 'сосати' – 'ssać'. *Дай дитині сати*

ставец 'суглоб в пальцях' – 'staw w palcach'

стаї, на стаях 'кусок поля, загін (?), [ділянка землі]' – 'kawałek pola (wydzielony z większej całości), *dial.* staje'. *Таки-м фест стаї зорал. Посіял стаї вівса*

[**стайня** 'приміщеня для тварин (корів та коней)' – 'pomieszczenie dla zwierząt (krów i koni)'] → Дод. 16

старатися 1. 'журитися' – 'martwić się, trapić się' **2.** *Кура ся старат* 'трощеся, [кудкудакає перед тим, як знесе яйце]' – 'gdaka (przed zniesieniem jajka)'

старина 'старі речі' (був магазин, де їх продавали, вроді переоціненого магазину) – 'stare rzeczy, starocia, starzyzna'

старунок 'журба' – 'troska, staranie'

статок 'велика рогата худоба' – 'bydło rogate'. *Потім пасла купу статку, бо єй няньо жил в достатку*

[**стежити**:] стижити 'наполягати, щоб швидко зробилось' – 'nalegać, wymagać by coś zostało szybko zrobione'

стеранка ['затирка, страва із шматочков тіста, зварених на молоці' – 'zacierka']

стервиско 'кладовище, де закопували дохлу худобу' – 'miejsce grzebania zdechłego bydła'

[**стерпнути** 'затерпнути' – 'ścierpnąć']. *Стерпла* (нога)

стижити *див.* стежити

стирвати 'минути' – 'potrwać, minąć'. *Не стирвало и два тижні, и ся оженил* → тирвати

стирнога ['?'] → стирножити

стирножити '[про] нещільну укладку (як правило при сушінні конюшини, сіна)' – 'składać luźno, bez

ubijania (zwykle przy suszeniu koniczyny, siana)'
стирчати 'стояти торцом' – 'sterczeć'. *Чого ту стирчиш, ид домів!*
стівка 'сотка (грошовий банкнот)' – 'setka, stówka (banknot)'
[**стовбиця**:] стобиця 'частина плуга [стовба, що з'єднує чепігу з гряділем]' – 'słupica (łączy odkładnicę i lemiesz z grządzielem i płozem)'
стожок ['стіжок, полукіпок (?)' – 'mały stóg']
стоколоса (в вівсі) ['бромус, стоколос' – 'stokłosa (roślina)']
стокротки 'квіти' – 'stokrotki (kwiaty)'
стопец ['дрібне, ще не розкрите перо домашньої птици' – 'drobne, nierozwinięte pióro u ptactwa domowego']. *Гуси мают стопці*
стопорчитися 1. 'ставити опір, опиратися' – 'stawić opór' **2.** 'бути упрямим' – 'być (stać się) upartym'
сторгати 'порвати' – 'stargać, porwać (zniszczyć)' → торгати
сторцом 'поставити щось в стоячому положенні' – 'sztorcem, na sztorc'
стохмати '[на]класти щось як-небудь (наприклад, в сумку)' – 'ułożyć, włożyć byle jak (np. do torby)'. *Стохмал до купи* → тохмати
стояти (о когось) ['дорожати *ким*' – 'zależeć *na kim*']. *Я о тя не стою* 'мені про тебе байдуже' – 'nie zależy mi na tobie, *gwar.* ja o ciebie nie stoję'. *Мами ся не бою и о тебе стою* 'не байдужий до тебе' – 'zależy mi na tobie'
страва 'різна їда' – 'potrawa, strawa'. *Розмаїта страва*
страми 'на гнатках, на яких насаджувався насад' – 'pionowe słupki od płóz na przedniej części sań (służących do przewozu drzewa), na którym oparty jest nasad'
стратити 'загубити' – 'stracić'
[**стратитися** 'витратитись' – 'wykosztować się']. *Стратился* (на весілля)
страх 1. 'те чого боїться, страх на горобці [опудало]' – 'strach, straszydło, strach na wróble' **2.** ['страх' – 'strach']. *Страх мати* 'боятися когось чи чогось' – 'bać się *kogo, czego*' **3.** ['дуже' – 'bardzo']. *Страх як ся бою* (надмірне) **4.** 'привид' – 'widmo, mara, zjawa' ▲ **страхи на вечірках** ['предмети і персонажи, які виступали в грах на вечірках (?)' – 'przedmioty i „osoby" występujące w zabawach na wieczornicach (?)']
[**страшити**] '[викликати] слухові або зорові галюцінації' – 'straszyć, powodować przywidzenia, halucynacje'. *Страшит*
стриєчний (брат, сестра) 'двоюрідний (брат, сестра – син, дочка брата батька)' –'stryjeczny (brat, siostra)'
стрик 'дядько, брат батька' – 'stryj, stryjek'
стрина 'жінка брата батька' – 'stryjna, stryjenka'
стріжак 'лоша, що має рік' – 'roczny źrebak'
[**стрікати** 'колоти' – 'strzykać']. *Стрікат в ухах*
стрім *див.* строми
строїтися на когоси 'готуватись на когось' – 'namawiać się *na kogo*, szykować się'. *Строятся мя набити* 'мене побити змовляються' – 'namawiają się, by mnie pobić'

строканец ‘ремінець у керпцях’ – ‘rzemień w kierpcach’

строми ‘високі дерева’ – ‘wysokie drzewa’ → трім

струг ‘різець з ручкою до ґонтів, що ґонти пажили’ – ‘dłuto (rodzaj noża z rączką) do strugania gontów, do robienia w nich wpustów’

стругати картоплю [‘обчищати від лушпайки’ – ‘obierać’]

струп, *мн.* струпи ‘зажиті з корочкою прищі’ – ‘strupy’

струхнілий [‘трухнявий’ – ‘spróchniały, zbutwiały’]

стрямба ‘лента, відірвана від старої тряпки’ – ‘wstążka, tasiemka, strzęp oderwany ze starej szmaty’

стряска ‘суміш сіна і соломи’ – ‘mieszanka siana i słomy’

стугнути 1. [‘згустіти (про тісто)’ – ‘zgęstnieć (o cieście)’]. *Тісто хай стугне!* ‘згустіє’ **2.** [‘підрости, зміцніти’ – ‘zmężnieć’]. *Хлопець хай стугне* ‘підросте, набереться сил’ – ‘podrośnie, nabierze sił’

студенина ‘холодець’ – ‘mięso w galarecie’

студенка ‘джерельце’ – ‘źródełko’

студено ‘зимно, холодно’ – ‘zimno, chłodno’

студін ‘холод’ – ‘zimno’. *Така студін* ‘так холодно’ – ‘tak zimno’. *Але студін*

студня ‘колодязь’ – ‘studnia’

стукати ‘стогнати’ – ‘jęczeć, stękać’. *Але стуче*

стуняти ‘подешевіти’ – ‘potanieć’

ступір ‘дерев’яний закутий внизу стовбур, який в ступці при ударі ним до зерна обдирав з нього луску’ – ‘stępor drewniany, w dole okuty, za pomocą którego w stępie (*stupka*) czyszczono ziarno z łusek’

ступка ‘дерев’яна посуда з грубими стінками, зроблена із стовбура дерева, в якій ступором робили “панцаки”, тобто з зерна ячменю обдирали луску’ – ‘stępa drewniana, z grubymi ścianami, zrobiona z pnia drzewa, w której za pomocą stępora robiono z jęczmienia pęczak (*pancaky*), ściągając łuskę’

ступляй [‘?’]. *На два ступляї закосил до мого*

стухлей ‘(занадто) скупий’ – ‘skąpiec, sknera’

стухлий ‘зацвілий, пліснявий’ – ‘spleśniały’

[**стухнути** ‘заплієнявіти, зацвісти’ – ‘spleśnieć’]. *Стухнутий*

сука у ткацькому верстаті [‘клин для задержання навоя’ – ‘suczka – klin do zatrzymywania nawoju w krosnach’]

сукати ‘скручати з окремих ниток’ – ‘skręcać np. nitki’ → всукнути

сумліні [‘честное слово (клятва) (?)’ – ‘słowo daję (?)’] → Дод. 12

сумліня ‘совість’ – ‘sumienie’. *Та юж не маш ниякого сумліня* ▲ **на моє сумліня** ‘на мою совість, їй Богу, чесне слово’ – ‘słowo daję, Bóg mi świadkiem’ → душа

суровий ‘сирий’ – ‘wilgotny’. *Дирва сурови* ‘дрова сирі’ – ‘wilgotne drwa’

сусік ‘скриня для зберігання зерна’ – ‘sąsiek (skrzynia na zboże)’

сухий 1. ‘худий’ – ‘chudy, szczupły’ **2.** ‘сухий’ – ‘suchy’ → суш

сухота ‘засуха, посуха’ – ‘posucha, susza’

сухоти ‘туберкульоз’ – ‘gruźlica, suchoty’

суций, *ж.* суца ‘здатний’ – ‘zdatny, nadający się do czego, przydatny’. *Та він до ничого не суций*

суча (з ялиці) [‘суччя’– ‘konary, gałęzie (jodłowe)’]

суш ‘дуже худий’ – ‘chudzielec’. *Але-с суш* → сухий

сфафлюфтерувати ‘вилаяти, як правило, німецькими словами’ – ‘zwymyślać, zazwyczaj używając słów niemieckich’ (→ Дод. 10) → фафлюфтерувати

[**сфинкатися** ‘захлинутися від плачу’ – ‘zanieść się płaczem’]. *Так ся сфинкало* → финкати

схаліти 1. ‘загаснути’ – ‘zgasnąć’. *Оген гет схаліл* ‘спопелів’ – ‘zgasł’ **2.** *перен. – przen.* [‘померти, сконати’ – ‘umrzeć, skonać’]. *Жеби-с схаліл! Бодай-с схаліл на жигалях!* (прокльон) ‘щоб помер’ – ‘żebyś zmarł’ → Дод. 12

схіснувати ‘спожити, використати з толком щось’ – ‘wykorzystać (sensownie, z pożytkiem)’ → хіснувати

схрапустіти [‘схрупати (?)’ – ‘schrupać (?)’]. *Лем схрапусціл по капусті*

сцігач ‘деталь кінської упряжи’ – ‘jakaś część uprzęży końskiej’

сцюк ‘недокурок сигарети’ – ‘niedopałek papierosa’. *Дай сцюка*

сцюка ‘величина, якою вимірювали пряжу’ – ‘motek przędzy (oddawanej do tkacza)’

сцюс (дров) ‘акуратно складені поколоті дрова (стос)’ – ‘równo złożone pocięte drwa’

счемеритися [‘про різні хвороби тварин, напр., про заворот кишок’ – ‘o różnych chorobach żołądkowych zwierząt, np. o skręcie kiszek’]

счистиско ‘місце від плоду у тварин’ – ‘łożysko u zwierząt’

[**счиститися** ‘звільнитися від плаценти’ – ‘urodzić łożysko’]. *Корова счистилася* ‘відійшло з неї місце’ – ‘wyszło z niej łożysko’

счулитися ‘втягнути голову в плечі, скулитися’ – ‘skulić się, schować głowę w ramiona’

сьваліти ‘свербіти’ – ‘świerzbieć’ → свербячки

сьвато ‘свято’ – ‘święto’

сьвірготати ‘щебетати (взагалі пташиний спів)’ – ‘świergotać’. *Тота дітинча сьвірготе коло мя і сьвірготе*

сьвітлиця ‘велика світла кімната (для гостей)’ – ‘świetlica, duża izba (dla gości)’

ськрябати ‘шкробати, скребти’ – ‘skrobać, drapać’

сьлепий замок ‘дерев’яний замок (у дверях) на *риґель*’ – ‘drewniany zamek na rygiel’

сьляйфа ‘тормоз’ – ‘hamulec, *gwar.* szlajfa – rodzaj hamulca u wozu’

сьмітя 1. ‘сміття’ – ‘śmieci’ **2.** ‘опалі іголки з смерекового або ялового лісу, які привозили і сипали до гноївки, щоб наробити більше гною, спалі голки з ялини (для підпалки)’ – ‘opadłe igły z drzew szpilkowych, które sypano do gnojówki, żeby uzyskać więcej gnoju, też na podpałkę’. *Підеме на сьмітя, підеме на лисьця*

сьніговиця ‘опади мокрого снігу при сильному вітрі, сніг з дощем’ – ‘zamieć śnieżna, mokry śnieg z wiatrem, śnieg z deszczem’

сьнітий 'що не має ядра [покритий сажкою]' – 'niemający ziarna [pokryty śniecią – grzybem pasożytniczym]'. *Сьнітий горіх. Сьніте зерно*

[**сьопати** *дит.* 'сідати' – *dziec.* 'siadać']. *Сьопай!* 'сиди! сядь! [сидай!]' – 'siadaj!'

сьпіритус 'спирт' – 'spirytus' ▲ **сьпіритус палячий** 'денатурат, древесний спирт' – 'denaturat'

сьрубстак 'тиски' – 'imadło, *dawn.* śrubsztak'

сьціна 'стіна' – 'ściana'

ся: **до ся** 'до себе' – 'do siebie', **на ся** 'на себе' – 'na siebie'

сяги 'метрові грубо колоті дрова' – 'sągi drzewa'

Т

[**та**:] *Та де ж би* 'та невже' – 'ależ skąd'

табакєрка ['табакерка' – 'tabakierka (płaskie pudełeczko na tabakę)']

таїтися 'не признаватися про щось, у чомусь' – 'kryć się z czym'. *Кажуть люди, же го люблю, а я ся не таю*

[**такий самий**: 'точно такий' – 'taki sam']. *Таки сами* 'подібні, точно такі' – 'tacy sami'

таксаторь 'той, що визначає розмір заподіяної шкоди' – 'taksator, osoba oceniająca szkodę'. *Вивед собі таксаторів, най ся посмотрят*

там 'туда' – 'tam (kierunek)'

тамади 'тудою' – 'tamtędy' → Дод. 16

танір 'тарілка' – 'talerz' → тарелик

тарелик *зменш.* 'тарілка' – 'talerz, talerzyk' → танір

тарка 'кличка пса, що мав білі латки на шерсті з домішкою інших (чорних, жовтих)' – 'nazwa psa mającego sierść w białe łatki z dodatkiem innych (czarnych, żółtych)'

таркастий ['різнокольоровий' – 'pstry']

тасі *дит.* 'качки' – *dziec.* 'kaczki'

татарка 'гречка' – 'gryka'

таца 'піднос' – 'taca, tacka'

тварь 'обличчя' – 'twarz'

телепати, 3 *одн.* -че **1.** ['трясти, теліпати' – 'trząść, telepać'] **2.** 'пити щось' – 'pić coś' → вителепати **3.** 'говорити дурниці' – 'trzepać językiem, mówić głupstwa'. *Телепати язиком. Не телепч!*

теметів 'цвинтар, кладовище' – 'cmentarz'

терки 'терен' – 'tarnina'

термін 'судова справа' – 'sprawa sądowa'

тернавки 'рід слив' – 'rodzaj śliw'

[**терпитися** 'терпітися' – 'mieć cierpliwość']. *Ся му не терпит* 'не має терпіння' – 'nie ma cierpliwości'

терпкий ['терпкий' – 'cierpki']

терстина (в берді) ['частина берда у ткацькому верстаті' – 'jakaś część berda w warsztacie tkackim']

терхоб, **терхоба 1.** 'щось велике, важке, великого обйому' – 'coś wielkiego, ciężkiego' **2.** 'дуже повна, ожиріла, громіздка [людина; велетень]' – 'gruby, tłusty, ogromny [człowiek; olbrzym]'. *Але тота баба терхоба*

терхоба *див.* терхоб

тестамент 'заповіт' – 'testament'

тета 'тітка' – 'ciotka'

[**тетчаний** 'двоюрідний (зі сторони сестри батька або матері' – 'cioteczny']. *Тетчана сестра* 'дочка сестри батька або матері' – 'siostra ciotecz-

na (córka siostry ojca lub matki)'. *Тетчаний брат*

[**ти**:] **на тя** 'на тебе' – 'na ciebie'

тинцяти, **тиняти** *дит*. 'танцювати' – '*dziec*. tańczyć'

тиняти *див*. тинцяти

тирвати 'минати' – 'trwać; mijać' → стирвати

тирмосити 'трясти (людину)' – 'tarmosić (człowieka)'. *Так мя гад тирмосил, же аж мі голова хляпкала*

тироль '[назвaння одного зі "страхів" на вечірках' – 'nazwa jednej z zabaw na wieczornicach'] → Дод. 9

тирчати ['цокотіти' – 'trajkotać']. *Бабо, не тирч!*

тівна 'тільна (корова)' – 'cielna (o krowie)'

тіж 'теж, також' – 'też, również'

тізя *дит*. 'теля (навіть і корова)' – *dziec*. 'cielę (a nawet krowa)'

тізью, на! **на тізью, на**! 'кличуть корів, телят' – 'zawołanie na krowy, cielęta'

тілко 'стільки' – 'tyle'

тімениці 'луска на шкурі голови, особливо в дітей' – 'ciemieniucha, ciemne plamy na głowie, zwłaszcza u dzieci'

тісно *див*. кісно

тісто *див*. кісто

тлоїти ['про спрагу: мучити' – 'o pragnieniu: palić']. *Тлоїт го* 'хочеться йому дуже пити, має спрагу' – 'bardzo chce mu się pić, ma pragnienie'

тлоїтися ['слабо горіти, жевріти' – 'tlić się']. *Тлоїтся* 'слабо горить' – 'słabo (kiepsko) się pali' → затлоїтися

тлук (про людину) 'тупий (це, що й *бован*), тупиця' – '(o człowieku:) tłumok, tłuk (to samo, co *bowan*)'. *Ти тлуку!* → бован, туман

тлумак 'щось завинуте у простинь чи хустину' – 'tłumok (coś zawinięte w prześcieradło lub chustę)'

тлумити 'м'яти, бгати що (лежачи)' – 'miętosić, cisnąć coś (leżąc)'. *Та юж не тлум тоту перину так!*

тлумитися 'не лежати тихо, а перекидатися в різні сторони' – 'zamiast leżeć spokojnie, rzucać się na wszystkie strony'

тлустий 'жирний, товстий (борщ, гуска, людина)' – 'tłusty (o barszczu, gęsi, człowieku)'

тлущ 'жир' – 'tłuszcz'

то, тото 'те' – 'to'

товди 'тоді' – 'wówczas'

толочити 'м'яти, топтати' – 'gnieść, tratować, deptać'

тонісій 'тоненький' – 'cieniutki'

топориско 'топорище (для сокири, колуна, сапи, мотики)' – 'rączka, toporzysko (u siekiery, siekiery rozłupującej, gracy, motyki)'

торгати 'рвати' – 'targać, rwać'. *Торганий шпурлет* → наторгати, поторгати, сторгати

торгатися 1. 'обриватися, рватися' – 'targać się, rwać się' **2.** [*перен.* 'спішитися' – *przen*. 'spieszyć się']. *Але не маш што ся торгати* 'не маєш що спішитися' – 'nie masz się co spieszyć'

тороки 1. 'незароблена частина (кінцева) полотна' – "nieobrobione na skraju płótno' **2.** 'френдзлі на хустині' – 'frędzle u chusty'

тото *див*. то

тохмати 'класти як-небудь до чогось' – 'nakładać byle jak (do czego)' → стохмати

точити сокири 'гострити сокири на бруci' – 'ostrzyć siekiery na osełce'

траґарь ‘дерев’яна балка верхнього перекриття, над якою настеляли дощану стелю (на них настелювали стелю)’ – ‘tragarz (na tragarzach kładziono powałę z desek)’

трапитися ‘мучитись, тяжко працювати’ – ‘męczyć się, robić coś z wysiłkiem’. *Але-с ся трапил, небоже! Та ся так не трап!*

траринки ‘у возі [обручі, що служать для кріплення насада з віссю]’ – ‘trarynki (obrączki żelazne mocujące nasad do osi)’

тратити ‘губити’ – ‘tracić, gubić’

трафити [‘вцілити, взяти (у прокльоні)’ – ‘trafić (w przekleństwie)’]. *Най тя шляк трафит!* → Дод. 12

трафіка ‘тютюнові вироби’ – ‘wyroby tytoniowe, *dawn.* trafika’

трач ‘лісопильний цех, пилорама’ – ‘tartak’

трачова пила ‘пила для двох лісорізів, з яких один стояв зверху, а другий знизу під кобелицями’ – ‘piła dwuręczna (gdy jeden człowiek stał z góry, a drugi z dołu pod kozłami’

трепета ‘осика (дерево)’ – ‘osika (drzewo)’

трефний ‘євреї не їли свинячого м’яса, бо воно було трефне (заборонене законом)’ – ‘trefny (Żydzi nie jedli wieprzowiny, bo była trefna, tj. zakazana przez prawo)’

тримати [‘держати’ – ‘trzymać, nie odpuścić’]. *Фрас тя тримал!* → Дод. 12

трім, *мн.* троми ‘(зрізане) грубе, довге дерево хвойної породи’ – ‘gruby, długi pień (ściętego) drzewa szpilkowego’. *Але трома звалили* → строми

трінкувати ‘штукатурити’ – ‘tynkować’

[**тріснути 1.** ‘розірватися, порватися’ – ‘trzasnąć, rozerwać się’. *Ма скиснути, та волит бріх тріснути* → Дод. 16 **2.** ‘вдарити – про грім, блискавку’ – ‘trzasnąć, strzelić – o piorunie, błyskawicy’]. *Перун би тя тріс!* → Дод. 12

труна [‘труна, домовина’ – ‘trumna’]

трунок ‘алкогольний напиток’ – ‘trunek (napój alkoholowy)’. *Добрий трунок на фрасунок*

трускавки [‘полуниці’ – ‘truskawki’]

трутнути [‘штовхнути’ – ‘trącić’]. *Лемлем го кус трутнул, тай хпал*

трущити ‘лущити кукурудзу’ – ‘łuskać kukurydzę’

трясти ‘трусити (грушу)’ – ‘otrząsać (gruszę)’

[**ту** ‘тут’ – ‘tu, tutaj (określenie miejsca)’]. *Ту-с? Ту-лес?* ‘ти тут?’ – ‘ty (jesteś) tutaj?’

тугий, *вищ. ст.* тугший, *найв. ст.* найтугший ‘добре (більш) фізично розвинений (про людей)’ – ‘silny, mocny, dobrze rozwinięty fizycznie’. *Він хлоп тугий*

тудою ‘туди’ – ‘tam, tędy (określenie kierunku)’

туман = тлук [‘тупий’ – ‘tuman, dureń’] → тлук

туній, *вищ. ст.* туньший, *найв. ст.* найтуньший ‘дешевий’ – ‘tani’

тюті *дит.* ‘кури’ – *dziec.* ‘kury’

тя *див.* ти

тяжа *див.* в тяжи

тяжко [‘тут: сильно, міцно’ – ‘ciężko, tu: odpowiednio, srodze’]. *Най ти тяжко Бог заплатит...* → Дод. 12

тяма ‘пам’ять’ – ‘pamięć’. *За мойой тями такого не било ищи*

тямити, -иш ‘пам’ятати, згадувати, пригадувати’ – ‘pamiętać, przypominać sobie’

У

убіч, *гбіч* **1.** ‘узбіччя гори, схил гори, косогор; круто похиле поле чи пасовисько’ – ‘strome zbocze, ostro wznoszące się pole czy pastwisko’. *На зеленій убочи* **2.** ‘звертиста, перекошена дорога’ – ‘kręta droga’

убранко *зменш.* ‘костюмчик’ – ‘ubranko’. *Справил-лем му убранко*

убраня ‘костюм’ – ‘ubranie, garnitur’

ува ‘нерозторопний’ – ‘nieporadny, gapowaty’. *Ти уво перуньский!*

[**уводне**:] гводне ‘вдень’ – ‘za dnia, w dzień’

[**увойти**:] гвойти ‘увійти, зайти’ – ‘wejść, zajść’

удило ‘гачок на ловлю риб’ – ‘haczyk do łowienia ryb’

уєчний [‘що стосується брата матері’ – ‘wujeczny’]

узда ‘деталь кінської упряжи’ – ‘[uzda, część uprzęży składająca się z pasków, nakładana na głowę konia (służy do kierowania koniem)]’

уйко ‘дядько, брат матері’ – ‘wujek (brat matki)’

уйчина [‘дружина брата матері’ – ‘wujenka (żona brata matki)’]

улан ‘кавалерист’ – ‘ułan’

урбан ‘неповороткий’ – ‘niezgrabny, ociężały’

урвитель [‘збиточний’ – ‘zbytnik, łobuz’]

уривати чести дакому [‘забирати, відбирати (?)’ – ‘zabierać, odbierać, pozbawiać (?)’]

урлоп ‘відпустка’ – ‘urlop’

утік *див.* снувальниця

уферма ‘недотепа, неповороткий’ – ‘oferma’

ухо ‘вухо’ – ‘ucho’. *Не вайч мі поза уха*

уця ‘вівця’ – ‘owca’

учий ‘овечий’ – ‘owczy’

уши ‘воші’ – ‘wszy’

Ф

файка ‘люлька для куріння’ – ‘fajka’

файний ‘гарний – ‘fajny, morowy, świetny’

файно ‘гарно’ – ‘fajnie, świetnie’

файстриґа [‘жива нитка’ – ‘fastryga’]

файстриґувати ‘попередньо рідкими штихами пришивати, [метати на живу нитку]’ – ‘fastrygować’

файфа ‘велика дерев’яна катушка для намотування ниток’ – ‘fajfa – (wielka) szpulka drewniana do motania na nią nici w kołowrotku’

файфниця ‘стойка для закладання 16 файф для снування пряжі’ – ‘urządzenie, w które wkłada się 16 szpulek (fajf) do snucia przędzy’

файчак **1.** ‘той, що курить люльку’ – ‘fajczarz, ten, kto pali fajkę’ **2.** ‘тютюн для люльки’ – ‘tytoń do fajki’

факторь ‘помічник або продавця, або покупця (напр., тварин), покупцеві помагає зменшити ціну, продавцеві – підняти ціну’ – ‘pomocnik w sprawach handlowych, zwykle stronniczy, *gwar.* faktor)’. *Дал Бог купця, а дябол факторя*

фалат ‘кусень, кусок, кусочок’ – ‘kawałek’ → фалаток

фалаток *зменш.* [‘кусень, кусочок’ – ‘kawałek, kawałeczek’] → фалат

фалдик, *мн.* фалдики 'складки одягу, на горсетах надшивки внизу (клаптури)' – 'zakładka na odzieży, na gorsetach naszywki na dole'

фалечний ['вередливий; зрадливий' – 'wredny, zdradliwy']

фальш[1] *невідм.* 'неслухняний [!?]' – 'nieusłuchany [!?]'. *Фальш*

фальш[2] *невідм.* ['дещо підроблене' – 'coś fałszywego, podrobionego']. *Таке фальш*

фальшивий 'підроблений (напр., гроші, документ)' – 'fałszywy, podrobiony (np. pieniądze, dokument)'

фальшувати 'не слухати когось [!?]' – 'nie słuchać *kogo* [!?]'

фамелия 'сім'я, родина' – 'rodzina'. *Але-м вступил до фамелиї*

фаризей 'той, що не дотримує свого слова, двохличный, «двуликий Янус», говорить одне, а робить друге' – 'faryzeusz, ten, kto nie dotrzymuje słowa, dwulicowy, mówi jedno, a robi drugie'

фасувати 'одержувати по рознарядці, з державного [?] складу' – 'fasować, odbierać z państwowego [?] składu' → вифасувати, зафасувати

фатерунки 'штивники (в піджаку)' – 'sztywniki w marynarce'

фатиґа 'виконати прохання, доручення, [клопіт, турбота]' – 'fatyga, kłopot (związane z wykonaniem prośby czy polecenia)'

фафлюфтерувати 'лаяти, як правило, німецькими словами' – 'rugać, besztać, zazwyczaj używając słów niemieckich' → сфафлюфтерувати

фафрати 'говорити на когось' – 'obgadywać *kogo*'. *Лем на мя фафре и фафре. Не буде фафрати* 'лишнього говорити' – 'mówić rzeczy zbędne (co nie należy)'

фафринок ['щось невелике (?)' – 'coś małego (?)']. *Як ти дам, то ани з тя фафринку не буде*

федоровиця 'піст, [перший тиждень Великого посту]' – 'post [w pierwszym tygodniu Wielkiego Postu]'

фербель 'азартна гра в карти на гроші' – 'ferbel, gra hazardowa w karty (na pieniądze)'

фест 'сильно, дуже, багато' – 'mocno, bardzo, fest'

фестметер 'м^3, [кубічний метр]' – 'metr sześcienny'

фик-мик! ['гоп!' – 'fiku-miku; hop!']. *Фик-мик на Мілик* → Дод. 17

финдало ['людина, яка не шанує одяг, гроші' – 'ten, który nie szanuje (ubrania, pieniędzy)']

финдати 'не шанувати одяг, [гроші]' – 'nie szanować ubrania [pieniędzy]'

финкати 'схлипувати, плакати' – 'chlipać, płakać' → сфинкатися

фіґлі 'жарти' – 'żarty'

фіґлювати 'жартувати' – 'żartować'

фіґляр 'жартівник' – 'żartowniś'

фіґурант 'помічник землеміра (при комасації)' – 'pomocnik geometry (przy komasacji [scalaniu] gruntów)'

фізолі 'фасоля, [квасоля]' – 'fasola'

фільци 'сукняні чоботи, обшиті в нижній частині шкірою' – 'wysokie buty sukienne (filcowe), w dole obszyte skórą'

фінанц 'пограничник' – 'strażnik graniczny'

фіранка 'занавіска' – 'firanka'

флюндра 'та, що не вміє шанувати щось, [неохайна жінка, нетіпаха]'

– ‘kobieta, która nie umie uszanować *czego*, [kobieta niechlujna, niedbała]’

флюндрувати [‘про неохайну жінку’ – ‘o kobiecie niechlujnej, niedbałej’]

фляшка ‘пляшка’ – ‘flaszka’

фолюш ‘майстерня, де з вовняного полотна робили (били) сукно (били його в гарячій воді)’ – ‘folusz do bicia sukna, gdzie tkaninę wełnianą bito w gorącej wodzie’

форкотавий ‘картавий (що не може вимовляти приголосного *р*)’ ‘o człowieku, który nie potrafi wymówić *r*’

форкотати ‘картавити (про людину, яка не може вимовляти приголосного *р*)’ – ‘nie umieć wymawiać *r*’

форст ‘дошка на 4 цалі товщини’ – ‘forszt, deska grubości czterech cali’. *Як дуже грубий трім, то медже швалями виріже форста*

[**франца**:] *мн.* франци ‘цим словом називали всі венеричні хвороби’ – ‘(każda) choroba weneryczna’

француватий [‘лайка’ – ‘francowaty – wyzwisko’]. *Ти курво францувата!*

фрас 1. ‘вроді журби, пригнічення’ – ‘frasunek, zmartwienie’ **2.** [‘вживане в лайках, прокльонах’ – ‘wyraz używany w przekleństwach’. *Ид до фраса! Фрас би тя тримал! Фрас би тя ял (взял)! Ти фрасе!* → Дод. 12

фрасунок ‘журба, переживання’ – ‘frasunek, zmartwienie’

фреїр ‘той, що дружить з дівчиною (заліцяльник, зальотник)’ – ‘kawaler, zalotnik’

фреїрка ‘дівчина, з якою дружать (майже наречена)’ – ‘(czyjaś) dziewczyna/panna (prawie narzeczona)’ → фреїречка

фреїречка *зменш.* ‘дівчина, з якою дружать (майже наречена)’ – ‘czyjaś dziewczyna/panna (prawie narzeczona)’→ фреїрка

фришний ‘жвавий’ – ‘szybki’

фузия ‘рушниця, стрільба’ – ‘strzelba, fuzja’

фурдати [‘віяти, дути’ – ‘wiać, duć’]. *Фурдже* ‘віє, дуе’ – ‘wieje, duje’

фурман ‘фірман, їздовий’ – ‘furman, woźnica’

фурманити ‘правити кіньми’ – ‘powozić końmi, furmanić’

фурт ‘весь час, [постійно]’ – ‘wciąż’

фурчати ‘обертається настільки швидко, що видає звук (гуде)’ – ‘furczeć’. *Як засукал веретено, то аж фурчит*

футрини ‘одвірки’ – ‘futryny’

футринок ‘одвірок’ – ‘futryna’

фуяра ‘щось вроді сопілки’ – ‘fujarka’

Х

хабз, **хабзина** ‘бузина’ – ‘czarny bez’

хабзина *див.* хабз

халабуда ‘тимчасове накриття для дров’ – ‘prowizoryczne nakrycie na drwa)’

халабурдя ‘непотріб’ – ‘niepotrzebne, zbędne rzeczy’

халіти [‘марніти, слабувати’ – ‘marnieć, upadać na zdrowiu’]

халупа ‘дрантива хата’ – ‘stara, zniszczona, byle jaka chałupa’

халупник [‘бідний господар, який має лиш *халупу* (?)’ – ‘biedny gospodarz, mający tylko *chałupę* (?)’]

хамайда ‘задниця’ – ‘tyłek’. *Болят їх хамайди* → Дод. 16

хаморода ‘щось таке, куди непомітно можна заховатися, скритися, затінок’ – ‘kryjówka’

ханткий ‘вибагливий, той, що не все хоче їсти’ – ‘grymaszący, grymaśnik’

хап ‘залізний капкан’ – ‘potrzask, pułapka z żelaza (drutu?)’

харкати ‘спльовувати (але не слиною)’ – ‘charkać, pluć wydzieliną z gardła lub krtani’ → захаркати, нахаркати

харчати ‘дуситись, коли повітря в легені крізь слюну ще поступає’ – ‘charczeć’

хвиля 1. ‘погода (але тільки сонячна)’ – ‘ładna słoneczna pogoda’. *Буде хвиля, бо ся діри до неба роблят* **2.** ‘час [хвилина]’ – ‘chwila’. *Напиймеся, кумо, за доброй хвилі*

[**хворий** ‘хворий’ – ‘chory’]. *Вшитки хвори* → Дод. 16

хворота ‘хвороба’ – ‘choroba’

хибаль ‘хіба’ – ‘chyba’

хиботати ‘шатати’ – ‘chybotać, kołysać’

хижа ‘хата, житловий будинок’ – ‘chałupa’

хирбет ‘спина’ – ‘grzbiet’

хись *дит.* – *dziec.* ‘пече’ – ‘piecze’

хися *діт.* ‘вогонь’ – *dziec.* ‘ogień’

хицки ‘пасмо волосся, яке погано укладене’ – ‘włosy ułożone niedbale’

хімля ‘на неї жінки накручували волосся’ – ‘kółko do upinania włosów (u kobiet zamężnych)’

хіснувати ‘використовувати’ – ‘wykorzystywać’ → схіснувати, хосен

хлептати, *3 одн.* хлепче [‘пити, хлебтати’ – ‘chłeptać, pić’] → нахлептатися

хлоп ‘мужчина, селянин, [чоловік]’ – ‘mężczyzna, chłop, [mąż]’

хлопчиско ‘хлопчина, хлопчисько’ – ‘chłopiec, chłopczysko’

хлюпати 1. ‘користуватися водою так, що з посуди вода розбризкується навколо, [брискати]’ – ‘chlapać, rozchlapywać’ **2.** [*перен.* ‘хлюпотати, плюскотіти’ – *przen.* ‘chlupotać’]. *Але хлюпат мі в брісі*

хлюпнути *перен.* ‘вдарити’ – ‘uderzyć’. *Як-лем му раз хлюпнул*

хляпа на дворі [‘сльота, мокротеча’ – ‘słota, chlapa’]

[**хляпати** ‘лити, падати (про дощ)’ – ‘padać (o niedużym deszczu, deszczu ze śniegiem)’] *Хляпат* на дворі ‘іде тихий рідкий дощ (також і зі снігом)’ – ‘pada nieduży deszcz (także ze śniegiem’

хляпкати ‘теліпатись [!]’ – ‘kołysać się [!]’. *Голова му хляпкала*

хованец [‘вихованець, усиновлена дитина’ – ‘wychowanek, dziecko usynowione’]

ховати ‘виховувати, годувати’ – ‘wychowywać, chować’ → виховати

ходулі *див.* пищалі

ходячи *див.* вмерти на ходячи

холошні ‘штани із сукна домотканого з овечої вовни’ – ‘spodnie z sukna (z owczej wełny)’

хомонто ‘хомут’ – ‘chomąto (w uprzęży owalna rama zakładana koniowi na szyję)’

хосен ‘вигода, прибуток, користь’ – ‘korzyść, zysk’

хотарь ‘усі поля, що належать до села’ – ‘wszystkie pola należące do wsi, [obszar wsi]’

хоц ‘хоч’ – ‘choć, chociaż’. *Хоц кус* ‘хоч трохи’ – ‘choć trochę’ → хоцкі

хоцби який [‘який-небудь, будь-який’ – ‘jaki bądź’]

хоцде [‘де-небудь, будь-де’ – ‘gdziekolwiek’]

хоцкі ‘хоч’ – ‘choć, chociaż’. *Хоцкі кус* ‘хоч трохи’ – ‘choć trochę’ → хоц

хоцколи [‘коли-небудь, будь-коли’ – ‘kiedykolwiek’]

хоц'як ‘всяко, всіляко; як-небудь’ – ‘jakkolwiek; byle jak’. *Та як ти на службі било? – Та хоцяк. Зроб хоцяк!* ‘зроби як-небудь!’ – ‘zrób jakkolwiek!’

храмати ‘куляти’ – ‘chromać, kuleć’. *Храмле*

хресний отец *див.* отец

хресьня ‘маленька [?] охрещена дитина’ – ‘o maleńkim [?] dziecku: chrześniak, chrześniaczka’

хробачний ‘червивий (напр., гриб)’ – ‘robaczywy (np. grzyb)’

хромий ‘кулявий, кульгавий’ – ‘chromy, kulawy’

хрупкий [‘хрумкий, хрупкий (?)’ – ‘chrupki, tj. twardy i chrupiący (?)’]

хрящ [‘хрящ’ – ‘chrząstka’]

хтіти, 1 *одн.* хцу ‘хотіти, хочу’ – ‘chcieć’

худобний ‘убогий, бідний’ – ‘ubogi, biedny’

хуся *дит.* ‘хустина’ – *dziec.* ‘chusta’

Ц

цабанити [‘наговорювати’ – ‘gadać, bajtlować’] → зацабанити, нацабанити, оцабанити

цабатися ‘перекидатися через голову’ – ‘koziołkować’

[**цалувати** *в прокльоні – w wyzwisku* ‘цілувати’ – ‘całować’]. *Цалуй мя в риц!* → Дод. 12

цаль ‘міра товщини [дюйм]’ – ‘cal (miara)’

цапи [‘названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9

цапина ‘дрючок з залізним гаком, яким пересували, перекочували троми (грубе будівельне дерево)’ – ‘bosak, drążek z hakiem żelaznym do przesuwania i przetaczania grubych pni (używanych w budownictwie)’

цапцю-пиррр! ‘так дражнили цапів’ – ‘okrzyk przy drażnieniu capów’

царина ‘обгороджене поле [!]’ – ‘ogrodzone pole [!]’

царок ‘внутрігосподарська огорожа (на компері, ягнята тощо)’ – ‘zagrodzenie w obejściu lub w pomieszczeniu (na ziemniaki, jagnięta itp.)’

цвалом (на коні) ‘галопом’ – ‘cwałem, galopem’

цваний ‘толковий’ – ‘rozsądny, sprytny, *pot.* cwany’

цваняк ‘толковий’ – ‘rozsądny, spryciarz, *pot.* cwaniak’

цверкати [‘крапати (про молоко)’ – ‘kapać, słabo się doić’]

[**цверкатися** ‘про корову, вівцю, яка тратит молоко’ – ‘o krowie, owcy, gdy ma mało mleka, gdy traci mleko’]. *Корова лем ся цверкат* ‘має мало молока’ – ‘ma mało mleka’

цвикати 1. ‘різати (ножицями)’ – ‘kroić (nożyczkami)’ **2.** *перен.* [‘дріботіти’ – ‘drobić (chodząc)’]. *Так цвикат ногами* ‘дрібно ходить’ – ‘drobi nogami, stawia małe kroczki’

цвикла ‘тертий варений столовий буряк з хріном і оцтом’ – ‘ćwikła (tarte gotowane buraki z chrzanem i octem)’

цвиклі ‘дрібні відрізки в кравецькій майстерні’ – ‘drobne ścinki w pracowni krawieckiej’

цвіт ‘сухе трав’яне борошно, що само покрушилось’ – ‘sucha pokruszona trawa [pozostająca po zebraniu siana ze strychu]’

цент ‘грошова одиниця, часть долара’ – ‘cent (jedna setna dolara)’

цера ‘вид лиця у людини’ – ‘cera’

ци ‘чи’ – ‘czy’. *А ци я тя мал ховати?*

цибух ‘трубка від люльки для куріння’ – ‘cybuch (rurka łącząca ustnik z główką)’

циґани ‘[названня одного зі “страхів” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9

циґанити ‘говорити неправду, брехати’ – ‘kłamać, *pot*. cyganić’. *Е, циґаниш м’я*

циґаньство ‘брехня’ – ‘kłamstwo, nieprawda’

циґарничка ‘мундштук для курення’ – ‘cygarniczka, rurka (munsztuk, ustnik), w której osadza się papieros’

цизорик ‘перочинний ніж’ – ‘scyzoryk’

цинґель ‘спусковий крючок в рушниці, ґвинтівці’ – ‘cyngiel’

цицати ‘ссати, сосати’ – ‘ssać’

цицок ‘соска [сосок]’ – ‘pierś (kobiety), sutek (u zwierzęcia), *pot.* cycek’

цівка ‘саморобка катушка з хабзу’ – ‘cewka, szpulka własnej roboty z czarnego bzu’

ціджка ‘полотенце для проціджування молока’ – ‘płótno do cedzenia mleka’

цідило ‘полотняна торба, що носилась на шлейці через плече’ – ‘płócienna torba, noszona przez ramię’. *Дай му мериндю до цідила*

ціпчати [‘пікати, пищати’ – ‘piszczeć (o kurczętach)’]. *Куря ціпчит*

цірувати ‘штопати’ – ‘cerować’

цірчати ‘цвірінькати’ – ‘ćwierkać, świergotać’

ціфрувати 1. ‘різьбити кужіль’ – ‘rzeźbić kądziel’ **2.** ‘дрібонько танцювати’ – ‘tańczyć drobnymi kroczkami’

ціцьослава ‘трошечки’ – ‘troszeczkę, ledwo’. *Ціцьослава лем ся го дітхнул, а він юж плаче*

[**ціцяти** *дит.* ‘ссати’ – *dziec.* ‘ssać’]. *Ціцяй пальо!* → Дод. 16

цма 1. ‘темнота’ – ‘ciemność’. *По цмі* ‘в темноті’ – ‘w ciemności’ **2.** ‘вид мотиля, що літає в сумерках [нетля? нощиця?]’ – ‘ćma’

цмитися ‘темніти’ – ‘ćmić się, ciemnieć’. *Цмится мі в очах*

цмок [‘здоровило’ – ‘siłacz’]. *Хлоп такий, як цмок* ‘людина-здоровило’ – ‘chłop jak smok’

цморкати [‘хлебтати, ковтати, сьорбати (?)’ – ‘siorbać, chłeptać, łykać (?)’]

цмулити ‘смоктати’ – ‘ssać’

цнутися ‘нудитися, скучати, згадувати про щось’ – ‘cnić się, tęsknić za czymś’. „*Гори Карпати, цне ся мі за вами од літа*”

цомпель, *мн*. цомплі **1.** ‘соплі (ледяні) на стрісі, [бурульки]’ – ‘sople z lodu (zwisające ze strzechy)’ **2.** ‘соплі з носа’ – ‘smarki’

цофатися, [*док*. **цофнутися**] **1.** ‘іти назад, задкувати’ – ‘cofać się’ **2.** [‘відригуватися’ – ‘wymiotować’]. *Цофлося му назад* ‘вирвав з’їджене’ – ‘zwymiotował’

цофнутися *див.* цофатися

цукати ‘докоряти’ – ‘wypominać, przyganiać, dokuczać’

цундри ‘лахміття’ – ‘stare, podarte szmaty’. *Цундри з нього вісят*

цупа [‘дурень’ – ‘dureń, głupek’]. *Старий цупа* ‘старий дурак’ – ‘stary dureń’

цупкати 1. ‘падати’ – ‘spadać’. *Ябка сами цупкают з яблони. Грушки пристали, бо цупкают сами* **2.** [‘дріботіти ногами’ – ‘dreptać’]. *Не ходит, лем так цупкат*

цурук! ‘назад! (на коней)’ – ‘zawołanie na konie, by się cofnęły’

цьвакати ‘цямкати’ – ‘ciamkać’. *Цьвачеш, як паця*

цьмаґа ‘самогонка (образна назва)’ – ‘wódka – samogon’

цьомати *дит.* – *dziec.* ‘цілувати’ – ‘całować’

цюка *дит.* ‘порося’ – *dziec.* ‘prosię’

цюку-цюку! ‘так кличуть свиней’ – ‘zawołanie na świnie’ → гаксь!

цюпати (діти) ‘цілувати’ – ‘całować’

цюпці *дит.* – *dziec.* ‘купати’ – ‘kąpać’ → цюпцяти

цюпцяти *дит.* – *dziec.* ‘купати’ – ‘kąpać’ → цюпці

цяпкати, *док.* **цяпнути** ‘капати’ – ‘kapać’. *Йде дойдж, та кус зо стріх цяпкат. Дойдж цяпкат* ‘паде не рясно’ – ‘kapie, pada rzadki deszczyk’. *Цяпний мі ту до погарика!* ‘налий трошки до чарки!’ – ‘nalej troszkę do kieliszka!’

цяпнути *див.* цяпкати

цяпусю ‘трошечки’ – ‘troszeczkę’

цяцьо *дит.* – *dziec.* ‘забавка, іграшка’ – ‘zabawka’

Ч

чадо [‘дитина (?)’ – ‘dziecko (?)’] → чадусьо

чадусьо *зменш.* [‘дитина (?)’ – ‘dziecko (?)’]. *Але чадусьо глупе* → чадо

чапак ‘старший косар, що має під собою дванадцять косарів’ – ‘starszy kosiarz, mający pod sobą dwunastu kosiarzy’

чапатися [‘коливатися, хитатися’ – ‘chwiać się, chwierutać się’] → чапнути

чапіти ‘стояти на поганій погоді, дожидаючись когось’ – ‘sterczeć (na deszczu) czekając na kogo’

[**чапнути** ‘підкинути, потрясти’ – ‘rzucić, wstrząsnąć’]. *Як на ямі чапнуло возом, то лем шинкель відлетів* → чапатися

чатина ‘дрібне гілля ялини’ – ‘czetyna, drobne gałązki jodłowe’

чатувати ‘підждати когось, щоб йому відімститись’ – ‘czatować (*na kogo* w celu zemsty)’ → зачатувати

чачко *зменш.* ‘іграшка, забавка’ – ‘zabawka’ → чачо

чачо ‘іграшка, забавка’ – ‘zabawka’ → чачко

чварок (із топленого сала) [‘шкварка’ – ‘skwarek (z topionej słoniny)’]

чверщок [‘цвіркун’ – ‘świerszcz’]

чеберчати, **чебирчати** [‘дзюркотати, дзенькати’ – ‘brzęczeć, szemrzeć (np. o potoku)’]

чебирчати *див.* чеберчати

челенки (на пальцях) [‘суглоби пальців’ – ‘stawy palców’]

челюсти ‘отвір до печі для печення хліба (під комином)’ – ‘czeluść, otwór w piecu chlebowym’

челяд ‘молодь, парубки і дівчата’ – ‘młodzież: chłopcy i dziewczęta’

чемежити ‘подрібнювати’ – ‘drobić, kruszyć’, *док.* **обчемежити**, **почемежити**, **розчемежити**

чемір ‘спазма животних м’язів’ – ‘skurcz mięśni’. *Чемір го хватил з голоду, треба одтягнути*

чепера ‘дерево з розгалуженням стовбура’ – ‘rozwidlone drzewo’

чеперак ‘розкрячений, що ходить широко розставляючи ноги’ – ‘rozkraczony, chodzący z szeroko rozstawionymi nogami’ → чепepaтий

чеператий *прикм.* ‘розкрячений, що ходить широко розставляючи ноги’ – ‘rozkraczony, chodzący z szeroko rozstawionymi nogami’ → чеперак

чепец ‘очіпок’ – ‘czepiec’

чепитися[1] ‘надівати очіпок’ – ‘czepić, zakładać czepiec’

чепитися[2] ‘приставати до когось’ – ‘czepiać się *kogo*’. *Чепит ся мя, як біда берега. Та ся мя не чеп*

чепіги ‘частина плуга [рукоятки]’ – ‘czepigi (rączki u pługa)’

чепірдати, *3 одн.* чепірдат, чепірдже [‘розчепіряти, розкрячати (?)’ – ‘rozczapierzać, rozkraczać (?)’]

черваковитий (горіх) ‘червивий’ – ‘robaczywy’

червений ‘червоний’ – ‘czerwony’

червениця ‘червоно-фіолетова глина, з якої робили печі’ – ‘czerwono-fioletowa glina, z której robiono piece’

червінка ‘хвороба [дизентерія]’ – ‘choroba [czerwonka]’

черевити ‘топтати, [давити]’ – ‘deptać [cisnąć]’ → почеревити, розчеревити

черевця ‘рід буряну’ – ‘rodzaj chwastu’

чересло ‘частина плуга [ніж у плузі]’ – ‘nóż pługa’

черниці ‘ожина’ – ‘jeżyny’. *Черниці ліпши, як малини, не мают хробаків*

черствий хліб [‘зачерствілий, несвіжий (?)’ – ‘czerstwy, nieświeży (?)’]

черчати [‘брязкати, дзвеніти’ – ‘brzęczeć’]. *Бляшка черчала*

[**честок**:] чеснок ‘часник’ – ‘czosnek’. *Дай мі честку!* ‘дай мені часнику!’ – ‘daj mi czosnku!’

честувати ‘ставити могорич, угощати чаркою горілки’ – ‘stawiać litkup, częstować kieliszkiem wódki’

чеся *дит.* ‘гребінець’ – ‘grzebyczek’

чимси *див.* штоси

чир ‘їда з муки [яку колотят з водою, рідка]’ – ‘potrawa z mąki [rzucanej na wodę, rzadka]’ → Дод. 11

чирянка [‘заміна, обмін: брат та сестра одночасно одружуются из сестрою та братом иншої сім’ї’ – ‘zamiana: w jednym czasie brat i siostra żenią się/wychodzą za mąż za siostrę i brata z innej rodziny’]. *Женитися на чирянку. Оженился на чирянку*

чирятися ‘мінятися’ – ‘zamieniać się’. *А ти циґан шалений, чиряймеся на жени* → почиряти

чкати *3 одн.* чкат, чкає ‘гикати, чхати’ – ‘czkać, mieć czkawkę’ → відчклося, зочкатися

чкатися [‘гикати, ікати’ – ‘odbijać się, mieć czkawkę’]

[**чловек**:] **чловече**! ‘чоловіче!’ – ‘człowieku!’

чміль ‘джміль’ – ‘trzmiel’

човнок ‘деталь ткацького верстата [човник]’ – ‘czółenko tkackie,

element krosien w postaci łódeczki zawierającej i przerzucającej nawój nitkowy, z którego powstaje wątek tkaniny'

чомси, **чомуси** 'чомусь' – 'dlaczegoś, czemuś'

чомуси *див.* чомси

чоп 1. 'дерев'яна трубка, через яку з бочки наливали вино чи пиво, [чіп]' – 'drewniana rurka, przez którą z beczki nalewano wino lub piwo, [czop]' **2.** 'пожмакана, помята, побгана шмата, якою закривали нижній отвір у звалярні' – 'zwinięta, zmięta szmata, którą zatykano otwór w dole *zwalarni*'

чорнуля 'кличка [чорної] корови' – 'nazwa [czarnej] krowy'

чосі *дит.* ['?']

[**чотирдесят**:] чотордесят [?] 'сорок' – 'czterdzieści'

чуга 'верхній чоловічий одяг із сукна, довгий, понижче колін (надівали поверх гуні)' – 'czuha, rodzaj męskiego płaszcza lub peleryny z sukna, sięgający poniżej kolan (nakładano na *hunię*)'

чуджий 'чужий' – 'cudzy'

чудні 'дивно' – 'dziwnie'

чудо боскє *див.* клопитися

чудуватися 'дивуватися' – 'dziwić się'

чулий 'той, що зчулився, або з короткою шиєю' – 'ten, który schował głowę w ramiona lub z krótką szyją'

чути ['чути' – 'słychać']. *Што г вас нового чути?*

чутити 'приводити до свідомості' – 'cucić'

чухати 'терти (напр., спину лікарством, підлогу)' – 'trzeć, nacierać (np. plecy lekarstwem, podłogę' → вичухати, начухати

чухрати вовну 'на гребенах чесати, розчісувати' – 'czesać wełnę na grzebieniach'

чухратися ['чесатися' – 'drapać się, ocierać się']. *Корова ся чухрат*

Ш

шайта, *мн.* шайти 'сота куб. м. (фестметра)' – '1/100 metra sześciennego'. *Дерево мало 2 фестметри и 18 шайт* '2,18 м^3'

шал 'дурість' – 'szał, szaleństwo'. *Шал ся го хватил*

шалапут ['шалапут, легкомисна, непутяща людина' – 'osoba lekkomyślna, niepoważna']

шалата 'салат, що на грядці росте' – 'sałata'

шалений 'швидкий, мало не дурний' – 'szalony'. *Шалений танець. Дівчатко шалене, не ход ти за мене*

шалівка 'дошка для шалювання' – 'deska do szalowania'

шаліти 'робити або їхати дуже швидко, по-варіатськи' – 'szaleć'. *Та не шалій так*

шаль 'частина воза' – 'szala (belka przytwierdzona do progu wozu)'

шальки 'шлейки для штанів' – 'szelki do spodni'

шалювати 'оббивати стіни дошками' – 'szalować, okładać ściany deskami'

шандарь 'жандарм' – 'policjant'

шантавий ['клишавий' – 'koślawy']

шантатися 'швиндатися' – 'szwendać się, kręcić się'. *Де ся шанчеш?*

шаплавий 'той, що ледве ноги волочить, той, що зашпортується' –

‘o człowieku, który ledwie powłóczy nogami, potyka się’. *Ти дзяде шаплавий!*

шапулька ‘шапочка на грибі’ – ‘kapelusz grzyba’

шарварк ‘трудгужповинність’ – ‘szarwark, obowiązkowa praca na rzecz gminy’

шарґа ‘кличка бика (жовто-білого)’ – ‘określenie woła (żółto-białego)’

шаркань [‘дракон’ – ‘smok’]

шарпати дівчат – dziewczyny [‘зачіпати (?), смикати’ – ‘zaczepiać (?), szarpać’]

шати ‘одяг, білизна’ – ‘szaty, odzież’. *Як-лем маширувал, мила шати прала*

шатро ‘намет, палатка’ – ‘namiot’

шафарня ‘дерев’яна скриня з перегородками і верхнім віком (кришкою), де зберігали і зерно, і інші продукти’ – ‘szafarnia, skrzynia drewniana, z przegrodami, zamykana z góry, na ziarno i inne produkty’

шафель ‘цебер, цебрик’ – ‘szaflik, ceber’ → шафлик

шафлик *зменш.* → шафель

шафранок [‘шафран’ – ‘szafran’]

шацувати ‘визначати вартість’ – ‘szacować’

шацунок ‘визначена вартість (напр., будинку)’ – ‘oszacowanie, ustalona wartość, cena (np. domu)’

шваблики ‘сірники’ – ‘zapałki’ → патички

швалі ‘різані брова на половину’ – ‘bierwiona przecięte na pół, półbale’

шварний ‘свіжий, здоровий, [гарний]’ – ‘świeży, zdrowy, [przystojny, obrotny, do rzeczy, *dial.* szwarny, śwarny]’

[**швельбавий**:] швельбабий ‘той, що має дефекти мови, [шепелявий]’ – ‘mający wadę wymowy [sepleniący’]

швельбати [‘говорити з дефектом мови, шепелявити (?)’ – ‘mówić mając defekt wymowy, seplenić (?)’]

швиґнути ‘вдарити батогом’ – ‘uderzyć biczem’

швойдати, *док.* [**швойднути**] ‘коров’ячий понос’ – ‘o biegunce u krów’. *Як з ней швойдло*

шеле-меле ‘таке, що нема з ким говорити’ – ‘ele mele, tere-fere = nie ma z kim/o czym mówić’

шемтіти **1.** ‘жужжати’ – ‘bzyczeć’. *Муха шемтит* **2.** *перен.* [‘про воші на голові’ – ‘o wszach na głowie’]. *В голові мі шемтит* ‘маю воші’ – ‘mam wszy’

шенгля ‘добавочний п’ятий туз при грі в карти у фербля’ – ‘dodatkowy piąty as w grze w karty w ferbla’

шепелявий ‘той, що говорить «на *ш*», напр., *я ся не шподівал*’ – ‘sepleniący’

шиковний [‘гарно одягнений, елегантний’ – ‘szykowny, elegancki’]

шило-шум ‘[названня одной з “ігор” на вечірках’ – ‘nazwa jednej z zabaw na wieczornicach’] → Дод. 9

шина ‘залізна рейка’ – ‘szyna’

шинк ‘буфет-закусочна [шинок, корчма]’ – ‘szynk, karczma’

шинкарка ‘буфетчиця’ – ‘szynkarka, karczmarka’

шинкарь ‘буфетчик’ – ‘szynkarz, karczmarz’

шинквас ‘буфет (мебель) у шинку’ – ‘szynkwas, bufet w szynku’

шинкель ‘частина осі від воза, де надівається колесо’ – ‘szynkiel, koniec osi koła, na którą nakłada się koło’

шинкувати ‘продавати (або навіть розливати) напитки’ – ‘sprzedawać (albo nawet nalewać) napoje alkoholowe’

шиплати 1. ‘шукати (в голові воші)’ – ‘iskać, szukać wszy we włosach’. *Што по ній шиплеш?* **2.** ‘коли птиця чистить пір’я’ – ‘o czyszczeniu piór przez ptaka’

шифа, **шіфа** ‘пароплав’ – ‘parowiec’

шіфа *див*. шифа

шкареда ‘щось противне, паскудне; паскудний’ – ‘szkarada, coś wstrętnego; szkaradny, paskudny’

шкаредитися ‘[гидувати, бридитися’ – ‘brzydzić się]’. *Шкаредется жабами* → ошкаредити

шкаредний ‘поганий, [паскудний] (про людину),’ – ‘szkaradny, paskudny (o człowieku)’

шкаредно ‘огидно’ – ‘szkaradnie, wstrętnie’

шкаруплина ‘шкаралупа з яйця’ – ‘skorupa jajka’

шквірк ‘модрень (модрина), червона смерека, з якої голки опадають на зиму’ – ‘modrzew’ → модрень

[**шклянка**:] шкланка ‘стакан’ – ‘szklanka’

шкортний ‘вибірчивий в їді, не всі страви і небагато хоче їсти’ – ‘wybredny w jedzeniu, który nie wszystko je i nie bardzo chce jeść’

шкут ‘малий ростом’ – ‘osoba niewielkiego wzrostu, *pot*. szkut’. *Ти шкуте засраний!*

шкутильгати ‘храмати, [кульгати]’ – ‘chromać, kuleć, utykać’

шкутильнога ‘хромий, [кульгавий]’ – ‘chromy, kulawy’

шлапати ‘ходити неакуратно по чомусь [чалапати по болоті, снігу] і робити сліди’ – ‘chodzić [po błocie, śniegu i nanosić brudu]’→ пошлапати

шлюбанк ‘деревяний диван, бомбетель’ – ‘drewniane łóżko rozkładane’

[**шлюха** ‘жінка легкого поведіння, повія (?)’ – ‘kobieta lekkich obyczajów (?)’] → Дод. 11

шлябант ‘шлагбаум’ – ‘szlaban’

шляйфа ‘гальма на возі’ – ‘hamulec przy wozie’

шляйфувати [‘гальмувати *шляйфою*’ – ‘hamować za pomocą *szlajfy*’]

шляк 1. ‘удар (смертельний сердечний приступ)’ – ‘zawał serca’ **2.** [‘у прокльоні’ – ‘w przekleństwie’]. *Най тя шляк трафит!* → Дод. 12

шмарити ‘кинути (геть)’ – ‘rzucić (precz)’. *Шмарь!* ‘кинь!’ – ‘rzuć!’. *Як-лем з ним шмарил, та ся ледво зо землі двигнул* → вишмарити, дошмарити, зашмарити, зошмарити

шмаритися 1. ‘накинутися’ – ‘rzucić się’. *На капу ся дуже гусениць шмарило* **2.** *перен*. – *przen*. *Шмарило ся му в голові* ‘[має] воші’ – ‘[ma] wszy’

шмата ‘[ганчірка]’ – ‘szmata’

шмиґлий ‘верткий, [прудкий, моторний]’ – ‘ruchliwy, zwinny, śmigły’

шмиґлювати, ‘робити дотепні збитки’ – ‘robić kawały, zbytkować’

шмиґлярь [‘робить дотепні збитки’ – ‘figlarz, kawalarz’]

шміґель ‘глянцпапір, наждачний папір’ – ‘papier ścierny, szmergiel’ → глянцпапір

[**шмуґлювати**:] шмуклювати ‘спекулювати, [займатися контабандою]’ – ‘szmuglować’

[**шмуґлярь**:] шмуклярь ‘спекулянт, [контабандист]’ – ‘szmugler’

шнур ‘пуповина у новонароджених’ – ‘pępowina u nowonarodzonego dziecka’

шовдра ‘засолене сало, половина або четвертинка із зарізаного поросяти, може бути не тільки сало, але й з м’ясом, шинка’ – ‘solona słonina, połowa lub ćwiartka świni, może być słonina z mięsem, szynka’

шпанеґлі ‘кнопки, якими прикріплюють плакати до стіни’ – ‘pluskiewki’

шпара ‘щілина, тріщина в дереві або між дошками підлоги’ – ‘szpara, szczelina (w drzewie, między deskami podłogi)’

шпаргет ‘кухонна плита’ – ‘piec żelazny’

шпарівливий ‘ощадний’ – ‘oszczędny’

шпарувати ‘заощаджувати’ – ‘oszczędzać’

шпеник на брячці [‘стержень у пряжці’ – ‘szpila w sprzączce’]

шперутки [‘деталь у ткацькому верстаті’ – ‘jakaś część krosien’]

шпетний [‘поганий, паскудний’ – ‘szpetny’]

шпик ‘внутрікістна речовина костей’ – ‘szpik (kostny)’

шпиталь ‘лікарня’ – ‘szpital’

[**шпіґ**:] шпік ‘шпіон’ – ‘szpieg’

шпідлярька ‘спідня дошка на драбинястому або іншому возі’ – ‘spodniarka, dennica (gruba deska na spodzie wozu)’

шпіндель 1. ‘веретено, маятник в ручному або кішенковому годиннику’ – ‘walec w zegarze (zegarku)’ **2.** *перен.* ‘підросток’ – ‘podrostek’. *Ти шпіндлю!*

шпінка ‘застіжка на рукавах сорочки’ – ‘tasiemka na rękawach koszuli (?)’

шплях ‘пляма’ – ‘plama, ślad’. *Шпляхи по вісні*

шпортати ‘порпатись’ – ‘dłubać, grzebać’ → пошпортати

шпортатися ‘спотикатися’ – ‘potykać się’

шпулька ‘котушка ниток’ – ‘szpulka z nićmi’

шпуляти [‘намотувати на котушки у ткацькому верстаті’ – ‘nawijać nici na szpulkę’]

шпурлет ‘мотальний прилад для намотування пряжі на цівки і файфи’ – ‘narzędzie do motania nitek na szpule i fajfy (szpulki w kołowrotku)’

шпурнути ‘кинути чимось, кимось’ – ‘rzucić *czym, kim*’. *Як-ем ним шпурнул...*

штафіритися [*ірон.* ‘пишно вбератися, наряджатися’ – *iron.* ‘stroić się, uśliczniać się, sztafirować się’] → виштафіритися,

штильпи ‘тверді шкіряні голенища, що їх носили парубки’ – ‘sztylpy, skórzane cholewy nakładane na krótkie buty (nosili je kawalerowie)’

штирі ‘чотири’ – ‘cztery’

штихати [‘колоти’ – ‘kłuć’]

штоси ‘щось’ – ‘coś’. *Чимси гад мя замалював* ‘ударив’ – ‘uderzył’ → дашто

штрам *див.* штрамак

штрамак, **штрам** [‘чепурун’ – ‘elegant, strojniś’]

штренхатися ‘зачіпати ногу за ногу (у коней)’ – ‘zaczepiać nogą o nogę (u koni)’

штримфлі ‘панчохи’ – ‘pończochy’

штуркати ‘штовхати’ – ‘szturchać’ → заштуркати, обштуркати

[**штуркатися** ‘штовхати’ – ‘szturchać’]. *Мамо, а він ся штуркат*

шугай ‘парубок’ – ‘kawaler’

шулькати 1. ‘шукати, глядати [доторком?]’ – ‘szukać’. *Дітина цицку шулькат в пазусі* **2.** [‘тертям знімати, очищати’ – ‘usuwać, trąc’]. *Одяг від болота шулькати руками*

шулькнути [‘шмигнути’ – ‘śmignąć’]. *Веретельниця лем шулькнула медже каміня*

шум *див.* шило-шум

[**шумний**:] шувний ‘гарний, хороший’ – ‘piękny’

шупати ‘штовхати (так щоб не впав, але щоб завдати фізичного болю)’ – ‘szturchać (tak, żeby kto nie upadł, ale by go zabolało)’

шурц ‘робочий фартух у челядників, грузчиків, поварів’ – ‘fartuch u czeladników, ładowaczy, kucharzy’

шустати *див.* шустіти

шустер ‘швець’ – ‘szewc’

шустіти, шустати, *док.* **шустнути** [‘періщити, сильно лити (про дощ)’ – ‘smagać (o deszczu)’]. *Г вас вчора ляло? – Та дост шустло. Гідні шустло* ‘про дощ’ – ‘o deszczu’. *Так ліє, аж шустит* ‘паде рясний дощ’ – ‘pada rzęsisty (obfity) deszcz’. *Дойдж шустнул* → зашустити

шустка ‘грошова одиниця за Австро-Угорщини’ – ‘szóstka, moneta za czasów Austro-Węgier’

шустнути *див.* шустіти

шустрий (хлопчиско) ‘толковий, бистрий, верткий, розторопний (хлопець)’ – ‘sprytny, bystry, roztropny (chłopiec)’

шутий ‘без рогів’ – ‘bez rogów’. *Коза шута*

шуфля ‘совкова лопата’ – ‘szufla (rodzaj łopaty)’

Щ

щаблі [‘щаблі (драбини)’ – ‘szczeble (w drabinie)’]

щава ‘мінеральна вода’ – ‘woda mineralna’

щамби [‘дерев’яні палички, якими освітлювали курні хати’ – ‘łuczywa’]

щамбати [‘розколювати на дрібні куски, щоб у них були шилуваті кінці’ – ‘rozrąbywać na drobne kawałki (ostro zakończone)’] → нащамбати, пощамбати, розщамбати

[**щати** ‘мочитися’ – ‘oddawać mocz, *pot.* szczać’]. *Ни сере, ани не щит* → Дод. 17

щедраки ‘що колядують на щедрий вечір’ – ‘kolędnicy w wigilię Trzech Króli’

щесьця ‘щастя’ – ‘szczęście’. *Дай вам Боже щесьця!*

щипа, *мн.* щипи ‘дрібно поколоті дрова, якими розпалювали в печі або навіть під комином світили, коли не було нафти’ – ‘drobne trzaski, jakimi rozpalano ogień w piecu lub nawet oświetlano chałupę pod kominem, gdy jeszcze nie było nafty’

щипати[1] ‘колоти дрова’ – ‘rąbać drwa’

щипати[2] ‘щупати’ – ‘szczypać *kogo*’ → вищипнути

щит ‘трикутний бік даху’ – ‘szczyt chałupy’

щіт ‘дротяна щітка із загостреними вверх цвяхами, на якій розчісували волокно лену’ – ‘szczotka druciana z gwoździami do czesania włókien lnu’

щоб (гори) [‘вершина гори (?) ’ – ‘szczyt góry (?)’]
щуплий ‘худощавий, особливо в поясі і плечах’ – ‘szczupły’

Ю

югас ‘той, що вівці пас (чабан)’ – ‘pasterz owiec, juhas’. *Югасе, югасе, не ганяй (пущай) на наше, бо на нашим трава, овечкам не здрава*
югаска ‘засилка’ – ‘rodzaj pętli’: бич в’язали *на югаску* и *на бундзи* – – wiązano *na juhasku* i *na bundzy*’
юж, южек ‘вже’ – ‘już’. *Юш*
южек *див.* юж
юра крутити *див.* крутити
юха [‘юшка – пісний суп, рідина, у якій варилися галушки; компот’ – ‘zupa; kompot z owoców’]

Я

я, мі, м’я ‘я (мені, мене)’ – ‘ja (mi, mnie)’
[**ябко**:] япко ‘яблуко’ – ‘jabłko’
[**ябчанка**:] япчанка ‘юшка з замочених сухих яблук, компот’ – ‘kompot z suszonych jabłek’
ягли [‘пшоно’ – ‘jagły, obłuskane ziarno prosa’]
ягляна каша ‘пшоняна каша’ – ‘kasza jaglana’
ягниця [‘овечка’ – ‘owieczka’] → ягничка
ягничка *зменш.* [‘овечка’ – ‘owieczka’] → ягниця
ягоди ‘суниці’ – ‘poziomki’
яґомосць *див.* єґомосць
ядловец ‘яловець (рослина)’ – ‘jałowiec’
ядро ‘у кістці сливки, або в яблуку чи в груші’ – ‘środek pestki śliwki lub pestka jabłka czy gruszki’
яйця достати [‘дістати грижу’ – ‘dostać przepuklinę’]: *Ся подвигал и достал яйця*
який-лес *див.* який-с
який-с, **який-лес**, яка-с ‘який ти’ – ‘jaki jesteś’. *Якас мазурата!*
якийси, якаси, якеси ‘якийс’ – ‘jakiś’
якиси, якаси, якеси ‘якийсь’ – ‘jakiś, pewien’
як опарений *див.* опарений
якоска ‘якось’ – ‘jakoś’
якоси ‘якось’ – ‘jakoś’
яксуцо ‘так, як треба, до ладу’ – ‘porządnie, jak trzeba’. *Роб яксуцо!* ‘роби до порядку!’ – ‘rób porządnie!’
яличка ‘ялинка’ – ‘jodełka’
яличняк ‘молодий ялиновий густий ліс’ – ‘młody gęsty las jodłowy’
ялівка [‘телиця, вівця, яка не мала приплоду’ – ‘jałówka, niekotna owca’] → ялівча
ялівча *зменш.* [‘телиця, вівця, яка не мала приплоду’ – ‘jałówka, niekotna owca’] → ялівка
ялмужна ‘пожертвування жебраку’ – ‘jałmużna’
яма ‘круглий рів, яма’ – ‘jama’
ямка [‘місце під грудьми в ділянці шлунка’ – ‘dołek’]. *Болит мя в ямці*
яр ‘весна’ – ‘wiosna’
ярец ‘ячмінь’ – ‘jęczmień’
яритися [‘ярітися, жевріти (?)’ – ‘jarzyć się, żarzyć się (?)’]. *Ярится на погоду, на дощь – попелится* ‘про вогонь’ – ‘o ogniu’
ярмак ‘ярмарок, базар’ – ‘jarmark, targ’
ярній ‘весняний’ – ‘wiosenny’

ярувати ‘проводити весняні польові роботи’ – ‘przeprowadzać wiosenne prace w polu’

яруга ‘яр, рів’ – ‘wąwóz, rów’

ярчаний хліб ‘хліб з ячмінної муки’ – ‘chleb z mąki jęczmiennej’

ярчанка ‘ячмінна солома’ – ‘słoma z jęczmienia’

яти [‘схопити, взяти’ – ‘wziąć, złapać’]. *Фрас тя ял!* → Дод. 12

[**ятритися** ‘роз’ятруватися’ – ‘jątrzyć się’]. *Ятрится рана* ‘не заживає, а обновлюється’ – ‘nie goi się, lecz odnawia się’

яфірки ‘борівки, чорниці’ – ‘borówki, czarne jagody’

Додаток – Aneks

Лексика і фразеологія – Słownictwo i frazeologia

1. Лемківська їда (крім хліба) – Pożywienie Łemków (prócz chleba), 2. Частини плуга – Części pługa, 3. Складові частини воза – Części wozu, 4. Частини ткацького верстату (кросен) – Części krosien, 5. Шпурлет (на колесо і торганий) – Szpula (w kołowrotku i inna), 6. Кінська упряж – Uprząż, 7. Квіти – Kwiaty, 8. [Дитяча лексика – Leksyka dziecięca], 9. Страхи і гри на вечірках – Zabawy i gry na wieczornicach, 10. [Лаяння – Wyzywanie], 11. [Синоніми – Synonimy], 12. Проклньони – Przekleństwa, wyzwiska, 13. Поздоровлення – Pozdrowienia, 14. Подяки – Podziękowania, 15. [Здивування – Zdziwienie], 16. Приказки і різні вирази – Porzekadła i różne wyrazy, 17. Лемківськи загадки – Zagadki łemkowskie

1. Лемківська їда (крім хліба) – Pożywienie Łemków (prócz chleba)

адзимка
бобальки
бриндзя
галушки – мащени або з молоком, або мащени і з сиром
гомілки
губи
карпелі
книш
компері – з капустом, з солодким молоком, квасним молоком, збресхлим молоком, мясьлянком, з кєселицьом, з водом кминовом, з варом, з росолом
компері на рідко
компері обаряни
компері печени
мастиво
налисники
паля комперяне
панцаки
стеранка
варянка
мачанка
чир
замішка
крупи
пероги
різанка
студенина
солонина
сир звичайний
сир кляґаний
цвикла

А їда по-лемківськи називалася так: – Posiłki po łemkowsku:

обід ‘сніданок’ – ‘śniadanie’; полуденок ‘обід’ – ‘obiad’; вечеря ‘вечеря’ – ‘kolacja, wieczerza’

2. Частини плуга – Części pługa

бляха
глядір
леміш
стобиця
чепіги
чересло

3. Складові частини воза – Części wozu

букса
буштринки
вісь
вага
гні[й]ниці
дишель
драбини
драбинки
жабка
завоїна
капиця
кланиці
колеса
криси
курец
літри
люшні
насад
орчик
півкішки
підкульки
підойма
павуз
свора
сворен
сниці
снички
траринки
шаль
шинкель
шляйфа
шпідлярка

4. Частини ткацького верстату (кросен) – Części krosien

бердо
бичик
крагульці
лаби
ляда
навій (для пряжі і для полотна)
ничельниці
полотня
рідка
сука
човнок
шперутки

5. Шпурлет (на колесо і торганий) – Szpula (w kołowrotku i inna)

бильця
цівки
файфи
віядла
мотовило
снувальниці
файфниця

6. Кінська упряж – Uprząż

зембадло
ліцки
підбрішина
підклад
підхвостина
паси
похребтина
притігач
сцігач
узда
хомонто

7. Квіти – Kwiaty

божа кровця
братки
збанки
зозулі (білі і фіолетові)
лотат
май
маки
незабудки
стокротки

8. [Дитяча лексика – Leksyka dziecięca]

восі, усі, носьо, ґамбуся, руці, нозі, гайці, хуся, бийби (черевички – туфельки), чеся, чосі, моцьо, гонцьо, бомби, сьопати

9. Страхи і гри на вечірках – Zabawy i gry na wieczornicach

страхи на вечірках – zabawy („strachy") na wieczornicach
жиди, циґани, медвід, панічки, цапи, кін, машкара, смерт, мішкарі, жовна, тироль

гри на вечірках – „gry" na wieczornicach
палили лати, когута пекли, шило-шум

10. [Лаяння – Wyzywanie]

Так-лем го (‘так його вилаяв яким-небудь із цих слів’ – ‘tak go zwyzywałem jednym z tych wyrazów’):

– видзядал
– виперунал
– вихуял
– з’єбал – зйобкал
– зганьбил
– опирдолил
– оцабанил
– спаплюжил
– сфафлюфтерувал

11. [Синоніми – Synonimy]

Які є різниці між – Jakie są różnice pomiędzy

– млакою, мочилом, дихтиском
– копильчатом, бонком, копирданом, бенкартом
– пащекою, ґамбою, писком, папулею, мордою
– к-вою, повією, шлюхою, проституткою, б-дю
– чиром, лемішкою, кулешою, мамалигою, замішкою

12. Прокльони – Przekleństwa, wyzwiska

1. Бог (Хрістос, Бозюсьо) тя скарал, жеби тя скарал!
2. Кий би тя скарал!
3. Фрас тя тримал (ял, взял)!
4. Най тя шляк трафит!
5. Гостец би тя подемикал!
6. Жеби тя порандало!
7. Перун би тя спалил, тріс!
8. Жеби тя поразило!
9. Но ци тя Бог не скаре?
10. Цалуй мя в риц, дупу, гузицю!
11. Ид до перуна (рици, дупи, пичи, гузиці)!
12. Взний мя в риц (дупу) – гузицю!
13. Ти скурвисину!
14. На мою грішну душу, верабоже, сумліні
15. Ти анцихрісте!
16. Най ти тяжко Бог заплатит за моє добре!
17. Басом ти твою мацер!
18. Є…м ти твою мацер и мацерину мацер и твойой мацери мацери мацер
19. Пес ти мацер гонил (и ищи прамацер)!
20. Ид до фраса! Ид до гріха!
21. А ти, псякрев, я ти дам! (пся крев *польске* = собача кров)

[22]. Жеби-с схаліл, бодай-с скапал, а висохло би-с на жигалях!

[23]. Ид з богом до дябла!

13. Поздоровлення – Pozdrowienia

Слава Йсусу Хрісту! – Слава на віки!
Дай Боже добриден! – Дай Боже и Вам! / Дай Боже и з Вами!
Дай Боже щесця! – Дай Пане Боже и Вам!
Будте здрави! – Ходте здрави з Богом!
Дай Боже добриден! – Дай Боже здоровля!

Просиме к собі обідати чи вечеряти – Обідайте здрави, Боже вам благослов!

Витайте же, што повіст, перейдте ближе, сідайте!
Відповідь: Боже заплат, нич нового, постою.

14. Подяки – Podziękowania

Боже вам заплат! (та лем буд здрава)
Будте здрави, а дякую (Ход здрав, неє за што)

15. [Здивування – Zdziwienie]

При висловлюванні здивування говорили – Wezwania przy zdziwieniu

О, панєнко Марийо! (та юж-лес наробил!)
О, рани Боски! (та што ся стало?)
О, Єзус-Марийо!
О, Матко Боска! – алем ся засідил
О, Ісусе, та де ж би?
Та ид же! Не може бити!
[Верабоже!:] Вера Боже!

Присяст[ь] Боже
Сумліні
На мою грішну душу!
Жеби м'я ту шляк трафил!
Най до зарани не дочекам!
Жебим так свої діти виділ!
Можу присячи

16. Приказки і різні вирази – Porzekadła i różne wyrazy

1. Як на землю не насереш, то гівно будеш мати
2. Воз погрібач и пошпорч під шпаргетом!
3. Подте сади, бо тамади неє кади
4. Марин, вижен стайню гев, а корову злож на скобу!
5. Марин, винес же чиру на піперечину, а и сама не забуд вийти!
6. Вшиткого било до пісратя
7. Ма скиснути, та волит бріх тріснути
8. Митре, тримай бики, бо процесия иде
9. Даш 3 рублі, пущу цапа, не даш, є.. си (скач на) козу сам!

10. Як я ишол горі селом, зишол я до Шайди, а в Шайдихи вшитки хвори – болят їх хамайди
11. Як я ишол долом селом, зишол я до Яцка, а Яцкова жена хвора, бо єй яла срачка
12. Як я ишол горі селом, зашол я до Шайди, Шайда мі дал кєселиці, Шайдиха – хамайди
13. Як як ишол Орябином, зашол я до Крупи, а у Крупи вшитки трупи, бо їх болят дупи (зуби)
14. Як я ишол горі селом, зишол я до Рачка, а Рачкова жена хвора, бо єй яла срачка (зишол до Золячка, Золячкова жена хвора, бо єй …)
15. Моя она, пішла до оного, наоначила таку ону оного, же ся не могла воначити без оне до оного! (‘моя жінка пішла до лісу, нажала таку в’язку трави, що не могла влізти через двері до сіней’ – ‘moja żona poszła do lasu, zżęła taką naręcz trawy, że nie mogła wejść przez drzwi do sieni’)
16. Ту мя болит, ту м’я колет, ту мі вирчит, ту мі стирчит
17. Як я ишол горі селом, всяди било рівно, вопхал руку до кішені, а в кішені г… (гвозді)
18. Ванцьо, ціцяй пальо, моця не є, мама пішла бомби
19. Прид зараз, ніж мам час, бо потім мі зас будеш крутил Юра (яйця)
20. Є, скочиш мі на хирбет (‘в розумінні – нічого мені не зробиш’ – ‘nic mi nie zrobisz’)
21. Зробиш мі так, як заяць кобилі (‘те ж саме розуміння’ – ‘nic mi nie zrobisz’)
22. Зишлися, як уши на струп
23. Така оброснута, як вивірчий хвіст
24. Поза Усьця, на Мацину, фик-мик на Мілик и гоп на висьні двері! (‘жартують, коли зле вибере дорогу’ – ‘żartują, gdy ktoś źle wybierze drogę’)

17. Лемківськи загадки – Zagadki łemkowskie

1. Біле як сніг, надуте як міх, лопатами ходит, а рогом їст (гуска – gęś)
2. Пришол пан до пані и просит од нєй раз, а она повідат: за грубого маш, поплюй, покрут, и так пхай (голка і нитка – igła i nitka)
3. Вийд на мя, подирдай мя, не образ мя, дам ти и другираз (грушка – gruszka)
4. Штирі тики, два патики, а семе мирдало (корова – krowa)
5. Стоїт пан при дорозі на єдній нозі, а міг би присячи, же ма 100 тисячи (мак – mak)
6. Ни не сере, ани не щит, як го рушиш, то верещит (ланцюг – łańcuch)

7. Иде пані з міста, ма на собі сукєн триста, а як вітер задує, то її дупу вказує (курка – kura)
8. Кладе латку на латку, а найменьшу наостатку (лайно – łajno)
9. Хода ходит, вісса вісит – хиц хода, вісу за баюсу (зірвав грушу або яблуко – zerwał gruszkę lub jabłko)
10. Не зато-м тя брал, жеби-м з тобом спал, але жеби-м, де тя живе тіло, пхал (скірня – чобіт – but)

[Антропонімія – Antroponimia]

18. Імена – Imiona, 19. Вуличні прізвиська окремих громадян у Висовій – Przezwiska mieszkańców Wysowej, 20. [Інші прізвища – Inne nazwiska], 21. [Імена і призвіща євреїв – Imiona i nazwiska Żydów]

18. Імена – Imiona

[Тут залучені також імена, які були в словникових матеріалах – Do wykazu włączono imiona umieszczone w materiałach *Słownika*]

Акіля ‘Аквіліна’
Акім ‘Якім’
Амроз ‘Амброзій’
Антек ‘Антон’
Асафат ‘Йосафат’
Афтан ‘Афанасій’
Бакра ‘(очевидно) циганське ім’я’
Ваньо ‘Іван’
Василянка ‘Василина’
Втодоска ‘Теодосія’
Гриц ‘Григорій’
Данько ‘Данило’
Єва [‘Ева’]
Єфроска ‘Евфрозина’
Жофія, Жофка ‘Софія’
Жофка *див.* Жофія
Илько ‘Илля’
Катрена ‘Катерина’
Кірей ‘Кирило’
Клявдия ‘Клавдія, Клава’
Крестина ‘Христина, Христя’
Ксандра, Сандра ‘Олександра’
Легонтий ‘Леон’
Лешко ‘Олексій’
Лукач ‘Лука’
Матій ‘Матвій’
Мелиян ‘Омелян’
Мелиянка ‘Меланія, Емілія’
Митро ‘Дмитро’
Михал ‘Михайло’
Модес ‘Модест’
Наця ‘Настя, Анастасія’
Осиф ‘Йосип’
Пазя ‘очевидно, Пелагія’
Ружа ‘Розалія’
Сандра *див.* Ксандра
Сахар ‘Захар’
Семан ‘Семен’
Тацка ‘Тетяна’
Тимко ‘Тимофій’
Томко ‘Тома’
Улька ‘Юлія’
Фецько ‘Теодор, Федір’
Фірій ‘Порфірій’
Фірія ‘Порфірія’
Фросія, Фросия *див.* Єфроска

Фтодос ‘Теодозій’
Фтодоска ‘Теодозія’
Харітина ‘Харитя’
Штефан ‘Степан’
Штефка ‘Степанія’
Юганка, Югаска ‘Іванна’
Югаска *див.* Юганка
Яцко ‘Яків’

19. Вуличні прізвиська окремих громадян у Висовій – Przezwiska mieszkańców Wysowej

Адзимка – Хробак Степан
Акімец – Ференц
Артим – Гатала Антон
Асафат – Гатала
Бадарак – Корінь
Бердарь – Москаль
Бойко – Ференц Филип
Вільха – Дем’янчик Степан
Вайтрова Матрона – Демчко
Ванць – Дерев’яник Степан
Воронічин – Ференц Андрій
Гавлік
Галап – Кулик
Галушка – Дудич
Гарвиляк – Дем’янчик
Гаршаній – Дерев’яник
Глодний
Глуха Наця
Гонгора – Мамрош
Грисько – Курило Семен
Груц – Гоч
Гузий – Дем’янчик Афтан, Петро, Ваньо
Гуляя – Ступінський
Гусарь – Коваль Максим
Дворский – Дулина Петро
Дзьов – Ференц Йосиф
Дудиче Лукача – Макара Степан
Дулинчин – Дем’янчик Йосиф
З Кустриць – Гатала Дмитро або Дмитро Ондерів
З мурваниці – Дем’янчик
З-під церкви – Коблош
Заячок – Доброскок
Згонтарьский – Таратута
Зелиман – Крестинич
Зельнова
Земба
К’ятінчак – Вариха
Кароль – Демчко Осиф
Кащин – Галушка Рижик (Ваньо Кащиного)
Кендра – Вовчко
Клап – Дулина Федір
Ковалька – Дуркотка
Ковальомихала – Коблош Анна
Костек – Палига Константин
Кравец – там, де жив Мамрош
Кравчишин Гриц – Окарма
Крупа – Литвак
Кулик – Курило Василь
Куриляк – Курило Кость
Курцілапка
Лабаш – Коропчак
Лесічко – Петришин
Лешко – Петришин
Лосяк – Гойсак
Ляврент – Костельник
Мадяр – Таратута
Мануля – Марія Венжик
Маргела – Дем’янчик Петро
Марисін – Курило Микола
Матьопавла – Курило Петро
Михал Каня – Крестиничка
Михалічко – Курило
Михаланя – Ференц

Михалко – Крестинич
Михалчин – Демчко
Москальоданька – Дерев'яник Матій, Гриц
Мрисько – Рижик
Мрисько з-за вигона (коло закладу) – Рижик
Мрук
Мудрий – Ференц Михайло
Ницифор – Хробак
Ондер – Гатала Озим
Онуфреїха – Курило Варвара
Павлек – Палига Кіндрат
Пагач – Коблош
Парамон – Бодик
Пекарь – Корін
Перед – Демчко
Підгорский – Астряб
Рачок – Хробак Филип
Ріпчак – Феценко
Самко – Гатала Ваньо
Семанічок – Коблош Олександр
Син Ципули Яцка – Ваньо – "Сіпель"
Смерек – Коваль
Совик – Романчик Андрій
Солоха – Москаль (дів.), Дем'янчик
Сулька – Курило Андрій
Сьпівак – Дерев'яник
Турок – Курило Іван
Усцян – Дем'янчик Гарвил
Фаліт – Стефановський
Фильо – Ференц Данько
Фіц – Рижик з Гути
Флящак – Дем'янчик
Фузия – Кулик
Цісарь – Бадарак
Цыпула – Коваль Яків (сліпий)
Цюпа – Періг Яків
Чир – Романчик Роман, Курило Матвій
Чікот – Назар
Шапуля
Шевчик – Романчик Яким
Штесь – Дем'янчики (Данько, Дмитро, Іван, Тимко, Илько)
Шустер – Костельник
Югася
Юра – Васильчак Юрко
Юрць – Васильчак Яцко
Юстиян – Курило або Илько Жмуд
Яцюсь – Демчко

Діти Клявдії Божентко-– Dzieci Klaudii Bożentko

Іван – Капа
Петро – Малій
Ірина – Ромпальска

20. [Інші призвища – Inne nazwiska]

Були ще прізвища (вони не мали других прізвиськ) – Inne nazwiska (ich nosiciele nie mieli przezwisk)

Бабей
Батюк
Ганц
Гижа
Горкавий
Дуда
Дудко
Михневич

Полошинович
Сиско
Спас
Трухан

21. [Імена і призвіща євреїв – Imiona i nazwiska Żydów]

Вайс
Гершків Михал – Рохля його жінка
Гіцек
Ґольднер
Мендель
Сруль (він же Буксбаум)
Чмуль (він же Віммер)
Шая
Шенгля
Шляма

Клички тварин – Nazwy zwierząt

22. Клички биків – Nazwy wołów

Рейка (червоний), Армила, Шутий, Шарґа, Лисий, Кєша, Барна (темно-чорнобурий)

23. Клички корів – Nazwy krów

Тарчуля, Лиса, Квітуля, Ружана, Рейкуля, Шарґуля, Кєшуля, Барнуля, Пловая, Чорнуля

24. Клички коней – Nazwy koni

Гнядий, Каштан, Сірий, Бурий, Карий, Сивий, Лисий

25. Клички псів – Nazwy psów

Тарка, Босий, Бурек, Мурин, Мурек, Муха, Бісьо

Топонімія – Toponimia

26. Річки і потоки – Rzeczki i potoki

Бліхнарка
З-під Чорного діла
З-під Явора (впадав до Цигольского)
За глубоким
Медюдок
Ріпка
Труханів потічок
Циґолка
Циґольскє
Шувняк

27. Гори – Góry

Борсучина (над Бліхнаркою)
Бусів (10101 м. висоти – вже на [словацькій] стороні)
Високий Лаз
Висота (за Чорним ділом)
Гбіч
Гомоля
Горбок
Гресівка (мала і велика)
Гродок
Ділец
Долини
Зарубанец
Захід
Імерь
Козільці
Кошари
Кут
Лацкова
Німиця
Острий Верх
Побівскє
Середній Верх
Скрипина
Чорний діл
Щоб
Явір
Яворина
Яличняки

28. Поля – Pola

Броварисko
Буків горб (перший и другий вершки)
В Ласцьох
В ліщинаках
В Лозинах
Горішняньска гора
Ділец

Долішнянська гора
За глубоким
За Дільцьом
Кустриці
Кушнірівка
Лан (між дільцьом і Буковим горбом)
Лан (під Козільцями)
Медже Потічками
На Бескіді
На гбочи (біч)
На гомоли
На Зарубанци
На Камінцьох
На лущаку
На пласті
На Харігорбку
Під Буковим горбом
Під горбком
Під гресівком
Під гродком
Під Зарубанцьом
Під Козільц[я]ми
Під лазом
Під папірньом
Під скрипином
Під Чорним ділом
По Конец Дільця
Циґолка
Циґольскє
Чертежи
Шайдів берег
Шафранівка
Явірники

29. Пасовиська – Pastwiska

В Андрийовим лісі
В Гаршанього Долині
В Кошарах
В Круглій Долині
В Макортеті
За Козільцями
За Козільчиками
За Ліщиняками
За Німицьом
Коло Труханового гущика (на Яворі)
На Бескіді
На Гомолі
На долинах
На Зарубанци
На Куті
На Маґурці
На Перегибці
На ушивім горбку
На Чертежах
На Яворі
Над водами
Під Кутом

Мадіна Алєксєєва, кандидат філологічних наук, Інститут слов'янознавства Російської академії наук – dr Madina Aleksiejewa, Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk.

Вибрані лемкознавчі публікації – Wybrane publikacje łemkoznawcze: *Диалекты в городском пространстве (на примере говоров лемков-переселенцев в Польше и на Украине).* [В:] *Гарадзенскі соцыум. Горад і яго жыхары: партрэт на фоне эпохі. X-XX ст.* Мінск, 2016. С. 206-213; *Особенности функционирования лемковских говоров в интернете.* [В:] Исследования по славянской диалектологии, 18. Москва, 2016. С. 112-119; *Лемки-переселенцы в Польше: этническое самосознание и языковая ориентация.* [В:] *Актуальные этноязыковые и этнокультурные проблемы современности*. Москва, 2015. С. 59-72; *Языковой выбор у лемков-переселенцев на Украине.* [В:] Исследования по славянской диалектологии, 15. Москва, 2012. С. 72-82; *Sytuacja językowa etnolektu łemkowskiego na Ukrainie a stosunek Łemków-przesiedleńców do swojego języka.* [W:] *Łemkowie – wczoraj, dziś, jutro...* Legnica 2011, s. 309-318; *Основные фонетические процессы в современных переселенческих лемковских говорах в Польше и на Украине.* [В:] Исследования по славянской диалектологии, вып. 14. Москва, 2009. С. 202-212; *Лексична інтерференція в переселенських лемківських говірках в Україні.* [В:] Studia methodologica, 27. Тернопіль, 2009. С. 32-38; *Особенности адаптации лексических заимствований из близкородственных языков (на примере полонизмов в лемковских говорах украинского языка).* [В:] Известия РГПУ им. А. И. Герцена. Серия: Общественные и педагогические науки. Санкт-Петербург, 2008. С. 168-173; *Словарь Александра Гойсака как источник изучения лексики лемковских говоров.* [В:] *Карпато-балканский диалектный ландшафт: язык и культура*. Москва, 2008. С. 180-187; *Лемковские говоры в контактах с другими славянскими языками.* [В:] Исследования по славянской диалектологии, вып. 13. Москва, 2008. С. 44-57; *Значення атласу З. Штібера для вивчення полонізмів у лемківських говірках.* [В:] Діалектологічні студії 6. Львів 2006. С. 165-170.

Януш А. Ріґер, проф., Варшавський університет, Факультет *Artes Liberales* – prof. Janusz A. Rieger, Uniwersytet Warszawski, Wydział *Artes Liberales*.

Вибрані лемкознавчі публікації – Wybrane publikacje łemkoznawcze: *Słownictwo i nazewnictwo łemkowskie.* Warszawa 1995, 248 s.; *Mały słownik łemkowskiej wsi Bartne*. Opracowany głównie na podstawie nagrań M. Słoń-Nowaczek. Warszawa 2016, 261 s.; *Ukraińskie gwary w Karpatach jako grupa dialektalna*. [W]: *Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki*. Łódź 2002, s. 427-444 [ŁTN. Prace Wydziału I, nr 101, 2001/2002]; *Nazwy mieszkańców w gwarach łemkowskich i bojkowskich*.

[W:] Sprach- und Kulturkontakte im Polnischen. München 1987, s. 341-348; *Ze słownictwa pogranicza bojkowsko-łemkowskiego (rumunizmy)*. [W:] *Studia slavica in honorem viri doctissimi O. Horbatsch*. Teil 2. München 1983, s. 131-138; *Zapożyczenia węgierskie w ukraińskich gwarach karpackich w świetle geografii językowej*. [W:] *Język i jego odmiany w aspekcie porównawczym*. Wrocław 1986, s. 217-226; *Jeszcze o wpływach polskich i słowackich na gwary łemkowskie (z problematyki słownictwa)*. [W:] *Studia linguistica memoriae Zdislai Stieber dedicata*. Warszawa 1983, s. 151-187; *Kilka słowackich paraleli do leksyki północnołemkowskiej*. [W:] *Pogranicza słowiańskie w opisach językoznawczych*. Lublin–Włodawa 2015, s. 107-112; *O kilku wyrazach z północnej Łemkowszczyzny i ich paralelach słowackich i polskich*. [W:] *Słowo u Słowian. Wpływ języków sąsiadujących na rozwój języka ukraińskiego. Studia leksykalne*. Kraków 2016, s. 365-370; *Wokół języka Łemków*. [W:] *Łemkowie – wczoraj, dziś, jutro...* Legnica 2011, s. 269-300; *The Lemkos (Rusyns) in Poland. Language, Minority, Migrations*. Uppsala Multiethnic Papers 34, Yearbook 1994/95. 1995, s. 133-140; *Wyrazy „łemkowskie" i ich zasięgi*. SFPS 1981, s. 217-230; *Dwa drobiazgi ze słowotwórstwa łemkowskiego*. „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska". Vol. XIV/XV, Sectio FF, 1996/97, Lublin 1998, s. 317-323; *Określenia żon w gwarach łemkowskich i pogranicza łemkowsko-bojkowskiego*. Slawistyczne studia językoznawcze. Wrocław 1987, s. 299-307; *Opracowania dialektologiczne i ich znaczenie (na przykładzie łemkowskiego)*. [W:] *Integral Strategies for Language Revitalization.* Warszawa 2016, s. 152-174.

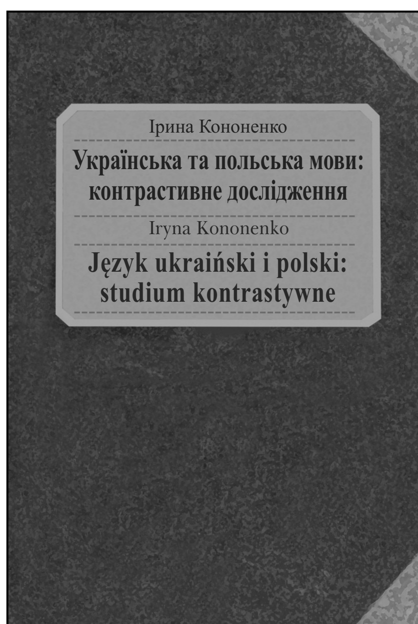
Ірина Кононенко
Українська та польська мови: контрастивне дослідження
Iryna Kononenko
Język ukraiński i polski: studium kontrastywne

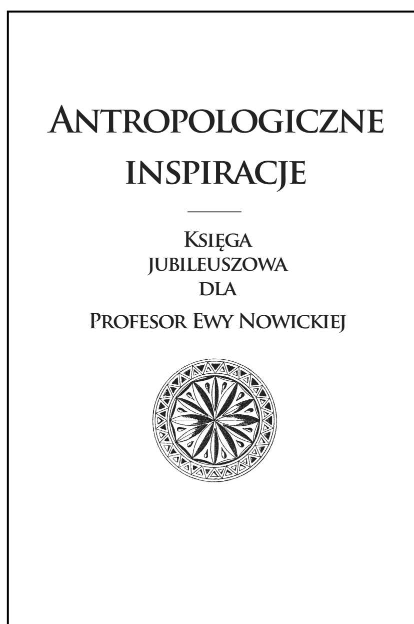
Antropologiczne inspiracje
Księga jubileuszowa dla Profesor Ewy Nowickiej

Lipowanie
Kultura religijna i tożsamość naddunajskich staroobrzędowców
Praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Lipińskiego
WUW

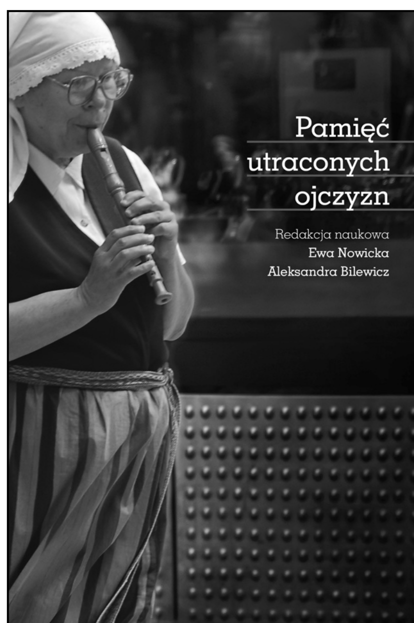
Pamięć utraconych ojczyzn
Redakcja naukowa
Ewa Nowicka
Aleksandra Bilewicz